

20
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΣΘΕΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλίου, καὶ φόρου δρ. 8 95
Βιβλιοσημον καὶ Φόρος Ἄν. Δαν. δρ. 4 15
Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 21384
Ἀριθμὸς ἀδείας κοκλοποιίας 49611, 9-11-1928

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ Σ'Α

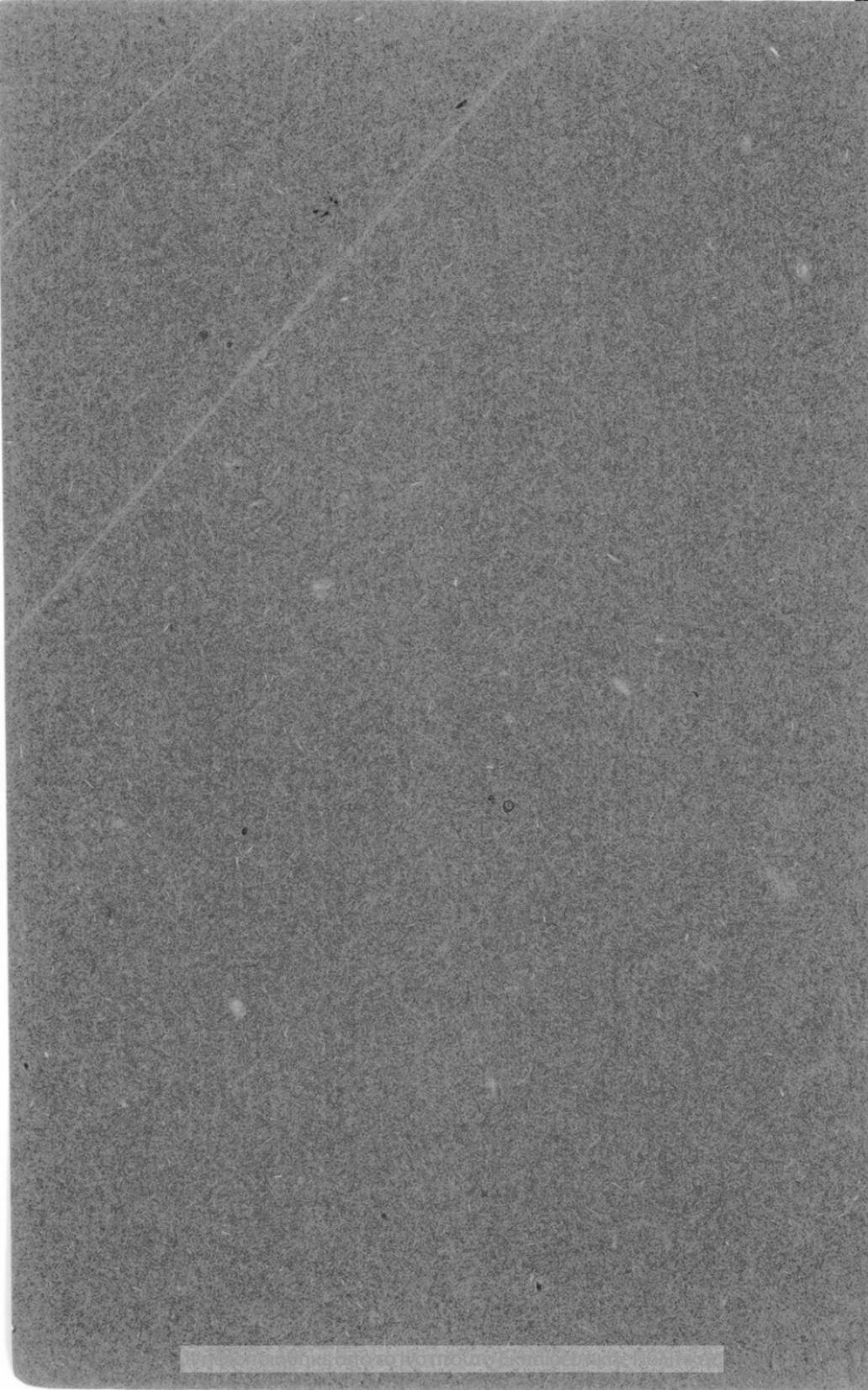
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

50-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-50

1928

Μην Βασίλειον

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Αρχειο 45180

Μητ' Βουγιούρα

Μητ' Βουγιούρα

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΑΘΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ Σ'Α

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

50—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—50

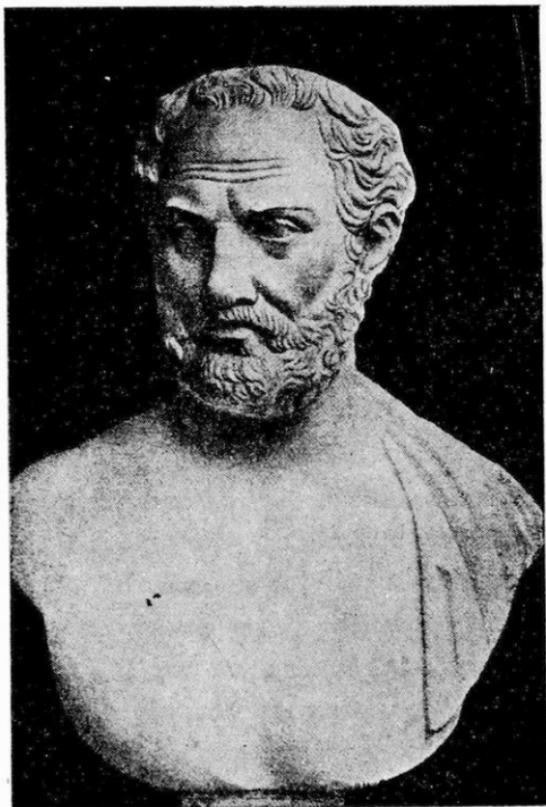
1928

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

Handwritten signature

Τύποις ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ — Γεωργίου Σταύρου, 10

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

(Κεφ. 24-66)

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν
Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24-55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβειων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24-31)

24. Ἐπιδάμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον
κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυ-
ρικὸν ἔθνος. ταύτην ἀπέφικισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστῆς δ' 2
ἐγένετο Φαλῖος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ'
Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπό-
λεως κατακληθεῖς. ξυνήφικισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ
τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους. προσελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγέ- 3
νετο ἢ τῶν Ἐπιδαμνίων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.

Στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, ἀπὸ 4
πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν καὶ τῆς
δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ 5
τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς,
οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήζοντο τοὺς ἐν τῇ
πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει 6
όντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρ-
κυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὖσαν θεόμενοι μὴ σφᾶς
περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι
σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλύσαι. ταῦτα δὲ 7

ίκεται καθεζόμενοι εἰς τὸ Ἡραϊον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γινόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκυράς τιμωρίαν οὔσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ περῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιείσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνας ποιείσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδωσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι.

3 Κορίνθιοι δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἦρσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἀποικοί· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῶ δὲ καὶ πολὺ περιέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς· (ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἦρχοντο πολεμείν).

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἐπεμπον ἐς τὴν Ἐπιδάμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ 2 Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουροὺς. ἐπορευθήσαν δὲ πεζῇ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὔσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων, μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἤσθοντο τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρου-
 ροὺς ἦκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίους
 δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι
 ναυσὶ καὶ ὕστερον ἐτέρῳ στόλῳ τοὺς τε φεύγοντας ἐκέλευον
 κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς—ἤλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ
 τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες τάφους τε ἐπιδεικνύντες καὶ ξυγγέ-
 νειαν, ἣν προῖσχύομενοι ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν—τοὺς τε φρου-
 ροὺς, οὓς Κορίνθιοι ἐπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπτειν.

Οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρα-
 τεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ
 τῶν φυγάδων ὡς κατάξοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλα-
 βόντες, προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων
 τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι, εἰ δὲ μὴ,
 ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν Κερκυ-
 ραῖοι—ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον—ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἤλθον
 ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν καὶ
 ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκέρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
 ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι· εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ
 ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντή-
 κοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ
 πλείοντες πολλοὶ καὶ οἱ τὰργύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν
 δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κω-
 λύουιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς
 ὀκτώ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσι, καὶ
 Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ
 μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα καὶ Ἀμπρα-
 κιώται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίους,
 Ἡλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων
 νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχιλίοι ὄπλιται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν,

ἐλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων
 πρέσβειων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπι-
 δάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς
 2 Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν
 Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσιν·
 ὁποτέρων δ' ἀνδικασθῆναι εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν·
 3 ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον
 δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι
 ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων φίλους ποιεῖσθαι, οὓς οὐ βού-
 λονται, ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελίας ἕνεκα.

4 Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τὰς τε ναῦς καὶ
 τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευέσσεσθαι·
 πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς
 5 δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς
 ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσῃν ταῦτα· ἐτοιμοὶ δὲ εἶναι
 καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιή-
 σασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ
 πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἰνῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προ-
 πέμφαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυ-
 ραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχιλίοις τε ὀ-
 2 πλίταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολε-
 μήσοντες· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἄριστεύς ὁ Πελλίχου
 καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ
 πεζοῦ Ἀρχετίμος τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου.
 3 Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὐ
 τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρα-
 κικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προσέπεμφαν αὐτοῖς
 ἐν ἀκατίῳ ἀπερούντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα
 ἐπλήρουν ζεύξαντές τε τὰς παλαιάς, ὥστε πλοῖμους εἶναι,
 4 καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγει-

λεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὖσαι ὀγδοήκοντα—τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν—, ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ 4 ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογία, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν ἄλλους, οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους, ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δῆσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ 2 ξύμμαχοι ἤσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι καὶ πλεύσαντες εἰς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἡλείων ἐπίνειον, ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις.

Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκρά- 3 τουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἐφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ παρὰ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλιαί ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο 5 δε καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσὶ τε καὶ πεζῶ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἐκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἕκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης

2 Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πειθόντες· πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερ-
 κυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ—ἦσαν γὰρ
 οὐδενὸς Ἑλληνῶν ἐνσπονδοὶ οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε
 ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε εἰς τὰς Λακεδαιμονίων—
 3 ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέ-
 σθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεισθαι. οἱ
 δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθή-
 νας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων
 ναυτικῷ τὸ Ἀττικὸν προσγεγόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι
 τὸν πόλεμον, ἣ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς
 ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιαῦτα.

*II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβειων
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.*

(Κεφ. 32—35)

32. «Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μῆτε εὐεργεσίας μεγάλ-
 λης μῆτε ξυμμαχίας προυφειλομένης ἦκοντας παρὰ τοὺς
 πέλας ἐπικουρίας, ὡσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδι-
 δάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ
 μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον
 2 ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζε-
 σθαι, ἦν ἀτυχῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς
 αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι
 ἀπέστειλαν ἡμᾶς.

3 »Τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν
 χρείαν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι
 4 ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενὸς πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ
 ἐκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἦκομεν, καὶ
 ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρῆμοι δι' αὐτὸ
 καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον

σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρία ξυμμαχία τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη.

»Τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὤρμηγται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοί ὀρώμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνη ἐναντία τολμῶμεν.

33. »Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἢ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικουμένοις καὶ οὐχ ἑτέρους βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτήμεθα πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν πλεῖστον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ, ἦν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι οἷς ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ' ἦσσαν διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται.

»Τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὅνπερ χρήσιμοι ἂν εἴμεν, εἴτις ὑμῶν μὴ οἶεται ἔσσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμῆσειοντας καὶ τοὺς Κορινθίους, δυναμένους παρ' αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθῃ κατ' αὐτοὺς

μετ' ἀλλήλων στῶμεν μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἀμάρτωσιν, ἢ
 4 κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὐ
 ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων
 τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντε-
 πιβουλεύειν.

34. » Ἦν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποι-
 κους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθόντων, ὡς πᾶσα ἀποικία εὐ μὲν
 πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριού-
 ται· οὐ γὰρ ἐπὶ τῇ δουλοῖ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ὁμοίῳ τοῖς λειπο-
 2 μένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν, σαφές ἐστι· προ-
 κληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον
 3 ἢ τῇ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν
 ἔστω τι τεκμήριον, ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν,
 ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν δεομένοις τε ἐκ
 τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμε-
 λείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέ-
 στατος ἂν διατελοίῃ.

35. » Λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχό-
 2 μνοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν
 αὐταῖς τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἦτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ,
 3 ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται, ἐλθεῖν. καὶ δεινόν, εἰ
 τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς
 καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἦκιστα ἀπὸ
 τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε
 ξυμμαχίας εἴρξουσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθὲν ποθεν ὠφελίας,
 εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα.

4 » Πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔξομεν·
 ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώ-
 σεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόν-
 των γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν
 προσλαθεῖν περιόψεσθε· ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κάκεινον

κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅ τι ἂν πεισθῆτε, ὠφελίαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν.

» Πολλὰ δέ, ὡσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπέειπομεν, τὰ συμφέροντα ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν— ὅπερ σαφεστάτη πίστις—, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι. καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἔαν κερκτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μή, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

36. » Καὶ ὅτω τάδε συμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δέ, μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γινώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου ἀσθενὲς ὄν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλέον ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὰ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαθεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκισοῦται τε καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν εἶσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰκει παραπέμψαι, καὶ ἐς τὰλλα ξυμφορώτατόν ἐστι.

» Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕνα ἕνα, τῷ δ' ἂν μὴ προσέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε· τρία μὲν τὰ λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήφονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.»

**III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.**

(Κεφ. 37—43)

37. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιαύδε·

«Ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέ-
ξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε
ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας
πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον
λόγον ἰέναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον
προειδῆται καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπόσγηθε.
2 » Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι·
τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν ξύμμαχόν
τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα ἔχειν οὐδὲ μάρτυρα
3 παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη
θέσιν κειμένη πᾶρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινα
μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνηθείας γίνεσθαι διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοῦς
πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκη καταίροντας
4 δέχεσθαι. κὰν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυνα-
δικήσωσιν ἑτέροις, προθέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνους ἀδι-
κῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾗ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζωνται, οὐ δ' ἂν
λάβωσι, πλέον ἔχωσιν, ἣν δὲ πού τι προσλάβωσιν, ἀναισχυν-
5 τῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσῳ ἀλγη-
πτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς
τὴν ἀρετὴν διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια δεικνύναι.

38. » Ἄλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦδε
εἰσίν, ἀπρικοὶ δὲ ὄντες ἀφραστάσι τε διὰ παντὸς καὶ νῦν
πολεμοῦσι λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῇ κακῶς πάσχειν ἐκπεμι-
2 φθεῖεν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν ἐπὶ τῇ ὑπὸ τούτων ὑβρί-

ζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, 3 καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα· καὶ δῆλον, ὅτι, εἰ 4 τοῖς πλείοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν οὐδ' ἐπεστρατεύομεν ἐκπρεπῶς μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, 5 τοῖσδε μὲν εἴξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλού- 6 του πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὐσαν κακουμένην μὲν οὐ προσεποιούντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἐλόντες βία ἔχουσι.

39. »Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐθελῆσαι κρῖνεσθαι· ἦν γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι 2 δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἦκουσιν οὐ τᾶκει μόνον αὐτοὶ ἀμαρτάνοντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιούντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὓς 3 χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἡδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς, τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελίας νῦν μεταδώσετε καί, τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε, πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.

40. »Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα καὶ οἷδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδύλωται· ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρῆ. εἰ 2 γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται, ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέ-

ρων ἰούσιν ἢ ξυνηθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις, μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις (οὐ δεξομένοις, εἰ σωφρονοῦσι), πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει· ὁ νῦν ὑμεῖς, μὴ πειθόμενοι ἡμῖν, πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπικούροι ἄν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντι ἐνσπόνδων πολέμιοι. ἀνάγκη γάρ, εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους.

4 »Καίτοι δίκαιοί γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μή, τὸναντίον ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἰέναι—Κορινθίοις μὲν γε ἐνσπονδοί ἐστε. Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνακωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε—, καὶ τὸν νόμον μὴ
5 καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφον προσθεμέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν, φανερώς δὲ ἀντειπομεν τοὺς προσή-
6 κοντας ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανείται καὶ ἅ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε.

41. »Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἦν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὐ φίλοι, ὥστ' ἐπιχρησθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῇ παρόντι φαμὲν χρή-
2 ναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγυνητῶν ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίουσιν αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ἡμῖν Αἰγυνητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιού-
3 τοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέ-
3 ρους ἰόντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοι εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς

ἢ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχη φίλος ὢν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεία χειρὸν τίθενται φιλονικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα.

42. » Ὡν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι καὶ μὴ νομίση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξυμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχιστα ἁμαρτάνῃ, μάλιστα ἔπεται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβούμενος ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεί ἔτι κείται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανεράν ἔχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσιν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποφίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ἦ, δύναται μείζον ἐγκλήμα λύσαι. μηδ' ὅτι ναυτικῆ καὶ ξυμμαχίαν μεγάλην διδύασι, τούτῳ ἐφέλκεσθε· τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις ἢ τῷ αὐτίκα φανερωῖ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλεόν ἔχειν.

43. » Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάβῃ. τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε γνόντες τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὁ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστὰς ἐχθρός. καὶ Κερκυραῖους τούσδε μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βία ἡμῶν μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικουσι. καὶ τάδε ποιούντες τὰ προσήκοντά τε δράσετε καὶ τὰ ἄριστα βουλευέσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς».

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44 - 55)

44. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορινθιοὶ εἶπον. Ἄθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων γενομένης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἦσσαν τῶν Κορινθίων ἀπε-

δέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὕστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερ-
 κυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς
 ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον
 σφίσις οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς
 Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο τῇ ἀλ-
 λήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦῃ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς
 2 τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίουσ πόλε-
 μος καὶ ὡς ἔσσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ
 προσέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν
 δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοισι, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἦν
 τι δέη, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς
 3 πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας
 καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κείσθαι.

45. Τοιαύτη μὲν γνώμη οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους
 προσεδέξαντο καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολὺ ὕστε-
 2 ρον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· ἐστρατήγει δὲ
 αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομ-
 3 βίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ
 ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλ-
 4 λωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ κω-
 λύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα
 τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὲ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον
 ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ
 Ἕλειων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα,
 Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία,
 2 αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν
 μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ
 3 Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμειξαν τῇ κατὰ
 Κέρκυραν ἡπεῖρω ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὀρμίζονται ἐς
 4 Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς, ἔστι δὲ λιμῆν, καὶ πόλις

ὕπερ αὐτοῦ καίται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, Ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ' αὐτήν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς βέων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. βεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς ἢ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἠπείρου ἐνταῦθα ὀρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποίησαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἤρχε Μικιάδης καὶ Αἰσιμίδης καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν γήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν καὶ Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἠπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες· οἳ γὰρ ταύτῃ ἠπειρῶται αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτὸς καὶ ἅμα ἔφ' πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεύσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπειχον τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἤρχε τῶν τριῶν στρατηγῶν ἕκαστου εἰς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι, εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεύσας κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον.

49. Ἐνμμείξαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεία ἑκατέροις ἦρθη, ἐναυμάχουν πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέρω ἐπὶ

τῶν καταστροφμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς,
 2 τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ
 ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχία δὲ
 3 τὸ πλεόν προσφερῆς οὐσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις
 οὐ βραδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν
 καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλί-
 ταις ἐς τὴν νίκην, οἳ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχάζουσῶν
 τῶν νεῶν· διέκπλοι δὲ οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ
 πλεόν ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ.

4 Πανταχῆ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ ταραχώδης ἦν ἡ
 ναυμαχία, ἐν ἣ αἱ Ἄττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κερ-
 κυραίοις, εἴ πη πιέζοντο, φόβον μὲν παρείχον τοῖς ἐναντίοις,
 μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν
 5 τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων
 ἐπόνει. οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι
 καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἠπειρον μέχρι τοῦ στρα-
 τοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκθάντες ἐνέπρησάν τε
 6 τὰς σκηναὺς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν
 οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἠσῶντό τε καὶ οἱ Κερκυ-
 ραῖοι ἐπεκράτουν· ἡ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ
 εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν
 ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν.

7 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὄρωντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους
 μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχό-
 μενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμ-
 πρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἡδη
 καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης,
 ὥστε ἐπιχειρήσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν
 οὐχ εἰλκον ἀναδύμενοι τῶν νεῶν, ἅς καταδύσειαν, πρὸς δὲ
 τοὺς ἀνθρώπους ἐτρέποντο φονεῦειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ

ζωγραῖν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ 2 νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ βραδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο· ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς 3 τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεθεβοηθήκει· ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμῆν ἐρήμος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὐθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλοῦμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν 4 λοιπαί, μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον δεισαντες, μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἦδη δὲ ἦν 5 ὄψε καὶ ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλευούσας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοῦς ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι δεισαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεροι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὧσι.

51. Ταύτας οὖν προῖδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι, οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανεχώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις — ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ 2 τοῦ ἀφανοῦς — οὐχ ἐώρωντο καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι. τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν — ξυνεσκόταζε γὰρ ἦδη —, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ 3 ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθη-

νῶν αὐται, ὧν ἤρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἄνδοκίδης
 ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι
 κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ὤφθησαν
 5 — οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ἦν γὰρ νύξ, ἐφοβήθησαν, μὴ πολέ-
 μισθῶσιν· ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν — καὶ ὤρμισαντο.

52. Τῇ δ' ὕστεραία ἀναγόμεναι αἶτε Ἀττικαὶ τριάκοντα
 νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλοῖμοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ
 τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὤρμουσαν, βουλό-
 2 μισθῶσιν· εἰ ναυμαχήσουσιν· οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες
 ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἤσυχάζον, ναυμα-
 χίας οὐ διανοοῦμενοι ἄρχεῖν ἐκόντες, ὄρωντες προσγεγενημέ-
 νας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἀκραιφνεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ
 ἄπορα ξυμβεθηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν
 ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νέων ἐν
 3 χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόποιον, ὅπῃ
 κομισθήσονται, δεδιότες, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι νομίσαντες λελύσθαι
 τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῴσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐσθιβάσαντας
 ἄνευ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πείραν ποιή-
 2 σασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε· «Ἄδικεῖτε, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ
 πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωροῦμενοις ἐμποδῶν ἵστασθε
 ὅπλα ἀνταιρόμενοι· εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς
 ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἰ ποὶ βουλόμεθα, πλεῖν καὶ τὰς
 σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τοῦσδε λαβόντες πρῶτον χρῆσασθε ὡς
 3 πολεμίους». οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ
 μὲν στρατόπεδον, ὅσον ἐπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν τε
 αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο·
 4 «Οὔτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς
 σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὔσι βοή-
 θοὶ ἦλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποὶ βούλεσθε πλεῖν, οὐ

κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων, οὐ περιοσόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν».

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κορίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὰ τε ναύαγια καὶ νεκροὺς ἀνειλοντο τὰ κατὰ σφᾶς ἐξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ βροῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες.

Γνώμη δὲ ἐκάτεροι τοιαῦδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναύαγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καί, ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναύαγια καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρούμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς καί, ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἐκάτεροι νικᾶν ἠξίουσαν.

55. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόριον, ὃ ἔστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτην — ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων — καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδοντα, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες ἐφύλασσαν καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη

πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσις ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ποτειδαίας
καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56-66)

†56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς
2 Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν
γὰρ Κορινθίων πρᾶσσόντων, ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑπο-
τοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδαιάτας,
οἱ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῇ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποί-
κους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς
Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὁμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπι-
δημιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς
κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον, δεῖσαντες, μὴ ἀπο-
στῶσιν ὑπὸ τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε
ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς Ποτειδαιάτας οἱ Ἀθηναῖοι προ-
2 παρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἱ
τε γὰρ Κορίνθιοι φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε
δ' Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεύς, ἐπεπολέμωτο ξύμμα-
3 χος πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δέ, ὅτι φιλίππῳ, τῷ
ἑαυτοῦ ἀδελφῷ, καὶ Δέρδα κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις
4 οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασεν ἐς
τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς
πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς
5 Ποτειδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ
τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι,
νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὄμορα ὄντα χωρία, ἔξον
ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιείσθαι.

Ὦν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλόμενοι προκαταλαμ-
 βάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις—ἔτυχον γὰρ τριάκοντα
 ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ
 Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων στρα-
 τηγούτων—ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτειδαι-
 τῶν τε ὀμίρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλη-
 σίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

58. Ποτειδαῖται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους
 πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν,
 ἔλθόντες δὲ καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ὅπως
 ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἦν δέη, ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ
 πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἠύροντο ἐπιτίθειον, ἀλλ' αἱ νῆες
 αἰ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη
 τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἦν ἐπὶ Ποτειδαίαν
 ἴωσιν Ἀθηναῖοι, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ
 τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοτ-
 τιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες.

Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πο-
 λεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι εἰς Ὀλυνθον
 μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς τε ἐκλιποῦσι
 τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην
 λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος
 ᾗ, καὶ οἱ μὲν ἀνφικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ
 εἰς πόλεμον παρασκευάζοντο.

59. Αἰ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται εἰς τὰ
 ἐπὶ Θράκης καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτειδαίαν καὶ τὰλλα
 ἀφεστηκότα· νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε
 Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα
 χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότε-
 ρον ἐξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου
 καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι τῆς Ποτειδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν δεδιότες περὶ τῆ χωρίῳ καὶ οἰκείον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντάς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῶ πείσαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλί-
 2 τας καὶ φιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἡκιστα οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς
 3 Ποτειδαίαταις ἀεὶ ποτε ἐπιτήδειος, καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης ἢ Ποτεΐδαια ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστάσι, καὶ πέμπουσιν, ὡς ἦσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαριόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα καὶ Καλλιάν τὸν
 2 Καλλιᾶδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν· οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμηγν ἄρτι ἡρηγῳτάς καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας.
 3 Προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκην, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτεΐδαια καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρελγυθῶς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς
 4 Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι, περαιωθέντες ἐκεῖθεν, ἐπὶ Στρέψαν καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτεΐδαιαν τρισχιλίους μὲν ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Πausανίου·
 5 ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προΐόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτειδαίαται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως Πελοποννήσισι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύμπου ἐν τῇ ἰσθμῷ καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπε-

ποίηντο. στρατηγὸν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ἤρξαντο 2
 Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν
 τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαιάταις Ἰόλαον
 ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα· τὴν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως 3
 τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν
 τοὺς Ἀθηναίους, τὴν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ
 ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππων ἐν
 Ὀλύνθῳ μένειν καί, ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ
 νότου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους.

Καλλίας δ' αὖ, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρ- 4
 χοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱπέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλί-
 γους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν
 ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώρουν
 ἐπὶ τὴν Ποτειδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο καὶ 5
 εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντι-
 καθίσταντο καὶ αὐτοί, καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ 6
 αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν
 Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες ἔτρεψαν τὸ καθ' ἑαυ-
 τοὺς καὶ ἐπεξήλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρατό-
 πεδον τῶν τε Ποτειδαιατῶν καὶ τῶν Πελοποννησίων ἦσσαντο
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς
 ὄρα τὸ ἄλλο στράτευμα ἠρσημένον, ἠπόρησε μὲν, ὀποτέρωσε
 διακινδυνεύσῃ χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτει-
 δαιαν· ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐς ἐλάχι-
 στον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι εἰς τὴν Ποτειδαίαν, καὶ παρήλθε
 παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλε-
 πῶς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας.

Οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτειδαιάταις βοηθοὶ— 2
 ἀπείχε δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίους καὶ ἔστι καταφανές—,
 ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ τὰ σημεῖα ἦρθη, βραχὺ μὲν τι προήλ-

1 θον ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἰππῆς ἀντιπαρετά-
 2 ξαντο ὡς κωλύσοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἢ νίκης τῶν Ἀθη-
 3 ναίων ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώ-
 ρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους·
 3 ἰππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην προ-
 3 παίον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους
 ἀπέδωκαν τοῖς Ποτειδαῖαις· ἀπέθανον δὲ Ποτειδαϊατῶν μὲν
 καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγη ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων
 δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπο-
 1 τειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχίστον ἦν·
 οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ
 ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν δεδιότες, μὴ σφίσιν οἱ
 Ποτειδαῖαι καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται.
 2 καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην
 ἀτειχίστον οὖσαν χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ
 χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρα-
 1 τηγόν· ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος
 ὀρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ
 3 προῖων καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν· ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξῆει ἐς
 3 μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως
 ἤδη κατὰ κράτος ἢ Ποτειδαῖα ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο
 καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις.

65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδε-
 1 μίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο
 1 παρὰ λόγον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων
 1 ἀνεμον τηρήσασιν τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεόν ὁ
 1 σίτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δ' οὐκ
 1 ἐπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ
 1 ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἐκπλεον ποιεῖται λαβὼν τὴν φυλακὴν
 2 τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ τε ἄλλα

ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλιῶν λοχίσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν ἕς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασεν, ὅπη ὠφελία τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτείχισιν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήρου καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἶλεν.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὐταὶ προσεγεγένητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτειδαίαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τὰ πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν καὶ ἐλθόντες σφίσι ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδαιατῶν. οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμος πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχὴ ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

Β. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΝ ΤΗ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67-87)

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφ. 67-71)

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἡσύχαζον ἀνδρῶν τε σφίσι ἐνόησαν καὶ ἅμα περὶ τῆ χωρὶφ δεδιότες παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμαχοὺς καὶ κατεβῶν ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆταί τε 2

φανερῶς μὲν οὐ πρᾶσθευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς.

- 3 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον
4 σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρῆς δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἶργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ
5 τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέειπον τοιαῦδε·

68. «Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους, ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίαν δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε.
2 πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν, ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε, ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τοῦσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελοῦμενοι.

- 3 » Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βίαν ἡμῶν εἶχον καὶ Ποτειδαίαν ἐπολιόρκουν· ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον

πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον
παρέσχε Πελοποννησίοις.

69. » Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἵτιοι, τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς
τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ
στῆσαι τεῖχη ἐς τόδε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ'
ἐκεῖνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους
ἤδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος
μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀλγθέστερον αὐτὸ δρᾶ, εἴπερ καὶ
τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται.

» Μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς.
χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅ τι ἀμυ-
νούμεθα, οἷπερ δρῶντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας
ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα, οἷα ὁδοῖ
οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ
λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἦσσαν θαρ-
σοῦσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς ἐγκείσονται.

» Ἠσυχάζετε γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὧ Λακεδαιμόνιοι, οὐ
τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι καὶ μόνοι
οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ
καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ
λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ
περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ
τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους
οὐχ ἐκάς, ὡσπερ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐγγυὲς ὄντας περιοράτε καὶ
ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόν-
τας καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι
καταστῆναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶν
τὰ πλείω σφαλέντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ
ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν
τιμωρία περιγεγενημένους· ἐπεὶ αἱ γε ὑμέτεραι ἐλπιδες ἤδη
τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ

μηδεις ὑμῶν ἐπ' ἔχθρα τὸ πλεόν ἢ αἰτία νομίση τάδε λέγεσθαι· αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

70. »Καὶ ἅμα, εἶπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἄξιοι νομίζομεν εἶναι τοῖς πέλας φόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περιῶν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἔσται.
- 2 »Οἱ μὲν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὄξεις καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνώσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν καὶ ἐπιγνώναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι.
- 3 αὐθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμειος ἐνδεᾶ πράξει· τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἶεσθαι ἀπολυθῆσεσθαι· καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους· οἷονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἂν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐξελθεῖν καὶ τὰ ἔτοιμα ἂν βλάψαι· κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλείστον ἐξέρχονται καὶ νικῶμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν.
- 6 »Ἐτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλειος χρῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ ἔς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν, οἰκεία στέρεσθαι ἠγούνται, ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες, ἣν δ' ἄρα του καὶ πείρα σφαιλῶσιν, ἀντελείψαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν· μόνον γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν, ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ
- 8 τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνώσι· καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὄλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἠγείσθαι ἢ τὸ τὰ

δέοντα πράξει ξυμφοράν τε οὐχ ἴσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε, εἴ τις αὐτοὺς ξυνηλὼν φαίη 9 πεφυκέναι ἐπὶ τῇ μῆτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μῆτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

71. »Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, ὡ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ οὔεσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται, δῆλοι ὡσι μὴ ἐπιτρέφοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῇ μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες ἐτυγχάνετε τούτου· 2 νῦν δ', ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν. ἀνάγκη δὲ ὡσπερ τέχνης 3 αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ ἡσυχάζουσῃ μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι πολλῆς καὶ ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται.

»Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἢ βραδύτης· νῦν δὲ 4 τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτειδαίαιταις, ὡσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρες τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ πρὸς ἐτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. δρῶμεν δ' ἂν ἀδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων 5 οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· λύσοι γὰρ σπονδάς οὐχ οἳ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἳ μὴ βοηθῶντες οἷς ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦμεν· οὔτε γὰρ ὅσια ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι 6 οὔτε ξυνηθετέρους ἂν ἄλλους εὔροιμεν. πρὸς τάδε βουλευέσθε εὖ καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἳ πατέρες ὑμῖν παρέδωσαν».

**2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβειων
καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.**

(Κεφ. 72-78)

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαιμόνι περὶ ἄλλων παρούσα, ὡς ἤσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημήναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἤδρασαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἠσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε·

73. « Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν· αἰσθόμενοι δὲ καταβοῆν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες — οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίνονιντο —, ἀλλ' ὅπως μὴ βραδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χειρὸν βουλευθήσθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν, ἃ κερτήμεθα, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν.

» Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὄψεις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ

καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ
 προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν,
 ἐφ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέ-
 σχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα.
 ῥηθήσεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρτυρίου 3
 καὶ δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ
 ἀγὼν καταστήσεται.

«Φαμὲν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῇ βαρ- 4
 θάρῃ καὶ, ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν
 ἀμύνεσθαι, ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημει ἐν Σαλαμῖνι ξυ-
 ναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα
 τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν, ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς
 πολλὰς ἀλλήλοισ ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς 5
 ἐποίησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὡς οὐκέτι αὐτῇ ὁμοίᾳ οὔσης
 τῆς δυνάμεως κατὰ τάχος τῇ πλεονί τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

«74.» Τοιοῦτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς δηλω-
 θέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένε-
 νετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν
 τε νεῶν πλείστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ
 προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μὲν γὰρ ἐς τὰς τετρακοσίας
 ὀλίγω ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα,
 ὅς αἰτιώτατος ἐν τῇ στενῇ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέ-
 στατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα
 ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων· προθυμίαν 2
 δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδειξαμεν, οἳ γὰρ, ἐπειδὴ ἡμῖν
 κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβόηθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δου-
 λευόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεία
 διαφθεύραντες μηδ' ὡς τὸ τῶν περιλοιπῶν ξυμμάχων κοινὸν
 προλιπεῖν μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ'
 ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεύσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι
 ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε.

3 » Ὅστε φαμὲν οὐχ ἦσσαν αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν
 τούτου. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ
 ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν, ἐβοηθήσατε— ὅτε γοῦν ἡμεν ἔτι σῶσι,
 οὐ παρεγένεσθε—, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώ-
 μενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχεΐᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες
 4 ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ
 προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ δείσαντες, ὡσπερ καὶ
 ἄλλοι, περὶ τῆς χώρας, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσθῆναι
 ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ
 ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ
 προεχώρησε τὰ πράγματα, ἢ ἐβούλετο.

75. » Ἄρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας
 ἕνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς γε ἣς ἔχομεν
 3 τοῖς Ἕλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι; καὶ γὰρ
 αὐτὴν τήνδ' ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ
 ἐθελγησάντων παραμείναι πρὸς τὰ υπόλοιπα τοῦ βαρβάρου,
 ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων
 3 ἡγεμόνας καταστῆναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθη-
 μεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ
 4 δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελίας. καὶ οὐκ
 ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ
 τινῶν καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων ὑμῶν τε ἡμῖν
 οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων
 ἀνέντας κινδυνεύειν—καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς
 5 ἐγίγνοντο—· πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ συμφέροντα τῶν μεγί-
 στων περὶ κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

76. » Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοπον-
 νήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖ-
 σθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ
 ἡγεμονίᾳ, ὡσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπη-

ροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς 2
θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιθήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπέου τρό-
που, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν
ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας,
οὐδ' αὐτῶν πρώτοι τοῦ τοιοῦτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶτος
τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιοί τε ἀμανομι-
ζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν δοκοῦντες μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογι-
ζόμενοι τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πω, παρατυχὸν
ἰσχύι τι κτήσασθαι, προθεῖς τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο.

» Ἐπαινέσθαι τε ἄξιοι, οἵτινες χρῆσάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ 3
φύσει, ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν
δύναμιν γεγένησιν. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἴομεθα τὰ ἡμέτερα 4
λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάζομεν, ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ
τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

77. » Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς
τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις
νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ 2
οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἀλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ
ἥσσω ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίαις οὐσι διότι τοῦτο
οὐκ ὀνειδίξεται· βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν
προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμι- 3
λεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χρῆναι ἢ γνώμῃ ἢ δυνάμει
τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὅποσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλέο-
νος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλε-
πώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον
φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν· ἐκείνως δ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλε-
γον, ὡς οὐ χρεῶν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν.

» Ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργί- 4
ζονται ἢ βιαζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου δοκεῖ πλεονε-
κτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ 5

γούν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο, ἢ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως τὸ παρὸν γὰρ αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἀρξάιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἣ διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβάλοιτε, εἴπερ, οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μήδον δι' ὀλίγου ἠγησάμενοι ὑπεδείξατε. ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμεικτα γὰρ τά τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξίων οὔτε τούτοις χρήται, οὔθ' οἷς ἢ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. » Βουλευέσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκείον πόνον προσθήσθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε· μηκυνόμενος γὰρ ἐς τύχας φιλεῖ τὰ πολλὰ περιίστασθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν καί, ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ χρῆν ὕστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἀπτονται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες οὔτ' αὐτοὶ οὔθ' ὑμᾶς ὀρώντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἢ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνηθήκην· εἰ δὲ μὴ, θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ, ἣ ἂν ὑψηγῆσθε».

3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις τῶν Λακεδαιμονίων.

(Κεφ. 79-87)

69. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ ἔλεξαν, μεταστησά-

μενοι πάντας ἐβουλευόντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν πα-
 ρόντων. καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γινῶμαι ἔφε- 2
 ρον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι
 ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ
 καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιαύδε·

80. «Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὧ
 Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω, ὥστε
 μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαι τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ
 πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὔροιτε δ' ἂν 2
 τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον,
 εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο.

» Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγείτονας 3
 παρόμοιοις ἡμῶν ἢ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα
 ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἳ γῆν τε ἐκάς ἔχουσι καὶ προσέτι
 θαλάσσης ἔμπειρότατοί· εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα
 ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπ-
 ποῖς καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γῆ χωρίῳ
 Ἑλληνικῷ ἐστιν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑπο-
 τελεῖς ἔχουσι, πῶς χρή πρὸς τούτους ξαδίως πόλεμον ἄρα- 4
 σθαι καὶ τίνι πιστεῦσαντας ἀπαρασκευοὺς ἐπειχθῆναι; πό-
 τερον ταῖς ναυσὶν; ἀλλ' ἤσους ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν
 καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρή-
 μασιν; ἀλλὰ πολλῶν ἔτι πλεόν τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὔτε
 ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἐτοιμίως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. «Τάχ' ἂν τις θαρσείη, ὅτι τοῖς ὄπλοις αὐτῶν καὶ τῇ
 πλήθει ὑπερφόρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηρὸν ἐπιφοιτῶντες· τοῖς 2
 δὲ ἄλλῃ γῆ ἐστι πολλή, ἣς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὧν δέον-
 ται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμε- 3
 θα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν τὸ πλεόν οὔσι νησιώταις.

» Τίς οὖν ἐσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρα- 4
 τήσομεν ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν

- 5 τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλείω, κἀν τούτῳ οὐδὲ καταλύε-
 6 σθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς
 7 διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκεῖνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὡς
 8 ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν τέμνωμεν.
 9 δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν.
 10 οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι
 11 μήτε ὡσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.
- 12 82. »Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε
 13 ξυμμάχους ἡμῶν ἐὰν βλάπτειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
 14 φωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶ-
 15 σθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς ἐπιτρέφομεν,
 16 κἀν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε
 17 προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ πόθεν τινα ἢ
 18 ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα—ἀνεπίφθο-
 19 νον δέ, ὅσοι, ὡσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα,
 20 μὴ Ἑλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας δια-
 21 σωθῆναι—, καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἢν μὲν
 22 ἐσακούωσί τι πρεσβευσόμενων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα ἢν δὲ μὴ,
 23 διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἦδη, ἢν δοκῇ,
 24 πεφραγμένοι ἔμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὀρώντες ἡμῶν ἦδη
 25 τὴν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαί-
 26 νοντας μᾶλλον ἢν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες καὶ
 27 περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι.
- 28 »Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ἄμνηρον ἔχειν,
 29 καὶ οὐχ ἦσσαν, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται ἢς φεῖδεσθαι χρὴ ὡς
 30 ἐπὶ πλείστον καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀλη-
 31 πτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων
 32 ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε, ὅπως μὴ
 33 αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξομεν. ἐγκλή-
 34 ματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἶοντε καταλύσαι πόλε-
 35 μον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρ-

χει εἰδέναι, καθ' ὃ τι χωρήσει, οὐ βῆδιν εὐπρεπῶς θέσθαι.

83. »Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους 2
 χρήματα φέροντες ξύμμαχοι, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων
 τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε
 καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον 3
 αὐτὴν καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώ-
 μεθα, οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποθαινόντων τὸ πλεόν ἐπ' ἀμφοτέρα
 τῆς αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν.

84. »Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα
 ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν
 παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν, καὶ ἅμα ἐλευθέ-
 ραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα.

»Καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι· 2
 μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίας τε οὐκ ἐξυθρίζομεν καὶ ξυμ-
 φοραῖς ἦρσον ἐτέρων εἴχομεν, τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόν-
 των ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρόμεθα
 ἡδονῇ καί, ἣν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν μάλ-
 λον ἀχθεσθέντες ἀνεπίεσθημεν. πολεμικοὶ τε καὶ εὐβουλοὶ 3
 διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδῶς σωφροσύνης
 πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνῃς δὲ εὐψυχία, εὐβουλοὶ δὲ ἀμαθέ-
 στερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χα-
 λεπότητι σωφρονέστερον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ
 τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς
 λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, νομίζειν
 δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς
 προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς.

» Ἄει δὲ ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ 4
 παρασκευαζώμεθα· ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων
 ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοου-
 μένων, πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου,

κράτιστον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. » Ταύτας οὖν, ἅς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδωσαν μελέ-
 τας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν
 μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεὶ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν
 σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευσώμεν,
 ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἐτέρων διὰ ἰσχύν.
 2 » Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτει-
 δαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξυμμάχοι φασιν ἀδικεῖσθαι,
 ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν
 διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικούντα ἰέναι. παρα-
 σκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ κράτιστα βου-
 λεύσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερῶτατα».

- 3 Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενε-
 λάδας τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς
 Λακεδαιμονίοις ὧδε·

86. «Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ
 γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντει-
 πον, ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν
 Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγα-
 θοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί
 εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηται.

- 2 » Ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν καὶ τοὺς ξυμμά-
 χους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοφόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ
 μελλήσομεν τιμωρεῖν, οἳ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν.
 3 ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι,
 ἡμῖν δὲ ξυμμάχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις
 ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς
 βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει.
 4 καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους μηδεὶς διδα-
 σκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν
 χρόνον βουλευέσθαι.

»Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε μείζους γίνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικούντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ—κρίνουσι γὰρ 2 βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ—οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὅποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμήσαι ἔλεξεν· «Ὅτω μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον» δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτω δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα».

Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶν πλείους ἐγένοντο, 3 οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς 4 ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἣν δοκῆ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου δια- 5 πράξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον, χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλη- 6 σίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρη- κειῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ, ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ 119-128, 139-146)

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119-128)

119. Αὐθις δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ξυμμάχους παρακάλεσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβειων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἷ τε ἄλλοι εἶπον, ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτειδαίᾳ, μὴ προδιαφθαρῆ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦτα·

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα, ὥς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὡσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται, ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατωκνημένους εἰδέναι χρὴ, ὅτι, τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων

καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω προσῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἦσσαν νῦν βουλευέσθαι.

» Διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρή- 3
νης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἐστίν, εἰ μὴ ἀδικοῦντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρή-
νης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῇ ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὁ τε γὰρ διὰ τὴν 4
ἠδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθεῖ τῆς βραστῶν τὸ τερπνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι, ὁ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος. πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων 5
τυχόντων κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλείω, ἃ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι ἐς τοῦναντίον αἰσχυρῶς περιέστη· ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

121. » Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα καὶ, ὅταν ἀμυνόμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ.

» Κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν 3
πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελόμενα ἰόντας, ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων· δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἷσί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὦνητὴ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἦσσαν ἂν τοῦτο πάθοι τοῖς

4 σώμασι τὸ πλεόν ισχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μιᾶ τε νίκη ναυμαχίας κατὰ τὰ εἰκὸς ἀλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλεόνι χρόνῳ τὰ ναυτικά καί, ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δῆπου περιεσόμεθα. ὁ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ· ὁ δ' ἐκείνοι ἐπιστήμη προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτη.

5 «Χρήματα δ', ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτά, οἴσομεν· ἢ δεινὸν ἂν εἶη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σφίζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

122. «Ἐπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλοι ὁδοὶ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις μάλιστα παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς ισχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ ἄλλα τε, ὅσα οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι. ἤκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ βῆτοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαιότερος, ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει.

2 «Ἐνθυμώμεθα δὲ καί, ὅτι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων διαφοραί, οἷστέν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξυμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι· ὥστε, εἰ μὴ καὶ ἄθροοι, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστει, μιᾶ γνώμῃ ἀμυνόμεθα αὐτούς, διχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ
3 ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρυς δουλείαν· ὁ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχροὺς τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν

αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐώμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν, ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάβασαν καταφρόνησιν κεχωρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλιν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

123. »Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἔς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθούντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν—πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι—καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε—οὐ γὰρ δίκαιον, ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτίθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι—, ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἔς τὸν πόλεμον, τοῦτε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχόμενου ξυλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελίᾳ. σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρότεροι, ἅς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει παραθεδᾶσθαι, ἡδίκημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. »Ὡστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βαβαιότατον καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις τὸ ταῦτά ξυμφέροντα εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτειδαίαιταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὔσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιτορχουμένοις, οὐ πρότερον ἢ τὸνναντίον, καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθησόμεθα ξυνηλθόντες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάτχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι· ψηφίσασθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ'

αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιούται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμήσαι οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες καὶ αὐτοὶ τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλληνας ἐλευθερώσωμεν».

125. Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον.
 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευαίᾳ οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκάστους, ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις, ὧν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσις ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἦν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμφαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε.
 Κύλων ἦν Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν πάλαι εὐγενῆς τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμῆκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπέσας, ἐπειδὴ ἐπήλθον Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν

Ὀλύμπια νενικηκότι, εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἦ 6
 μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαν-
 τειον οὐκ ἐδήλου—ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖ-
 ται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ἣ
 πανδημεὶ θύουσι πολλὰ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια—
 δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. ~~XX~~

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβονήθησαν τε πανδημεὶ ἐκ 7
 τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν.
 χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσε- 8
 δρεῖα ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι
 τὴν φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ἣ ἂν ἀρι-
 στα διαγιγνώσκωσι· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ
 ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσαν.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον 9
 οἴτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ· ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς 10
 αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπέζοντο καὶ τινες
 καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν
 ἰκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν 11
 Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνη-
 σκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγα-
 γόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν
 θεῶν ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς
 καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ
 ἀπ' ἐκεῖνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς 12
 τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον
 μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες
 καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον
 μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει. #

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύ-
 νειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περι-
 κλέα τὸν Ἐαυθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα

καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον ἂν σφίσι προχωρεῖν
 2 τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἠλπίζον παθεῖν
 ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν,
 ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος.
 3 ὦν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολι-
 τείαν ἠγναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἶα
 ὑπέειπεν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι
 ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινά-
 ρου τῶν Εἰλιώτων ἰκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ
 καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν
 Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύ-
 νειν αὐτούς.

2. Νεαὶ ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 139-146)

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας
 τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν
 τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους Ποτει-
 δαίας τε ἐπανίστασθαι ἐκέλευον καὶ Αἴγιαν αὐτόνομον
 ἀφιέναι καὶ μάλιστα γὰρ πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον
 τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελούσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλε-
 μον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ
 2 Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 οὔτε τὰλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν ἐπικα-
 λούντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς
 ἀορίστου καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων.

Τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβειων ἐκ Λακε-³
 δαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησιόππου καὶ Ἀγησάνδρου,
 καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὢν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ
 δὲ τάδε ὅτι

«Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν,
 εἰ τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφείτε»,

ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς
 προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἁπάντων βουλευσαμέ-
 νους ἀποκρίνασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον,⁴
 ἐπ' ἀμφοτέρα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις καὶ ὡς χρή πολε-
 μεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ
 καθελεῖν, καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ'
 ἐκείνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσ-
 σειν δυνατώτατος, παρήγει τοιάδε·

140. «Τῆς μὲν γνώμης, ὧ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχο-
 μαί, μὴ εἶκειν Πελοποννησίους, καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους
 οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
 πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπο-
 μένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα
 μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ ταῖς κοινῇ
 δόξασιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μὴδὲ κατορ-
 θούντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς
 ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἥσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ
 καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα
 ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι.

» Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύον-²
 τες ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν
 διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους,
 ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων
 δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγῳ τὰ ἐγκλή-
 ματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώ-

3 νοι πάρεισι. Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ
 Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα κα-
 θαιρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἷδε ἦκοντες καὶ τοὺς Ἑλληνας
 προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι.

4 » Ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ
 τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα πρού-
 χονται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδ'⁵
 ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμή-
 5 σατε. τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίω-
 σιν καὶ πείραν τῆς γνώμης, οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο
 τι μείζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακού-
 σαντες· ἀπισχυρισάμενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς
 ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

141. » Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν, πρὶν τι βλα-
 βῆναι ἢ, εἰ πολεμήσομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ
 ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἷξοντες
 μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες, ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύνα-
 ται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν
 ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασομένη.

2 » Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν ὑπαρχόντων, ὡς οὐκ
 3 ἀσθενέστερα ἔξομεν, γινώτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουρ-
 γοὶ τε γὰρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ
 χρήματά ἐστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων
 ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπι-
 4 φέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦν οὔτε πεζὰς στρα-
 τίας πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα
 ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ
 5 θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλ-
 λον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἐνέχουσι. σώμασί τε ἐτοιμότεροι οἱ
 αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν
 ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον

μη οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηχανήται.

»Μάχη μὲν γὰρ μιᾶ πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μῆτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρῆμά τι δξέως ἐπιτελώσι πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελεῖς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς τὰ μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεία φθεῖραι. χρόνιοι τε ξυνιόντες ἐν βραχεὶ μὲν μορίῳ σκοποῦσιν τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκεία πράσσουσι· καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάψειν, μέλειν δὲ τινι καὶ ἄλλῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προΐδειν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον.

142. »Μέγιστον δὲ τῆς τῶν χρημάτων σπάνει κωλύονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.

»Καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἥπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ οὐχ ἦσσαν ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτειεν ἂν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ἰκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων καί, ἥπερ ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπείρον ἐς τὰ ναυτικά.

»Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ βραδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὅμεις, μελετῶντες αὐτὸ εὐθὺς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω· πῶς δὲ ἄνδρες γεωρ-

γοὶ καὶ οὐ θαλάσσιοι καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι
 διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν αἰεὶ ἐφορμείσθαι, ἄξιον ἂν τι
 8 δρῶεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύ-
 σειαν πλήθη τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμε-
 νοι ἡσυχάσουσι καὶ ἐν τῇ μὴ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσον-
 9 ται καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης
 ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη,
 ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρερ-
 γον ἄλλο γίγνεσθαι.

143. »Εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς
 χρημάτων μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς
 ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσθάν-
 των αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων δεινὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ τόδε
 τε ὑπάρχει καί, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολί-
 τας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους πᾶσα
 2 ἢ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῇ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν
 ξένων τὴν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἡσσοнос ἅμα
 ἐλπίδος ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκεί-
 νοις ξυναγωνίζεσθαι.

3 »Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παρα-
 πλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὧν περ ἐκεί-
 νοις ἐμεμψάμην, ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου
 4 μέγала ἔχειν. ἦν γ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῆ ἴωσιν, ἡμεῖς
 ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσοῦμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου
 ἔσται Πελοποννήσου μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν
 ἅπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεί,
 ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ' ἠπειρον·
 μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος.

5 »Σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ ἡμῖν νησιῶται, τίνες ἂν ἀλη-
 πτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοη-
 θέντας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ

πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῶν πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι—κρατήσαντές τε γὰρ αὐθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἦσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν—τὴν τε δλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωματίων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἀνδρας, ἀλλ' οἱ ἀνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ὄμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶσαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἔνεκα οὐχ' ὑπακούσεσθε.

144. »Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφρόθημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται.

»Νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμφωμεν, Μεγαρέας² μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων—οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε—, τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπείσάμεθα, καὶ ὅταν κἀκείνοι ταῖς αὐτῶν ἀποδώσι πόλεσι μὴ σφίσι, τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιτηδείως αὐτονομείσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὡς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι.

»Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν—ἦν δὲ ἐκούσιοι³ μᾶλλον δεχώμεθα, ἦσσαν ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν—, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγιστα τιμαὶ περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν⁴

ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοςῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες γνώμη τε πλείονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τὸν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτά· ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι».

154. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο, ἃ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε, ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελεύμενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ κατὰ τὰς ξυθῆκας ἐτοιμοὶ εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐκγλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐταὶ καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου ἀρξάμεναι εὐθύς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κερκύρᾳ. ἐπιμίγνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ· σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης υἱὸς τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἡγησιπύλης ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π. Χ. ἐν Ἀλιμοῦντι, δήμῳ τῆς Ἀττικῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὀλορος ἦτο ἀπόγονος ὁμώνυμου τινὸς βασιλέως τῶν Θορακῶν, οὗτινος τὴν θυγατέρα — Ἡγησιπύλην καὶ αὐτὴν καλουμένην — εἶχε νυμφευθῆ ὁ ἑνδοξος Μαραθωνομάχος Μιλτιάδης. Οὕτως ὁ Θουκυδίδης κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θοράκης καὶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Κίμωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἡγησιπύλης. Εἰς τὴν καταγωγὴν του αὐτὴν ὄφειλε τὰς πολλὰς κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐν Θοράκῃ, ἰδίᾳ τὰ ἐν Σκαπιῇ ὕλη μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἀνήκων εἰς εὐγενῆ καὶ εὖπορον οἰκογένειαν ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας· διδασκάλους ἔσχε τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ἐπιφανῆ ῥήτορα Ἀντιφῶντα· πλὴν τούτων ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Προδίκος καὶ ἄλλοι, οἵτινες συνέφερον εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες τότε ἦσαν κέντρον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ παιδεύσεις τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τῷ 430 ἢ 429 ἐνόησε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ, ἀλλ' εὐτυχέστερος πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον. Τῷ 424, ὅτε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Βρασίδης ἠπέλπει νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ὡς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκετο ἐν τῇ Θορακῇ παραλίᾳ, διετάχθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀπειλουμένης Ἀμφιπόλεως· ἐπειδὴ δ' ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπεβλήθη εἰς ἐκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς φυγῆς αὐτοῦ διέμεινε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Σκαπιῇ ὕλη, ὁπόθεν παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου καὶ

συνέλεγε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας αὐτοῦ· φαίνεται δ' ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ πολλοὺς τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ πάντως ἤλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν· πρὸς τούτοις χρόνον τινὰ διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρχελάφῳ.

Τῷ 404 ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του· πόσον χρόνον μετὰ τὴν κάθοδον ἔζησε καὶ ποῦ καὶ πότε ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανεν αἰφνιδίως—ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λῆγον ἔργον αὐτοῦ—ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῷ 397, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας ἐτάφησαν παρὰ τὰ μνήματα τοῦ Κίμωνος.

2. Ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Θουκυδίδης θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν δόξαν ταύτην ὀφείλει εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣτις περιλαμβάνει τὰ γεγονότα τῶν εἴκοσι πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431-411) καὶ εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτὼ βιβλία.

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ—ὅπερ χρησιμεύει ὡς εἰσαγωγή—ἀρχόμενος ὁ Θουκυδίδης τῆς ἱστορίας προτάσσει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὑπερέχει πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐπιχειρεῖ δὲ ν' ἀποδείξῃ τὴν γνώμην ταύτην παραβάλλων τὸν παρόντα πόλεμον ὄχι μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Διεξέρχεται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, τὰς φήμας περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωϊκά, τέλος τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ δεικνύει ὅτι πάντα ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, διότι τότε ἡ Ἑλλὰς ἐστερεῖτο χρημάτων καὶ ναυτικοῦ, ἅτινα μόλις κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ηὔξηθησαν ἱκανῶς (κεφ. 1-23). Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης διεξέρχεται τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἃς διαιρεῖ εἰς αἰτίας φανεράς καὶ αἰτίας ἀφανεῖς. Καὶ φανεράς μὲν λέγει α' τὸν ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμου πόλεμον τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων (κεφ. 24-55) καὶ β' τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς

Ποτειδαίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων (κεφ. 56- 66). Μετὰ ταῦτα γίνεται ἐξιστόρησις τῶν διασκέψεων καὶ ἀποφάσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων (κεφ. 67-87). Ὡς ἀφανῆ δ' αἰτίαν λέγει τὴν μεγίστην αὐξήσιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, ἣτις ἐγένετο πρῶτον μὲν διὰ τῆς τειχίσεως τῆς πόλεως, δεύτερον δὲ διὰ τῆς συστάσεως νέας ναυτικῆς συμμαχίας, ἣς κατέστησαν ἡγεμόνες. καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (κεφ. 88-118). Ἐν τοῖς λοιποῖς κεφ. 119-146 ἐξιστορεῖ τὰς διαπραγματεύσεις Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἐ τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἐξιστορεῖ ὁ Θουκυδίδης τὰ γεγονότα τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (III-VIII) τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 428-411· δὲν συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ ὅλου πολέμου— διαρκέσαντος, ὡς γνωστόν, 27 ἔτη (431 - 404)—διότι αἰφνιδίως ἀπέθανε· τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς.

3. Αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ παρεμβάλλει ὁ Θουκυδίδης καὶ πολλὰς δημηγορίας· αὗται εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν ἢ στρατηγῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις καὶ σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Αἱ δημηγορίαι χαρακτηρίζονται ὡς τὸ λαμπρότατον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· διότι περιέχουσι βαθεῖας σκέψεις περὶ πολιτικῆς, περὶ εἰρήνης, περὶ πολέμου, περὶ διοικήσεως καὶ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν κρατῶν· δὲν περιλαμβάνουσι δὲ αὐτολεξεῖ τοὺς λόγους τῶν ἀγορευσάντων, ἀλλ' ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτατα πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Αἱ δημηγορίαι διακρίνονται κατὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ ἱστορικοῦ λόγου εἰς τὸ *πανηγυρικόν*, τὸ *δικανικόν* καὶ τὸ *συμβουλευτικόν*· αἱ πλεῖσται ἀνήκουσι τῷ συμβουλευτικῷ εἶδει. Ἐν ταῖς δημηγορίαις διακρίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρία κύρια μέρη: τὸ *προοίμιον*, τὴν *πίστιν* (=ἀπόδειξιν) καὶ τὸν *ἐπίλογον*.

4. Δεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου ὡς ἐκ τούτου εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ ξὺν ἀντί *σύν*, ἐς ἀντί *εἰς*, σσ ἀντί *τι* (τάσσω, φυλάσσω, πράσσω), ρσ ἀντί *ρη* (θαροῶ ἀντί θαροῶ, θάρσος ἀντί θάρσος), κλήω ἀντί κλείω, μόλις ἀντί μόγις, ἐρῆμος-τροπαῖον-ἐτοιμός ἀντί ἐρημος-τρόπαιον-ἐτοιμος, ἐν τῇ πληθ. ὀνομαστ. τῶν εἰς-εὐς οὐσιαστικῶν τὴν κατάληξιν-ης ἀντί-εις (βασιλῆς ἀντί βασιλεῖς, πολλὰ ἐπιρρήματα συγκριτικὰ εἰς-ως (μειζόνως-χαλεπωτέως ἀντί μεῖζον-χαλεπώτερον), ἐν τῷ γ' πληθ. προσ. τοῦ παθητικοῦ προκμ. καὶ ὑπερσυντλ. τὴν κατάληξιν -αται, -ατο ἀντί τῶν περιφραστικῶν τύπων (τετάχεται-ἐφθάραται-ἐτετάχато ἀντί τεταγμένοι εἰσι-ἐφθαρμένοι εἰσι-τεταγμένοι ἦσαν).

Ὑπὸ λεξιλογικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἔχει πολλὰς ἀρχαιοπρεπεῖς καὶ ποιητικὰς λέξεις (ἄχθηδὼν=ἄχθος, ἀκραιφνῆς ἀντί ἀκέραιος, ἀμφιδήριτος=ἀμφισβητήσιμος, ἐξαπιναίως, ἐπισπέρχειν τοιαῦτα κλπ.) ὡσαύτως εἶναι εὐρετῆς καὶ δημιουργὸς νέων λέξεων (κινδυνευτής, τολμητής, ἀποδημητής, μελλητής, ἐνερσις, ὀλόφυρσις, ξύλωσις κλπ.). Συχνάκις μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν ἀντί τῶν ἀντιστοίχων ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν (τὸ λυπηρόν, τὸ σῶφρον, τὸ ἄσπονδον-τὸ δεδιός, τὸ θαροῦν, τὸ βουλόμενον).

Ἐν τῇ συντάξει διακρίνονται πολλὰ ἰδιώματα καὶ ἐλευθερία μεγάλη ἢ βραχυλογία—δι' ἣν πολλάκις ὁ λόγος καθίσταται σκοτεινὸς καὶ δύσληπτος—τὰ ὑπερβατά, ἢ διεστραμμένη πλοκὴ τῶν λέξεων, ἢ συσσωρευσις τῶν μετοχῶν, ἢ κατὰ τὸ νοούμενον σύνταξις, αἱ ἀνακολουθίαι εἶναι συχναὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ὡσαύτως συχνὰ εἶναι παρ' αὐτῷ τὰ σχήματα τοῦ λόγου (ἀντίθεσις, παρίσσωσις, ὁμοιοτέλετον, παρονομασία, ἀναφορά, ἀσύνδετα κτλ.), ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ σχήματα τῆς διανοίας (ἀποσιώπησις, ἀπορία κτλ.) σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Αἱ περίοδοι μακραὶ καὶ δυσπαρακολούθητοι οὔσαι δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχνον πλοκὴν τὴν μετὰ ταῦτα μορφωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[I]

A. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ. 24 - 66)

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμου πόλεμος τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24-55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβεων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24-31)

Κεφ. 24.

§ 1-3. Ἐπίδαμος, νῦν Δυρράχιον· οὕτως ἐκλήθη τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους.— ἐστι, ὑπαρκτικὸν (= ὑπάρχει) οὐχὶ συνδετικόν.— πόλις, προσδιορισμὸς παραθετικὸς τοῦ Ἐπίδαμος=Ἐπίδαμνός τις, ἣ τις εἶναι πόλις.— ἐσπλέοντι, δοτκ. τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα.— τὸν Ἴόνιον κόλπον = τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.— προσοικοῦσι δ' αὐτὴν (ἀντὶ αὐτῆ) = κατοικοῦσι δὲ πλησίον αὐτῆς.— ταύτην ἀπώκισαν=ἐπεμφαν ἀποικίαν εἰς αὐτὴν (ἐν ἔτει 627 π. X.).— οἰκιστὴς = ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας.— Ἐρατοκλείδου=ὁ Ἐρατοκλείδου.— γένος = κατὰ τὴν καταγωγὴν.— τῶν ἀφ' Ἡρακλέους = τῶν Ἡρακλειδῶν ἢ γενκ. συναπτέα τῷ Φαλίῳ.— δὴ=προφανῶς.— νόμον=συνθήθειαν.— ἐκ τῆς μητροπόλεως, δηλ. τῆς Κορίνθου· μητρόπολις δὲ = ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ὁποίας (ὡς ἀπὸ μητρὸς) ἀπωκίσθησαν (ὡς θυγατέρες) ἄλλαι πόλεις.— κατακληθεῖς = προσκληθεῖς.— ξυνόκισαν = μετέσχον τῆς ἀποικίας.— καὶ τοῦ ἄλλου Δωρ. γένους=

καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, οὔτινες ἦσαν Δωριεῖς κατὰ τὴν καταγωγὴν.—
προελθόντος τοῦ χρόνου=παρελθόντος τοῦ χρόνου=μετὰ παρέ-
λευσιν χρόνου.

§ 47. στασιάζαντες, οἱ Ἐπιδάμνιοι· ἢ μετχ. χρονκ.—ἐν ἀλλή-
λοις=πρὸς ἀλλήλους.—ὡς λέγεται, προσδιορίζει τὸ ἔτη πολλά.
—ἀπὸ πολέμου = ἕνεκα πολέμου.—τῶν προσοίκων βαρβάρων,
δηλ. τῶν Ταυλαγτίων, οὔτινες ἐθάρρησαν ἐκ τῶν στάσεων τῶν
Ἐπιδαμνίων· ἢ γενκ. ὑποκειμενκ.—τὰ δὲ τελευταῖα = κατὰ δὲ
τοὺς τελευταίους χρόνους.—πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, τίνος ; —
ὁ δῆμος. . . τοὺς δυνατοὺς=οἱ δημοκρατικοί . . . τοὺς ἀριστοκρατι-
κούς.—οἱ δὲ=οὔτοι δέ.—ὡς μητρόπολιν οὔσαν=θεωροῦντες αὐτὴν
ὡς μητρόπολιν.—μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρ.=νὰ μὴ βλέπωσι μετ'
ἀδιαφορίας αὐτοὺς νὰ καταστρέφονται.—τοὺς φεύγοντας=τοὺς
φυγάδας (δηλ. τοὺς ἀριστοκρατικούς, οὓς εἶχεν ἐκδιώξει ὁ δῆμος).
—ξυναλλάξαι (=νὰ συμφιλώσωσι) . . . καταλῦσαι, τὰ ἀπρμφ. ἐκ
τοῦ δεόμενοι.—σφίσι, δηλ. τοῖς ἐν τῇ πόλει Ἐπιδαμνίοις.—
τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον=τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον.
—ταῦτα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐδέοντο = ταύτας τὰς δεήσεις
ἐδέοντο=περὶ τούτων παρεχάλου.—Ἡραῖον=ναὸν τῆς Ἥρας.
—ἱκετεῖαν=ἱκεσίαν.—ἀπρόκτους=χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι.

Κεφ. 25.

§ 1-2. σφίσιν=ἑαυτοῖς.—οὐδεμίαν . . . τιμωρίαν οὔσαν = ὅτι
οὐδεμία βοήθεια ὑπῆρχε.—ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο = ἐν ἀπόρῳ ἦσαν
= εὐρίσκοντο εἰς ἀπορίαν.—θέσθαι τὸ παρὸν, κατ' ἔγνωσαν =
ὅπως θεῖντο τὸ παρὸν=πῶς νὰ διευθετήσωσι τὴν παρούσαν(δεινὴν)
περίστασιν.—τὸν θεόν, δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα.—εἰ παραδοῖεν . . .
καί . . . πειρῶντο, πλαγία ἐρωτηματ. πρότασις προερχομένη ἐξ ἀπο-
ρηματικῆς ὑποτακτ. τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως (παρῶδωμεν. . . πειρῶ-
μεθα ;)=ἐὰν ἔπρεπε νὰ παραδώσωσι. . . καί. . . νὰ προσπαθῶσι.—
τιμωρίαν. . . ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι, ἐνταῦθα=τιμωρίαν πορίζεσθαι
=νὰ λάθωσι βοήθειαν.—ἀνεῖλε=ἐχρησιμοδότησεν.—αὐτοῖς, δηλ.
τοῖς Ἐπιδαμνίοις.—παραδοῦναι, δηλ. τὴν πόλιν Κορινθίοις.—ἡγε-
μόνας ποιεῖσθαι, δηλ. τοὺς Κορινθίους.—οἱ δ' Ἐπιδ., ὁ δὲ=λοιπόν.
—κατὰ τὸ μαντεῖον=κατὰ τὸν χρησμόν.—παρέδοσαν, τῷ 436π.Χ.
—τὸν τε οἰκιστήν. . . σφῶν=τὸν τε ἑαυτῶν οἰκιστήν (δηλ. τὸν Φα-

λίον). — ἀποδεικνύντες . . . δηλοῦντες, μετχ. τροπικαί. — τὸ χρη-
στήριον = τὸν χρησμόν. — ἐπαμῦναι = βοηθῆσαι.

§ 3-4. κατὰ τὸ δίκαιον = ὡσπερ δίκαιον ἦν· αἰτιολογεῖται διὰ
τῆς μετχ. νομιζόντες. — ὑπεδέξαντο = υπέσχοντο. — τὴν . . . τιμω-
ρίαν = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — μίσει τῶν Κερκυρ. = διὰ τὸ
πρὸς τοὺς Κερκυρ. μίσος. — ὅτι = διότι. — ὄντες ἄποικοι, ἢ μετχ.
ἐνδοτική. — οὔτε γὰρ . . . δίδόντες . . . πολεμεῖν, ἀνακόλουθον,
διότι αἱ μετχ. δὲν ἀποδίδονται εἰς ῥήμα· τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ
μῆκος τῆς περιόδου καὶ διὰ τὴν παρενθετικὴν πρότασιν (ἢ . . . πολε-
μεῖν)· ἐν τῇ μεταφράσει αἱ μετχ. δίδόντες . . . προκαταρχόμενοι . . .
περιφρονοῦντες . . . ἄς ἀποδοθῶσι διὰ παρατκ. = ἐδίδουσαν . . .
προκατήρχοντο . . . περιεφρόνουν. — ἐν πανηγύρεσι (= ἐορταῖς)
ταῖς κοιναῖς, ἄς ἐτέλουν ἀπὸ κοινοῦ ἢ Κέρκυρα καὶ ἢ Κόριν-
θος. — γέρα τὰ νομιζ. = τὰς συνήθεις τιμὰς (ὡς προεδρίας καὶ
σφάγια). — οὔτε Κορινθ. ἄνδρῳ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν =
οὔτε εἰς Κορίνθιον ἄνδρα ἀπένεμον πρότερον (= πρὸ τῶν ἄλλων)
τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν· ἀπαρχαὶ δὲ = αἱ προκαταρκτικαὶ τῆς
θυσίας πράξεις, ἤτοι ἢ ἀποκοπή τῶν τριχῶν ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ
θύματος καὶ ἢ διανομὴ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ θυσίᾳ παρόντας (ἵνα
ταύτας καύσωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν). — ὡσπερ
αἱ ἄλλα ἀποικίαι, δηλ. ἔπραττον. — περιφρονοῦντες αὐτοὺς = κατα-
φρονοῦντες αὐτῶν. — ἐν χρημάτων δυνάμει = κατὰ τὴν δυνάμιν
τῶν χρημάτων = κατὰ τὸν πλοῦτον. — ὄντες . . . ἐπαιρόμενοι, μετχ.
αἰτιολογικῶς προσδιορίζουσαι τὴν μετχ. περιφρονοῦντες = διότι
ἦσαν . . . διότι ὑπερηφανεύοντο. — ὁμοῖα = ὁμοίως. — τῇ ἐξ πόλ.
παρασκευῇ = κατὰ τὴν πολεμικὴν προετοιμασίαν. — δυνατώτεροι,
δηλ. τῶν Κορινθίων. — ναυτικῶ δέ . . . ἐπαιρόμενοι = πρὸς τοῦτοις
διότι ἐνίοτε (= ἔστιν ὅτε) ὑπερηφανεύοντο ὅτι παρὰ πολὺ ὑπερεῖ-
χον (πάντων) κατὰ τὸ ναυτικόν. — καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκ. (γενκ.
ὑποχμν.) προενοίκησιν τῆς Κερκ. (γενκ. ἀντικεμ.) = καὶ διότι οἱ
Φαίακες πρότερον κατόκησαν τὴν Κέρκυραν. — κλέος ἐχόντων =
οἱ ὅποιοι εἶχον φήμην. — τὰ περὶ τὰς ναῦς, αἰτιατκ. τῆς ἀναφο-
ρᾶς = εἰς τὰ ναυτικά. — ἦ = δι' ἣν αἰτίαν. — καὶ μᾶλλον, παρὰ ἐὰν
δὲν ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Φαιάκ. — ἐξηροτύοντο = παρεσκευάζον, ἐτε-
λειοποιοῦν. — καὶ ἦσαν = καὶ πράγματι ἦσαν. — οὐκ ἀδύνατοι =
δυνατοί. — πολεμεῖν, κατὰ τῶν Κορινθίων.

Κεφ. 26.

§ 1-2. πάντων... τούτων, γενκ. τῆς αἰτίας = δι' ὅλα ταῦτα. — ἐγκλήματα = ἀφορμὰς παραπόνων. — ἔχοντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἔπεμπον, ὁ παρατκ. ἵνα δηλωθῇ ἡ ἀποστολῆ διαρκοῦσα. — ἄσμενοι = ἄσμένως = μετὰ χαρᾶς, προθύμως. — τ ἠ ν... ὠφελίαν = τ ἠ ν... τιμορίαν (κεφ. 25, § 3) = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — οἰκήτορα, κατγρμ. = ὡς ἄποιον. — Ἀμπρακιωτῶν = κατοίκων τῆς Ἀμπρακίας ἢ (κατὰ Θουκυδ.) Ἀμπρακίας. Ἀμβρακία δὲ πόλις ἐν Ἠπείρῳ παρὰ τῷ Ἀράχθῳ ποταμῷ (νῦν Ἄρτα). — φρουρούς, ἐκ τοῦ κελεύοντες ἵεναι = προτρέποντες νὰ πορεύονται φρουροί. — Ἀπολλωνίαν, πόλιν τῆς Ἰλλυρίας πρὸς Ν. τῆς Ἐπιδάμνου, ἔχουσαν ὡς ἐπίγειον τὸν Αὐλῶνα· νῦν ἐρείπια τῆς πόλεως σφίζονται παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Πόλλινα. — δέει τῶν Κερκ., μὴ κωλύειν ὑπ' αὐτῶν = φοβούμενοι τοὺς Κερκ. μήπως ἐμποδίζονται ὑπ' αὐτῶν ἢ γενκ. τῶν Κερκ. ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἐκ τῆς δευτερευούσης προτάσεως εἰς τὴν κυρίαν ἀντὶ τοῦ: δέει μὴ κωλύονται ὑπὸ Κερκ. τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἕξαρσιν τῆς γενκ. Κερκυραίων. — περαιοῦμενοι = ἐὰν διεπεραιούντο.

§ 3. ἐπειδὴ = ὅτε. — ἦκοντας (= ἐλληλυθότας) ... δεδομένην, μετχ. κατγρμτ. ἐκ τοῦ ἦσθοντο = ὅτι εἶχον ἔλθει... ὅτι εἶχε δοθῆναι. — ἐτέρω στόλῳ, οὗτος συνέκειτο ἐκ 15 πλοίων, διότι ὅλαι αἱ νῆες ἦσαν 40, ὡς λέγεται κατωτέρω ἐν § 4. — τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγάδας. — κατ' ἐπήρειαν = ἀπειλητικῶς συναπτόεν τῷ ἐκέλευον. — αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους), ἀντικμ. τοῦ ἐκέλευον καὶ ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι. — ἦλθον γάρ... , διὰ τῆς παρενθετικῆς προτάσεως ὁ συγγραφεὺς αἰτιολογεῖ τὴν ἀπειλητικὴν διαταγὴν τῶν Κερκ. — τάφους, δηλ. τῶν ἑαυτῶν προγόνων τῶν τεθαμμένων ἐν Κερκύρᾳ. — ξυγγένειαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ἐπίδαμνον ἀποικίαν τῶν Κερκ. — προϊσχύμενοι = προβάλλοντες. — ἐδέοντο, δηλ. τῶν Κερκ. — σφῶς κατάγειν = νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς φυγάδας Ἐπιδαμνίους) εἰς τὴν πατρίδα. — ἀποπέμψειν, δηλ. ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου· τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἕξαρτ. ;

§ 4-5. οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν. = εἰς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν (δηλ. τῶν κελευσμάτων) ὑπήκουσαν. — οἱ Ἐπιδ. ... οὐδὲν... ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν... οἱ Κερκ., ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ

καθ' ὑπόταξιν (ἐπεὶ οἱ Ἐπιδ. οὐδὲν ὑπήκουσαν, στρατεύουσιν οἱ Κερκ.) πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν δύο: οὐδὲν ὑπήκουσαν —στρατεύουσιν· ἐὰν ἢ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θὰ ἐξήρητο μόνον τὸ στρατεύουσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ οὐδὲν ὑπήκουσαν.—τρεσσαράκοντα ναυσί, πρβλ. § 3 «ἐτέρω στόλω».—ὡς κατάζοντες, δηλ. τοὺς φυγάδας=ἵνα ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα τοὺς φυγάδας.—καὶ τοὺς Ἴλλ. προσλαβόντες=λαβόντες προσέτι (ὡς συμμάχους) καὶ τοὺς Ἴλλυριοὺς (δηλ. τοὺς Ταυλαντίους βαρβάρους, μεθ' ὧν οἱ φυγάδες ἐλήζοντο τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ· πρβλ. κεφ. 24, § 5).—προσκαθεζόμενοι τὴν πόλιν (=τῇ πόλει)=ἄφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς πόλεως.—προεῖπον=προεκήρυξαν.—τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ὑποκμ. τοῦ ἀπιέναι=ν' ἀπέρχεται ὁ ἐπιθυμῶν ἐκ τῶν Ἐπιδαμνίων καὶ οἱ ξένοι.—ἀπαθεῖς=ἀδολαβεῖς.—εἰ δέ μή, δηλ. βούλονται ἀπιέναι.—ὡς πολεμίους χροῆσεσθαι, δηλ. οἱ Κερκ. αὐτοῖς=(προεκήρυξαν οἱ Κερκ.) ὅτι θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδ.) ὡς πολεμίους.—ὡς δ' οὐκ..., τὸ ὡς αἰτλγκ.=ἐπειδὴ.—ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον (=ὁ τόπος, ἢ τοποθεσία [τῆς Ἐπιδάμνου]), αἰτιολογεῖ τὴν εὐκολίαν τῆς πολιορκίας τῆς Ἐπιδάμνου· ἢ ἔννοια: ἐπειδὴ ὁ τόπος ἀπετέλει ἰσθμὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο μεταξύ δύο θαλασσῶν, ἢ πολιορκία ἦτο εὐκολος, ἄφ' οὗ οἱ Κερκ. ἰσχυρον κατὰ θάλασσαν.—ἐπολιόρκουν=ἤρχισαν νὰ πολιορκῶσιν.

Κεφ. 27.

ὡς=ἔτε. ἄγγελοι, ὅτι=ἄγγελοι λέγοντες ὅτι.—πολιορκοῦνται, δηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι.—ἐπὶ τῇ ἴσῃ... ἵέναι, ἀκριθέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἀποικίαν· τοῦτο δέ, ὡς καὶ τὸ ἵέναι, ἀντικμν. τοῦ ἐκίηρουσσον=ἐκήρυσσον ἀποικίαν, νὰ πορεύηται δηλ. κτλ.—ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, δηλ. μοῖρα=μὲ ἴσα καὶ ὅμοια δικαιώματα (δηλ. τοῖς ἀρχαίοις ἀποίκιοις καὶ μεταξύ αὐτῶν).—εἰ δέ τις... μὴ ἐθέλοι ξυμ., μετ. δὲ βούλεται τῆς ἀπ.=ἐὰν δέ τις δὲν εἶναι ἔτοιμος... ἀλλ' ἐπιθυμῆ νὰ μετέχη τῆς ἀποικίας.—τὸ παραυτίκα μὲν=ἐν τῷ παρόντι μὲν.—ξυμπλεῖν=πλεῖν σὺν τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἐς Ἐπ. πλέουσι.—δραχμιάς... Κορινθίας, ἢ Κορινθιακῆ δραχμῇ ἔχει ἀξίαν 10 ὀβολῶν ἢ Ἀττικῇ 6.—καταθέντα=ἄφ' οὗ καταβάλλῃ (δηλ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον)· τὸ κατατεθὲν ποσὸν ἐχρησίμευεν ὡς ἐγγύθης τοῦ ὅτι ὁ καταθέτων θὰ μετείχε τῆς ἀποικίας· διότι ἄλλως, ἂν ὁ κατα-

θέτων ἀπεχώρει, ἐχάνετο τὸ ποσὸν τῶν 50 ὄρχμ.—μένειν, ἐκ τοῦ ἐκίηρυσσον.—πολλοί, κοινὸν κατηγορημ. τοῦ οἱ πλείοντες καὶ οἱ καταβάλλοντες.—τῶν Μεγαρ., οὗτοι ἦσαν Δωριεῖς καὶ ὡς τοιοῦτοι σύμμαχοι τῶν Κορινθ.—ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι=νά συνοδεύσωσιν αὐτοὺς μὲ πλοία.—εἰ ἄρα κωλ., πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐκ τοῦ νοουμένου φοβηθέντες=μὴ τυχὸν κωλύονται.—Παλῆς (-εῖς)=κᾶτοιχοι τῆς Παλῆς, πόλεως τῆς Κεφαλληνίας. Κεφαλ., γενκ. διακριτικὴ τοῦ Πάλης.—Ἐπιδ. ἐδεήθησαν, δηλ. ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι.—Ἐρμιονῆς (-εῖς)=κᾶτοιχοι τῆς Ἐρμιόνης, πόλεως τῆς Ἀργολίδος.—Ἐρμιονῆς δὲ κτλ., ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως;—Θηβαίους χροῖματα ἤτησαν, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν.—Ἡλείους ναῦς...καὶ χροῖματα, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως;—κενάς, δηλ. ἀνδρῶν τὸ ἀντίθετον πλήρεις (πρβλ. κεφ. 24, § 1).—αὐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συμμάχους.—τρισχίλιοι ὀπλίται, ὁ ἀριθμὸς ὑπερβολικός· ἐπὶ 30 πλοίων ἠδύνατο νὰ εἶναι μόνον 900 ὀπλίται, ἀφ' οὗ 30 ὀπλίται ἐπέβαινον ἐκάστου πλοίου (πρβλ. καὶ κεφ. 29, § 1, ἐνθα ἀναφέρονται μόνον δισχίλιοι ὀπλίται).

Κεφ. 28.

§ 1-3. Ἐπειδὴ, χρονκ.—τὴν παρασκευὴν, τίνων;—παρέλαβον=ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν (ἵνα οὗτοι ὡς σύμμαχοι τῶν Κορινθ. μεσιτεύσωσι παρ' αὐτοῖς πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν των).—ὡς οὐ μετὸν (αἰτιατκ. ἀπόλυτος αἰτιλγκ.=ἐπεὶ οὐ μετεῖη) αὐτοῖς Ἐπ.=ἐπειδὴ αὐτοὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Ἐπιδ.—εἰ δέ τι (αἰτκ. σύστοιχος) ἀντιποιοῦνται, δηλ. τῆς Ἐπιδάμνου=ἐὰν δ' ἐγείρωσιν ἀξιώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς Ἐπιδάμνου.—δίκας . . . δοῦναι=νά δικασθῶσι, νὰ υποβληθῶσιν εἰς δικαστικὴν κρίσιν.—παρὰ πόλεσιν, αἱ τοιαῦτα πόλεις ἐκαλοῦντο ἔκκλητοι.—αἶς (=παρ' αἶς) ἄν . . . ξυμβῶσι (=ἤθελον συμφωνήσει), δηλ. δίκας δοῦναι.—κρατεῖν, δηλ. αὐτῆς· τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἤθελον=ἤθελον νὰ εἶναι κύριοι αὐτῆς (δηλ. τῆς ἀποικίας).—ἤθελον... ἤθελον δέ, ἢ ἐπαναφορὰ ἐνταῦθα, ἵνα καταδειχθῇ μετ' ἐμφάσεως ἢ προθυμίας τῶν Κερκ. διὰ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς.—καὶ τῶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖφ, οἱ Κερκ. ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν λύσιν τῆς περὶ Ἐπιδ. διαφορᾶς των ἢ εἰς τινὰς τῶν ἐν Ἡελ. πόλεων ἢ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον.—ἐπιτρέψαι, δηλ. τὴν δίκην.—πόλε-

μον. . . ποιεῖν=ἐγείρειν πόλεμον γίνεσθαι αἰτίους πολέμου· ἐν ᾧ πόλεμον ποιεῖσθαι=πολεμεῖν.— οὐκ εἶων (= ἡμπόδιζον), δηλ. τοὺς Κορινθ. — εἰ δὲ μὴ, μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν=ἄλλως. — ἐκείνων βιαζομένων (= βίᾳ χρωμένων)=ἐὰν ἐκείνοι (οἱ Κορ.) μεταχειρίζωνται βίαν.— φίλους π. . . μᾶλλον, ἔνεκα ὀφελείας=νὰ κάμνωσιν ἔνεκα τοῦ συμφέροντός των φίλους μᾶλλον τούτους. . . — οὓς οὐ βούλονται, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἑτεροφύλους· διότι οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν τοῦ Δωρικοῦ φύλου.— τῶν νῦν ὄντων=ἢ τοὺς νῦν ὄντας (δηλ. τοὺς Πελοπον.)· ἢ γενκ. ἐκ τοῦ ἐτέρουσ ὡς διαφορικοῦ.

§ 4-5. πρότερον, δηλ. πρὸ τοῦ ν' ἀποσύρωσιν ἀπὸ τῆς Ἐπιδ. οἱ Κερκ. τὰς ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους.— οὐ καλῶς ἔχειν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔφασαν=ἔλεγον ὅτι δὲν ἦτο ἐντιμον.— τοὺς μὲν (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους) πολ., τοὺς δὲ (δηλ. τοὺς Κερκ. καὶ Κορινθ.) δικάζεσθαι, ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντί καθ' ὑπόταξιν (=τῶν Ἐπιδ. πολιορκουμένων αὐτοὺς δικάζεσθαι=ἐν ᾧ οἱ Ἐπιδ. πολιορκοῦνται, αὐτοὶ νὰ δικάζωνται) πρὸς ἕξαρσιν τῶν πολιορκεῖσθαι —δικάζεσθαι ἐπιτετινομένων καὶ διὰ τῆς ἀντιθέσεως—τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ, δηλ. φρουροὺς καὶ οἰκήτορας.— ἀντέλεγον. . . ποιήσιν=τοῦναντίον ἔλεγον ὅτι θὰ πράξωσι ταῦτα (τίνα).— ἐτοῖμοι (= πρόθυμοι) δὲ εἶναι, δηλ. δικάζεσθαι τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγον.—καὶ ὥστε μένειν=καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ μένωσι.—κατὰ χώραν=εἰς τὰς (παρούσας) θέσεις των.—σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἐκ τοῦ ὥστε.

Κεφ. 29.

§ 1-2. οὐδὲν τούτων ὑπήκουον=εἰς οὐδὲν ἐκ τούτων (τῶν ὑπὸ τῶν Κερκ. προτεινομένων) ἤθελον νὰ ὑπακούωσι (πρβλ. κεφ. 26, § 4). — πλήρεις, δηλ. ἀνδρῶν.— π ρ ο πέμψαντες. . . πρότερον, πλεονασμός.— προεροῦντα = ἵνα κηρύξῃ.— ἄραντες, ἀμτβ. =ἀποπλεύσαντες, ἐκκινήσαντες· ἢ μετχ. ἄραντες, διατὶ δὲν συνδέεται τῇ μετχ. προπέμψαντες; — ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, ἐν τῷ κεφ. 27 § 2 αἱ νῆες ἀριθμούμεναι γίνονται 68· εἰς ταύτας ἕμως προσθετέον καὶ τὰς κενὰς τῶν Ἡλείων, αἵτινες θὰ ἦσαν 7.—δισχιλίους δαλίταις πρβλ. κεφ. 27, § 2.— ἐπὶ τὴν Ἐπίδ., ἢ ἐπὶ ἐνταῦθα δηλοῖ διεύθυνσιν=εἰς.—ἐναντία, ἐπίρρ.=ἐναντίον.

§ 3-5. ἐγένοντο ἐν = ἔφθασαν εἰς.— Ἄκτιον, ἀκρωτήριον εἰς

τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου (νῦν Ποῦντα)· περίφημον διότι περὶ αὐτὸ μετὰ ταῦτα (τῆ 31 π. X.) ὁ Αὔγουστος κατενίκησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας.— τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπ.—τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν τοῦ Ἀπ.— ἐνταῦθα ἐτελοῦντο ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος.— ἐπὶ τῷ στόματι = εἰς τὴν εἴσοδον.— τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν κόλπου τῆς Ἀρτιης.— ἀκατίφ = μικρῷ πλοίφ.— ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν = ἔνα ἀπγορεύση (εἰς αὐτοὺς) νὰ πλέωσιν.— ζεῦξαντες τὰς παλαιάς = ἀφ' οὗ ἐστερέωσαν τὰ ζυγώματα τῶν παλαιῶν· ζυγώματα δὲ = τὰ ζύλα τὰ διήκοντα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τοίχου εἰς τὸν ἕτερον τῆς νεῶς.— ὥστε πλοῖμους εἶναι = ὥστε νὰ εἶναι ἱκαναὶ πρὸς πλοῦν.— καὶ τὰς ἄλλας, δηλ. τὰς μὴ παλαιάς.— εἰρηναῖον = εἰρηγικόν.— αὐτοῖς, ποιητικ. αἷτιον τοῦ ἐπεπλήρωντο· διατί κατὰ δοτκ;— τεσσαράκοντα γάρ..., αἰτιολογεῖ διατί ἐνταῦθα ἀναφέρονται 80 πλοῖα, ἐν ᾧ εἰς τὸ τέλος τοῦ 25 κεφ. λέγεται ὅτι οἱ Κερκ. εἶχον 120 πλοῖα.— ἀνταναγαγόμενοι = ἐξελθόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον αὐτῶν.— ἐναυμάχησαν, ἐν ἔτει 434 π. X.— ἐνίκησαν... παρὰ πολὺ = κατήγαγον σημαντικὴν νίκην.— αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις καθ' ἑλίου καὶ οὐχὶ τοῖς νικηταῖς τοῦ Ἀκτίου.— παραστήσασθαι = καταστρέψασθαι = νὰ ὑποτάξωσι (τὴν Ἐπίδαμνον).— ὁμολογία ὥστε... ἀποδόσθαι = μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ πωλήσωσι.— τοὺς ἐπήλυδας = τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας (δηλ. τοὺς οἰκήτορας).— Κορινθίους, δηλ. τοὺς φρουρούς.— δήσαντας ἔχειν = νὰ κρατῶσι· δεσμίους.— ἕως ἂν ἄλλο τι δόξη = ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ ἄλλο τι (περὶ αὐτῶν).

Κεφ. 30.

§ 1-2. τροπαῖον, τὸ μετὰ νίκην ἐν μάχῃ ἢ ναυμαχίᾳ ἱδρῦμένον ἀναμνηστικὸν μνημεῖον· ἀπαρτίζετο δὲ τοῦτο ἐν μὲν πεζομαχίᾳ ἐξ ἔπλων τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ, ἀναρτωμένων εἰς δένδρον ἢ στηγόμενων ἐπὶ ξυλίου στόλου, ἐν δὲ ναυμαχίᾳ ἐξ ἔπλων, ἀκροστολίων (= κοσμημάτων κατὰ τὴν πρῶμναν τοῦ πλοίου) καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἀντικειμένων.— οὓς ἔλαβον, δηλ. ἐν τῇ ναυμαχίᾳ (καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν Ἐπίδαμνῳ ληφθέντας ὁμολογία· πρβλ. κεφ. 29, § 5).— δήσαντες εἶχον = ἐκράτουν δεσμίους.— ταῖς ναυσὶν (= ταῖς ἑαυτῶν ναυσὶν), δοτκ. τῆς συνοδείας· συναπτέα τῇ ἀνεχώρησαν.— ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας.— ἐκράτουν = ἦσαν κύριοι.— τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία,

(δηλ. οὔσης) = τῆς ὑπαρχούσης εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη (δηλ. τοῦ Ἴονίου πελάγους).—τῆς γῆς, γενκ. διαιρητκ. τῆς ἐννοουμένης αἰτκ. μέρος τι.—ἔτεμον=ἐλεηλάτησαν.—ὅτι = διότι.—ναῦς. . . παρόσχον Κορινθίοις, πρβλ. κεφ. 27, § 2.

§ 3-4. τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον=καὶ οὕτω (=τε) τὸ πλείστον (μέρος) τοῦ χρόνου.—ἔφθειρον = ἔβλαπτον.—περιόντι τῷ θέρει=τελευτῶντι τῷ θέρει=περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—σφῶν=αὐτῶν· οὕτω καὶ κατωτέρω σφίσι = αὐτοῖς.—ἐπόνουν=ἐπέιζοντο (ὑπὸ τῶν Κερκ.).—ἐπὶ Ἄκτιῳ=παρὰ τὸ Ἄκτιον.—Χειμέριον, ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτοῦ βλ. ἐν κεφ. 46, § 3.—φυλακῆς ἕνεκα τῆς Λευκ. καὶ τῶν ἄλλ. πόλεων=ἵνα προφυλάττωσι τὴν Λευκ. καὶ τὰς ἄλλας πόλεις (ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν).—φίλιαι=φιλικάι, συμμαχίδες.—ἀντεστρατοπεδεύοντο = ἐστρατοπεδεύοντο ἀντικρὺ (τῶν Κορινθίων).—τὸ θέρος τοῦτο, αἰτιατ. τοῦ χρόνου = κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ θέρους.—ἀντικαθεζόμενοι=ἀντεκαθέζοντο καὶ . . . = ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ . . . —χειμῶνος ἤδη (δηλ. ὄντος)=ὅτε πλέον ἦτο χειμῶν.

Κεφ. 31.

τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα (=καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον) . . . καὶ τὸν ὕστερον, ἢ ναυμαχία ἐγένετο κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 434· ὥστε αἱ παρασκευαὶ γίνονται ἐντὸς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου 433· τῇ δὲ 432 ἀποστέλλονται αἱ πρεσβεῖαι εἰς Ἀθήνας.—δορῆ φέροντες=μετὰ παραφόρου ὀρμῆς ἀναλαμβάνοντες.—ἐναυπηγοῦντο = κατεσκευάζον πλοῖα.—παρεσκευάζοντο = παρεσκευάζον.—τὰ κράτιστα, ἐπιρρημ. = προθυμώτατα συναπτόεν τῷ παρεσκευάζοντο—νεῶν στόλον=ναυτικὸν στρατόν.—καὶ τῆς ἄλλης=καὶ ἐκ τῆς ἄλλης.—πέιθοντες, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς ἐρέτας) ἢ μετχ. προσδιορίζει τροπικῶς τὴν μετχ. ἀγείροντες.—ἦσαν γὰρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα=ἐπεὶ (=ἐπειδή).—ἐς τὰς . . . σπονδὰς, δηλ. τὰς τριακοντούτεας, τὰς γενομένας μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν μεταξὺ Ἀθην. καὶ Λακεδ. (445).—ἐλθοῦσι=ἐπὶ (=ἀπ' οὗ) ἔλθωσι.—ὡς τοὺς Ἀθην.=πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.—ξυμμάχους, παρατηρητέα ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. αὐτοῖς ἐλθοῦσι.—ὠφελίαν = βοήθειαν.—εὐρίσκεισθαι = τυγχάνειν.—ἦλθον . . . πρεσβευσόμενοι=ἦλθον, ἵνα κατορθώσωσι διὰ

της πρεσβείας.—ὅπως μὴ... γένηται, ἢ φυσικῆ σειρὰ τῶν λέξεων: ὅπως μὴ τὸ Ἄττικόν ναυτικὸν προσγενόμενον πρὸς τῷ ναυτικῷ τῶν Κερκυραίων γένηται ἐμπόδιον σφίσι.—θέσθαι=να διευθετήσῃσι (πρὸβλ. κεφ. 25, § 1 «θέσθαι τὸ παρόν»).—ἦ=ὅπως.—καταστάσις (γενομένης) ἐκκλησίας, δηλ. συγκλήτου (=ἐκτάκτου), ἣτις ἐγένετο, ἵνα ἀκούσῃ τὰς πρεσβείας τῶν Κορ. καὶ Κερκυραίων. Αἱ ἐκκλησίαι ἐν Ἀθήναις ἦσαν τακτικαὶ (αἱ τεταγμέναι ὑπὸ τῶν νόμων) καὶ ἔκτακτοι (σύγκλητοι ἢ κατάκλητοι καλούμεναι). Καὶ τακτικαὶ μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστη πρωτανείᾳ, ὧν ἢ μία ἐλέγετο κυρία· ἔκτακτοι δὲ ὁσάκις παρουσιάζετο ἐξαίφνης ἐπείγουσά τις ἀνάγκη (ὅπως ἐνταῦθα).—ἐς ἀντιλογίαν=εἰς λογομαχίαν.—ἦλθον, οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.—τοιούδε (=τοιαῦτα περίου), καὶ οὐχὶ τάδε (=τὰ ἐξῆς ἀκριβῶς), διότι ὁ Θεουκδ. δὲν μεταχειρίζεται αὐτάς τὰς λέξεις τῶν ἀγορευσάντων (βλ. εἰσάγ. ἐν σελ. 51).

II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρὸς βεῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 32 - 36)

Κεφ. 32.

§ 1-2. δίκαιον, δηλ. ἔστιν.—τοὺς... ἤκοντας, ὑποκμ. τοῦ ἀναδιδάξαι, ὅπερ ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι)=εἶναι δίκαιον ὅσοι ἔρχονται... νὰ διαφωτίσωσιν ἐπαρκῶς.—μῆτε εὐερ. μ. μῆτε ξυμ. προουφειλομένης==χωρὶς προηγουμένως μῆτε εὐεργεσία νὰ ἀφείληται μεγάλη μῆτε συμμαχία νὰ ὑπάρχη· κατ' ἔνοιαν: χωρὶς ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑπάρχη ὑποχρέωσίς τις ἢ ἐξ εὐεργεσίας μεγάλης ἢ ἐκ συμμαχίας.—παρὰ τοὺς πέλας=πρὸς τοὺς ἄλλους.—ἐπικουρίας... δεησόμενους=ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν.—ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δηλ. ἤκομεν παρ' ὑμᾶς ἐπικουρίας δεησόμενοι.—πρῶτον, ὑποδικαίρεται εἰς τὸ μάλιστα μὲν καὶ εἰ δὲ μὴ· ἢ ἀντίθεσις: ἔπειτα δέ.—μάλιστα=κατ' ἐξοχίην.—καὶ ξύμφορα, οὐ μόνον δηλ. ἐπικουρίας δέονται· ἢ αἰτιατκ. ξύμφορα, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω ἐπιζήμια,

σύστοιχον ἀντιμ. τοῦ δέονται.— εἰ δὲ μή, δηλ. ξυμφορα δέονται.— ὅτι γε, ὁ γε = τοῦλάχιστον.— τὴν χάριν = τὴν εὐγνωμοσύνην.— βέβαιον = σταθεράν, αἰωνίαν.— καταστήσουσι = ποιήσουσι.— μὴ δογίζεσθαι, ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστιν).— ἀτυχῶσι = μὴ τυγχάνωσι (δηλ. τούτου, ὃ βούλονται).— Κερκ. δέ, ὁ δὲ εἰσάγει μερικὴν περίπτωσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν γενικὴν ὥστε=οὖν.— μετὰ τῆς ξυμ. τῆς αἰτήσεως(=μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ξυμμαχίας) καὶ τ... =ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι μαζὶ μὲ τὴν αἴτησιν τῆς συμμαχίας θὰ σὰς ἐξασφαλίσωσι καὶ ταῦτα.—καὶ ταῦτα, δηλ. ὡς καὶ ξυμφορα δέονται καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν.

§ 3-4. τετύχηκε δέ, δηλ. ὄν = βεβαίως συνέπεσε νὰ εἶναι.— τὸ αὐτὸ= συγχρόνως ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἄλογον καὶ ἀξυμφορον.— ἐπιτήδευμα = ὅ,τι πράττει τις καθ' ὄρισμένας ἀρχάς = τὸ (πολιτικόν) σύστημα.— πρὸς τε ἡμᾶς = καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν = διὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν.— ἐς τὴν χρεΐαν = ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην.— ἡμῖν (=πρὸς δυστυχίαν μας), δοτκ. ἀντιπεριποιητικὴ εἰς τὸ τετύχηκε.— ἄλογον = παράλογον, ἀντιφατικόν· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ξυμμαχοί τε... ἦκομεν.— ἐν τῷ παρόντι=κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν.— ἀξυμφορον, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ καὶ ἅμα... καθέσταμεν.— ἐν τῷ πρὸ τοῦ, δηλ. χρόνῳ· τὸ δὲ πρὸ τοῦ = πρότερον.— Κορινθίων, γενκ. ἀντικνκ. τοῦ πόλεμον.— ἐροῆμοι (δηλ. συμμάχων) = ἀπομεμονωμένοι.— δι' αὐτὸ (τοῦτο), δηλ. διὰ τὸ οὐδενός πως γενέσθαι ξυμμάχους.— καθέσταμεν = ἤδη ἐσμέν.— καὶ περιέστηκε= καὶ οὕτω κατήντησεν.— ἡ δοκοῦσα = ἡ νομιζομένη· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ φαινομένη (=φανερὰ).— σωφροσύνη = ἔμφρων, συνετὴ οὐδετερότης.— τὸ μί..., ἐπεξηγήσεις τοῦ σωφροσύνη.— τῆ... γνώμη =κατὰ τὴν θέλησιν.— ἀβουλία (=ἀπερισκεψία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄλογον.— ἀσθένεια (=ἀδυναμία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξυμφορον.

§ 5. τὴν... γεν. ναυμαχίαν = ὡς πρὸς τὴν γενομένην ναυμαχίαν.— κατὰ μόνας, δηλ. μοίρας ἢ δυνάμεις = μόνοι.— μείζ. παρασκευῆ ἀπὸ...=μετὰ μεγαλυτέρων δυνάμεων ληφθεισῶν ἀπὸ ..— ὄρμηνται = εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐπέλθωσι.— περιγενέσθαι, δηλ. αὐτῶν = νὰ νικήσωμεν αὐτούς.— καὶ ἅμα=καὶ πρὸς τούτοις.— ὁ κίνδυνος, δηλ. ἔσται.— εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς=ἐάν θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Οἱ Κερκ. φοβοῦνται ἀντεκδικήσεις

διὰ τὴν διαγωγὴν, ἣν ἔδειξαν οὗτοι πρὸς τοὺς συμμάχους τῶν Κορινθ. μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν, καὶ διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς τὴν μητρόπολιν τῶν Κόρινθον.—ἀνάγκη, δηλ. ἐστίν.—ξυγγνώμη, δηλ. ἐστίν=εἶναι ἄξιον συγγνώμης· ὡς ὑποκμ. τούτου ἢ ἐπόμενην πρότασις: εἰ... τολμῶμεν.—εἰ μὴ... τολμῶμεν, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ τολμῶμεν ἐναντία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ (γενομένῃ) μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία=ἐὰν ἀποφασίζωμεν ἐναντία τῆς πρότερον οὐδετερότητος (ἡμῶν), ἣτις προήλθεν ὄχι ἀπὸ κακὸν σκοπόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ἐσφαλμένην γνώμην.

Κεφ. 33.

§ 1-2. πειθομένοις, μετχ. ὑποθετκ.=ἐὰν πείθῃσθε· ἢ ἀπόδοσις γενήσεται.—καλὴ = ὠφέλιμος.—ἢ ξυντυχία... τῆς ἡμετ. χροίας=ἢ σύμπτωσης (τοῦ) νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς βοήθειας ὑμῶν.—κατὰ πολλὰ (=διὰ πολλοὺς λόγους), ἐπεξηγείται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν... 2) ἔπειτα... 3) ναυτικόν τε.—ὅτι ἀσκουμένοις... ποιήσεσθε=ὅτι θὰ βοηθήσητε ἀδικουμένους καὶ οὐχὶ βλάπτοντας ἄλλους· τούτο περιποιεῖ τοῖς Ἀθην. δόξαν μεγαλοψυχίας, ὅτι βοήθουσιν ἀνθρώποις ἀδικουμένους.—ἔπειτα... ναυτικόν τε... παρατηρητέον ὅτι, ἐν ᾧ τὸ α' κῶλον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι (πρῶτον μὲν ὅτι... ποιήσεσθε), τὰ δύο τελευταῖα ἔπονται ἀνεξάρτητα (ἔπειτα... καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκλήμεθα).—περὶ τῶν μεγίστων, δηλ. περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας.—δεξάμενοι, μετχ. ὑποθετκ.=ἐὰν δεξήσθε (=δεχθῆτε [ἡμᾶς])· ἢ ἀπόδοσις καταθήσεσθε.—ὡς ἂν μάλιστα (δηλ. τὴν χάριν καταθεῖτό τις)=ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον=εἰς μέγιστον βαθμόν.—μετ' ἀειμνήστου μαρτ. τ ἢ ν χ. καταθήσεσθε=θὰ καταθέσητε ὡς παρακαταθήκην (πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν) τὴν ζητουμένην εὐεργεσίαν μετὰ μαρτυρίου, τὸ ὅποιον αἰωνίως θὰ μνημονεύηται· ἢ ἐκ τοῦ κινδύνου δηλ. σωτηρία τῆς Κερκύρας θὰ εἶναι μαρτύριον τῆς εὐεργεσίας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ κατατίθεσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ καταθέσεως ἀργυρίου παρὰ τινι τραπέζῃ ἢ πραγμάτων πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν· ἐνταῦθα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς εὐεργεσίας.—τοῦ παρ' ὑμῖν=τοῦ ὑμετέρου.—τίς εὐπροξία... λυπροτέρα, δηλ. ταύτης, εἰς ὃ ἐπεξήγησις ἢ ὑποθετκ. πρότασις: εἰ ἦν κτλ.—εἰ, ἦν... αὐτεπάγγελτος, ἢ σύνταξις: (=ὅτι) αὕτη ἡ δύναμις, ἦν ὑμεῖς ἂν.. ἐτιμῆσασθε ὑμῖν προσγενέσθαι, πάρε-

στιν αὐτελάγγελτος=τοῦ ὅτι δηλ. αὕτη ἢ δύναμις (δηλ. ἢ τῶν Κερκ.) τὴν ὅποιαν σεῖς ἠθέλετε προτιμήσει· ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ εὐγνωμοσύνης νὰ προστεθῆ εἰς ὑμᾶς (=τῆς ὁποίας τὴν ἀπόκτησιν ἠθέλετε προτιμήσει σεῖς ἀντὶ πολλῶν χρημ. καὶ εὐγνωμ.), παρουσιάζεται αὐθόρμητος(=ἀφ' ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ τὴν προσκαλέσῃ τις).—ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς=κατὰ τὴν κρίσιν μὲν τῶν πολλῶν.—ἀρετὴν=δοξάν ἀρετῆς(διότι δεῖκνυτε μεγαλοψυχίαν ὡς βοηθοῦντες ἀσθενεστέρους καὶ ἀδικουμένους· πρβλ. § 1 «πρωτον μὲν ἀδικουμένοις . . . ποιήσεσθε»).—οἷς δὲ ἐπαμνεῖτε=εἰς τούτους δὲ τοὺς ὁποίους θὰ βοηθήσῃτε (δηλ. εἰς ἡμᾶς).—χάριν=εὐγνωμοσύνην (διὰ τὴν εὐργεσίαν· πρβλ. § 1 «ἔπειτα περὶ . . . κινδ...»).—ἰσχύν, διὰ τὸ ναυτικόν, ὃ κέκτηνται οἱ Κερκ. (πρβλ. § 1 «ναυτικόν τε...»).—ἃ (=ταῦτα δὲ)... ἅμα πάντα, δηλ. ἢ ἀρετὴ, ἢ χάρις καὶ ἢ ἰσχὺς.—ἐν τῷ πᾶσι χρόνῳ =καθ' ὅλον τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον.—διῆ=ὡς γνωστόν.—ἃ . . . ξυνέβη καὶ ὀλίγοι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἃ...ξυνέβη ἐπει(=ἐπειδὴ) ὀλίγοι.—οἷς ἐπικαλοῦνται=τούτοις, οὓς ἐπικαλοῦνται· ἢ δοκ. συναπτά τῷ διδόντες=δίδοντες εἰς τούτους, ὧν τὴν βοήθειαν ζητοῦσι.—ἀσφάλειαν καὶ κόσμον (=τιμὴν), τὸ μὲν ἀ' ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰσχὺν καὶ χάριν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ ἀρετὴν.—ἢ ληφόμενοι, δηλ. ταῦτά (=ἀσφάλειαν καὶ κόσμον) παρὰ τούτων, οὓς ἐπικαλοῦνται.—παραγίγονται=προσέρχονται.

§ 3-4. τὸν δὲ πόλεμον . . . ἔσεσθαι, ἢ φυσικῇ σειρᾷ: εἰ δέ τις ὑμῶν οἶεται οὐκ ἔσεσθαι τὸν πόλεμον, δι' ὄνπερ χρήσιμοι ἂν εἴμεν.—γνώμης (δηλ. τῆς ὀρθῆς) ἁμαρτάνει=δὲν κρίνει ὀρθῶς.—καὶ οὐκ αἰσθάνεται = ἐπεὶ οὐκ αἰσθάνεται.—φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ=φόβῳ ὑμῶν=διὰ τὸν πρὸς ὑμᾶς φόβον· οἱ Λακ. ἐφοβοῦντο τοὺς Ἀθην. διὰ τὴν αὐξήσιν αὐτῶν.—πολεμησίοντας=ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμήσωσιν ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—δυναμένους (δηλ. μέγα) παρ' αὐτ. καὶ ὑ. ἐχθ. ὄντας=ἐπειδὴ ἔχουσι μεγάλην δύναμιν (ἐπιρροήν) πλησίον αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐχθροὶ ὑμῶν. Οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἀθ., διότι εἶχον βοηθήσει τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθην. Μεγαρεῖς κατὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Ἀθην.—προκαταλαμβάνοντας, ἀποπειρητ. ἐνεστῶς=ὅτι θέλουσι νὰ ὑποτάξωσι προηγουμένως· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχειροῦσιν=ὅπως ἐπέλθωσι (μετὰ ταῦτα) καθ' ὑμῶν.—ἵνα μὴ . . . κατ' αὐτ. μετ' ἄλλ. στῶμεν=ἵνα μὴ συμπαραταχθῶμεν ἀπέναντι αὐτῶν.—τῷ

κοινῷ ἔχθει=ένεκα τῆς κοινῆς ἔχθρας.—μηδὲ δυοῖν (=δυοῖν θιάτερον) φθίσαι ἀμάρτωσι=μηδὲ ἐκ τῶν δύο ἀποτύχωσι: νὰ προφθάσωσι τὸ ἕν.—ἢ κακῶσαι ἡμ. ἢ σφᾶς αὐτ. βεβαιώσασθαι=ἢ νὰ βλάψωσιν ἡμᾶς (ὅτε δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ σᾶς βοηθήσωμεν) ἢ νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἑαυτοὺς (διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν Κερκ.).—ἡμέτερον, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην.—αὐ=ἄφ' ἑτέρου.—ἔργον, δηλ. ἔστίν.—προτεροῦσαι=νὰ προλάβωμεν.—τῶν μὲν (=ἡμῶν μὲν) διδόντων, ἡμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμ.=ἄφ' οὗ ἡμεῖς μὲν προσφέρομεν τὴν συμμαχίαν, σεῖς δὲ δεχθῆτε αὐτήν.—καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μ. ἢ ἀντεπιβουλεύειν, παρονομασία=καὶ μᾶλλον νὰ κακοποιῶμεν ἡμεῖς πρότερον αὐτοὺς παρὰ κακοποιηθέντες νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀντεκδικήσεως.

Κεφ. 34.

ἦν δὲ λέγωσι . . . μαθόντων (=ἄς μάθωσιν), ὑποφορά.—οὗ δίκαιον, δηλ. ἔστίν' ἐντεῦθεν ἄρχεται ἢ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀπόδειξις.—τοὺς σφετερούς=τοὺς ἑαυτῶν.—ὑμᾶς, ὑποκμ. τοῦ δέχασθαι.—εὐ . . . πάσχουσα = ἐὰν εὐεργετῆται.—ἀλλοτριοῦται = γίνεται ἀλλοτρία, ἀποξενοῦται (αὐτῆς, δηλ. τῆς μητροπόλεως).—ἐπὶ τῷ δουλοῖ . . . εἶναι=ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εἶναι δούλοι.—τοῖς λειπομένοις, δηλ. ἐν τῇ μητροπόλει.—ἐκπέμπονται, δηλ. οἱ ἄποικοι.—ἠδίκουν, δηλ. οἱ Κορίνθιοι.—προκληθέντες (=ὅτε προσεκληθήσαν) γὰρ κτλ., οἱ Κερκ. εἶχον προτείνειν διὰ πρέσβειων τοῖς Κορίνθ., ὅπως καθυποβάλωσι τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιδ. εἰς δίκην παρὰ πόλει, ἦν ἀμφοτέροι ἤθελον δεχθῆ (πρβλ. κεφ. 28, § 2).—περὶ Ἐπιδ., συναπτέος ὁ προσδιορισμὸς τὸ ἐς κρίσιν=εἰς δίκην περὶ τῆς Ἐπιδάμου.—ἢ τῷ ἴσῳ=παρὰ διὰ τοῦ δικαίου (ἐν ᾧ ἢ ἰσότης).—τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν=νὰ διεκδικήσωσι τὰ παράπονά των.—ἔστω, ὑποκμ. τούτου εἶναι ἢ ἐπομένη ἀναφρκ. πρότασις (ἄ... δρωσιν), κατηγορμ. δὲ τὸ τεκμήριον· τὸ δὲ τι αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι=ἄς εἶναι κάπως ὡς παραινετικὸν παράδειγμα, ὅσα . . . πράτουςι.—πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγ., οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι εἶναι συγγενεῖς τῶν Κορ.—ἀπάτη τε μή...δεομένοις τε...μή, ἀντὶ τοῦ: μήτε ἀπάτη . . . μήτε δεομένοις' ἐτέθησαν ὅμως αἱ λέξεις ἀπάτη—δεομένοις ἐν ἀρχῇ χάριν τῆς ἐμφάσεως, μεθ' ἧς οἱ Κερκ. ἐξαίρουσι τὰ δύο μέσα τῆς ἀποπλανήσεως.—ὥστε ἀπάτη τε μὴ παράγεσθαι=

ὥστε μήτε νὰ ἀπατάσθε δι' ἀπατηλῶν λόγων. — δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθ. μὴ ὑπουργεῖν (δηλ. αὐτοῖς) = μήτε νὰ βοηθήτε αὐτοὺς καὶ εἰλικρινῶς παρακαλοῦντας. — ὁ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας... λαμβάνων = ὁ ἐλάχιστα μεταμελόμενος (= μετανῶν). — ἐκ τοῦ χαριζέσθαι τοῖς ἐναντίοις = διὰ τὸ καλόν, τὸ ὅποιον κάμνει εἰς τοὺς ἀντιπάλους του. — ἂν διατελοῖη, δηλ. ὦν = πάντοτε δύνата νὰ εἶναι. — ὁ γὰρ ἐλαχίστας κτλ., ὁ Θουκυδίδης συνηθίζει νὰ παρεμβάλλῃ εἰς τοὺς λόγους του γνώμας ὡς μέσα ἀποδεικτικά. Ἡ ἔννοια: ἐκεῖνος ζῆ ἀσφαλέστατα, ὅστις εἰς τοὺς ἐχθροὺς του ἐλαχίστας εὐεγείας παρέχει· διότι αὐταὶ προξενοῦσιν αὐτῷ μόνον μεταμέλειαν.

Κεφ. 35.

§ 1-3. οὐδέ, δηλ. οὐ μόνον δὲν θὰ παραβῆτε τὰ δίκαια τῆς μητροπόλεως, ἀλλ' οὐδὲ θὰ λύσητε τὰς σπονδὰς. — τὰς Λακ. σπονδὰς, δηλ. τὰς τριακοντούτεις, τὰς γενομένας μεταξὺ Λακ. καὶ Ἀθ. τῷ 445 π. X. (πρβλ. κεφ. 31, § 2). Κατὰ ταύτας πᾶσα ἐκτὸς τῆς συμμαχίας πόλις ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς ὁποῖον τῶν συμμαχῶν θέλει· δὲν ἐπιτρέπετο ἕμῳ εἰς σύμμαχον πόλιν νὰ δεχθῆ πόλιν οὐδετέραν εὐρισκομένην εἰς πόλεμον πρὸς τινὰ ἔνσπονδον. — δεχόμενοι = ἐὰν δέχησθε. — μηδετέρον ὄντας ξύμ. = οἱ ὅποιοι οὐδετέρον (οὔτε δηλ. ὑμῶν οὔτε τῶν Λακ.) εἴμεθα σύμμαχοι. — εἰρηται = ὄρισται, γέγραπται. — ἐν αὐταῖς, δηλ. ταῖς σπονδαῖς. — τῶν Ἑλλ. πόλεων... ἐλθεῖν, ἢ σύνταξις: ἐξεῖναι τῶν Ἑλλήν. πόλεων (ταύτη), ἦτις μηδαμοῦ ξιμμαχεῖ, ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται (= βούληται, δηλ. ἐλθεῖν). — δεινόν, δηλ. ἂν εἴη. — εἰ τοῖσδε μὲν... ἔσται (= ἐξέσται)... ἡμῶς δέ... δεόμεθα, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (εἰ τοῖσδε [δηλ. τοῖς Κορινθ.] ἐξὸν [= ἐν ᾧ εἶναι ἐπιτετραμμένον]... ἡμῶς... δεόμεθα) χάριν ἐμφάσεως ἀντιθέσεως τοῦ: τοῖσδε μὲν πρὸς τὸ: ἡμῶς δέ. — ἀπὸ τῶν ἐνσπόνδων = ἀπὸ τῶν περιλαμβανομένων ἐν ταῖς σπονδαῖς. — καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλ. = καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος (αἵτινες δὲν μετέσχον τῶν σπονδῶν). — οὐχ ἦκιστα = μάλιστα. — ὑπὸ τῶν ὑμ. ὑπηρετῶν, ἐννοῦνται οἱ Παλεῖς τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες ἄποικοι ὄντες τῶν Ἀθην. συνεμάχουν τοῖς Κορινθ. — ἀπὸ τῆς προκειμένης = ἀπὸ τῆς προσιτῆς εἰς πάντα (λόγω τῶν 30ετῶν σπονδῶν). — εἰρξοῦσι = κωλύσουσι. — ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν... ὄφε-

λίας, δηλ. δυναμένης γενέσθαι = και από τῆς ἐξ ἄλλου τινὸς μέρους δυναμένης γὰ πορισθῆ (εἰς ἡμᾶς) βοηθείας. — εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, ἀσύνδετον ἀντί: κατὰ ἢ εἶτα δέ· τὸ εἶτα ἐκφράζει ἀγανάκτησιν, ἣτις καθίσταται ζωηροτέρα διὰ τοῦ ἀσυνδέτου· τὸ δὲ ἐν ἀδικήματι θήσονται = θὰ θεωρήσωσιν ὡς ἀδικήμα. — πεισθέντων ὑμῶν ἃ = (τὸ) ἐὰν σεῖς πεισθῆτε (εἰς ταῦτα), τὰ ὅποια.

§ 4. πολὺ δέ... ἔξομεν, ἢ σύνταξις: ἐν πολὺ δὲ πλείονι αἰτία ἡμεῖς ὑμᾶς ἔξομεν = τὸν ἀντίον πολὺ περισσότερον ἡμεῖς θὰ κατηγορήσωμεν ὑμᾶς. — μὴ πείσαντες = ἐὰν μὴ πείσωμεν (δηλ. ὑμᾶς). — κινδ. και οὐκ ἐχθροὺς ὄντας (δηλ. ὑμῖν) = ἐν ᾧ κινδυνεύομεν και δὲν εἰμεθα ἐχθροὶ ὑμῶν. — ἀπόσσεσθε, δηλ. τῆς συμμαχίας. — τῶνδε δὲ... γενήσεσθε = τούσδε δὲ ἐχθροὺς ὄντας (ὑμῖν) και ἐπιόντας (ἡμῖν) οὐχ ὅπως (= οὐ μόνον οὐ) κωλύσετε = τούτους δέ, ἐν ᾧ εἶναι ἐχθροὶ σας και μέλλουσι γὰ ἐπέλθωσι καθ' ἡμῶν, ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐμποδίσητε (δηλ. τῶν ἐπιθετικῶν σκοπῶν των). — ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς = ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν σεῖς κυριαρχεῖται. — προσλαβεῖν περιόψεσθε (= εἰάσετε) = θ' ἀφήσητε (αὐτούς) γὰ προσλάβωσιν. — ἦν οὐ δίκαιον, τὸ πλῆρες: ἦν δύναμιν οὐ δίκαιόν (ἔστι) περιδεῖν (= εἰάσαι) αὐτούς προσλαβεῖν. — ἀλλ', δηλ. δίκαιόν (ἔστι). — ἦ... κωλύειν... ἦ... πέμπειν... μάλιστα δέ... βοηθεῖν, τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι). — κινεῖων τούς... μισθοφόρους, ἢ γενκ. (κινεῖων) ὑποκμκ. = τούς μισθοφόρους, τούς ὁποίους και ἐκεῖνοι λαμβάνουσιν. — ἐκ τῆς ὑμετέρας, δηλ. ἀρχῆς. — καθ' ὃ τι ἂν πεισθῆτε = καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἠθέλετε νομίσει καλόν. — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = προφανῶς = φανερά. — δεξαμ. βοηθεῖν, δηλ. ἡμῖν = γὰ βοήθητε ἡμᾶς δεχθέντες (εἰς τὴν συμμαχίαν σας).

§ 5. πολλὰ δέ... τὰ ξυμ. ἀποδείκνυμεν = πολλὰ δ' ἔστι τὰ ξυμφέροντα, ἃ ἀποδείκνυμεν. Ἐπικειλημμένως ὁ Κερκ. ῥήτωρ τονίζει τὰ συμφέροντα, ἃ παρέχουσιν οἱ Κερκ. τοῖς Ἰθην. — ἐν ἀρχῇ, ἐν κεφ. 33 § 1-2. — ὑπείλομεν = ὑπεδηλώσαμεν. — και μέγιστον, δηλ. ἔστι τῶν ξυμφερόντων = και τὸ μέγιστον εἶναι. — οἱ τε αὐτοί, ὁ τ ε ἔχει τὴν ἀπόδοσίν του εἰς τὸ και ναυτικῆς. — πολέμοιο ἡμῖν (δηλ. Κερκ. και Ἰθην.), οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ πρὸς τούς Ἰθην. διὰ τὰ Μέγαρα (πρβλ. 33, § 3-4, ἐν σελ. 75). — ἦσαν, ὁ παρατατκ. ἐνταῦθα ἀντί ἐνεστ. (εἰσι), διότι ὁ λαλῶν μετατίθεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς πράξεως ὥστε = εἶναι, ὡς

εἴπομεν πρὸ δλίγου (ἐν κεφ. 33, § 3).—σαφεστάτη πίστις=ἀσφα-
λέστατον ἐχέγγυον πίστεως (ἔτι δηλ. θὰ διαμείνωμεν πιστοὶ εἰς
τὴν συμμαχίαν).—καὶ οὗτοι =καὶ μάλιστα.—τοὺς μεταστάντας=
τοὺς ἀποστάντας (ἀπ' αὐτῶν). Ἡ ἔννοια : ἐὰν οἱ Κερκ. ἀποστα-
τήσωσιν ἀπὸ τῆς γενησομένης πρὸς τοὺς Ἄθην. συμμαχίας των,
πρέπει οὗτοι νὰ φοβῶνται τὴν παρὰ τῶν Κορινθ. τιμωρίαν διὰ
τὴν μέχρι τοῦδε διαγωγὴν των· ὡς ἐκ τούτου οὗτοι θὰ διαμείνωσι
πιστοὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἄθηναίων συμμαχίαν.—καὶ ναυτικῆς . . .
διδομένης=καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρωτικῆς οὔσης τῆς ξυμ., ἣν
δίδομεν ὑμῖν=καὶ ἐπειδὴ ἡ συμμαχία, τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς
ὑμᾶς, εἶναι ναυτικὴ καὶ ὄχι ἠπειρωτικὴ.—οὐχ ὁμοία (ἐστὶ) ἢ ἄλλο-
τρίοις (=ἢ ἀπόκρουσις), δηλ. ὡς εἰ ἦν ἠπειρωτικὴ=ἢ ἀπόκρου-
σις αὐτῆς (δηλ. τῆς ναυτικῆς δυνάμεως) δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα
(πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ἠπειρωτικῆς δυνάμεως), δὲν ἔχει δηλ. τὰ
αὐτὰ ἀποτελέσματα (ἃ θὰ εἶχεν, ἐὰν ἦτο ἠπειρωτικὴ). — εἶν . . .
ἔχειν, τὰ ἀπρμφ. ἀπολύτως ἀντὶ προστακτ.=εἶθε...ἔχετε.—εἰ δὲ
μὴ, δηλ. δύνασθε εἶν.—ὅστις ἐχυρώτατος (=ἰσχυρότατος [κατὰ
τὸ ναυτικόν]), δηλ. ἐστὶν ἐννοοῦνται οἱ Κερκυραῖοι.

Κεφ. 36.

§ 1-2 τάδε (=ταῦτα) ξυμ. δοκεῖ λέγεσθαι=ταῦτα, ἃ λέγεται,
δοκεῖ ξυμφέροντα εἶναι. — φοβεῖται δέ, ὡς ὑποκμ. ἐκ τοῦ ὅτι
νοητέον τὸ ὅστις.-- δι' αὐτὰ πειθόμενος (=ἂν πείθῃται) κτλ., ὁ
ῥήτωρ τοὺς νέους ἐνδοιασμοὺς ὅτι ἡ συμμαχία τῶν Ἄθην. μετὰ τῶν
Κερκ. παρὰ πᾶσαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν συμφερόντων καὶ τῆς μὴ
λύσεως τῶν σπονδῶν θὰ ἐπιφέρῃ περιπλοκὰς καὶ ἐχθροπραξίας δὲν
ἀνασκευάζει, ἀλλὰ προσάγει τοῖς Ἄθην. καὶ ἄλλο τι πρὸς σκέψιν.
—γνώτω=ἄς μάθῃ· ἐκ τούτου ἐξαρτ. αἰ μετχ. φοβῆσον, ἐσόμε-
νον, βουλευόμενος, προνοῶν.—τὸ δεδιός . . . τὸ θαρσοῦν, τὰ οὐδέ-
τερα τῶν μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ.=ὁ φόβος.. τὸ θάρρος
(βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 62)—ἰσχὺν ἔχον=ἐὰν παρέχῃ(εἰς αὐτὸν) ἰσχὺν
(ἐκ τῆς μετὰ τῶν Κερκ. συμμαχίας).—μᾶλλον, δηλ. ἢ εἰ μὴ εἶχεν
ἰσχύν.—τὸ θαρσοῦν(αὐτοῦ)μὴ δεξαμένου(ἡμᾶς)=τὸ θάρρος αὐτοῦ
ἐὰν δὲν δεχθῇ ἡμᾶς.—ἀσθενὲς ὄν=ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενὲς(ἐνεκα τῆς
μὴ παραδοχῆς ἡμῶν εἰς τὴν συμμαχίαν σας).—ἀδεέστερον(=ἦτρον
ἐπιφοβον [δηλ. ἢ εἰ μὴ ἀσθενὲς ἦν]) ἐσόμενον=ἔτι θὰ εἶναι ὀλιγω-

τερον ἐπίφοβον. — και ἄμα = και προσέτι. — τὸ πλέον = μάλλον.
 — τὰ κράτιστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — αὐταῖς = δι' αὐτάς, δηλ. τὰς
 Ἐθνήσας. — ἐς τὸν μέλλοντα . . . πόλεμον = διὰ τὸν μέλλοντα . . .
 πόλεμον· συναπτόν τῷ προσλαβεῖν. — ὅσον οὐ = σχεδόν. — τὸ
 αὐτίκα περισκοπῶν = ἀποβλέπων εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν, φοβού-
 μενος δηλ. μὴ λύσῃ τὰς σπονδὰς. — ἐνδοιάξῃ = διστάξῃ. — χωροῖον
 (= τόπον), δηλ. τὴν Κέρκυραν. — ὁ μετὰ μεγ. καιρῶν οἰκ. τε και
 πολεμοῦται = τὸ ὅποιον γίνεται οἰκεῖον ἢ πολέμιον μετὰ τῶν
 μεγίστων εὐκαιριῶν (πλεονεκτημάτων ἢ μειονεκτημάτων) = τοῦ
 ὁποίου ἢ φιλία ἢ ἢ ἔχθρα συνοδεύεται μετὰ τὰ σπουδαῖα
 ἐπακολουθήματα. — τῆς Ἰταλ. και Σικ., ἕξαρτ. ἐκ τοῦ παραπλοῦ,
 ὅπερ ἐκ τοῦ καλῶς κεῖται = κεῖται εἰς καλάλληλον θέσιν ὡς πρὸς
 τὸν παράπλοῦ (= ὡς πρὸς τὸν παραπλέοντα) εἰς Ἰταλ. και Σι-
 κελ. — ἐκεῖθεν, δηλ. ἐκ τῆς Ἰταλίας και Σικελίας. — Πελοπον-
 νησίοις ἐπελθεῖν = γὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τῶν Πελοπ. (εἰς τὴν
 συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ.). — τό τε ἐνθένδε πρὸς
 τὰκεῖ, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ἐθνήσων πρὸς τὴν Ἰταλίαν και Σικελίαν.
 — παραπέμψαι = προπέμψαι. — ἐς τὰλλα = κατὰ τὰ ἄλλα.

§ 3. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφ. . . τῷδ' ἂν . . . μάθοιτε = τότε δὲ
 βραχυτάτον κεφάλαιόν ἐστίν, ᾧ ἂν μάθοιτε = ἢ ἐξῆς δὲ εἶναι
 συντομωτάτῃ περίληψις (τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων), δι' ἧς ἠθέ-
 λετε πεισθῆ. — βραχ. δ' ἂν . . . ἂν μάθοιτε, παρατηρητέα ἢ ἐπανά-
 ληψις τοῦ ἂν. — τοῖς τε ξύμπασιν και καθ' ἕκαστον = και καθόλου
 και ἐν μέρει. — μὴ προσέσθαι ἡμᾶς = γὰ μὴ ἐγκαταλίπητε ἡμᾶς.
 — τρία μὲν τὰ λόγον . . . ναυτικά, δηλ. ἐστίν. — τούτων δ' εἰ, προ-
 τάσσεται ἢ γενν. — τούτων τοῦ εἰ δι' ἔμφασιν. — ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν
 = γὰ ἐνωθῶσιν. — και Κορ. ἡμᾶς προκαταλήψονται, ἐπεξήγησις
 = δηλ. ἐὰν οἱ Κορ. ὑποτάξωσιν ἡμᾶς πρότερον. — Πελοπον., εἰς
 τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ. — ἔξετε, τὸ ἔχειν
 μετ' ἀπρηφ. = δύνασθαι. — ταῖς ἡμετέραις, δοτκ. τοῦ μέτρου εἰς
 τὸ πλείοσι = μετὰ πλοῖα περισσότερα κατὰ τὰ ἡμέτερα = μετὰ ναυτικὸν
 ἠὲ ξημένον και διὰ τοῦ ἰδικοῦ μας.

**III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.**

(Κεφ. 37-43)

Κεφ. 37.

§ 1. ἀναγκαῖον, δηλ. ἐστίν.—Κερκ. τῶνδε. . . τὸν λόγον ποιησαμένων (=εἰπόντων)=ἐπειδὴ οἱ Κερκ. οὗτοι ἐδῶ εἶπον.—περὶ τοῦ δέξ. . . ἀλλ' ὡς καὶ (=ἀλλὰ καὶ ὡς), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· τὸ α' ἐξηγέθη κατ' ἐμπρόθετον ἀπρμφ., τὸ β' δι' εἰδικῆς προτάσεως.—σφᾶς = αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κερκ.).=οὐκ εἰκότως=ἀδίκως.—μνησθέντας προῶτον . . . οὕτω καὶ κτλ., ἐν τούτῳ δηλοῦται ἢ προθέσεις μετὰ τῆς προκατασκευῆς.—μνησθέντας. . . καὶ ἡμᾶς=ἐπὶ (=ἄφ' οὗ) μνησθῶμεν (=εἰπώμεν) καὶ ἡμεῖς.—περὶ ἀφοτέρων, τίνων;—οὕτω, ἐξάγει τὴν σημασίαν τῆς προηγηθείσης μετοχῆς (μνησθέντας) = τότε.—ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἵναί = νὰ προθῶμεν καὶ εἰς ὅσα ἄλλα ἔχομεν νὰ εἰπώμεν τὸ ἵναί ἐκ τοῦ ἀναγκαῖόν (ἐστίν).—τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀξιῶσιν = τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν ἀπαίτησιν.—ἀσφαλέστερον, δηλ. κάλλιον ἢ ασφαλισμένοι ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λόγων τῶν Κερκ.—προειδῆτε=γνωρίζετε ἐκ τῶν προτέρων (πρὸ τοῦ δηλ. ἀποφασιστέ τι).—τὴν . . . χρεῖαν=τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην αἴτησιν συμμαχίας.—μὴ ἀλογίστως, λιτότης=μετὰ περισκέψεως.

§ 2-5. φασὶ δὲ (δηλ. οἱ Κερκ.), διὰ τοῦ δὲ εἰσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν. Ἐνταῦθα εἰς τὴν γενικὴν δῆλωσιν τῆς ἀνασκευῆς τῶν δισχυρισμῶν τῶν Κερκ. ὑπάγεται ἢ ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα δισχυρισμῶν κατὰ ταῦτα ὁ δὲ=οὖν (πρβλ. κεφ. 32, § 2).—διὰ τὸ σῶφρον = διὰ τὴν σωφροσύνην (πρβλ. κεφ. 32, § 4 «ἢ δοκοῦσα ἡμῶν σωφροσύνη»—§ 5 «μὴ μετὰ κακίας»)—οὐδενός πο = οὐδενός μέχρι τούδε.—τὸ δὲ=τοῦτο ὅμως.—ἐπὶ κακουργία καὶ οὐκ (ἐπὶ) ἀρετῇ = ἵνα κακουργῶσι καὶ ὄχι ἀπὸ καλῶν σκοπῶν. Ἡ ἐκ παραλλήλου αὕτη ἀντίθεσις ἐξάγει τὴν ἔννοιαν.—ἐπετήθευσαν=ἔπραξαν συστηματικῶς.—βουλόμενοι, μετχ. αἰτλγκ.—πρὸς τὰ δίκαια, δηλ. τὰς ληστρικὰς

αὐτῶν ἐπιχειρήσεις καὶ καταπιέσεις τῶν γειτόνων.—μίσσηται, δηλ. εἰς αὐτὰ (τὰδικήματα).—παρακαλοῦντες ἀσχύνησθαι = νὰ ἐντρέπωνται προσκαλοῦντες. Ἡ πρόσκλησις πρὸς ἀδικίαν φέρει θνητὸς καὶ ἀσχύνην.—αὐτιάσθη θέσιν, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ κειμένη = κειμένη εἰς θέσιν ἐπαρκούσαν ἑαυτῇ, μὴ ἔχουσαν δηλ. ἀνάγκην ἄλλων μερῶν πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαιούτων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν κατοίκων· ἐπομένως = εἰς θέσιν ἀνεξάρτητον.—δικαστὰς ὧν βλάπτ. = δικαστὰς τούτων, ἃ βλάπτουσι.—μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνοῦ. γίνεσθαι, ἢ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κατὰ ξυνοῦ· ἢ πόλις αὐτῶν ἕνεκα τῆς αὐτάρκειος θέσεώς της δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν (= διευκολύνει αὐτοὺς) νὰ γίνωνται αὐτοὶ μᾶλλον δικασταὶ ἢ νὰ γίνωνται ἄλλοι κατὰ συνθήκας. Ἡ ἔννοια : οἱ Κερκ. ἀπέφευγον τὴν μετ' ἄλλων συμμαχίαν, ἵνα ἀδικούντες τινες γίνωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ δικασταί, ἐν ᾧ, ἂν ἀνήκωσιν εἰς μίαν συμμαχίαν, θὰ ἐπιτρέπηται εἰς ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας νὰ δικάζωσι τὰς διαφοράς. διὰ τὸ ἥκιστα . . . ἐκπλέοντας (δηλ. αὐτοὺς τοὺς Κερκ.) . . . δέχεσθαι = διότι, ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ Κερκ.) σπανιώτατα (= οὐδόλως) ἐκπλέουσι πρὸς τοὺς ἄλλους, συνηθέστατα δέχονται τοὺς ἄλλους ἐξ ἀνάγκης προσορμιζομένους εἰς τὸν λιμένα των.—ἀνάγκη, δηλ. ἕνεκα τῆς βίας τῶν ἀνέμων ἢ τοῦ ἐπιτηδείου τῆς θέσεως.—καὶ ἐν (= καὶ ἐν) τούτῳ = καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιτηδεύσει = καὶ ἐν ᾧ ταῦτα πράττουσιν.—τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον = τὴν εὐσχημον ἀπὸ τῶν σπονδῶν ἀποχήν, τὴν εὐσχημον οὐδετερότητα· εἰρωνικῶς λέγεται τοῦτο.—οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσι, παρατηρητέον ὅτι οἱ μὲν Κερκ. περὶ κινδύνου εἶπον (κερ. 32, § 5 «τὸ μὴ . . . ξυγκινδυνεύσαι»), οἱ δὲ Κορ. ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἄλλην ἔννοιαν (ἀδικίαν).—προβέβληνται = φέρουσιν ὡς πρόφασιν.—κατὰ μόνας = μόνου (πρὸβλ. κερ. 32, § 5).—καὶ ὅπως κτλ., ἐπεξηγήσις τοῦ ἀδικῶσι· παρατηρητέον τὸ ὁμοιοτέλευτον -ωσι.—ἐν ᾧ = ἐνθα.—βιάζονται = μεταχειρίζονται βίαν.—οὐδ' ἂν λάθωσι = ὅπου δὲ μείνωσιν ἀπαρτήρητοι.—πλέον ἔχωσι = πλεονεκτῶσι.—ἦν δὲ . . . προσλάβωσι, ἢ διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς πλεονεξίας.—ἀναισχυντῶσι = ἀναισχύντως κρατῶσιν (ὡς οὐδένα σύμμαχον ἢ μάρτυρα ἔχοντες).—καίτοι = καὶ ὅμως· διὰ τοῦτου εἰσάγεται ἕμμεσος ἀπόδειξις τοῦ κακουργεῖν τῶν Κερκ.—ὡσπερ φασί, οἱ Κερκ. εἶπον ὅτι διὰ σωφροσύνην οὐδενὸς ἐγένοντο σύμμαχοι (§ 2).—ἀληπτότεροι τοῖς πέλας = ἀπροσβλητό-

τεροι, μάλλον ἐξησφαλισμένοι ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἄλλων.— ἦσαν, ἀντὶ εἰσὶ διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ προηγούμενου ἦσαν (ἄνδρες). —τόσφ δέ, ὁ δὲ πλεονάζει.— ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀφ. διδ. καὶ δεχ. τὰ δ. δεικνύναι=ἦτο δυνατόν εἰς αὐτοὺς νὰ δεικνύοσι τὴν ἀρετὴν των συναλλαττόμενοι κατὰ τὸ δίκαιον (ἀκολουθοῦντες δηλ. τὴν νόμιμον ἑδὸν τοῦ δικαίου).

Κεφ. 38.

οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐξ ἡμᾶς, τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐτέθη πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τοῦ ἡμᾶς· διότι κατωτέρω ἀποδεικνύεται ἢ ἀσεβῆς διαγωγή τῶν Κερκ. ἢ πρὸς τοὺς Κορ. μόνον καὶ οὐχὶ καὶ ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. — τοιοῖδε=τοιοῦτοι (δηλ. ἄνδρες ἀγαθοί).— ὄντες, μετχ. ἐνδοτική. — ἀφρεστάσι (=ἡλλοτριώνται= ἔχουσι ἀποξενωθῆ [ἀπὸ ἡμᾶς]) διὰ παντὸς (=παντελῶς), ῥήτορικὴ ὑπερβολή· πρβλ. κεφ. 24 «κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθεῖς». — λέγοντες, ὡς κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 34, § 1. — οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν= οὐχὶ ἔνα κακοποιῶνται. — ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι = ἔνα καταφρονώμεθα ὑπὸ τούτων. — ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν... κατοικίσει (δηλ. αὐτοὺς)=καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ λέγομεν ὅτι δὲν ἀπωκίσαμεν αὐτούς. — καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι = καὶ προεπόντως (ὡς ἀρμόζει τῇ μητροπόλει) τιμᾶσθαι. Περὶ τῆς ἀμελείας τῶν Κερκ. ὁ Θουκ. εἶπεν (ἐν κεφ. 25, § 4), ὅτι οἱ Κερκ. οὔτε τὰ εἰθισμένα ἱερεῖα ἔπεμπον εἰς τὰς κοινὰς ἐορτὰς τῆς μητροπόλεως οὔτε τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν ἔδιδον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῶν Κορινθ. — γοῦν=τούλάχιστον. — μάλιστα = κατ' ἐξοχίην. — στεργόμεθα = ἀγαπώμεθα. — δῆλον, δηλ. ἐστίν. — τοῖς πλέοσιν, εἰς πάσας δηλ. τὰς ἀποικίας πλὴν τῆς Κερκύρας· ὥστε=ταῖς πλείσταις (ἀποικίαις). — ἀρέσκοντες ἔσμεν, ἐμφαντικώτερον τοῦ ἀρέσκομεν. — ἄν... οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκομεν=οὐκ ἄν ὀρθῶς ἔχοι, εἰ ἀπαρέσκομεν. — ἐπεστρατεύομεν, δηλ. τοῖσδ' ἄν. — ἐκπρεπῶς=ἔξω τοῦ πρέποντος· τὸ πρέπον ἦτο νὰ διάγη ἢ μητρόπολις εἰρηνικῶς πρὸς τὰς ἀποικίας. — μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι=ἔάν μὴ καὶ ὑπερβολικῶς κατὰ τι ἠδικούμεθα. — εἰ καὶ ἡμ.=καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει· ὅτι ἐσφάλλομεν. — τοῖσδε μὲν εἶξα=εἰς τούτους μὲν νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι (=νὰ

παραβιάσωμεν), ἀντί : ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι· ἀλλ' ἵνα καταστήσῃ
ζωηροτέρην τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ καλὸν μετέβαλεν ὁ Θουκυδ. τὴν
σύνταξιν. — μειριότητα = ἐπιείκειαν. — ὕβρει δὲ καὶ ἐξ πλούτου =
ἀλλ' ὅμως ἀπὸ ὑπεροψίαν καὶ αὐθαιρεσίαν, τὴν ὅποιαν γεννᾷ ὁ
πλοῦτος. — πολλὰ . . . ἄλλα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἡμαρτήρασι =
πολλὰ ἄλλα σφάλματα ἔχουσι κάμει. — ἡμετέραν οὖσαν, ἢ Ἐπί-
δαμνος ἦτο κυρίως ἀποικία τῶν Κερκ.· ἀλλ' ἐπειδὴ οἰκιστὴς ἦτο
Κορίνθιος οἰκειοποιοῦνται αὐτὴν οἱ Κορ. — κακουμένην = ἔτε ἐκα-
κοποιεῖτο (ὑπὸ τῶν Ταυλαντίων βαρβάρων καὶ τῶν Ἐπίδαμνίων
φυγάδων). — οὐ προσεποιοῦντο = δὲν ὠκειοποιοῦντο. — ἐλθόντων
δ' ἡμῶν = ἔτε δὲ ἡμεῖς ἦλθομεν. — ἐπὶ τιμωρίᾳ = πρὸς βοήθειαν.
— ἐλόντες βία ἔχουσιν = εἶλον βία καὶ (νῦν ἔτι) ἔχουσι.

Κεφ. 39.

φρασί δὴ = δυσχυρίζονται δὰ (ἐν κεφ. 34, § 2). — ἦν γε . . .
δοκεῖν δεῖ, ἢ φυσικῆ σειρὰ τῶν λέξεων : ἦν γε προκαλούμενον
τὸν προύχοντα καὶ (τὸν) ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς (ὄντα) οὐ δεῖ δοκεῖν
λέγειν τι = ἀλλ' ἔταν προκαλῆ ταύτην (τὴν δίκην) ὁ ὑπερέχων
καὶ ἐξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὀρμώμενος, δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι
λέγει τι ἄξιον λόγου. Ἦσαν δὲ προύχοντες οἱ Κερκ., διότι κατεῖ-
χον τὴν Ἐπίδαμνον. — ἀλλὰ τὸν... καθιστάντα = ἀλλὰ (δεῖ δοκεῖν
λέγειν τι) τὸν καθιστάντα ἐς ἴσον (τῷ ἐναντίῳ) τὰ τε ἔργα ὁμοίως
καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι (=δικασθῆναι) = ἀλλὰ πρέ-
πει νὰ θεωρῆται, ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου οὗτος, ὅστις ἐξισοῦται
καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ διὰ τῶν λόγων πρὸς τὸν ἀντίπαλόν
του πρὸ τοῦ δικασθῆ. Ἡ ἔννοια : οἱ Κερκ. ἔλεγον μὲν ὅτι ἐπεθύ-
μουν νὰ δικασθῶσι περὶ τῆς Ἐπίδαμνον, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν
συνεφώνουν πρὸς ἕτι ἔλεγον· διότι οὗτοι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον
καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπλήρουν τοὺς ὅρους τοὺς ἀπαιτούμενους
διὰ τὴν δικαιοσύνην. Ὁφείλον λοιπὸν πρῶτον νὰ καταλίπωσι τὴν
Ἐπίδαμνον καὶ εἶτα νὰ υποβληθῶσιν εἰς δίκην. — πρὶν πολιορκεῖν,
τὸ πρὶν συνετάχθη ἀπρμφ. καὶ μετὰ προηγουμένην ἄρνησιν, διότι
= πρὸ. — τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Ἐπίδαμνον. — ἠγήσαντο = ἠρχισαν
νὰ νομίζωσιν. — οὐ περιόψεσθαι, δηλ. τὸ πολιορκεῖν ἢ αὐτοὺς
πολιορκοῦντας τὸ χωρίον. — τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης = τὴν εὐπρεπῆ
δίκην· εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο. — παρέσχοντο = προσέτειναν. — δεῦρο,

δηλ. εἰς Ἀθήνας. — τάνκει, δηλ. τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ. — ξυμμαχεῖν... ξυναδικεῖν, παρήχησις. — διαφόρους ὄντας ἡμῖν, συναπτέον τῷ σφᾶς=αὐτούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐχθροὶ ἡμῶν. — οὕς=ἀλλὰ τούτους. — προσιέναι, δηλ. ὑμῖν (πρὸς συμμαχίαν). — μή... μηδέ, δηλ. προσιέναι. — ἐν ᾧ=καθ' ἣν περίστασιν (στιγμῆν). — ἠδικήμεθα, διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ἐπιδάμνου. — τῆς δυνάμεως αὐτῶν... οὐ μεταλαβόντες=ἐν ᾧ δὲν μετέσχετε τῆς δυνάμεως αὐτῶν τότε (ἔτε δηλ. ἦσαν ἀσφαλέστατοι). — τῆς ὠφελείας=τῆς βοήθειας (ὑμῶν). — τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι=ἐν ᾧ ἦσθε μακρὰν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. — τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε=ἐξ ἴσου θὰ κατηγορηθῆτε ὑφ' ἡμῶν. — πάλαι δὲ κοιν. τὴν δ. κοινὰ καὶ τὰ ἀπ. ἔχειν =ἀλλ' ἂν πρὸ πολλοῦ ἤθελον καταστήσει κοινὴν καὶ εἰς ὑμᾶς τὴν δυνάμιν των, (ἔπρεπε) νῦν γὰρ ἔχωσι κοινὰ καὶ τὰ ἐπακαλουθήματα (δηλ. θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι τὴν συμμαχίαν σας).

Κεφ. 40.

§ 1-3. ὡς μὲν οὖν... δεδήλωται, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ συγκεκρισάμενος τὰ ἐν τῷ Α. μέρει τῆς πίστεως λεχθέντα· διὰ δὲ τοῦ ὡς δὲ οὐκ ἂν κτλ. δηλοῖ τὴν πρόθεσιν τοῦ Β. μέρους τῆς πίστεως. Οὕτως ἐν τῇ § 1 ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει καὶ πάλιν ἀμφοτέρωθεν τὰ μέρη τῆς προθέσεως τὰ δηλωθέντα ἐν κεφ. 37, § 1.—μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων=μετὰ δικαίων παραπόνων.—ἐρχόμεθα=ἤκομεν (δεῦρο).—οὐκ ἂν... δέχοισθε, δηλ. εἰ δέχοισθε.—μαθεῖν χρὴ, δηλ. ὑμᾶς.—εἰ γὰρ εἴρηται κτλ., πρβλ. κεφ. 35, § 2.—ἔξεῖναι... ἐλθεῖν =ἔξεῖναι τι (=ἐκάστη) τῶν ἀγοράφων πόλεων ἐλθεῖν παρ' ὀποτέρου βούλεται (ἐλθεῖν)=ἔτι ἐπιτρέπεται εἰς ἐκάστην τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἐν ταῖς σπονδαῖς πόλεων νὰ προσέλθῃ εἰς ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἂν θέλῃ.—οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰούσιν (πρὸς ἐτέρους) ἢ ἔστιν=τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς συνθήκης (=ἡ ξυνοικία) δὲν ἔχει κύρος δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔρχονται εἰς ἄλλους, ἵνα βλάβωσιν ἄλλους.—ἀλλ' ὅστις=ἀλλ' ἐκεῖνος (=δι' ἐκεῖνον), ὅστις.—μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν=χωρὶς ν' ἀποστερῇ ἑαυτὸν ἀπὸ ἄλλου =χωρὶς ν' ἀποστατῇ ἀπὸ ἄλλου.—καὶ ὅστις μὴ... ποιήσει=καὶ δι' ἐκεῖνον, ὅστις δὲν θὰ προξενήσῃ πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς δεχθέντας αὐτὸν (οἱ ὅποιοι δὲν θὰ δεχθῶσιν αὐτὸν, εἰάν εἶναι φρένιμοι ἄνθρωποι).—ὅ, δηλ. τὸ ἔχειν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης.—

μὴ πειθόμενοι ἡμῖν=εἰ μὴ πείθοισθε ἡμῖν.—οὐ γὰρ .. ἂν γένοι-
σθε=οὐ γὰρ γενήσεσθε.—ἐπίκουροι=βοηθοί.—ἀνάγκη γὰρ, δηλ.
ἔστιν.—εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους,
παρατηρητέα ἢ φειδῶ καὶ εὐλάβεια τῶν Κορινθίων ἀποφευγόντων
ἐπίτηδες πᾶσαν τραχυτέραν διὰ τοῦς Ἀθ. ἔκφρασιν: δὲν λέγουσιν
ἴτε ἐφ' ἡμᾶς ἢ ἔπιτε, ἀλλ' ἀπλῶς ἴτε ὡσαύτως ἀποσιωπάται τὸ
ὑποκμ. τοῦ ἀμύνεσθαι τὸ ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦ μὴ ἄνευ ὑμῶν συνυ-
ποδηλοῦται ὅτι οἱ Κορίνθ. δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνῃ τοῦτο.

§ 4-6. δίκαιοι γ' ἐστέ=δίκαιόν γε (=τοῦλάχιστον) ἐστὶν
ὑμᾶς.—μάλιστα=κατ' ἐξοχήν.—ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις=νὰ μεί-
νητε οὐδέτεροι.—εἰ δὲ μή, δηλ. βούλεσθε ἐκποδῶν στήναι ἀμφο-
τέροις.—ἴεναι, τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἐξαρτᾶται:—γε=ὡς γνωστόν.—
Κερκ... δι' ἀνοκωχῆς .. ἐγένεσθε=ἀνοκωχὴν ἐποιήσατε μετὰ
τῶν Κερκυραίων· ἀνοκωχὴ δὲ=πρόσκαιρος εἰρήνη, συνθηκολόγη-
σις.—τόν νόμον μὴ καθιστάναι=νὰ μὴ καθιερώνητε τὴν συνή-
θειαν (=τὴν ἀρχήν).—ὥστε... δέχεσθαι=τοῦ δέχεσθαι τὸ ὑπκμ.
τοῦ ἀπρμφ. εἶναι γενικὸν καὶ ἀόριστον (τινὰ).—Σαμίων ἀποστάν-
των (δηλ. ἀφ' ὑμῶν)=ὅτε οἱ Σάμιοι ἀπεστάτησαν ἀφ' ὑμῶν (τῷ
440 π. X).—τῶν ἄλλων Πελοπον. δίχα ἐψηρισμένων, εἰ χροῖ=
ἂν καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον. ἦσαν διηρημένοι κατὰ τοὺς ψήφους περὶ
τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπει.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Σαμίοις.—ἀμύνειν
=βοηθεῖν.—ἀντιέπομεν=ἐναντιωθέντες εἴπομεν.—τοὺς προσή-
κοντας (=τοὺς ἑαυτῶν) ξ. αὐτ. τ. κολάζειν=νὰ τιμωρῆ ἕκαστος
ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους.—τοὺς κακόν τι δοῶντας,
δηλ. τοὺς ἀφισταμένους ἐτέρων.—τιμωρήσετε (=βοηθήσετε),
δηλ. αὐτοῖς (=τοῖς κακόν τι δοῶσι).—φανεῖτε καὶ ἃ (=οἱ
[πρβλ. τὸ Ἑλληνικὸν=οἱ Ἕλληνας]) τῶν ὑμετέρων... πρόσσεισι
=φανεῖται οὐκ ἐλάσσω ἃ τῶν ὑμετέρων ἡμῖν πρόσσεισι=φانوῦν-
ται καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσους (δηλ. τῶν ὑμῖν προσιόντων)
ἡμῖν προσιόντες=θὰ φανῶσι καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν σας (συμμάχων)
ὄχι ὀλιγώτεροι ὅτι θὰ προσέλθωσι πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ἔννοια: ἂν σεῖς
δεχθῆτε τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ., τότε καὶ ἡμεῖς θὰ
δεχθῶμεν πλειότερους ἐκ τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων ἀποστατούν-
των.—τόν νόμον... θήσετε=τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συνήθειαν
(δηλ. τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους) θὰ καθιερώσητε.—
ἐφ' ὑμῖν... ἐφ' ἡμῖν=καθ' ὑμῶν... καθ' ἡμῶν.

Κεφ. 41.

δικαιώματα... ἔχομεν = τάδε (= ταῦτα) ἐστὶ τὰ δικαιώματα, ἃ πρὸς ὑμᾶς (= ἀπέναντι ὑμῶν) ἔχομεν· δικαιώματα δὲ = ἐπιχειρήματα στηριζόμενα ἐπὶ τοῦ δικαίου.—παράνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, δηλ. ἔχομεν = παραινοῦμεν δὲ καὶ ἀξιοῦμεν ὑμᾶς χάριν ἡμῖν ἀντιδοῦναι τοιάνδε (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ νεῶν γὰρ μακρῶν κτλ.).—ἦν οὐκ ἐχθροὶ . . . χοῆναι = ἦν (χάριν) φαμέν χοῆναι ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι, οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχοῆσθαι = περὶ τῆς ὁποίας λέγομεν ὅτι πρέπει ν' ἀνταποδοθῆ εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, διότι δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ σᾶς βλάπτωμεν, οὐδὲ πάλιν φίλοι, ὥστε νὰ κάμωμεν κατάχρησιν αὐτῆς. Ἡ ἔννοια: ἀξιοῦμεν παρ' ὑμῶν ἀνταπόδοσιν χάριτος, διότι α') δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν χάριν πρὸς βλάβην σας, δηλ. τὴν δύναμιν, ἣν θὰ πορισθῶμεν ἐκ τῶν Κερκ., νὰ στρέψωμεν καθ' ὑμῶν, καὶ β') δὲν εἴμεθα φίλοι, ὥστε κατ' ἐπανάληψιν νὰ σᾶς ζητῶμεν χάριν.—νεῶν γὰρ μακρῶν, ὁ γὰρ διασφαγτικὸς νῆες δὲ μακροαὶ = πολεμικὰ πλοῖα (κατεσκευασμένα μακρὰ καὶ στενὰ κατὰ τὰ ἄκρα χάριν ταχύτητος· ἐν ᾧ τὰ ἐμπορικὰ ἦσαν στρογγύλα [νῆες στρογγύλαι, ὀλκιάδες]).—σπανίσαντες = ὅτε ἔσχετε ἔλλειψιν. — πρὸς τὸν Αἴγιν. πόλεμον = πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ τῶν Αἴγιν. πολέμου (ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 505 491 π. X.).—ὕπερ τὰ Μηδικὰ = πρὸ τῶν Μηδικῶν.—καὶ ἡ ἐς Σαμίους = καὶ ἡ γενομένη εἰς τὸν κατὰ τῶν Σαμίων πόλεμον (πρβλ. κεφ. 40, § 5).—τὸ . . . μὴ βοηθῆσαι, ἐπεξηγήσεις τοῦ: ἡ ἐς Σαμίους (εὐεργεσία) = τὸ νὰ μὴ βοηθήσῃσι δηλ. οἱ Πελοπον. αὐτοὺς ἐξ αἰτίας ἡμῶν. — παρέσχεν ὑμῖν . . . ἐλικράτησιν . . . κόλασιν = κατέστησε δυνατόν εἰς ὑμᾶς (= συνετέλεσεν ὥστε) τοὺς μὲν Αἴγιν. νὰ νικήσητε, τοὺς δὲ Σαμίους νὰ τιμωρήσητε.—οἷς = ἐν οἷς.—τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν = τὰ πάντα παραμελοῦσιν ἀπέναντι τῆς νίκης. — τὸν ὑλογοῦντα = τὸν ὑπηρετοῦντα.—ἦν καὶ . . . ἦ, τὸ ἦ ἀντι παρακτ. ἦν = καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἐὰν ἦτο. — τὰ οἰκεία = τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις. — χεῖρον τίθενται (= ἀπερίοπτοί εἰσι) = ἀμελοῦσι.—φιλονικίας ἕνεκα τῆς

αὐτίκα (=παρὰ τὸ νικᾶν)=ἔνεκα τοῦ στιγμιαίου πόθου τῆς νίκης. Ὁ ῥήτωρ ἐπαναλαμβάνει μετὰ πλείονος ἐμφράσεως τὴν ἐννοίαν, ἣν καὶ ἀνωτέρω ἐδήλωσε διὰ τῶν «τῶν πάντων ἀπεριοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν».

Κεφ. 42.

ὦν (δηλ. εὐεργεσιῶν) ἐνθυμηθέντες καὶ . . . αὐτὰ, μετὰ τῶν ἢ ἀντωνυμία αὐτὰ ἀντὶ τῆς ἀναφρ. ἢ τὸ δ' ἀνακόλουθον ἐνθυμηθέντες καὶ . . . αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: ὁ ῥήτωρ ἀποτείνεται τὸ πρῶτον πρὸς ἄλλους τοὺς Ἰσθμιοὺς, εἶτα ὅμως σκεφθεὶς ὅτι ἦτο δυνατόν οἱ νεώτεροι ν' ἀγνοῶσι τὰς χάριτας προσθέτει τό: καὶ νεώτερός τις μαθὼν ἐν τῇ μεταφράσει ἄς ἀποδοθῇ, ὡσεὶ ἦτο: «ὦν ἐνθυμήθητε. Νεώτερος δέ τις...».— ἀξιούτω=ἄς θεωρῇ καθήκον.—τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἀμείβεσθαι) = ν' ἀνταποδίδῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ὅμοια.— δίκαια μὲν τάδε...ξυμφορα δὲ κτλ., μετάβασις ἀπὸ τοῦ δικαίου εἰς τὸ συμφέρον· ἀλλὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ γενικῶς καὶ ἀορίστως ὑποδηλοῖ ἐξετάζων ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὡς συναισθανόμενος ὅτι δὲν δύναται νὰ παράσχῃ συμφέρον ὑλικόν, ὡς οἱ Κερκ.—δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι = δίκαια μὲν τάδε (= ταῦτα) εἶναι, ἃ λέγεται.— εἰ πολεμήσει, δηλ. τις.— ἐν ᾧ ἂν = ὅπου ἂν.— ἁμαρτάνῃ = ἀδικῇ.— τὸ μέλλον τοῦ πολέμου=ὁ μέλλον πόλεμος.— ᾧ φοβοῦντες . . . ἀδικεῖν, πρβλ. κεφ. 33, § 3.— οὐκ ἄξιον, δηλ. ἐστίν.— ἐπαρθένας (δηλ. ὑμᾶς) αὐτῶ . . . κτήσασθαι = παρακινηθέντες ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀναλάβῃτε.— ἤδη = τώρα πλέον.— τῆς δὲ ὑπαρχούσης . . . μᾶλλον, ἢ φυσικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: μᾶλλον δὲ σῶφρόν (ἐστίν) ὑπελεῖν (τι) τῆς ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγ. ὑποψίας = μᾶλλον δὲ φρόνιμον εἶναι νὰ ἐλαττώσῃτε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπὸ πρότερον ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρ. δυσπιστίαν (ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς).— διὰ Μεγαρέας, μεταξύ Ἰσθμ. καὶ Κορινθ. ὑπῆρχε δυσσάρεσκειά τις λόγω τῆς διαγωγῆς τῶν τελευταίων πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς συμμάχους τῶν Ἰσθμ. οἱ Κορ. δηλ. ἐβόηθησαν τοὺς Μεγ. ἀποστατήσαντας τῶν Ἰσθμ.— ἢ τελευταία χάρις κτλ., ἂν καὶ ἐκφέρηται ὡς πρότασις ἔχουσα γενικὸν κῆρυξ, ἰδίᾳ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὴν χάριν, ἣν ἔκαμαν οἱ Κορινθιοὶ εἰς τοὺς Ἰσθμ. κατὰ τὰ Σαμιακά. Τὸ δὲ μείζον ἐγκλημα ἀναφέρεται εἰς τὴν δυσπιστίαν, ἣν εἶχον οἱ Ἰσθμ.

πρὸς τοὺς Κορ. διὰ τοὺς Μεγαρεῖς. — καιρὸν ἔχουσα = γινομένη ἐν καταλλήλῳ περιστάσει. — ἐλάσσων, δηλ. τῶν προτέρων. — ἔγκλημα = παράπονον, δυσἀρέσκειαν. — λύσαι = γὰ ἐξαλείψῃ. — μηδ' ὅτι... ἐφέλεκθε = μηδ' ἐφέλεκθε τούτῳ, ὅτι διδώσι μεγάλην ξυμ. ναυτικοῦ = μηδὲ ἀπατάσθε ὑπὸ τούτου, ὅτι δηλ. προσφέρουσι μεγάλην συμμαχίαν ναυτικοῦ· τὸ δὲ «ξυμμαχίαν μεγάλην» μετ' εἰρωνείας λέγει ὁ ῥήτωρ. — τοὺς ὁμοίους, δηλ. κατὰ τὴν δύναμιν. — ἢ τῷ αὐτίκα... ἔχειν = ἢ τὸ πλέον ἔχειν διὰ κινδύνων ἐπαρθέντας τῷ αὐτίκα φανερωῖ = ἢ γὰ πλεονεκτῆτε μετὰ κινδύνων παρυσθηνέτας ὑπὸ τῆς φανεράς νῦν ὠφελείας (δηλ. τῆς ὑπὸ τῶν Κερκ. προσφερομένης μεγάλης συμμαχίας ναυτικοῦ).

Κεφ. 43.

περιπεπωκότες = ἐπειδὴ ἔχομεν περιπέσει. — οἷς... προείπομεν = τούτοις, ἃ προείπομεν (= ἐκηρύξαμεν). — ἐν τῇ Λακκ., ἐνθα ἐγένετο τὸ συνέδριον τῶν Πελοπον. περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Σάμου (πρβλ. κεφ. 40, § 5). — τοὺς σφ. ξ. αὐτόν τινα κολάζειν, ἐπέξηγησις τοῦ οἷς... προείπομεν = δηλ. γὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμαχοῦς. — σφετέρους, ἀναφέρεται εἰς τὸ τινά, ὅπερ περιληπτικόν. — τὸ αὐτό... κομίζεσθαι (= λαμβάνειν), δηλ. γὰ τιμωρήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ. — καὶ μὴ τῇ ἡμ. ψ. ὦφ. τῇ ὕ. ἡμᾶς βλάψαι = καὶ γὰ μὴ βλάψῃτε ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδικῆς σας ψήφου, ἐν ᾧ ὠφελήθητε διὰ τῆς ἰδικῆς μας (κατὰ τὰ Σαμιακά). — γνόντες = νομίσαντες· δι' αὐτὸ καὶ ἢ μετ' ἀπρμφ. (εἶναι) σύνταξις. — τοῦτον ἐκ. εἶναι τὸν καιρὸν = ὅτι αὐτὴ ἢ περιστάσις εἶναι ἐκείνη. — ἐν ᾧ ὅ τε κτλ. (δηλ. ἐστίν), τὸν γενικὴν γνώμην τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐν κεφ. 41, § 3 ἐφαρμόζει ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει. — μάλιστα, ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ φίλος καὶ εἰς τὸ ἐχθρός. — βία ἡμῶν = ἀκόντων ἡμῶν. — ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι = βοθηεῖτε αὐτούς, ἐν ᾧ ἀδικοῦσι. — ποιοῦντες, μετχ. ὑποθκ. — τὰ ἄριστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — ὑμῖν αὐτοῖς = δι' ὑμᾶς αὐτούς.

IV. Τά περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44-55)

Κεφ. 44.

τοιαῦτα δέ, ὁ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν κέφ. 37, § 1 «τοιαῦτα μὲν». — ἀκούσαντες... γενομένης ἐκ. = ὅτε ἀκούσαντες συνήλθον εἰς ἐκκλησίαν. — καί (= καὶ μάλιστα) δις, ἕνεκα τῆς σποδαιότητος τοῦ ζητήματος. — τῇ μὲν προτέρᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ ἢ δοτκ. χρονκ. — οὐχ ἦσσαν (= μᾶλλον), ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως: ἢ τῶν Κερκ. τοὺς λόγους. — τῶν Κορ., ἢ γενκ συναπτεῖα τῶ: «τοὺς λόγους». — ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ = κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ὅποια ἐγένετο τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — μετέγνωσαν = μεταβαλόντες γνώμην ἔγνωσαν (= ἀπεφάσισαν). — ξημμαχίαν... ἐπιμαχίαν, τὸ μὲν α' = σύμπραξις πρὸς ἐπιθετικὸν καὶ ἀμυντικὸν πόλεμον, τὸ δὲ β' = σύμπραξις πρὸς ἀμυντικὸν πόλεμον μόνον. — ὥστε (= ἐφ' ᾧ) ... νομίζειν = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ νομίζωσιν. — τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμ.), δηλ. τοῖς Κερκυραίοις. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — σφίσι, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις ἢ δοτκ. συναπτεῖα τῷ ξημπεῖν. — ἐλύοντο ἄν, οὐχὶ βεβαίως «εἰ ἐκέλευον... ξημπεῖν», ἀλλ' ἐὰν οἱ Ἀθ. ἐξετέλουν τὴν προτροπὴν αὐτῆν τῶν Κερκ. ὁμαλότερον θὰ ἦτο: εἰ κελευόντων τῶν Κερ. ἐπὶ Κόρινθον ξυνέπλεον, ἐλύοντο ἄν κτλ. — αὐτοῖς = ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.). — ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο: ἐπιμαχίαν δὲ ποιήσασθαι· ἀλλὰ διὰ τὸν παρενθετικὸν λόγον ἐλησιμότηθι ἢ ἐκ τοῦ μετέγνωσαν ἐξάρτησις καὶ ἐγένετο ὁ λόγος ὀρθός. — τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν = ὥστε (= ἐφ' ᾧ) τῇ ἀλλήλων (γῆ) βοηθεῖν. — τούτων, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — καὶ ὧς = καὶ οὕτως (δηλ. καὶ ἄνευ τῆς ἐπιμαχίας τῶν Κερκ.). — καὶ... ἐβούλοντο, ὁ καὶ = καὶ διὰ τοῦτο. — μὴ προσέθαι Κορ = νὰ μὴ ἀφήσωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Κορινθίων. — ναυτικὸν ἔχουσαν (= ἐν ᾧ εἶχε) τοσοῦτον, δηλ. 120 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 25, § 4). — ξηγκρούειν = νὰ παροξύνωσιν εἰς πόλεμον. — ὅτι μάλιστα = ὅσον τὸ δυτατὸν περισσότερον. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Κορ. καὶ Κερκ. — ἵνα ἀσθενεστεροῖς... καθιστῶνται = ἵνα ἔρχωνται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Κορ. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ναυτικούς ὄντας ἀσθενεστεροῦς (παρ'

ἔσον δηλ. θά ἦσαν μὴ συγκρουόμενοι πρὸς ἀλλήλους). — ἦν τι δέη, δηλ. πολεμεῖν τοῖς Ἄθ. τοῖς Κορινθ: κατ' ἔννοιαν = ἐν περιπτώσει πολέμου πρὸς τοὺς Κορινθ. — τῆς τε Ἰταλίας... κείσθαι, ἢ φυσικῆ σειρὰ τῶν λέξεων: ἡ νῆσος ἐφαίνετο (= ἐδόκει) αὐτοῖς κείσθαι καλῶς ἐν παράπλω (= παράπλου = ὡς πρὸς τὸν παράπλου) τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας) πρβλ. κεφ. 36, § 2).

Κεφ. 45.

τοιαύτη γνώμη = με τοιαύτην σκέψιν. — τῶν Κορ. ἀπελθόντων, ἢ μετχ. χρονκ. — οὐ πολὺ ὕστερον (= ὀλίγῳ ὕστερον = μετ' ὀλίγον), προσδιορίζει τὸ ἀπελθόντων. — Λακεδ. ὁ Κίμωνος, ὁ Κίμων, ὁ ἔνδοξος νικητῆς τῶν Περσῶν, πρόξενος ὢν τῆς Σπάρτης εἶχε δώσει εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱόν του τὸ ὄνομα Λακεδαιμόνιος. — προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς. — ἦν μὴ... πλέωσι, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — ἀποβαίνειν, δηλ. ἐς Κέρκυραν. — ἢ ἐς τῶν... χωρίων = ἢ ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (τῶν Κερκ.), δηλ. πλείοντες μέλλωσιν ἀποβαίνειν ὑπονοεῖται δὲ ἢ Ἐπίδαμνος καὶ ἄλλαι μικραὶ περὶ τὴν Κέρκ. νῆσοι. — οὕτω δὲ = ἐὰν δὲ οἱ Κορ. τοῦτο (ποιόν;) ποιήσωσι. — κωλύειν, ἐκ τοῦ προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς (εἰς τοὺς στρατηγούς) νὰ ἐμποδίσωσι (τοὺς Κορινθίους). — κατὰ δύναμιν = ὅσον δύνανται.

Κεφ. 46.

ἐπειδή, χρονκ. — αὐτοῖς, ποιητικὸν αἴτιον· διατὶ κατὰ δοτκ.; — παρεσκευάστω = ἐγεγένητο ἢ παρασκευή. — Ἡλείων μὲν κτλ., οἱ μὲν Ἡλείοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν σύμμαχοι τῶν Κορ., οἱ δ' ἄλλοι ἄποικοι αὐτῶν (πρβλ. καὶ κεφ. 21, § 2). — Ἀνακτορίων, κατοίκων τοῦ Ἀνακτορίου, πόλεως τῆς Ἀκαρνανίας ἐν τῇ Ἀμβρακικῇ κόλπῳ. — ἦσαν μὲν... Κορινθίων δέ, διὰ τῆς ἀντιθέσεως καὶ ἀποσιωπήσεως τῶν ὀνομάτων τῶν στρατηγῶν ἐκάστης πόλεως ἐμφαίνεται ὅτι οἱ Κορ. στρατηγοὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν ὄλου τοῦ στόλου, ὢν ἐπιφανέστερος ἦτο ὁ Ξενοκλείδης. — κατὰ πόλεις = χωριστὰ κατὰ πόλεις. — πέμπτος αὐτὸς = αὐτὸς κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων. — προσέμειξαν τῇ κατὰ Κ. ἡπειρῷ = ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Κερκ. (καμμένην) ἡπειρον. — ἀπὸ Λευκάδος, ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ ὡς τόπος συναθροίσεως ὄλου τοῦ στόλου. — Χειμέριον, ἀκρωτήριον (πρβλ. κατωτέρω § 4) καὶ λιμῆν.

Σήμερον τὸ μὲν ἀκρωτήριον καλεῖται Βαυλᾶς, ὃ δὲ λιμὴν Σπλιάν τζα. — ἔστι, δηλ. τὸ Χειμέριον. — ἀπὸ θαλάσσης = μακρὰν τῆς θαλάσσης. — Ἐλαιάτιδι, ὀνομασθείσῃ οὕτως ἐκ τῆς πόλεως «Ἐλαιάς». — ἐξίησι, ἀμετθ. = ἐκβάλλει. — παρ' αὐτὴν = παραλλήλως αὐτῆς (δηλ. τῆς Ἐφόρης). — Ἀχέρον, νῦν «ποτάμι τοῦ Σουλίου» ὡς διερχόμενος διὰ τοῦ ἱστορικοῦ Σουλίου. — ἐσβάλλει, ἀμετθ. — ὄει δέ, δηλ. ἐνταῦθα. — Θύαμις, νῦν «Καλαμιᾶς». — δορίζων = χωρίζων. — ὦν ἐντὸς = μεταξύ τῶν ὁποίων (δηλ. τοῦ Θυάμιδος καὶ τοῦ Ἀχέροντος). — ἡ ἄκρα... τὸ Χειμέριον = τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Χειμέριον. — ἀνέχει = ἀνυψοῦται. — τῆς ἠπείρου, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα = εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἠπείρου.

Κεφ. 47.

προσπλέοντας = ἐπιπλέοντας· πόθεν ἐξαρτ. ἢ μετχ.; — Σύβοτα, νησιδὲς κείμεναι πρὸ τοῦ νοτίου πέρατος τῆς Κερκύρας, ἀπέναντι τῆς ἠπειρωτικῆς ἀκτῆς· καὶ σήμερον οὕτω καλοῦνται. — καὶ αἱ Ἄττ. δέκα (νῆες) παρήσαν = καὶ εὐθὺς ἔφθασαν (ἐκεῖ) καὶ τὰ 10 Ἄττικὰ πλοῖα (τὰ ὅποια ἤδη εἶχον ἀποστείλῃ οἱ Ἄθην· πρβλ. κεφ. 45, § 1). — ἐπὶ τῇ Λευκ., πρβλ. κεφ. 30, § 1. — αὐτοῖς... ὁ πεζὸς = ὁ πεζὸς (στρατὸς) αὐτῶν. — τῷ ἀκρωτηρίῳ, παράθεσις εἰς τὸ ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ. — ἦν, δηλ. βεβοηθηκῶς = ἐβεβοηθήκει = εἶχεν ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — Ζακυνθίων, ὧν τὴν συμμαχίαν νεωστὶ ἐκτίσαντο οἱ Κερκ. — βεβοηθηκότες, δηλ. ἦσαν = ἐβεβοηθήκεσαν = εἶχον ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ... παραβεβοηθηκότες = παραβεβοηθήκεσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ. = εἶχον δ' ἔλθει πρὸς βοήθειαν καὶ τῶν Κορ. — ἐν τῇ ἠπείρῳ, γεωγραφικὴ ἀντίθεσις πρὸς τὸ «ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ». Ἡ ἔγνοια: ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Κερκ. μετὰ τῶν χιλιῶν Ζακυνθίων εὐρίσκειτο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης, ἐν ᾧ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων, οἱ ἐλθόντες πρὸς βοήθειαν τῶν Κορ., ἦσαν παρατεταγμένοι ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Θεσπρωτίδος, τῇ κειμένῃ ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τοῖς πέριξ τοῦ λιμένος Χειμερίου). — ἀεὶ ποτε = ἀνέκαθεν.

Κεφ. 48.

παρασκευάστο τοῖς Κορ., πρβλ. κεφ. 46, § 1 «αὐτοῖς παρασκευάστο». — τριῶν ἡμερῶν σιτία = τροφὰς τριῶν ἡμερῶν. — ἀνήγοντο,

κυρίως τὰ ἀνάγομαι=ἐκπλέω ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος· ποῖον τὸ ἀντίθετον;—ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν=ὡς ναυμαχήσοντες.—ἅμα ἐφ=κατὰ τὰ ἐξημερώματα· συναπτόεν τῷ καθορῶσι=διακρίνουσιν καλῶς.—μετεώρους τε (δηλ. οὐσας) καὶ... πλεούσας=ἔτι οὐ μόνον ἦσαν ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἀλλὰ καὶ ἔπλεον ἐναντίον αὐτῶν.—ἀντιπαρετάσσοντο, δηλ. οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ. ἢ δὲ ἀντι=ἀπέ-ναντι (ἀλλήλων).—αἱ Ἄττ. νῆες, δηλ. παρετάσσοντο.—τὸ δὲ ἄλλο=τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα (δηλ. οὐ μόνον τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀριστερόν, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ δεξιοῦ).—αὐτοί, δηλ. οἱ Κερκ.—ἐπεῖ-χον=κατεῖχον.—τέλη=μοίρας, τμήματα.—ὧν ἦρχε... εἷς, ἢ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: ἐκάστου ὧν ἦρχεν εἷς τῶν τριῶν στρατηγῶν (τῶν ὀνομασθέντων ἐν κεφ. 47, § 1).—Κορινθίους δὲ=Κορινθίων δὲ (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζός»).—κατὰ δὲ τὸ μέσον, δηλ. ἦσαν.—ὡς ἕκαστοι, δηλ. ἔτυχον.—εὐώνυμον δὲ κέρας=τὸ εὐώνυμον δὲ κέρας.—κατὰ τοὺς Ἄθ. καὶ (κατὰ) τὸ δεξιὸν=ἀπέναντι τῶν Ἄθων. καὶ τοῦ δεξιοῦ.

Κεφ. 49.

§ 1-3 ξυμμεῖξαντες... ἐπειδὴ... ἦρθη=ἐπειδὴ... ἦρθη, ξυνέ-μειξαν καὶ ἐναυμάχουν=ἔτε δὲ τὰ σημεῖα (τῆς μάχης) ὑπὸ ἑκατέρων ὑψώθησαν, συνεπλάκησαν καὶ ἐναυμάχουν (τίνες;).—τὰ σημεῖα, τὸ σημεῖον ἦτο εἶδος σημαίας, ἣτις ὑψοῦτο ἐπὶ τοῦ ἴσου τοῦ πλοίου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ναυμαχίας.—ἑκατέροις, ποιητ. αἷτιον.—ἦρθη, τὸ ἀντίθετον κατεσπίασθη (πρβλ. κεφ. 63, § 2).—πολλοὺς μὲν... πολλοὺς δέ, ἐπαναφορὰ πρὸς ἔμφασιν τῆς ἐννοίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν ἡλαττοῦτο, ὅσῳ μᾶλλον προήγετο ἢ τέχνη τῆς ναυμαχίας: ἐν ᾧ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐκάστη ναὺς εἶχε 30 ἐπιβάτας (πρβλ. κεφ. 27, § 2), κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον ἐπὶ τῶν Ἄττικῶν τριήρων ὑπῆρχον μόνον 10.—ἀπειροτέρων=καῖπως ἀπεί-ρωσ.—ἔτι (=τότε ἀκόμη), ἀποδοτέον τῷ παρεσκευασμένοι.—ἦν τε=καὶ οὕτως ἦτο.—καυτερά=πεισματώδης.—τῆ μὲν τέχνη οὐχ ὁμοίως (=ἦσαν) πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλ. προσφ. οὔσα=ὄχι τόσον διὰ τὴν (ναυτικὴν) τέχνην, ὅσον διότι ὁμοιάζε μᾶλλον (=τὸ πλεόν) πρὸς πεζομαχίαν.—ἐπειδὴ... προσβάλοιεν ἀλ.=δσάκεις προσέβα-λον ἀλλήλους=δσάκεις συνεπλέκοντο.—ἀπελύοντο=ἀπεχωρίζοντο.—ὑπὸ τε πλήθους... καὶ πιστεύοντες, παρατηρητέα ἢ ἐκφορὰ

τῶν δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον· τὸ μὲν α' ἐκφέρεται ἐμπρο-
θέτως, τὸ δὲ β' κατὰ μετχ. = καὶ ἔνεκα τοῦ πλήθους καὶ τοῦ ὄθι-
σμοῦ τῶν πλοίων καὶ διότι ἐπίστευον.—μᾶλλον τι (=πολὺ περισ-
σότερον) τοῖς . . . ὀπλίταις, ὁ β' ἄρος τῆς συγκρίσεως· ἢ τῆ τῶν ναυ-
τῶν τέχνῃ.—ἐς τὴν νίκην=ὡς πρὸς τὴν νίκην.—καταστάντες=
λαβόντες στερεὰν θέσιν (ὡς ἐν πεζομαχίᾳ).—ἡσυχάζουσῶν τῶν
νεῶν, ἢ μετχ. αἰτιολογκ.=διότι τὰ πλοῖα ἔμενον ἀκίνητα.=διέκ-
πλοι, ὁ διέκπλους ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ διασχίζων τις
μεθ' ὀρμῆς διὰ τῆς νεῶς τὴν τάξιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐπληττε
τὴν ἐχθρικήν ναῦν εἰς τὰ πλάγια διὰ τοῦ ἐμβόλου καὶ εἶτα ταχέως
ἐπιστρέφω προσέβαλλεν αὐτὴν ὀπισθεν.—θυμῶ=μετὰ θάρρους.
—τὸ πλεόν=μᾶλλον.—ἐπιστήμη=τέχνη.

§ 4-6. πανταχῆ=πανταχοῦ.—θόρυβος, δηλ. ἦν (=ἐπεκρά-
τει).—ἐν ἧ=κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας.—παραγιγνόμεναι
τοῖς Κ.=παρευρισκόμεναι πλησίον τῶν Κερκ.—εὔπη πιέζοντο =
ὁσάκις ποὺ ἐπιέζοντο (οἱ Κερκ.).—οὐκ ἦροχον, δηλ. αἱ νῆες· τὸ δὲ
δεδιότες οἱ στρατηγοὶ=δεδιότων τῶν στρατηγῶν=ἐπειδὴ ἐφο-
βοῦντο οἱ στρατηγοί.—τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθ.=ὅ,τι προεῖπον οἱ
Ἀθ.(πρὸλ. κεφ. 45, § 3: «προεῖπον δ' αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορ. . .»)
=τὴν προκηρυχθεῖσαν διαταγὴν τῶν Ἀθ.—μάλιστα δέ, ἀπόδοσις
τοῦ «πανταχῆ μὲν».—ἐπόνει=μὲ πολλὸν κόπον ἐμάχετο.—τρεψά-
μενοι καὶ καταδιώξαντες, προσδιορίζουσι χρονικῶς τὰς μετχ. πλεύ-
σαντες καὶ ἐκβάντες· δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνδέονται.—σποράδας=
ὥστε αὐτοὺς διεσπασμένους εἶναι.—αὐτῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ
«τοῦ στρατοπέδου» —ἐπεκβάντες=ἐκβάντες εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ
τοὺς φεύγοντας Κορ.—ἐρήμους, δηλ. οὐσας.—τὰ χορήματα=τὰ
πράγματα.—αὐτῆ = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι).—οἱ
Κορ. καὶ οἱ ξυμ. κατ' ἔννοιαν=τῶν Κορ. οἱ ξύμμαχοι.—ἢ δὲ=
ὅπου ἕμους· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ «ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ».—αὐτοὶ=οἱ ἴδιοι.
—τοῖς Κερκ. τῶν . . . οὐ παρουσῶν=ἐπειδὴ εἰς τοὺς Κερκ. δὲν
παρευρίσκοντο ἔνεκα τῆς διώξεως τὰ εἰκοσι πλοῖα, τὰ ὅποια εἶχον
ληφθῆ ἐκ μικροτέρου πλήθους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων τῶν Κερκ.,
ἐξ ἀρχῆς ἦτο κατώτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων τῶν Κορ.· διότι
οἱ μὲν Κερκ. εἶχον 110 πλοῖα (πρὸλ. κεφ. 47, § 1), οἱ δὲ Κορ.
150 (πρὸλ. κεφ. 46, § 1).

§ 7. μᾶλλον ἢ διὰ ἀπροφασίστως ἐπεκούρου=τώρα πλεόν μάλ-

λον (ἢ πρότερον) § 4) ἀνευδοιάστως, ἀνευ δισταγμοῦ ἐδοθήθουν.—τὸ μὲν προῶτον=κατ' ἀρχὰς μὲν.—ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί=ἀπέχοντες (τόσον μόνον), ὥστε νὰ μὴ προσβάλλωσι τινα.—ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς=ἡ τροπὴ τῶν Κερκ. ἤρχισε νὰ γίνηται φανερά.—ἐνέκειντο=ἐστενοχώρουν.—τότε διη=τότε δά.—ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη=ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς (=ἤδη) πᾶς ἐπελαμβάνατο τοῦ ἔργου (=τοῦ ἀγῶνος).—διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι = οὐδεμίαν διάκρισιν εἶχε γίνεαι πλέον.—ξυνέπεσε, δηλ. τὰ πράγματα=τὰ πράγματα κατήντησαν.—ἐς τοῦτο ἀνάγκης=εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην.—ὥστε ἐπιχειρήσαι ἀλλήλοις=ὥστε νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἀλλήλους.

Κεφ. 50.

§ 1-2. τῆς τροπῆς γενομένης=ἀφ' οὗ ἐγένετο ἡ εἰς φυγὴν τροπὴ τῶν Κερκ.—τὰ σκάφη . . . τῶν νεῶν, κυρίως=τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν· εἶτα=εἰς ναῦς.—οὐχ εἶλκον ἀναδούμενοι (δηλ. ἐκ τῶν ἑαυτῶν νεῶν=δέοντες ἐκ τῶν πλοίων των), ὡς συνήθως ἔπραττον.—ἀς καταδύσειαν=ὅσας καθίστων ἀχρήστους.—φρονεῦειν . . . ζωορεῖν, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ ἐτρόποντο=ἐτράπησαν, ἵνα φρονεύσῃ μάλλον ἢ ἵνα συλλαμβάνωσι ζῶντας.—διεκπλέοντες, προσδιορίζει τροπικῶς τὸ φρονεῦειν· τὸ δὲ διεκπλέοντες δὲν σημαίνει τοὺς τεχνικοὺς διεκπλοῦς (διότι τούτων δὲν ἐγένετο χρῆσις ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ [πρβλ. κεφ. 49, § 3]), ἀλλὰ=διατρέχοντες διὰ μέσου αὐτῶν (τῶν πλοίων).—τοὺς τε αὐτῶν φίλους, συναπτόεν τῷ «ἀγνοοῦντες ἔκτεινον». Ἐννοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς καὶ Ἀμπρακιοῦται, οἱ τεταγμένοι ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν Κορ. (πρβλ. κεφ. 48, § 4).—ἀγνοοῦντες, τροπ. μετχ.=ἔξ ἀγνοίας.—πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων=διότι ἐπειδὴ πολλὰ πλοῖα ἐξετείνοντο εἰς μέγα μέρος τῆς θαλάσσης.—ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἅλ.=εὐθὺς ὡς συνεπλάκησαν πρὸς ἀλλήλους.—τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο = διεγίνωσκον = διέκρινον.—ὅποιοι = ὁποίας ιδιότητος ἀνθρώποι (δηλ. φίλοι ἢ ἐχθροί).—Ἕλλησι, ἀντί: Ἑλλήνων (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς . . . πεζὸς»—κεφ. 48, § 4 «Κορινθίοις . . . τὸ δ. κέρας»).—πρὸς Ἕλληνας, ἐτέθη ὁ προσδιορισμὸς οὗτος, ἵνα μὴ παραβάλλῃ τις τὰς ναυμαχίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἰδίαν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἔνθα οἱ Ἕλλ. εἶχον μείζονα

ἀριθμὸν νεῶν (378 νεῶν).—νεῶν πλήθει, προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, ἀποδοτέος τῷ μεγίστη=μεγίστη ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν νεῶν.—δή, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθκ. μεγίστη=ἐντελῶς μεγίστη.

§ 3-5. ἐς τὴν γῆν=μέχρι τῆς ξηρᾶς (δηλ. τῆς Λευκίμης, πρβλ. κεφ. 47, § 2 καὶ κεφ. 51, § 4).—τὰ ναύαγια=τὰ βεβλαμμένα πλοῖα καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους.—τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους, οἱ ἀρχαῖοι ἐκ παντὸς τρόπου ἐφρόντιζον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκροὺς· διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφων δὲν γίνονταν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐπλανῶντο ταλαιπωρούμεναι.—τῶν πλείστων, διότι τινὰ ὁ ἄνεμος τῆ Κερκύρας προσέβριψε.—ἐκράτησαν=ἐγένοντο κύριοι.—τὰ Σύβοτα, λιμὴν τῆς Θεσπρωτικῆς γῆς ὁμώνυμος ταῖς πρὸ μικροῦ (ἐν κεφ. 47, § 1) λεχθεῖσαις νήσοις πρὸ τῆς Κερκύρας.—οἱ = ἔπου.—αὐτοῖς . . . προσεβεβεοθήκει, πρβλ. κεφ. 47, § 3.—τοῦτο ποιήσαντες, δηλ. προσκομίσαντες τὰ ναύαγια καὶ τοὺς νεκροὺς.—ἀθροισθέντες, διατὶ ἢ μετχ. αὕτη δὲν συνδέεται μετὰ τῆς προηγουμένης (ποιήσαντες);—ταῖς πλοῖμοις, δηλ. ναυσὶ=μὲ τὰς ναῦς τὰς ἱκανὰς (ἀκόμη) πρὸς πλοῦν.—καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ=καὶ ταύταις, ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ=καὶ μὲ ταύτας, ὅσαι ὑπελείποντο εἰς αὐτοὺς. Ἐγνωσῶνται αἱ νῆες ἐκεῖναι, αἵτινες δι' οἰανδήποτε αἰτίαν δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας· διότι οἱ Κερκ. εἶχον 120 ναῦς (πρβλ. κεφ. 25, § 4), μετέσχον δὲ τῆς ναυμαχίας 110 (πρβλ. κεφ. 47, § 1) ὥστε ὑπελείποντο νῆες μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας 10.—ἀντεπέπλεον = ἐπέπλεον ὡσαύτως (=ἀντ-).—δείσαντες, μετχ. αἰτιλγκ.—πειρῶσιν = πειρῶνται.—ἦδη δὲ ἦν . . . καὶ οἱ Κοο., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν : ἦδη δὲ ἦν . . . ὅτε οἱ Κοο., πρβλ. κεφ. 28, § 4.—ὄψε = ἀργά.—ἐπελαιάνιστο αὐτοῖς, ὡς ὑποκμ. «ὁ παιᾶν»=εἶχε ψαλῆ ὑπ' αὐτῶν ὁ παιᾶν. Οἱ Ἕλλ. ἦδον δύο παιᾶνας, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι.—ὡς ἐς ἐπίπλουν=ὡς δι' ἐπίπλουν.—ἐξαπίνης = ἐξαίφνης.—πλούμαν κρούομαι ἢ ἀνακρούομαι = ὀπισθοχωρῶ χωρὶς νὰ στρέψω τὸ πλοῖον.—τῶν δέκα, ἐκ τοῦ ὕστερον=μετὰ τὰς (πρώτας) δέκα ναῦς.—βοηθούς, κατγρμ.—ἐξεπεμψαν = ἐξεπεπόμφεσαν.—ὕπερ ἐγένετο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον : μὴ νικηθῶσιν . . . ὦσιν.—ὀλίγα ἀμύνειν=ὀλίγα εἰς τὸ νὰ βοηθῶσιν (αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Κερκ.).

Κεφ. 51.

ταύτας, δηλ. τὰς 20 ναῦς τῶν Ἀθην. — προϊδόντες=ιδόντες μακρόθεν. — ὑποτοπήσαντες=υποπτεύσαντες. — οὐχ ὄσας=οὐ τοσαύτας, ὄσας. — ὑπανεχώρουν=ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεχώρουν. — τοῖς Κερκ. (=ὑπὸ τῶν Κερκ.), ποιητκ. αἴτιον τοῦ οὐχ ἐωρῶντο. — ἐπέπλεον, δηλ. αἱ 20 νῆες τῶν Ἀθηναίων. — μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς (=ἀφανῶς)=περισσότερον ἀφανῶς (δηλ. τοῖς Κερκ. ἢ τοῖς Κορινθίοις)=ὀλιγώτερον ἐφαίνοντο εἰς τοὺς Κερκ. ἢ εἰς τοὺς Κορ. — καὶ ἐθαύμαζον, δηλ. οἱ Κερκ. — πρύμναν κρούομένους=διότι πρύμναν ἐκρούοντο (πρβλ. κεφ. 50, § 5). — πρὶν . . . εἶπον=ἕως, μέχρις οὗτου εἶπον. — ἰδόντες, δηλ. τὰς Ἀττικὰς ναῦς. — νῆες ἐκεῖναι=νῆες ἐκεῖ. — καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ Κορ. — ξυνεσκόταζε=ἐσκοτείνιαζε. — ἀποτραπόμενοι=στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν ᾧ πρότερον ἀνεχώρουν πρύμναν κρούομενοι). — τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο=διέλυσαν τὴν τάξιν τῶν πλοίων. Τοῦτο ἐπραξαν ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, ὅπου καὶ εὕρισκοντα ἐν κεφ. 52, § 1. — ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλ.=ἀπηλλάγησαν ἀλλήλων. — ἐτελευτα ἐς νύκτα=ἔληγε μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς νυκτός. — τοῖς δὲ Κερκ., συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ προσκομισθεῖσαι=προσελθεῖσαι. — στρατοπεδευομένοις, ἢ μετχ. χρονκ. — διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων, δηλ. τῶν Κερκυραϊκῶν· διότι οἱ Κορ. τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ναυαγία εἶχον συλλέξει (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ὥφθ.=ἔχι· παλὺ ὕστερον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν των. — ἦν γὰρ νύξ, ἐὰν ἦτο ἡμέρα, ἠδύναντο γὰ διακρίνωσιν, ὅτι αἱ νῆες ἦσαν συμμάχιδες. — ἔγνωσαν, δηλ. αὐτὰς (τὰς 20 Ἀττικὰς ναῦς). — ὥρμισαντο, δηλ. αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηνηῶν αὐταί.

Κεφ. 52.

τῶν Κερκ. ὄσαι=τῶν Κερκ. τοσαῦται, ὄσαι. — πλόιμοι, πρβλ. κεφ. 50, § 4. — ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβ. λιμένα=ἐπὶ τὰ Σύβοτα, τὸν λιμένα (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — ὄρμουον=ἦσαν προσωρισμένοι. — βουλόμενοι, ἀποδίδεται εἰς τὸ «αἱ Ἀττικαὶ νῆες καὶ τῶν Κερκ. ὄσαι» κατὰ σύνεσιν. — εἰ ναυμαχίησουσι, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — τὰς μὲν ναῦς, ἢ ἀντίθεσις: τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ. — τὰς ναῦς ἄραντες, τὸ αἶρω συνηθέστατα τίθεται ἀπολύτως ἀνευ ἀντικμ. ἢ μετὰ δοτκ.

(πρβλ. κεφ. 29, § 1)· ἀπαξ δ' ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδ. μετ' αἰτιατικ. = μετὰ τὰ πλοῖα ἀποπλεύσαντες. — παραταξάμενοι, νοητέα ἢ αἰτιατικ.: τὰς ναῦς, ἧς κτηγρμ. τὸ: μετεώρους (= ἐν ἀνοικτῷ πελάγει). Συνήθως τὸ παρατάττομαι τίθεται ἄνευ ἀντικμ. — ναυμαχίας οὐ δ. ἄρχειν ἐκ. = οὐ διανοοῦμενοι ἄρχειν ἐκόντες (= ἐκουσίως) ναυμαχίας. — ὄρῳντες, μετχ. αἰτλγκ. τοῦ οὐ διανοοῦμενοι. — προσγεγενημένας ναῦς = ὅτι εἶχον προστεθῆ νῆες. — ἀκουαφνεῖς = ἀβλαβεῖς (ὡς μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας). — καὶ σφίσι πολ. . . . Ξυμβεβηκότα = καὶ τὰ ἄπορα (= αἰ δυσκολία), ἃ ξυμβεβήκει σφίσι, ὄντα (= ὅτι ἦσαν) πολλά· τούτου ἐπεξήγησις εἶναι τὰ ἐπόμενα: αἰχμαλώτων περὶ φ. . . καὶ (ὄρῳντες) ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν . . . ἐρήμω = δηλ. ὄχι μόνον ἔνεκα τῆς φυλακῆς τῶν αἰχμαλώτων . . . ἀλλὰ καὶ διότι ἔδλεπον ὅτι τὰ μέσα πρὸς ἐπισκευὴν τῶν πλοίων δὲν ὑπῆρχον ἐν τόπῳ ἐρήμῳ. — αἰχμαλώτων, 1050 τὸν ἀριθμὸν (πρβλ. κεφ. 54, § 2 καὶ κεφ. 55, § 1). — τοῦ οἴκαδε πλοῦ . . . διεσκόπουν = περὶ τοῦ οἴκαδε πλοῦ διεννοοῦντο. — μᾶλλον, ὁ β' ἔρος τῆς συγκρίσεως: ἢ ἄρχειν ναυμαχίας. — ὄπη κομισθήσονται (δηλ. οἴκαδε), ἐπεξήγησις τοῦ: οἴκαδε πλοῦ = πῶς δηλ. θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — δεδιότες, μετχ. αἰτλγκ. — τὰς σπονδάς, τὰς τριακοντούτεις (πρβλ. κεφ. 35, § 1). — ἐς χεῖρας ἦλθον = συνεπλάκυσαν.

Κεφ. 53.

κελήτιον = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον· ὑποκοριστικὸν τοῦ κέλης. — ἐσβιβάσαντας, ἢ αἰτιατικ. μετὰ τὴν δοτικ. (αὐτοῖς), ἕπερ σὺνήθεσ (πρβλ. κεφ. 31, § 2 «ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθεῖν οὔσι . . . ξυμμάχους γενέσθαι»). — ἄνευ κηρυκείου, τὸ κηρύκειον ἦτο ῥάβδος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. Οἱ φέροντες τοῦτο δὲν ἠδικοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν. Οἱ Κορ. στέλλουσι τοὺς ἀνδρας ἄνευ κηρυκείου, διότι ἤθελον γὰρ δεῖξωσιν εἰς τοὺς Ἀθηγ., ὅτι θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ οὐχὶ ὡς πολεμίους (ἕτε ἀναγκαῖον θὰ ἦτο τὸ κηρύκειον πρὸς προστασίαν αὐτῶν). — πείραν ποιήσασθαι = πειραθῆναι (αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ.) = γὰρ δοκιμάσωσιν αὐτοὺς (δηλ. εἰ ἔωσι σφᾶς ἀποπλεῖν ἢ μὴ). — ἔλεγον, δηλ. διὰ τῶν πεμφθέντων ἀνδρῶν· ἐπομένως = διέτασσον γὰρ λέγωσιν. — ἀδικεῖτε, ἀμτθτ. = ἀδικον ποιεῖτε. — ἄρχοντες . . . λύοντες, μετχ. αἰτιολγκ.· τὸ δὲ ἄρχω πολέμου =

κάμνω ἀρχὴν τοῦ πολέμου.—ἡμῖν, συναπτόεν τῷ ὄπλῳ ἀνταιρούμενοι=σηκώνοντες ὄπλα ἐναντίον ἡμῶν.—ἐμποδὼν ἵστασθε=ἐμπόδιον ἵστασθε=ὡς πρόσκομμα εἰσθε.—εἰ ὑμῖν γνώμη ἐστί, ἀσυνήθης ἔκφρασις ἀντί; εἰ ὑμεῖς γνώμην ἔχετε.—ἢ ἄλλοσε, τὸ σπουδαιότερον μέρους τοῦ λόγου των οἱ Κορ λέγουσιν ἀορίστως, ὅπως μὴ ὑποδηλώσωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν Κορ.:—καὶ (εἰ) λύετε, ἀλλαγὴ συντάξεως· μετὰ τὸ κωλύειν ἀνεμένετο ἀπαρμφ. (καὶ λύειν)· ἀλλ' ἢ εἰς ὀρθὴν ἐγκλίσειν τροπῇ τοῦ ἀπαρμφ. καθιστᾷ τὴν φράσιν ζωηροτέραν.—ἡμᾶς τούσδε=ἡμᾶς ἐδῶ.—λαβόντες=συλλαβόντες.—χορήσασθε, δηλ. ἡμῖν. Ἦτο δυνατὸν γὰρ συλλάβωσιν οἱ Ἄθ. τοὺς Κορ καὶ γὰρ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς ὡς πολεμίους, διότι οὗτοι εἶχον ἔλθει ἀνευ κηρυκείου.—τῶν δὲ Κερκ. (γενκ. διαιρτ.), ἐννοεῖ οὐ μόνον τοὺς Κερκ., ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, τοὺς Ἄθην.—τὸ στρατόπεδον=τὸ στρατεύμα.—ἐπήκουσεν=ἤκουσεν (ὅ,τι οἱ Κορ. εἶπον).—βοηθοί, κτηγρμ.—ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων=ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (δηλ. τῶν Κερκ.· πρβλ. κεφ. 45, § 3).—οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατὸν=οὐκ εἰάσομεν κατὰ δύναμιν=θὰ ἐμποδίσωμεν ὅσον δυνατόμεθα.

Κεφ. 54.

§ 1. ἀποκριναμένων, ἀπόλυτος χρονκ. μετχ.—τὸν ἐπ' οἴκου=τὸν οἴκαδε.—παρεσκευάζοντο... ἔστησαν, διατί τὸ ἀ' ῥ. κατὰ παρατχ., τὸ δὲ β' κατ' ἀόριστον;—τροπαῖον, πρβλ. κεφ. 30, § 1.—ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπειρῷ Συβότοις=ἐν τοῖς Συβότοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ ἠπειρῷ. Ἐννοεῖται ὁ λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος, τὰ Σύβοτα (πρβλ. κεφ. 50, § 3), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, δι' οὗ ἐννοοῦνται αἱ νησιδες, τὰ Σύβοτα, αἱ ἐναντι τοῦ λιμένος τούτου (πρβλ. κεφ. 47, § 1).—τά τε ναυάγια καὶ νεκρούς, εἰς τὸν τε ἀποδίδεται ὁ καὶ ὁ πρὸ τοῦ: τροπαῖον. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον εἰς τὸ νεκρούς (τά τε ναυάγια καὶ τ ο ὗ ς νεκρούς), διότι ἀμφοτέρω ἀποτελοῦσι μίαν ἐννοιαν=τά ναυάγια μετὰ τῶν νεκρῶν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ μετοχικός προσδιορισμὸς (ἐξενεχθέντα) ἐτέθη κατ' οὐδέτερον γένος.—ἀνείλοντο, ἢ ἀναίσεις τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων ἀνευ τῆς ἀδείας τῶν ἐχθρῶν ἦτο σημεῖον νίκης· ἐν ᾧ τὸ ἀνελέσθαι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἦτο σημεῖον ἤττης (πρβλ. καὶ κεφ. 50, § 3).—τά κατὰ σφᾶς ἐξενεχθέντα=τά ῥιφθέντα εἰς τὸ μέρος των.

—γενόμενος=συμβάς. — διεσκέδασε=διεσκόρπισεν. — αὐτά, δηλ. τὰ ναυάγια καὶ νεκρούς. — ἀντέστησαν=καὶ αὐτοὶ ἔστησαν. — ὡς νενικηκότες=νομίζοντες ἑαυτοὺς νενικηκέναι.

§ 2. γνώμη . . . τοιαῦδε=μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν· κατ' ἔννοιαν =διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. — προσεποιήσαντο =ἠκαιοποιήθησαν. — κρατήσαντες (=ὑπερισχύσαντες)...ἔχοντες ..καταδύσαντες, μετχ. αἰτιολογ. — τῇ ναυμαχίᾳ = ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. — μέχοι νυκτός, πρβλ. κεφ. 57, § 5, «ἤδη δὲ ἦν ὄψε». — προσκομίσασθαι = προσκομίσει πρὸς ἑαυτοὺς. — οὐκ ἐλάσσους (=πλείους) χιλίων, ἀκριβέστερον 1.050 πρβλ. κεφ. 55, § 1). — τριάκοντα . . . μάλιστα, τὸ μάλιστα=περίπου. — διαφθείραντες καὶ . . . ἀνελόμενοι... καὶ ὅτι (=διότι), παρατηρητέα ἢ σύνδεσις αἰτιολογ. μετοχῶν μετὰ αἰτιολογ. προτάσεως. — ἐπειδὴ χρονκ. — αὐτοῖς=δηλ. τοῖς Κερκ.* συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ὑπεχώρησαν. — πρύμναν κρουόμενοι, πρβλ. κεφ. 50, § 5. — ἰδόντες, μετχ. χρονκ.· διατὶ δὲν συνδέεται τῇ μετοχῇ: κρουόμενοι: — καὶ . . . οὐκ ἀντεπέπλεον=καὶ ὅτι (=διότι) οὐκ ἀντεπέπλεον. — διὰ ταῦτα=διὰ τὰς αἰτίας. — νικᾶν=εἶναι νικηταί.

Κεφ. 55.

ἀποπλέοντες, μετχ. χρονκ.—'Ανακτόριον, πόλις κεμένη κατὰ τὰ βόρεια τῆς Ἀκαρνανίας περὶ τὴν μίαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τῆς σημερινῆς Βονίτσας. Ταύτην ᾤκισαν οἱ Κορ. κοινῇ μετὰ τῶν Κερκ.— ἐπὶ τῷ στ. τοῦ Ἄμπε κόλπου, πρβλ. κεφ. 29, § 3.—ἀπάτη=δι' ἀπάτης.—κοινόν, δηλ. κτήμα. Λοιπὸν οἱ Κορ. κατέλαβον τὸ Ἀνακτόριον ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς Ἐπιδάμνου.—οἰκήτορας, κτηρμ.—δούλοι, οὗτοι ἦσαν ὡς ἐρέται τῶν ληφθειῶν Κερκυραϊκῶν νεῶν· οἱ δὲ 250 ἐπιφανεῖς Κερκ., οὓς δῆσαντες οἱ Κορ. ἐφύλασσον, ἦσαν ἐπιβάται. — ἀπέδοντο=ἐπώλησαν.—δ. ἐφύλασσον, δηλ. ἐν Κορίνθῳ.—ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ=πολὺ ἐθεράπευον (=περιεποιούοντο). — ὅπως αὐτοῖς . . . προσποιήσειαν =ἔπως εἰς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κορ.) παραχωρήσωσιν. — ἀναχωρήσαντες (δηλ. οἴκαδε)=ἔταν ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — ἐτύγχανον δὲ . . . πόλεως, ἢ σύνταξις: οὐ πλείους δὲ αὐτῶν ἐτύγχανον ὄντες πρῶτοι τῆς πόλεως (δηλ. τῆς Κερκ.) καὶ δυνάμει (=καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν πολιτικὴν δηλ.). — περιγίγνεται τῷ π. τῶν Κορ.=ὑπερισχέει τῶν Κορ. ἐν τῷ πολέμῳ (καθ' ὅσον ἦ

Κερκ. κατέχει τὴν Ἐπίδαμνον, δι' ἣν ἐγένετο ὁ πόλεμος).—αἰτία δὲ αὕτη πο. ἐγένετο=αὕτη (=τοῦτο) δὲ πρώτη αἰτία ἐγένετο.— τοῦ πολέμου, ὃν μέλλει ὁ Θουκυδ. νὰ περιγράψῃ.—ἐς τοὺς Ἄθ. =κατὰ τῶν Ἀθηναίων.—τοῖς Κορ., συναπτόεν τῷ ἐγένετο.— ὅτι σφίσι κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ αὕτη (=τοῦτο). - σφίσι (δηλ. τοῖς Κορ.) . . . ἐναυμάχουν (δηλ. οἱ Ἀθην.) = ἐναυμάχουν πρὸς αὐτούς. — ἐν σπονδαῖς — ἐν ᾧ ὑπῆρχον σπονδαὶ (τίνας ;).

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

Κεφ. (56-66)

Κεφ. 56.

καὶ τότε ξυν. γενέσθαι . . . διάφορα ἐς τὸ π. = καὶ τὰ ἐπόμενα (γεγονότα) συνέβη νὰ γίνωσι διαφοραί, ἵνα προβῶσιν εἰς πόλεμον.— τῶν γὰρ Κορ. πρᾶσσόντων=ἐν ᾧ δηλ. οἱ Κορ. ἐνήργουν.— ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς = πῶς νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐτούς (τίνας ;).— ὑποτοπήσαντες=ὑποπεύσαντες.— αὐτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων. — Ποτειδαίατας=κατοίκους τῆς Ποτειδαίας (πόλεως τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσονήσον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονικῆς ἡπείρου). — τῆς Παλλήνης, χερσονήσου τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον καὶ Τορωναίου. — φόρου ὑποτελεῖς = ὑποκειμένους εἰς πληρωμὴν φόρου. - τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν = τὸ τεῖχος τὸ βλέπον εἰς τὴν Παλλήνην νὰ κατακρημνίσωσιν (ἵνα ἐν ἀνάγκῃ δύνανται οἱ Ἀθ. νὰ προσβάλωσιν εὐκόλως τὴν πόλιν ἐκ τῆς θαλάσσης). Ἡ Ποτείδ. ἐκτὸς τοῦ ἐς Παλλήνην τεῖχους εἶχε καὶ ἕτερον πρὸς Β., ἐστραμμένον εἰς τὸν ἰσθμὸν (πρβλ. κεφ. 64, § 1 «τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος»), ὅπερ προεφύλαττεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν Θρακῶν. — ὀμήρους δοῦναι, ὡς ἐχέγγυον τῆς πίστεώς των. — τοὺς ἐπιδημιουργοὺς, οἱ ἐπιδημιουργοὶ ἦσαν ἄρχοντες κατ' ἔτος ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τῶν Δωρικῶν πολιτειῶν εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν.—ἐκλέμπειν=νὰ ἀποστέλλωσιν ὀπίσω (δηλ. εἰς τὴν Κόριν-

θον).— τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς. — οὓς=τούτους (δηλ. τοὺς ἐπιδημιουργούς), οὓς. — δεισαντες, μετχ. αἰτιλγκ τοῦ ἐκέλευον (οἱ Ἄθ.).— ὑπὸ Περδίκου, τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων (πρβλ. κεφ. 57. § 1).—ἐπὶ Θράκης (=πλησίον τῆς Θράκης), συνήθης ὀνομασία τῶν παραλίων τῆς Θράκης, ἐφ' ὅσον αὕτη κατεῖχετο ὑπὸ Ἑλ. ἀποικίων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου πρὸς Α. μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς Δ., ἰδίως δὲ ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς φράσεσι: τὸ ἐπὶ Θράκης καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι. — ξυναποστήσωσι = διὰ τοῦ ἑαυτῶν παραδείγματος παρακινήσωσιν εἰς ἀποστασίαν.

Κεφ. 57.

§ 1-5. ταῦτα . . . παρεσκευάζοντο = ταῦτα (τὰ μέτρα) ἤδη πρότερον ἐλάβανον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅ,τι νῦν οἱ Ἄθ. πράττουσι § 6).—εὐθύς μετὰ . . . , ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τῆς προθέσεως προ-τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ ῥ. π ρ ο παρεσκευάζοντο.—μετὰ τὴν ἐν Κ. ναυμ., δηλ. τὴν παρὰ τὰ Σύβωτα.—διάφοροι (=ἐχθροί), δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις.—ὁ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φιλλέλληνος ἐπικαλούμενου.—Μακεδ. βασιλεύς, ὁ Περδίκκας ἐβασίλευε μόνον τῆς παραθαλασσίου Μακεδονίας· διότι τῆς ὑπεράνω Μακ. ἦρχεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος. — ἐπεπολέμωτο(δηλ. τοῖς Ἀθην.), ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. πολεμοῦμαι=γίνομαι πολέμιος.—ὄν, μετοχ. ἐνδοτική.—ὅτι=διότι.—Δέρδα, ὁ Δέρδας ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀριδαίου, ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Περδίκκου καὶ Φιλίππου. — πρὸς αὐτόν, ἀντὶ τῆς συνηθετέρας δοτκ. αὐτῷ, ἦν ἀπέφυγεν ὁ Θουκυδ. ἕνεκα τῶν προσηγουμένων δοτικῶν.—δεδιώς, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ἔπρασεν=ἐνήργει. — ἔς τε... πέμπων... καὶ... προσεποιεῖτο, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· μετὰ τὴν μετχ. πέμπων ἀνεμένετο ἢ μετχ. προσποιούμενος. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — τοὺς Κ. προσεποιεῖτο = προσεπάθει νὰ κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος τοὺς Κορ. — τῆς Ποτ. ἕνεκα ἀποστάσεως=ἕνεκα ἀποστάσεως τῆς Ποτ. = ἵνα διεγείρωσιν οὗτοι (οἱ Κορ.) εἰς ἀποστασίαν τὴν Ποτεΐδαιαν.—προσέφερε λόγους=πρόετεινεν.—τῆς ἐπὶ Θράκης Χαλκ., τοῖς ἀποίκιοις τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδέων. — Βοττιαίοις, κατοίκιοις τῆς Βοττιαίας ἢ Βοττικῆς (πρβλ. κεφ. 65, § 3), χώρας τῆς Μακεδονίας. — ταῦτα... χωρία, δηλ. τοὺς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς καὶ Βοττιαίους.

— ῥᾶον ἂν . . . ποιῆσθαι = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελε κάμει. — τὸ ν πόλεμον = τὸν πόλεμον, ὃν διανοεῖτο (δηλ. τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων). — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ὁμόρων χωρίων.

§ 6. ὧν (= τούτων) αἰσθόμενοι = ταῦτα μαθόντες. — ἔτυχον γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ = ἐπειδὴ (πρβλ. κεφ. 31, § 2). — ἔτυχον . . . ἀποστέλλοντες = κατὰ τύχην ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀποστείλωσιν. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Περδίκκου. — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν = διατάττουσι τοὺς ἄρχοντας τῶν νεῶν (δηλ. τὸν Ἀρχέστρατον καὶ τοὺς συστρατήγους αὐτοῦ). — Ποτ. ὁμήρους λαβεῖν, ὥστε οἱ Ἀθ. δὲν περιέμεναν νὰ ἴδωσι τὴν εὐπίθειαν τῶν Ποτ. εἰς ὅτι οὗτοι ἐκέλευσαν αὐτοὺς (πρβλ. κεφ. 46, § 2). — τὸ τεῖχος καθελεῖν, δηλ. τὸ ἐς Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τῶν . . . πόλεων . . . ὅπως μὴ ἀποστήσονται, κατὰ πρόληψιν ἀντίφυλακίην τε ἔχειν (= φυλάττειν) ὅπως μὴ αἱ πλησίον πόλεις ἀποστήσονται = καὶ νὰ προσέχῃσι πῶς νὰ μὴ ἀποστατήσωσιν αἱ πλησίον πόλεις.

Κεφ. 58.

§ 1. εἴ πως πείσειαν = (ἵνα ἴδωσιν) ἂν ἴσως πείσωσιν (αὐτούς). — μὴ σφῶν πέρι (= περὶ σφῶν) νεωτερίζειν μηδέν = νὰ μὴ λαμβάνωσι βίαια μέτρα κατ' αὐτῶν (πρβλ. κεφ. 56, § 5). — ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμοφρίαν = ἵνα ἐτοιμάσωσι δι' ἑαυτοὺς βοήθειαν. — ἦν δέη = ἂν παραστῇ ἀνάγκη (βοηθείας). — ἐπειδὴ, χρονικ. — ἔκ τε Ἀθην . . . οὐδὲν ἠΐθροντο ἐπιτήδειον = καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀθ. οὐδὲν ὠφέλιμον εὔρον. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω : καὶ τὰ τέλη. — ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) πράσσοντες = ἂν καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐνήργουν. — αἱ ἐπὶ Μακ., δηλ. πεμφθεῖσαι. Νοσῶνται αἱ ἐν κεφ. 57, § 6 μνημονευθεῖσαι 30 νῆες. — καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως, ὡς δηλ. καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν. — καὶ τὰ τέλη. ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐπειδὴ τὰ τέλη δὲ = οἱ ἄρχοντες (δηλ. οἱ ἔφοροι). — ἐσβαλεῖν, μέλλοντος χρόνου τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ὑπέσχετο. — τότε δὴ, ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ. — κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ τότε δὴ = κατὰ ταύτην τὴν εὐνοϊκὴν περίστασιν. — Χαλκ. καὶ Βοιτ., περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 55, § 5.

§ 2. ἐκλιπόντας καὶ καταβαλλόντας = ἐπὶ (= ἀφ' οὗ) ἐκλίπωσι καὶ καταβάλωσι (= κρημνίσωσιν). — ἀνοικίσασθαι = νὰ μετοικήσωσιν. — Ὀλυνθον, πόλιν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῆς Μακεδονίας. —

μίαν πόλιν . . . Ισχυράν, κτηρμ.—ταύτην, δηλ. τὴν Ὀλυνθον.—
τοῖς ἐκλιποῦσι τούτοις, δηλ. τὰς ἐπὶ θαλάσση πόλεις. — τῆς ἑαυ-
τοῦ γῆς, γενκ. διαιρετκ. τῆς ἐννοουμένης αἰτιατκ. «μέρος τι»
(πρβλ. κεφ. 30, § 2 «τῆς γῆς ἔτεμον»). — τῆς Μυγδονίας, χώρας
ἐν τῇ ἀνατολικῇ μέρει τῆς Μακεδονίας. — περὶ τὴν Βόλβην λ.=
πλησίον τῆς Βόλβης λίμνης (κειμένης πρὸς Β. τῆς Χαλκιδικῆς).
— νέμεσθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ.=ἔνα καρπῶνται.—ἕως ἄν...
ἦ=ἔφ' ὅσον διαρκεῖ. — καθαιροῦντες=κρημνίζοντες.

Κεφ. 59.

τὰ ἐπὶ Θράκης, τί ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης βλ. κεφ.
56, § 2, ἐν σελ. 102.—καταλαμβάνουσι τὴν Π. καὶ τὰλλα ἀφροστη-
κότα = εὐρίσκουσιν ὅτι ἡ Ποτεΐδαία καὶ τὰ ἄλλα μέρη εἶχον ἀπο-
στατήσει.—νομίσαντες, μετχ. αἰτλγκ.—ἀδύνατα εἶναι=ἀδύνατον
εἶναι.—καὶ (πρὸς) τὰ ξυναφροστώτα χωρία=καὶ κατὰ τῶν μερῶν,
τὰ ὅποια ὁμοῦ (δηλ. μετὰ τῆς Ποτεΐδαίας· πρβλ. κεφ. 58, § 1) εἶχον
ἀποστατήσει.—ἔφ' ὅπερ=δι' ὅν ἀκριβῶς σκοπὸν (δηλ. πρὸς πόλεμον
κατὰ τῆς Μακεδονίας). — τὸ πρότερον (=πρότερον) ἐξεπέμποντο,
πρβλ. κεφ. 57, § 6 («ἔτυχον .. ἀποστέλλοντες .. ἐπιστέλλουσι»), ἔνθα
καταφαίνεται ὅτι ἡ περὶ Ποτεΐδαίας ἐντολὴ κατόπιν ἐδόθη.—κατα-
στάντες=φθάσαντες (δηλ. εἰς Μακεδονίαν). — ἐπολέμου, δηλ. πρὸς
Περδίκκην.—μετὰ Φ. καὶ τῶν Δ. ἀδελ.=ἔχοντες συμμάχους τὸν
Φίλ. καὶ τοὺς ἀδελφούς τοῦ Δέρδου ὥστε οὐ μόνον ὁ Φίλ. καὶ ὁ Δέρ.
ἦγαντιοῦντο τῇ Περδίκκῃ (ὡς ἐλέχθη ἐν κεφ. 57, § 3), ἀλλὰ καὶ οἱ
ἀδελφοὶ τοῦ Δέρδου, ὧν εἰς πιθανῶς εἶναι ὁ ἐν κεφ. 61, § 4 μνημο-
νευόμενος Παισανίας.—ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων=οἱ ὅποιοι
εἶχον εἰσβάλλει (εἰς τὴν Μακεδονίαν) μετὰ στρατοῦ ἄνωθεν (δηλ. ἐκ
τῆς μεσογαίας). Κατὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἀθ. ἐπολέμου κατὰ τοῦ Περδ.
διὰ θαλάσσης, ὁ δὲ Φίλ. καὶ οἱ Δέρδου ἀδελφοὶ ἐκ τῆς μεσογαίας.

Κεφ. 60.

ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ.—τῆς Π. ἀφροστηκίας καὶ... οὐσῶν,
ἐπεξήγησις τοῦ ἐν τούτῳ=ἔτε δηλ. ἡ Ποτ. εἶχεν ἀποστατήσει καὶ
αἱ Ἀττικαὶ νῆες εὐρίσκοντο περὶ τὴν Μ.—δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ
=ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτ.).—καὶ οἰκείον
τὸν κ. ἠγούμενοι=καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὸν κίνδυνον (αὐτῆς, δηλ.

τῆς Ποτειδ.) ἰδικόν των. ἑαυτῶν, γενν. διαιρητική, ὡς καὶ ἡ ἐπο-
μένη τῶν . . . Πελοπόν.—μισθῶ πείσαντες, ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ
ἐθελοντάς· ὥστε=μισθῶ πεπεισμένους=μισθοφόρους.—τοὺς πάν-
τας (= ἐν ἄλλῳ), ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ : καὶ ψιλούς τετρακοσίους.—
ὁ Ἄδειμάντου, τοῦ γνωστοῦ στρατηγοῦ τῶν Κοριν. τοῦ ἐρίσαντος
πρὸς τὸν Θεμιστοκλ. ἐν Σαλαμῖνι.—κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ = καὶ
ἐνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας.—οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = πρὸ πάν-
των.—ἐθελονταί=ὡς ἐθελονταὶ (καὶ οὐχ ὡς μισθοφόροι).—ξυνέσ-
ποντο=συνηκολούθησαν.—ἦν γὰρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐστρα-
τήγει· τὸ δὲ κατὰ φιλίαν . . . ξυνέσποντο ἐτέθη παρενθετικῶς.—
τοῖς Ποτ. αἶε ποτε ἐπιτήδειος=ἀνέκαθεν φίλος τῶν Ποτειδ.—
ὑστερον . . . ἢ Ποτ. ἀπέστη=μετὰ τὴν ἀποστασίαν τῆς Ποτειδαίας.
—ἐπὶ Θράκης=ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (πρβλ. κεφ 56, § 2).

Κεφ. 61.

§ 1-2. ἦλθε . . . καὶ πέμπονσι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπό-
ταξιν: ἐλθούσης (=ἐπειδὴ ἦλθε) . . . πέμπονσι.—τῶν πόλεων, ὅτι
ἀφροσιῶσι, κατὰ πρόληψιν=ὅτι αἱ πόλεις ἀφροσιῶσι (πρβλ. κεφ. 26,
§ 2: δέει τῶν Κερκ. μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν).—καὶ τοὺς
μετ' Ἄρ. ἐπιπαριόντας=ὅτι καὶ οἱ μετὰ τοῦ Ἄριστ. πορεύονται
πρὸς βοήθειαν αὐτῶν (τῶν πόλεων δηλ., αἱ ὅποια εἶχον ἀποστατήσει).
—ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην. ἡ γενν. διαιρητκ.—πέμπτον αὐτὸν=αὐτὸν
κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων (πρβλ. κεφ. 46, § 2)—οἱ=
οὔτοι δέ.—ἀφικόμενοι . . . πρῶτον, πρὶν δηλ. φθάσωσι πρὸς τὰ
ἀφροσιῶτα (§ 1).—καταλαμβάνουσι=εὐρίσκουσι.—τοὺς προτέρους
(=τοὺς πρότερον πεμφθέντας) χιλίους, τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἀνέ-
φερον ὁ Θουκ. ἐν κεφ. 57, § 6, τὴν δ' ἀφίξιν αὐτῶν εἰς Μακεδο-
νίαν ἐν κεφ. 59, § 2.—Θέρμην, τὴν νῦν Θεσσαλονίκην.—ἠρηκότας
. . . πολιορκούντας, κατγρμ. μετχ.· πόθεν ἐξαρθῶνται ; — Πύδναν
πόλιν ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερίᾳ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

§ 3-5. καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ πρότεροι χίλιοι.—ἐπολιόρκη-
σαν, ὑποκμ. τούτου καὶ τῶν ἐπομένων ρ. οὐχὶ τὸ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ οἱ
συνγνωμένοι στρατοί, οἱ δισχίλιοι δηλ. μετὰ τῶν προτέρων χιλίων.
—ἀναγκαίαν=ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—ὡς αὐτοὺς
κατήπειγεν κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἀναγκαίαν=διότι ἠνάγκασεν αὐτοὺς
σφῆδρα (γὰ σπέυσωσιν).—ἡ Ποτ. καὶ ὁ Ἄριστεὺς παρεληλυθῶς=

ἡ κατάστασις τῆς Ποτ. καὶ ἡ ἀφιξις τοῦ Ἄριστέως.—ἀπανίστανται=ἀποχωροῦσιν.—Στρέψαν, πόλιν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ πρὸς Β. τῆς Θέρμης.—πειράσαντες τοῦ χωρίου = δοκιμάσαντες νὰ ἐκπορθήσωσι τὸ χωρίον (δηλ. τὴν Στρέψαν).—οὐχ ἐλόντες, δηλ. αὐτὸ (τὸ χωρίον).—ἐαυτῶν, γενκ. διαιρτκ.—χωρὶς δὲ=πρὸς τούτους δέ.—τῶν ξυμμάχων (δηλ. τῶν μεινάντων πιστῶν τῆς Ἄθ.), γενικ. διαιρτκ. τοῦ πολλοῖς (δηλ. ὀπλίταις).—Παυσανίου, ἀδελφοῦ τοῦ Δέρδου (πρβλ. κεφ. 59, § 2).—νῆες . . . ἑβδομήκοντα, δηλ. αἱ 40 τοῦ Καλλίου (§ 1) καὶ αἱ 30 τοῦ Ἀρχεστράτου (κεφ. 57, § 6).—κατ' ὀλίγον=βραδέως.—τριταῖοι = κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν.—Γίγνονον, λιμένα τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου.

Κεφ. 62.

§ 1-3. προσδεχόμενοι = περιμένοντες. — πρὸς Ὀλύμπου = πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀλύμπου.—ἐν τῇ Ἰσθμῷ, ἐνθα ἔκειτο ἡ Ποτειδαία.—ἀγορὰν...ἐπεποιήντο, πρὸς εὐκολίαν τῶν στρατιωτῶν, ἵνα οὗτοι ἔχωσι πρόχειρα τὰ τρόφιμα καὶ μὴ πλανῶνται ἀνά τὴν πόλιν πρὸς προμήθειαν αὐτῶν.—τῆς πόλεως, δηλ. τῆς Ποτειδαίας.—στρατηγὸν μὲν, προετάχθη ὁ μὲν ἀντὶ νὰ τεθῆ μεταξὺ τοῦ : τοῦ καὶ πεζοῦ, ἀφ' οὗ ἡ ἀπόδοσις τούτου κεῖται ἐν τῇ : τῆς δὲ ἵππου (=τοῦ δὲ ἱππικοῦ).—ἦρηντο, ὑπερσυντλ. τοῦ αἰροῦμαι=ἐκλέγω.—ἀπέστη=ἀφειστήκει=εἶχεν ἀποστατήσει (πρβλ. κεφ. 61, § 3).—ἄρχοντα, δηλ. τῆς Μακεδονίας.—τό. . . στρατόπεδον=τὸ στρατεύμα.—ἔχοντι, ἡ δοτκ μετὰ προηγουμένην γενκ. (Ἄριστέως), διότι τό : ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ.=ἔδοξε τῷ Ἀριστεῖ.—ἦν ἐπίωσι = ἄν ἐπέλθωσι.—Χαλκιδέας δὲ κτλ., ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ.—καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ συμμάχους, ἐννοοῦνται οἱ σύμμαχοι, οἱ μένοντες (οὐχὶ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ) μέρος αὐτῶν ἦσαν οἱ πρὸ αὐτῶν ἀναφερόμενοι Χαλκιδεῖς. Παρατηρητέα ἡ διὰ τοῦ καὶ σύνδεσις τοῦ μέρους μετὰ τοῦ ὅλου· διὰ τοῦτο ὁ καὶ = καὶ ἐν γένει.—τὴν . . . διακοσίαν ἵππων=τοὺς διακοσίους ἱππείας.—ἐπὶ σφᾶς, δηλ. ἐπ' αὐτὸν (τὸν Ἄριστέα) καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ.—κατὰ νότου β . . . τοὺς πολεμίους = ἐρχόμενοι εἰς βοήθειαν (τοῦ Ἄριστέως) ὄπισθεν αὐτῶν (τῶν Ἄθ.) νὰ θέσωσι τοὺς πολεμίους (δηλ. τοὺς Ἄθ.) ἐν μέσῳ αὐτῶν (διότι ὄπισθεν μὲν θὰ ἦτο ὁ Περδίκκας μετὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ

ἄλλων συμμάχων, ἔμπροσθεν δὲ ὁ Ἄριστεύς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ).

§ 4-6. τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας, δηλ. τοὺς 600 τοῦ Φιλίππου καὶ Πausανίου (πρὸ βλ. κεφ. 61, § 4)· τὸ Μακεδόνας κεῖται ἐπιθετικῶς, ὡς καὶ ἐν κεφ. 63, § 2. — ἐπὶ Ὀλύμβου=ἐς Ὀλυμπον. — εἰργασί = κωλύωσι. — τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, βραχυλογικῶς ἀντί: τοὺς ἐκεῖ ὄντας (δηλ. Καλκιδεῖς καὶ λοιποὺς) ἐπιβοηθεῖν (=βοηθεῖν) ἐκεῖθεν. — αὐτοὶ δέ, δηλ. ὁ Καλλίας καὶ οἱ ξυνάρχοντες· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: τοὺς μὲν Μακ. ἱππέας. — ἀναστήσαντες=σηκώσαντες (ἀπὸ τὴν Γίγωνα δηλ., ἐνθα [κατὰ τὸ κεφ. 61, § 4] εἶχον στρατοπεδεύσει). — ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγ.=ἄφ' οὗ ἔφθασαν πλησίον τοῦ ἰσθμοῦ. — ἀντικαθίσταντο=παρετάσσοντο ὡσάυτως (=ἀντί). — ξυνέμισγον (=συνεπλέκοντο), δηλ. οἱ Ἄθην. καὶ οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. — καὶ ὅσοι κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ οἱ λογάδες (=οἱ ἐκλεκτοὶ) Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων, οἱ περὶ ἐκεῖνον ἦσαν. — τὸ καθ' ἑαυτοὺς=τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν. — ἐπεξῆλθον=ἐξῆλθον τῆς τάξεως αὐτῶν πρὸς ἐπίθεσιν=προεχώρησαν. — ἐπὶ πολὺ = πολὺ μακρὰν. — ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Ποτειδαίας. — Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ παρὰ τὴν Ποτειδαίαν, τῇ γενομένῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 432, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ νεαροῦ Ἀλκιβιάδου κινδυνεύσαντος.

Κεφ. 63.

§ 1. ἐπαναχωρῶν = ἐν ᾧ ἐπέστρεφεν. — ὡς = ὅτε. — τὸ ἄλλο στρατεύμα, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ποτειδ. καὶ Πελοπον. συγκείμενον. — ἡσημημένον, μετχ. κτηρητικ. ἐξαρτωμένη πόθεν; Περὶ τοῦ πράγματος βλ. κεφ. 62, § 6. — ὀποτέρωσε διακινδ. χωρήσας = ὀποτέρωσε χωρήσας διακινδυνεύση = εἰς ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν προχωρήσας νὰ κάμῃ ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν. — ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλ. (= ἐς Ὀλυμπον) ἢ ἐς τὴν Π., ἐπεξήγησις τοῦ ὀποτέρωσε. — ἔδωξε, δηλ. αὐτῷ (τίνι;). — ξυναγαγόντι=ἄφ' οὗ συμπυκνώσῃ. — ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον=ἐς ὡς (ἐπιτακτικόν) ἐλάχιστον χ = εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον τόπον. Ἡ πυκνὴ παράταξις τοῦ στρατοῦ θὰ διηκόλυε πολὺ τὴν διάσπασιν τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς. — δρόμῳ=δρομαίως. — βιάσασθαι=βίᾳ εἰσελθεῖν. — καὶ παρήλθε παρὰ τὴν χηλὴν=καὶ ἐπέρασε πλησίον τῆς χηλῆς· χηλὴ δὲ= οἱ ἔμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τεῖχους προβεβλημένοι λίθοι. Ὁ Ἄριστεύς

προϋτίμησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ποτ. δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, διότι τὸ ἀνοίγμα τῶν πυλῶν ἦτο ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον πρὸ αὐτῶν ἦσαν οἱ ἸΑθ. καὶ ἠδύναντο καὶ οὗτοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν, εὐθὺς ὡς ἠνοιγόντο αἱ πύλαι. — βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῆς μετὰ ἐπιρρ. = ὄχι μόνον (= τε) προσβαλλόμενος (ὑπὸ τῶν ἐπικλυζόντων τὴν χηλῆν κυμάτων καὶ τῶν τοξευμάτων τοῦ πολιορκούντος τὴν Ποτ. ἸΑττικοῦ στόλου), ἀλλὰ καὶ (= καὶ) μετὰ μεγίστης δυσκολίας (δηλ. παρῆλθε).

§ 2-3. οἱ δ' ἀπὸ τῆς ἸΟλ. . . βοηθοί, πρβλ. κεφ. 62, § 4. — ἀπέιχε (= ἀπέχει), δηλ. ἡ ἸΟλυνθος τῆς Ποτειδαίας. — μάλιστα = περίπου. — ἔστι καταφανές, δηλ. τὸ μεταξὺ τῆς ἸΟλύνθου καὶ Ποτ. διάστημα. — τὰ σημεῖα ἦρθη (= ὑψώθησαν), πρβλ. κεφ. 49, § 1. τὸ ἀντίθετον κατωτέρω : τὰ σημεῖα κατεσπιάσθη (= κατελιθάσθησαν). — βραχύ τι = εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. — ὡς βοηθήσοντες, τελικ. μετχ. — ἀντιπαρετάξαντο, δηλ. τοῖς ἀπὸ τῆς ἸΟλύνθου τοῖς Π. βοηθοῖς — ὡς κωλύσοντες, κατὰ τὴν ἐντολήν, ἣν εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Καλλίου (πρβλ. κεφ. 62, § 4). — διὰ τάχους = ταχέως. — τῶν ἸΑθ., γενκ. κατῆρτκ. κτητικῆ. — πάλιν = ὀπίσω. — ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς ἸΟλύνθου. — οὐδετέρους = οὔτε εἰς τοὺς μὲν οὔτε εἰς τοὺς δε. — παρεγένοντο, δηλ. ἐν τῇ μάχῃ. — τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (= μετὰ σπονδῶν) ἀπέδοσαν, οἱ Ποτ. ζητήσαντες σπονδὰς πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν ὁμολόγησαν τὴν ἑαυτῶν ἦταν. — τροπαῖον ἔστησαν, πρβλ. κεφ. 54, § 1. — ἸΑθ. δὲ αὐτῶν, ἐξαιρέσει δηλ. τῶν συμμάχων, ὧν αἱ ἀπώλειαι δὲν ἐγένοντο γνωσταὶ τῷ Θουκυδ. — Πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων ἐνταῦθα ἀνηγέρθη ὑπὸ τῶν ἸΑθ. ἐν τῷ Κεραμεϊκῷ μνημεῖον καὶ ἐχαράχθη ἐπιγραφὴ διατηρηθεῖσα μέχρις ἡμῶν καὶ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖο.

Κεφ. 64.

τὸ ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος = τὸ ἐς τὸν Ἰσθμὸν τ. = τὸ ἀποβλέπον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τεῖχος. Ἡ Ποτείδ. εἶχε δύο τεῖχη ἐν πρὸς Β. ἀποβλέπον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἕτερον πρὸς Ν. ἐστραμμένον εἰς τὴν Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — ἀποτειχίσαντες = ἀποκλείσαντες διὰ τεῖχους (νέου, ἕπερ ἀνήγειραν οἱ ἸΑθ. ὀλίγον μακρὰν τοῦ πρώτου τεῖχους τῆς Ποτείδ. ἐνεκα στενῆς πολιορκίας). — τὸ δ' εἰς τὴν Παλ. = τὸ δ' ἐστραμμένον πρὸς τὴν Παλλήνην. — ἀτείσχιστον ἦν =

οὐκ ἀπετετείχιστο (ὑπὸ τῶν Ἰθ.)=δὲν εἶχεν ἀποκλεισθῆ ὑπὸ τῶν Ἰθ. διὰ (νέου) τείχους (ὡς πρὸς τὸν ἰσθμὸν βλέπον)· ἢ ἀποτειχίσαις τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους γίνεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Φορμίωνος (βλ. κατωτέρω § 3).—διαβάντες, δηλ. διὰ τῶν νεῶν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἔκειτο ἡ Ποτειδαία.—τειχίζειν=ἀποτειχίζειν.—δεδιότες =ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο.—σφίσιν . . . γιγνομένοις δίχα=κατ' αὐτῶν, ἐὰν διγγοῦντο εἰς δύο (ἐὰν δηλ. οἱ μὲν εἰργάζοντο πρὸς Β., οἱ δὲ πρὸς Ν. τῆς Ποτειδαίας).—οἱ ἐν τῇ πόλει = οἱ ἐν Ἀθήναις.—τὴν Παλλήνην, βραχυλογικῶς ἀντί : τὸ ἐς τὴν Παλλήνην (§ 1).—χρόνω ὕστερον=μετ' ὀλίγον.—ἐαυτῶν, γενκ. διαίρηκ.—Φορμίωνα, ὅστις ἀνέλαθε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ἀντὶ τοῦ πεσόντος Καλλίου.—ἐξ Ἀφυτίου ὁρμώμενος=ἔχων τὴν Ἀφυτιν ὡς ὁρμητήριον. Ἡ Ἀφυτις ἦτο πόλις τῆς Παλλήνης παρὰ τὸν Ἰσθμὸν κόλπον· ἢ κατάληξις τῆς γενκ. -ιος Ἰωνική.—προσηγάγε τῇ Ποτ.=ἐπληροσάσεν εἰς τὴν Ποτείδ.—κατὰ βραχὺ=κατ' ὀλίγον (κεφ. 61, § 4).—κείρων=δηῶν=λεηλατῶν.—ἐπεξήει=ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως.—τὸ ἐκ τῆς Παλ. τεῖχος=τὸ ἐς τὴν Παλ. τεῖχος.—κατὰ κράτος =μὲ ὄλην τὴν δύναμιν = ἰσχυρῶς.—ἀμφοτέρωθεν = ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (ὑπὸ τίνων ;) καὶ ἐκ τῆς Παλλήνης (ὑπὸ τίνων ;).—καὶ ἐκ θαλάσσης . . . ἅμα=συγχρόνως καὶ ἐκ θαλάσσης.—ναυσὶν ἐφορμούσαις=μὲ (Ἀττικὰς) ναῦς προσωρμισμένας (ἐν αὐτῇ).

Κεφ. 65.

ἀποτειχισθείσης αὐτῆς (δηλ. τῆς Ποτειδαίας) καὶ . . . ἔχων, αἱ μετχ. αἰτιολογικ. παρατηρητέα ἢ σύνδεσις ἀπολύτου μετοχῆς μετὰ μετοχῆς κατ' ὄνομαστ. πτώσιν.—σωτηρίας, δηλ. τῆς Ποτειδαίας.—ἦν μὴ τι . . . γίνηται=ἐὰν δὲν συμβαίη τι (δηλ. βοήθεια) ἐκ μέρους τῆς Πελοπον.—ἢ ἄλλο, δηλ. τι.—παρὰ λόγον=παρὰ προσδοκίαν.—πλὴν πεντακοσίων, συναπτέον τῷ τοῖς ἄλλοις, ὅπερ ἀντικμ. τοῦ ξυνεβούλευε=ξυνεβούλευε τοῖς ἄλλοις πλὴν πεντακοσίων.—ἄνεμον (δηλ. οὐριον) τηρήσαι ἐκπλεῦσαι =ἀφ' οὗ περιμείνωσιν εὐνοϊκὸν ἄνεμον ν' ἀποπλεύσωσι (δηλ. τῆς Ποτειδαίας).—ὅπως... ἀντίσχη=ὅπως διαρκέση.—ἐπὶ πλεόν=πλείονα (=περισσότερον) χρόνον.—ἦθελεν = ἦτο πρόθυμος.—τῶν μενόντων εἶναι=γὰ εἶναι (εἶς) ἐκ τῶν μενόντων=ν' ἀνήκη εἰς τοὺς μένοντας (δηλ. εἰς τοὺς πεντακοσίους).—ὡς, χρονκ.—οὐκ ἔπειθε, δηλ. τοὺς Ποτει-

δαιάτας.—βουλόμενος, μετχ. αἰτιολογκ.—τὰ ἐπὶ τούτοις = τὰ ἀπαιτούμενα ἐν τοιαύταις περιστάσεσι.—καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν (=ἔξω) ἔξει ὡς ἄριστα, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρασκευάζειν (=ἐπιμελεῖσθαι) = καὶ νὰ φροντίσῃ πῶς τὰ ἔξω (τῆς πόλεως) νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἄριστα· ἢ ἔννοια: νὰ φροντίσῃ τίνι τρόπῳ νὰ πορισθῇ ἔξω τῆς πόλεως βοήθεια.—ἐκπλουν ποιεῖται=ἐκπλεῖ.—λαθῶν, μετχ. τροπκ.—τά τε ἄλλα ξυνεπολέμει, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι=καὶ ἄλλας πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἔκαμνε μετὰ τῶν Χαλκ.—Σερμουλιῶν, συναπτόεν τῷ πολλοῦς· ἢ γενκ. νοητέα καὶ εἰς τὸ τῆ πόλει· Σερμουλιεῖς δὲ = οἱ κάτοικοι τῆς Σερμούλης, πόλεως ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Σιθωνίας ἀντικρὺ τῆς Ποτειδαίας ἐπὶ τῆς ἄλλης ἀκτῆς τοῦ Τορωναίου κόλπου· αὕτη ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθην.—λοχήσας πρὸς τῆ πόλει = ἐνεδρεύσας πλησίον τῆς πόλεως.—καὶ Σερμουλιῶν... διέφθειρεν, ἢ φυσικῇ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ πολλοὺς (τῶν) Σερμουλιῶν διέφθειρε λοχήσας πρὸς τῆ πόλει (τῶν Σερμουλιῶν).—ἔς τε τὴν Πελ. ἔπρασεν, βραχυλογία:ἔς τε τὴν Πελ. ἔπεμπε (ἀγγέλους) καὶ ἔπρασε (= ἐνήργει.— ὅπη (=ὅπως) . . . γενήσεται=πῶς νὰ γείνη.—μετὰ δὲ τῆς Ποτ. τὴν ἀποτείχισιν, ὑπερβατὸν σχῆμα=μετὰ δὲ τὴν ἀποτείχισιν τῆς Ποτειδ.—τοὺς ἔξ καὶ χιλίους, τοὺς ἀναφερομένους ἐν κεφ. 64, § 2: οἱ δὲ λοιποὶ τρισχίλιοι ἐξηκολούθουν πολιορκοῦντες τὴν Ποτειδ., ἦτις ἐπὶ τέλους συνθηκολογεῖ τὸν χειμῶνα τοῦ 430/429.—Βοιωτικὴν, πρβλ. κεφ. 57, § 5.—ἔστιν ἄ=τινά.—πολίσματα=μικρὰς πόλεις.

Κεφ. 66.

αἰτία μὲν αὐται . . . ἔς ἀλλήλους=ὡς αἰτία μὲν τοῦ πολέμου ἐναντίον ἀλλήλων ταῦτα (δηλ. τὰ ἐπόμενα: ὅτι τὴν Ποτειδαίαν κτλ.)· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν τέλει τοῦ κεφ. οὐ μέντοι... ξυνεροφώγει.—προσεγεγένητο=εἶχον προσεθετῆ (δηλ. εἰς τὴν αἰτίαν τὴν ἐκ τῆς Ἐπιδάμου, περὶ ἧς πρβλ. κεφ. 55, § 2).—τοῖς μὲν Κορ., δηλ. ἔς τοὺς Ἀθηναίους (=ἐναντίον τῶν Ἀθ.).—ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων.—οὔσαν... ὄντας, μετχ. ἐνδοτικαί.—καὶ Πελοπον., διότι οἱ Κορ. εἶχον πέμψει καὶ Πελοπον. μισθοφόρους· πρβλ. κεφ. 60.—τοῖς δ' Ἀθ. ἔς τοὺς Πελ., δηλ. αἰτία προσεγεγένητο.—ἔς τοὺς Πελ., ἐπεκτείνει τὰς ἐχθροπραξίας εἰς ὅλους τοὺς Πελοπ., διότι ὁ Ἀριστεύς ἐν κεφ. 60, § 1 καὶ ἐν κεφ. 62, § 1 εἶχεν οὐ μόνον Κορ.,

ἀλλὰ καὶ Πελοπ. πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ποτειδαίας.—ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην.—ἀπέστησαν=ἐκίνησαν εἰς ἀποστασίαν.—ἐλθόντες=ἐκστρατεύσαντες. — σφίσιν . . . ἐμάχοντο=ἐμάχοντο κατ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.).—ἀπὸ τοῦ προφανοῦς=φανερὰ (οὐχὶ πλεον μὲ μυστικὰς ὑποκινήσεις πρὸς ἀπόστασιν). — οὐ . . . πω ξυνερωγῶγει (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. ξυρωγήννυμαι)=δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκραγῆ. — ὁ πόλεμος, δηλ. ὁ Πελοποννησιακός. — ἀνοκωχί, πρβλ. κεφ. 40, § 4. — ἰδία=ἰδιαιτέρως(ἀνευ δηλ. τῆς ἐγκρίσεως τῶν συμμάχων αὐτῶν).

B. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67-87)

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφ. 67-71)

Κεφ. 67.

§ 1-2. πολιορκουμένης τῆς Ποτειδ.=ἐν ᾗ ἐπολιορκεῖτο ἡ Ποτειδαία.—οὐχ ἡσύχαζον, οἱ Κορίνθιοι.—ἀνδρῶν σφίσιν ἐνότων καὶ ἅμα περὶ τῷ χ. δεδιότες=διότι ἐνυπῆρχον (ἐν τῇ Ποτειδ.) ἄνδρες αὐτῶν (τῶν Κορ.) καὶ συγχρόνως διότι ἐφοδοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτειδ.). Περὶ τῆς συνδέσεως τῶν μετχ. (ἐνότων καὶ . . . δεδιότες) πρβλ. κεφ. 65, § 1. — παρεκάλουν τε=διὰ τοῦτο (=τε) προσεκάλουν (οἱ Κορ.). — τοῦ ξυμμάχους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Πελοπον. συμμαχίαν.—κατεβόων...τῶν Ἀθ.=βοῶντες κατηγοροῦν τῶν Ἀθ.—τὴν Πελοπόν., καὶ οὐχὶ μόνον τὴν Κόρινθον, ἵνα ἐξεγείρωσιν ἔτι μάλλον τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συμμάχων. — Λιγινῆται τε=πρὸς τούτοις καὶ οἱ Αἰγ. (οὐχὶ ὡς σύμμαχοι, διότι οὗτοι ἀπὸ τοῦ 456 π. Χ. ἦσαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθην.).—πρεσβευόμενοι=πέμποντες πρέσβεις. — δεδιότες, μετχ. αἰτιολογοῦσα τὸ οὐ φανε

ρῶς.—κρούφα δέ, δηλ. πρεσβευόμενοι.—οὐχ ἥμιστα=μάλιστα=
κατ' ἐξοχὴν.—μετ' αὐτῶν, τῶν Κορινθ.—ἐνήγον τὸν πόλεμον=
ἠρέθιζον τοὺς συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον.—κατὰ τὰς σπονδίας,
τὰς τριακοντούτεις τὰς συνομολογηθείσας τῷ 445 π. Χ.

§ 3-5. προσπαρακαλέσαντες=πρὸς τούτοις (ἐκτὸς δηλ. τῶν ὑπὸ
τῶν Κορινθ. προσκληθέντων) προσκαλέσαντες.—τῶν ξυμμάχων,
γενν. διαιρητικ. τοῦ εἶ τις=ἐκ τῶν συμμάχων (πάντα) ὅστις.—τι
ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι=ἔλεγον ὅτι ἔχει ἀδικηθῆ κατὰ τι ἄλλο.—ξύλ-
λογον σφῶν αὐτῶν π. τὸν εἰωθότα=συγκαλέσαντες τὴν συνήθη
ἐκκλησίαν αὐτῶν (ἤς μετεῖχον πάντες οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἀνωτέρα
τῶν 30 ἐτῶν).—ἐκέλευον, δηλ. τὸν βουλούμενον τῶν παρόντων.—
παριόντες=ἀναβαίνοντες εἰς τὸ βῆμα.—ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, δηλ.
πρὸς τοὺς Ἀθ.=κατηγόρουσαν τοὺς Ἀθ.—ὡς ἕκαστοι=κατὰ σειράν.
—καὶ ἕτερα οὐκ ὄλ. διάφορα=καὶ ἄλλας ὄχι ὀλίγας διαφοράς.—
μάλιστα δὲ=κατ' ἐξοχὴν δέ.—λιμένων τε εἴργεσθαι... καί... ἀγο-
ρᾶς, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δηλοῦντες=ὅτι ἀπεκλείοντο τῶν λιμένων τῶν
ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθ. καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς.
Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο προέβησαν οἱ Ἀθ. πιθανῶς τὸ θέρος τοῦ 432
π. Χ. ἀμέσως μετὰ τὴν παρὰ τὰ Σύβοτα μάχην, εἰσηγουμένου αὐτοῦ
τοῦ Περικλέους, ὅστις μετὰ τὴν φανεράν μετὰ τῶν Κορινθίων σύμ-
πραξιν τῶν Μεγαρέων ἐθεώρει προσήκουσαν τὴν τιμωρίαν καὶ ταπει-
νωσιν αὐτῶν.—παρελθόντες=ἀναδάντες εἰς τὸ βῆμα.—καί...ἐάσαν-
τες, ὁ καὶ συνδέει τὸ τελευταῖο μετὰ τῆς μετχ. ἐάσαντες=τελευ-
ταῖοι καὶ ἀφ' οὗ ἀφῆκαν.—τοὺς ἄλλους, δηλ. συμμάχους.—ἐπεῖπον
=κατόπιν (μετὰ τοὺς ἄλλους) εἶπον.—τοιάδε=τοιαῦτα περίπου

Κεφ. 68.

§ 1-2. τὸ πιστόν, τὸ οὐδέτ. ἀντὶ τοῦ ἀφηρημένου=ἡ πίστις=
ἡ εἰλικρίνεια. Οἱ Κορ. ἐπαινοῦντες τοὺς Λακεδ. θηρεύουσι τὴν
εὐνοίαν αὐτῶν (captatio benevolentiae).—ὑμᾶς, ὑπερβατόν.—
τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς (=τῆς ὑμετέρας) πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἐκ
τοῦ τὸ πιστόν=ἡ εἰλικρίνεια τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ σας βίου·
κατ' ἐννοίαν=ἡ εἰλικρίνεια, ἣν ἔχετε εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινω-
νικὰς σχέσεις σας.—ἀπιστοτέρους=ὀλίγον δυσπίστους· ἐν ἀντιθέ-
σει πρὸς τὸ πιστόν.—ἐς τοὺς ἄλλους ἢν τι λέγωμεν=ἐὰν λέγω-
μεν κακόν τι κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Ἀθ.). Ἡ ἐννοία τῶν ἡγου-

μένων ἢ ἐξῆς: ἐπειδὴ σεις εἴσθε εἰλικρινεῖς εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις ὑμῶν, νομίζετε ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι εἶναι τοιοῦτοι (ὡς καὶ ὑμεῖς) καὶ δὲν πιστεύετε εἰς τὰς κατ' αὐτῶν κατηγορίας ἡμῶν. — καὶ ἀπ' αὐτοῦ=καὶ ἔνεκα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πιστοῦ καὶ ἀπίστου). — σωφροσύνην=σύνεσιν (διότι δὲν παραδέχεσθε ἀνεξετάστως καὶ ἀπερισκέπτως τὰς γνώμας τῶν ἄλλων). — ἀμαθία δὲ πλέονι (δηλ. ἢ σωφροσύνη) . . . χρῆσθε=ἀπειρίαν ἕμως ἔχετε μεγαλυτέραν. — πρὸς τὰ ἔξω πράγματα=πρὸς τὰ ἔξω τῆς Λακωνικῆς συμβαίνοντα=πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. — προαγορευόντων ἡμῶν=ἐν ᾧ ἡμεῖς προελέγομεν. — περὶ ὧν=περὶ τούτων, ἄ. — τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε=ἐμανθάνετε ἢ περίφρασις καθιστᾷ τὴν ἔννοιαν ἐγνωνωτέραν. — τῶν λεγόντων . . . ὑπενοεῖτε, ὡς, πρόβληψις=ὑπενοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες. — ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων=ἔνεκα τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν συμφερόντων: τὰ διάφορα, ἐνταῦθα=συμφέροντα (ἐκ τοῦ ἐνεργητ. διαφέρειν): ἀλλαχοῦ (πρβλ. κεφ. 56, § 1— κεφ. 67, § 4) =αἱ διαφοραὶ (ἐκ τοῦ μέσου διαφέρεσθαι). — καὶ δι' αὐτό, ἐπειδὴ δηλ. οὕτω ὑπενοεῖτε. — πάσχειν, δηλ. ἡμᾶς. — ἐπειδὴ, χρονκ. — ἐν τῷ ἔργῳ=ἐν τῷ πάσχειν αὐτῷ. — παροικαλέσατε=προσεκαλέσατε: περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 67, § 3. — ἐν οἷς, συναπτόεν τῷ οὐκ ἦκιστα (=μάλιστα)=μεταξὺ τῶν ὁποίων κατ' ἐξοχὴν. — ὄσφ καὶ . . . ἀμελούμενοι, ἐν αὐτοῖς κεῖται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — ὄσφ=καθ' ὅσον. — ἐγκλήματα=παράπονα. — ὑπὸ μὲν Ἀθ. ὑβριζόμενοι . . . ἀμελούμενοι=διότι ὑπὸ μὲν τῶν Ἀθ. ἀδικούμεθα, ὑπ' ὑμῶν δὲ ἀμελούμεθα. Παρατηρητέα ἐν τῷ προομίῳ ἢ ῥητορικῇ τέχνῃ, μεθ' ἧς ὁ Κορ. ῥήτωρ ἐλέγχει πικρῶς, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τὸν ἐλεγχόμενον (πιστὸν—ἀπίστους, σωφροσύνην—ἀμαθίαν, ἀμελούμενοι).

§ 3-4. ἀφανεῖς που=κάπου ἐν κρυπτῷ. — ὄντες, οἱ Ἀθηναῖοι. — ὡς οὐκ εἰδῶσι, δηλ. ὑμῖν, ὅπερ ἐκ τοῦ προσέδει=θὰ εἶχετε σεις ἀνάγκην καὶ ἀλλῆς (=προσ) διδασκαλίας ὡς ἀγνοοῦντες. — νῦν δέ, διὰ τοῦ δὲ γίνεται ἀντίθεσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου πρὸς τὸ πραγματικόν. — τί δεῖ=τίς ἢ ἀνάγκη. — μακρογορεῖν, δηλ. ἡμᾶς τοὺς ξυμμάχους, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἢ γενκ. ὧν=νά μακρηγορῶμεν ἡμεῖς οἱ σύμμαχοι ἐκ τῶν ὁποίων. — τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε=ἄλλους μὲν βλέπετε ὅτι ἔχουσιν ὑποδουλωθῆ. Ἐννοοῦνται οἱ Αἰγινήται, εἰς οὓς οἱ Ἀθ. δὲν παρῆχον τὴν διὰ τῶν σπονδῶν ἐπηγγελμένην αὐτονομίαν (πρβλ. κεφ. 67, § 2). — τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας

αυτούς, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ ὁράτε=κατ' ἄλλων δὲ (βλέπετε) αὐτούς (τοὺς Ἀθ.) ἔχοντας ἐχθρικούς σκοπούς. Ἐννοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς, οὗς οἱ Ἀθ. ἐκώλουν τῶν λυμένων τῶν ἐν τῇ Ἀθ. ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς (πρβλ. κεφ. 67, § 4).—δεδουλωμένους... ἐπιβουλεύοντας, παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἐκ τοῦ παθ. ῥ. εἰς τὸ ἐνεργητικόν. — οὐχ ἤκιστα=μάλιστα. — τοῖς ἡμετ. ξυμ., ἢ δοτκ. ἐκ τοῦ ἐπιβουλεύοντας. Ἐννοοῦνται ἰδίᾳ οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Ποτειδαῖαι, αἵτινες ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν οἱ φυσικοὶ συγγενεῖς καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. — καὶ ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) προπαρεσκευασμένους=καὶ ὅτι πρὸ πολλοῦ αὐτοὶ (οἱ Ἀθ.) εἶναι προπαρεσκευασμένοι ἢ μετχ. ἂν καὶ συνδέεται ταῖς ἡγουμέναις μετχ. οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ ὄν.—εἴποτε πολεμήσονται (=πολεμηθήσονται)=ἂν ποτε πολεμηθῶσι· κατ' ἔννοιαν=διὰ τὸν ἐνδεχόμενον πόλεμον (κατὰ τῶν Πελοπ.).—οὐ γὰρ ἂν... εἶχον... καὶ... ἐπολιόρκουν, δηλ. εἰ μὴ προπαρεσκευασμένοι ἦσαν=διότι ἄλλως δὲν θὰ κατεῖχον καὶ δὲν θὰ ἐπολιόρκουν.—ὑπολαβόντες = λάθρα (=ὑπο) καταλαβόντες. — βία ἡμῶν=παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν. — τὸ μὲν, καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἐπικαιρότατον, ἀντί: ἢ μὲν, δηλ. ἢ Ποτειδαῖαι. — ἐπικ. χωρίον, δηλ. ἐστὶ=εἶναι καταλλήλοσάτη θέσις. — πρὸς τὸ ἐπὶ Θράκης ἀποχωρῆσαι, δηλ. αὐτῶ (τῷ χωρίῳ)=ὥστε νὰ ὠφεληταί τις ἐξ αὐτῆς (τῆς θέσεως) ὡς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις του κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. Ἡ ἔννοια: Ἡ Ποτειδαῖαι κεῖται ἐν αὐτῷ καταλλήλῳ θέσει, ὥστε ἔχων τις αὐτὴν ὡς ὀρμητήριον δύναται νὰ ὠφεληθῇ εἰς μέλλοντα πόλεμον κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. — ἢ δέ, δηλ. ἢ Κέρκυρα. — ἂν... παρέσχε, δηλ. ἐὰν δὲν ἐδοθῆτον αὐτὴν οἱ Ἀθ.—τοῖς Πελοπον., οὐχὶ μόνον τοῖς Κορ. Τοῦτο ἐπίτηδες λέγει ὁ ῥήτωρ, ἵνα διεγείρῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Πελοπον.

Κεφ. 69.

§ 1. τῶνδε=τούτων (δηλ. τῶν εἰρημένων κακῶν).—ὕμεις, δηλ. ἐστέ.—τό τε πρῶτον εἶσαντες=διότι καὶ κατ' ἀρχὰς ἀφήκατε. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἀθην.—μετὰ τὰ Μηδικὰ=μετὰ τοὺς Περσικούς πολέμους. — κρατῦναι = νὰ δχυρώσωσιν. Ἡ δχυρώσις τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο τῷ 479 π. Χ. — στήσαι=νὰ ἀνεγείρωσιν. Ἡ ἀνεγέρσις τῶν μακρῶν τειχῶν ἐγένετο τῷ 459 π. Χ.—ἐς τόδε τε αἰὶ ἀποστεροῦντες=καὶ διότι μέχρι τοῦδε ἀδιαλείπτως ἀποστε-

ρείτε. — τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους, εἰρωνικῶς ἀντί: τοὺς ἐκείνων ξυμμάχους. — τοὺς ὑμετέρους... ξυμ..., δηλ. τοὺς Αἰγινήτας, Μεγαρείς καὶ Ποτειδαίτας. — ἤδη = τώρα πλέον. — οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος κτλ., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ διατί εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀποστεροῦντες καὶ οὐχὶ ἐῶντες ἀποστερεῖν, ὅπερ ἀνέμενέ τις. — παῦσαι, δηλ. τινὰ τοῦ δουλοῦσθαι. — περιορῶν δὲ=ἀδιαφορῶν δέ. — αὐτό, δηλ. τὸ δουλοῦσθαι. — εἶπερ καὶ τὴν ἀξ. τῆς ἀρ. ὡς ἐλ. τὴν Ἑλ. φέρεται=καὶ μάλιστα ἐὰν ἔχη τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερωτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα λέγων ὑπονοεῖ τοὺς Λακεδ., οἵτινες συνήθιζον νὰ καυχῶνται ὅτι εἶναι ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος.

§ 2-3. νῦν γε=τώρα τέλος πάντων. — ξυνήλθομεν, εἰς ἐκκλήσιαν πρὸς σύσκεψιν. — ἐπὶ φανεροῖς=διὰ φανερὸν σκοπόν. — χοῆν γὰρ κτλ., δηλ. εἰ ἐπὶ φανεροῖς ξυνήλθομεν=διότι ἄλλως ἔπρεπε κτλ. — οὐκ εἰ ἀδ. ἔτι σκοπεῖν = νὰ σκεπτώμεθα ὅχι πλέον ἐὰν ἀδικούμεθα. — καθ' ὅτι ἀμυνόμεθα, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.)=τίνι τρόπῳ θὰ ἀποκρούσωμεν αὐτούς. — δρωῖντες... οὐ μέλλοντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγν. ἤδη, ἀντιθέσεις=ἐνεργοῦντες... καὶ οὐχὶ βραδύνοντες, ἀποφασισμένοι πρὸς μὴ ἀποφασίσαντας ἀκόμη. — οἷα ὀδῶ (=τίνι τρόπῳ) οἱ Ἀθ., δηλ. χωροῦσιν. — κατ' ὀλίγον=ὀλίγον κατ' ὀλίγον. — ἐπὶ τοὺς πέλας=ἐναντίον τῶν ἄλλων. — λανθάνειν μὲν οἰόμενοι = ἐν ὄσφ μὲν νομίζουσιν ὅτι μένουσιν ἀπραττήρητοι. — διὰ τὸ ἀναισθητον ὑμῶν = διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι ὑμᾶς = διότι σεῖς δὲν ἐννοεῖτε (τοὺς κρυφίους σκοποὺς αὐτῶν). — ἦσσαν θαροσοῦσι = ὀλιγώτερον θάρρος ἔχουσι (διὰ τὸν φόβον μὴ νοηθῶσιν): ὁ β' ἕρος: εἰ ἔγνωσαν ὑμᾶς εἰδότας περιορᾶν. — γνόντες δὲ (δηλ. ὑμᾶς) εἰδότας περιορᾶν = ὅταν ἕμως νομίσωσιν ὅτι σεῖς ἐν ᾧ γνωρίζετε (τοὺς σκοποὺς αὐτῶν) ἀδιαφορεῖτε. — ἰσχυρῶς ἐγκείσονται=μετὰ δυνάμειος θὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 4-6. οὐ τῇ δυνάμει... ἀλλὰ τῇ μελλήσει=οὐχὶ διὰ τῆς (στρατιωτικῆς) δυνάμειος... ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι ἐν τῇ μέλλοντι θὰ ἐνεργήσῃτε. — ἀμυνόμενοι... καταλύοντες (=πειρώμενοι καταλύειν), μτχ. τροπκ. = ἀποκρούοντες... προσπαθοῦντες νὰ καταλύητε. — οὐκ ἀρχομένην... διπλασιουμένην (=διπλασιαζομένην) δὲ=ὅχι ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς, ἀλλ' ὅταν διπλασιάζῃται. — τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν Ἀθ.: τοῦτο λέγει, ἵνα μᾶλλον ἐξερεθίσῃ τοὺς Λακ. κατ' αὐτῶν. — διπλασιουμένην, κατὰ ζευγμα νοητέον ἐκ τοῦ

αὔξησιν τὸ δύναμιν.—καίτοι = καὶ ὅμως.—ἀσφαλεῖς, ἐνταῦθα = προνοητικοί.—ὦν (= ἄλλ' ὑμῶν) ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει = ἄλλ' ἢ περὶ ὑμῶν φήμη, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν ὑστέρων (= ἄρα), ἤτοι ἀνωτέρα τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἔννοια: ἐφημιζέσθε ὡς προνοητικοί, ὅσον πράγματι δὲν εἴσθε. Ὁ παρακτ. μετὰ τοῦ ἄρα σημαίνει ὅτι ἡ νῦν ἀναγνωριζομένη ἀλήθεια πρότερον ἠγνοεῖτο.— τὸν Μῆδον = τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δηλ. τὸν Ξέρξην· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸν βάρβαρον.—ἐπὶ τὴν Πελ. ἐλθόντα = ὅτι ἦλθε μέχρι τῶν ὄριων τῆς Πελ.—πρότερον... ἢ... προάπαντῆσαι = πρὶν προάπαντῆσαι (δηλ. αὐτῶ) = προτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ.—τὰ παρ' ὑμῶν, δηλ. ἐλθόντα = τοὺς ἡμετέρους στρατιώτας· ἢ αἰτιατκ. ὑποκείμεν. τοῦ ἀπρμφ. προάπαντῆσαι. Ἴσως ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸν Λεωνίδα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ.—ἀξίως, δηλ. ὑμῶν.—οὐχ ἐκάς... ἄλλ' ἐγγύς ὄντας = ἐν ᾧ δὲν εἶναι μακρὰν... ἀλλὰ πλησίον.—ὥσπερ ἐκεῖνον, ἢ αἰτιατκ. καθ' ἕλξιν ἀντιζόνομοστ.: ὥσπερ ἐκεῖνός (ἔστι).—περιορᾶτε = παραβλέπετε.—ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ = ἀντὶ τοῦ γὰ ἐπέλθητε σεῖς αὐτοὶ (κατὰ τὸν Ἄθ.).—ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας = προτιμάτε γὰ ἀποκρούητε αὐτοὺς ἐπερχομένους.—καὶ ἐς τύχας... καταστῆναι = καὶ γὰ περιέλθητε εἰς τὰς ἀδήλους περιπετείας τοῦ πολέμου.—πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους, σκοπίμως ὑπερέβαλλει τὴν τῶν Ἄθ. δύναμιν, ἵνα ἐρεθίσῃ τοὺς Λακεδ.—ἀγωνιζόμενοι, μτχ. τροπκ.—ἐπιστάμενοι = ἂν καὶ γνωρίζητε.—καὶ τὸν βάρβαρον αὐτόν... τὰ πλείω σφαλέντα καὶ... ἡμᾶς περιγεγενημένους = ὅτι καὶ ὁ βάρβαρος αὐτὸς περιέπεσεν εἰς πλείστα σφάλματα καὶ... ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν δειχθῆν ὑπέρτεροι.—περὶ αὐτῶ = ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Τοιοῦτον σφάλμα ἦτο τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμίνας.—πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἄθ. = ἀπέναντι αὐτῶν τῶν Ἄθ.—πολλὰ ἤδη = πολλάκις μέχρι τοῦδε.—ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρία = παρὰ ἕνεκα τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν βοήθειας.—αἱ γὰ ὑμέτεροι (= ὑμῶν) ἐλπίδες = αἱ πρὸς ὑμᾶς ἐλπίδες τοῦλάχιστον.—που = δήπου = βεβαίως.—τινας, ἐννοεῖ τοὺς Θασίους καὶ Εὐβοεῖς.—καὶ ἀπαρασκευοὺς διὰ τὸ πιστεῦσαι, δηλ. ὑμῖν = οὔτινες ἀκόμη καὶ ἀπάρσκευοι ἔμειναν, διότι ἐπίστευσαν (εἰς ὑμᾶς). Δεινώνει ἐπίτηδες τὰ σφάλματα τῶν Λακ., ἵνα ἐξερεθίσῃ ἔτι μᾶλλον αὐτούς.—καὶ μηδεὶς κτλ., ἀναγκαῖα ἢ παρατήρησις αὕτη, ἵνα μὴ

διαγερωθῆ ἢ ἀγκυράκησις τῶν Λακ. διὰ τὴν τραχύτητα τῶν φράσεων.
—ἐπ' ἔχθρα τὸ πλεόν (= μᾶλλον) ἢ (ἐπ') αἰτία= ἀπὸ ἔχθραν μάλ-
λον παρὰ ἀπὸ φιλικὸν παράπονον. —τάδε= ταῦτα. —αἰτία . . . φί-
λων . . . ἀμαρτανόντων, κατηγορία . . . ἀδικησάντων (δηλ. ἐστί)= τὸ
μὲν φιλικὸν παράπονον ἀπευθύνεται κατὰ ἀνδρῶν φίλων οὐχὶ ὀρ-
θῶς σκεπτομένων, ἢ δὲ κατηγορία κατ' ἀνδρῶν ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

Κεφ. 70.

§ 1. καὶ ἅμα (=καὶ συγχρόνως), ἐκτός τοῦ ὅτι δηλ. ὡς φίλοι
παραπονοῦμεθα καθ' ἑμῶν· εἶναι δευτέρα αἰτιολογία τῆς τραχείας
αὐτῶν ἐκφράσεως.—εἶπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, δηλ. ἄξιοί εἰσιν=
ἡμεῖς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους.—ἄξιοι . . . εἶναι . . . τοῖς π. ψόγον
ἐπενεγκεῖν = ὅτι δικαιούμεθα νὰ ἐκφράσωμεν μομφὴν κατὰ τῶν
ἄλλων (δηλ. τῶν Λακ.).— ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερ-
καθεστώτων (= ὄντων)=καὶ μάλιστα ἐπειδὴ μεγάλα εἶναι αἱ ὑπάρ-
χουσαι διαφοραὶ (τοῦ χαρακτῆρος ἑμῶν καὶ τῶν ἸΑθ.). — ἡμῖν γε δο-
κεῖτε=εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον φαίνεσθε· ἐκ τούτου ἔξαρι. τὰ ἀπρμφ.
οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδ' ἐκλογίσασθαι (=καλῶς σκέψασθαι)=ὅτι δὲν
ἔχετε γνῶσιν οὐδὲ ἐσκέφθητε καλῶς.— πώποτε= ποτὲ ἕως τῶρα.
—πρὸς οἷους . . . καὶ ὅσον . . . καὶ ὡς πᾶν . . . ἔσται=οἱοί εἰσιν οἱ
ἸΑθ., πρὸς οὓς ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται, καὶ ὅσον διαφέρουσιν ἑμῶν καὶ
ὡς πᾶν (διαφέρουσιν ἑμῶν) = ποιοὶ εἶναι οἱ ἸΑθ., πρὸς οὓς σεῖς
ἠ' ἀγωνισθῆτε, καὶ πόσον διαφέρουσιν ἑμῶν καὶ ὅτι παντελῶς δια-
φέρουσιν ἑμῶν· παρατηρητέα ἢ σύνδεσις πλαγίων ἐρωτηματ. προ-
τάσεων (οἱοὶ . . . καὶ . . . ὅσον) μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (ὡς πᾶν
διαφ.)· πρβλ. καὶ κεφ. 69, § 3 «οἷα ὀδῶ καὶ ὅτι . . . χωροῦσιν».

§ 2 ἢ. οἱ μὲν γε κτλ.=οὗτοι μὲν βεβαίως· ἀσύνδετον ὡς ἐπεξή-
γησις τὰ διαφέροντα (§ 1=αἱ διαφοραὶ) ἀπαριθμοῦνται διὰ τῶν:
οἱ μὲν γε κτλ. (§ 2), αὐθις δὲ (§ 3), καὶ μὴν (§ 4), ἔτι δὲ (§ 6).
—νεωτεροποιοί, δηλ. εἰσὶ = εἶναι νεωτερισταὶ=ἐπιθυμηταὶ νέων
πραγμάτων.—ἐπινοῆσαι ὄξεις=ταχεῖς εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι σχέδια.
=καὶ ἐπιτελέσαι ἔργα=καὶ δι' ἔργου νὰ ἐκτελέσωσιν. — ὁ ἂν γνῶ-
σιν=ὅ, τι ἂν ἀποφασίσωσιν.—ἡμεῖς δέ, ἐκ τοῦ ὄξεις νοητέον τό: οἱοί
τ' ἔστέ (=εἰσθε ἱκανοί). — ἐπιγνώνα= ἐπινοῆσαι.—ἐξικέσθαι=
ἐπιτελέσαι. Παρατηρητέα αἱ ἀντιθέσεις: νεωτεροποιοί—τὰ ὑπάρ-
χοντα σφῆναι, ἐπινοῆσαι ὄξεις—ἐπιγνώνα μηδέν, ἐπιτελέσαι ἔργα,

ὁ ἂν γνῶσιν — ἔργῳ οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσθαι. — αὐτῆς δέ, ἐνταῦθα = πρὸς τούτοις δέ. — παρὰ δύναμιν = παρ' ὅσον δύνανται. — τολμηταί . . . κινδυνευταί, περὶ τῶν εἰς -της οὐσιαστ. παρὰ Θουκυδ., καθὼς καὶ περὶ τοῦ ὁμοιοτελεύτου, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 62. — παρὰ γνώμην κινδ. = ῥυψοκίνδουνοι παρὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀπόφασιν. — ἐπὶ τοῖς δεινοῖς = ἐν τοῖς φοβεροῖς = πρὸ τῶν κινδύνων. — τὸ δ' ὑμέτερον, δηλ. ἔστι = συνήθεια δ' ὑμῶν εἶναι· ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπρμψ. προῦξαι, πιστεῦσαι, οἶεσθαι. — τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ προῦξαι = νὰ πράξῃται κατώτερα τῆς δυνάμεώς σας· τούτο εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ: παρὰ δύναμιν τολμηταί. — τῆς γνώμης μὴδὲ τοῖς βεβαίως πιστεῦσαι = μὴδὲ εἰς τὰ ἀσφαλῆ τῆς ἀποφάσεώς σας νὰ ἔχητε πεποιθήσιν· τούτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: παρὰ γνώμην κινδυνευταί. — τῶν τε δεινῶν μὴδ. οἶεσθαι ἀπολ. = καὶ νὰ νομίζεται ὅτι οὐδέποτε θ' ἀπαλλαγῇτε τῶν δεινῶν· τούτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. — καὶ μὴν = πρὸς τούτοις δέ. — ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλήτας = προθυμότατοι (παραβαλλόμενοι) πρὸς ὑμᾶς ὄντας δραβεῖς. — τῇ ἀπουσίᾳ = διὰ τῆς ἀπομακρύνσεώς των ἐκ τῆς πατρίδος. — ἂν τι κτᾶσθαι = ὅτι δύνανται ν' ἀποκτήσωσι τι. — τῷ ἐξελθεῖν = διὰ τῶν ἀποδημιῶν σας εἰς ἐκστρατείας. — τὰ ἐτοῖμα = τὰ ὑπάρχοντα. — κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν = καὶ ὅταν νικῶσι τοὺς ἐχθρούς. — ἐπὶ πλείστον, δηλ. χρόνον. — ἐξέροχονται = κάμνουσιν ἐκστρατεῖαν. — ἐπ' ἐλάχιστον, δηλ. χρόνον. — ἀναπίπτουσιν = ἀθυμοῦσιν.

§ 6-9. τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις (δηλ. οὐσι τῆς πόλεως) χροῶνται = τὰ μὲν σώματα, ἐν ᾧ εἶναι ὅλως ξένα τῆς πόλεως, μεταχειρίζονται ὑπὲρ αὐτῆς. — τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ (δηλ. οὐσῇ ἐαυτοῖς) χροῶνται ἐς τὸ πρῶσ. τι ὑπὲρ αὐτῆς = τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν ᾧ εἶναι ἰδική των, μεταχειρίζονται, ἵνα πράττωσι τι ὑπὲρ αὐτῆς (δηλ. τῆς πόλεως). Ἡ ἔννοια: οἱ Ἄθ. καὶ τὰ σώματα, καὶ τὴν διάνοιαν προθύμως διαθέτουσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἂν καὶ δὲν ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὄφειλον ν' ἀνήκωσι γνώμῃ (= ψυχῇ) τε καὶ σώμασιν εἰς τὴν πολιτείαν. — ἃ μὲν ἂν... μὴ ἐξέλθωσιν = εἰάν μὲν τινα μὴ ἐξέλθωσιν (= ἐκτελέσωσιν). — οἰκεία στέρεσθαι = ὅτι ἰδικὰ των στεροῦνται. — ἃ δ' ἂν . . . κτήσονται = εἰάν δὲ τινα κτήσονται. — ἐπελθόντες, δηλ. τοῖς πολεμίοις. — ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα = ὀλίγα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μέλλοντα (= πρὸς τὰς ἐκ τοῦ μέλλοντος προσδοκίας των). — τυχεῖν προῦξαντες = προῦξαι·

ἐκ τοῦ ἡγοῦνται. — ἦν δ' ἄρα του (=τινός) καὶ πείρα σφαλ.=
 ἐὰν δὲ τυχὸν καὶ ἀποπειρώμενοί τινος ἀποτύχωσιν (αὐτοῦ). —
 ἀντελπίσαντες=ἀντὶ αὐτῶν (τὰ ὅποια δὲν κατώρθωσαν) ἐλπίσαν-
 τες. — ἐπλήρωσαν, γνωμικὸς ἀόρ.=ἀναπληροῦσι. — τὴν χρεῖαν
 =τὴν ἔλλειψιν.—μόνοι ἔχουσι... καὶ ἐλπίζουσι, πρωθύστερον.—
 μόνοι ἔχουσι... γνωσι, ἢ ἔννοια: ἐλπίς καὶ κτήσις διὰ τοὺς ἸΑθ.
 ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι καὶ πρόθεσις καὶ ἐκτέλεσις συνέπιπτον
 εἰς ἓν.—διὰ τὸ... ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνωσι = διότι ταχέως ἐπι-
 χειροῦσιν ὅσαδήποτε ἀποφασίσωσιν.— τοῦ αἰῶνος = τοῦ βίου.—
 καὶ (διὰ τὸ) μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι=καὶ διότι οὐδὲν ἄλλο
 θεωροῦσιν ὡς ἑορτὴν. Ῥητορικὴ ὑπερβολή.— ξυμφορὰν, κατγρμ.
 =ὡς δυστυχίαν.—οὐχ ἦσσον=μᾶλλον.—εἰ... φαίη=ἐὰν ᾔθελεν
 εἶπει.—ξυνελὼν = τὸ πᾶν ἐν ὀλίγοις συγκεφαλαιώσας = ἐν συν-
 τόμῳ.—πεφυκέναι ἐπὶ τῷ κτλ.=ὅτι ἐκ φύσεως ἔχουσι πλασθῆ
 ἐπὶ τῷ σκοπῷ μήτε αὐτοὶ νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους
 ἀνθρώπους ν' ἀφίνωσι (δηλ. νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν).

Κεφ. 71.

§ 1-3. ταύτης... τοιαύτης ἀντικ. πόλεως=ἂν καὶ αὕτη, τοιαύτη
 (δηλ. ἐπικίνδυνος) οὕσα πόλις, εἶναι ἀντίπαλος. — διαμέλλετε = πάν-
 τοτε βραδύνετε.—οἴεσθε... οὐ=οὐκ οἴεσθε.—τὴν ἡσυχίαν τού-
 τοις τῶν ἀνθ... ἀρκεῖν=ὅτι ἡ ἡσυχία διαμένει ἐπὶ πλεῖστον χρό-
 νον εἰς τούτους ἐκ τῶν ἀνθρώπων.—οἱ ἂν τῇ μὲν π.δ. πράσσωσι=
 οἵτινες κατὰ μὲν τὴν παρασκευὴν δίκαια πράττουσι κατ' ἔννοιαν :
 οἵτινες δὲν παρακινεῖνται ὑπὸ τῶν προετοιμασιῶν νὰ ἀδικῶσι.—τῇ
 δὲ γνώμῃ, ἦν ἀδ., δηλοῖ ὧσι μὴ ἐπιτρέφοντες=κατὰ δὲ τὴν ἀπό-
 φασιν εἶναι φανεροὶ ὅτι, ἂν ἀδικῶνται, δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι τοῦτο
 (δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι).—ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ κτλ.=ἀλλὰ θεωρεῖτε ὅτι
 τὸ δίκαιον ἔγκειται εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ μὴ λυπῆτε τοὺς ἄλλους καὶ
 σεις αὐτοὶ νὰ μὴ βλάπτησθε ἀμυνόμενοι.—πόλει ὁμοίᾳ παροικουῦ-
 ντες=ἐὰν κατὰ μὲν πλεῖστον πόλεως ὁμόφρονος.—ἂν... ἐτυγχάνετε
 τούτου=ἠθέλετε τυγχάνειν τούτου (δηλ. τοῦ μὴ λυπεῖν καὶ βλά-
 πτεσθαι).—ἄρτι=πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 70, § 2).—ἀρχαιότροπα=
 ἀρχαϊκά.—τὰ ἐπιτηδεύματα = αἱ συνήθειαι, ἢ πολιτικὴ (πρβλ.
 κεφ. 32, § 3). πρὸς αὐτούς, βροχὺλγκ. ἀντί: πρὸς τὰ ἐπιτηδεύ-
 ματα αὐτῶν (τῶν ἸΑθ.) ἢ πρὸς=ἐν συγκρίσει.—ἀνάγκη δὲ...

κρατεῖν, τὸ πλήρες: ἀνάγκη δ' (ἔστι) (καὶ) τὰ ἐπιγιγνώμενα (τῶν ἐπιτηδευμάτων) αἰεὶ κρατεῖν (τῶν ἀρχαιοτρόπων), ὥσπερ καὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα τέχνης αἰεὶ κρατεῖ=εἶναι δὲ ἀνάγκη καὶ οἱ νεωτερισμοὶ (ἐν τῇ πολιτικῇ) πάντοτε νὰ ἐπικρατῶσι, καθὼς οἱ νεωτερισμοὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ ἐπικρατοῦσι. — νόμιμα = ἐπιτηδεύματα = ἔθιμα, πολιτικὰ ἀρχαί. — ἄριστα, δηλ. ἐστίν. — ἀναγκαζομένοις, δηλ. ἀνθρώποις: ἐκ τούτου τὸ: εἶναι πρὸς πολλὰ (= πολλοῖς ἐπιχειρεῖν) = εἰς ἀνθρώπους ἀναγκαζομένους νὰ ἐπιχειρῶσι πολλὰ. — πολλῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον πολλὰ μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ καὶ ἀντὶ νὰ ἐπιταχθῇ τούτου (καὶ πολλῆς). — ἐπιτεχνήσεως = ἐπινόησεως, καινοτομίας. — δεῖ = εἶναι ἀνάγκη. — διόπερ = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — τὰ τῶν Ἀθ. (δηλ. νόμιμα) ... ἐπὶ πλέον ὑμῶν (= μᾶλλον ἢ τὰ ὑμέτερα [δηλ. νόμιμα]) κεκαίνωται = ἡ πολιτικὴ τῶν Ἀθ. μᾶλλον ἢ ἡ ἰδική σας ἔχει νεωτερισμούς. — ἀπὸ τῆς πολυπειρίας = ἕνεκα τῆς πολλῆς (αὐτῶν) πείρας.

§ 4-7 μέχρι τοῦδε ... = μέχρι τούτου τοῦ σημείου. — ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βρ. = ἄς περιορισθῇ, ἄς σταματήσῃ ἡ βραδύτης ὑμῶν. — ὥσπερ ὑπεδέξασθε (= ὑπεσχέθητε), πρβλ. κεφ. 58, § 1. — κατὰ τάχος = ταχέως: συναπτέον τῷ βοηθήσατε. — ἵνα μή... τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε = ἵνα μὴ καταλίπητε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθίστων. — ξυγγενεῖς = ὁμοφύλους (καθ' ὅσον οἱ Ποτ. ὡς ἀποικοὶ τῶν Κορ. ἦσαν Δωριεῖς). — ἀθυμίαι = ἕνα δυσαρρεσκείας (διὰ τὴν ἀδράνειάν σας). — πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμ., δηλ. τὴν τῶν Ἀργείων, οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Λακ. — δοῦμεν δ' ἂν = ἠθέλομεν δὲ πράττει (ἐὰν δηλ. ἠθέλομεν τραπῆ πρὸς ἄλλην τινὰ συμμαχίαν). — πρὸς θεῶν τῶν ... ἀνθρώπων τῶν..., ἡ τοιαύτη θέσις τῶν οὐσιαστ. πρὸ τῶν ἐνάρθρων ἐπιθέτων (ἀντί: πρὸς τῶν ὀρκίων θεῶν... πρὸς τῶν αἰσθ. ἀνθρώπων) χάριν ἐμφάσεως τῶν οὐσιαστ. — πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῶν ὅρκων. — πρὸς ἀνθ. τῶν αἰσθ. = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων τῶν φρονίμων. — δι' ἐρημίαν = δι' ἐγκατάλειψιν (παρὰ τῶν συμμαχῶν των) = διότι αὐτοὶ δὲν τυγχάνουσι βοήθειας παρὰ τῶν συμμαχῶν των). — οἷς (= τούτοις, οἷς) ἂν ξυνομώσωσι = ταύτους, μεθ' ὧν δι' ὅρκου ἔχουσι συνδεθῆ. — βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι = ἐὰν δὲ σεῖς θέλητε νὰ εἰσθε πρόθυμοι (δηλ. εἰς τὸ νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς). — μενοῦμεν, δηλ. παρ' ὑμῖν. — μεταβαλλόμενοι = εἰ μεταβαλλοί-

μεθα = ἐὰν ἠθέλομεν μεταβάλλει (δηλ. συμμαχίαν). — ξυνηθεστέ-
ρους (= οἰκιστέρους), δηλ. ἡ ὑμᾶς. — πρὸς τάδε = ἀναφορικῶς
πρὸς ταῦτα. — μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι = νὰ μὴ καταστήσετε διὰ
τῆς ἡγεμονίας σας ἀσθενεστέραν. — παρέδωσαν, δηλ. αὐτήν.

2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρὸς βεῶν καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.

(Κεφ. 72-78)

Κεφ. 72.

τῶν δὲ Ἀθ., ἡ γενκ. ἐκ τοῦ πρὸς βεῶν. — ἔτυχε γὰρ (= ἐπεὶ)...
παρουῖσα = ἐπειδὴ κατὰ τύχην παρευρίσκατο. — πρότερον, πρὶν
δηλ. συγκληθῆ ἢ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ ὁποῖα ὠμίλησαν οἱ Κορ. — περὶ
ἄλλων, δηλ. ὑποθέσεων (καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν
ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). — ὡς ἦσθοντο (δηλ. οἱ πρὸς βεῶν)
τῶν λόγων (δηλ. τῶν Κορ.) = ὅτε ἔμαθον τοὺς λόγους τῶν Κορ. Οἱ
Ἀθ. πρὸς βεῶν δὲν παρευρίσκατο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ κατ' αὐτῶν
παρὰ τῶν συμάχων λεχθέντα ἐξωδίκως ἤκουσαν. — παριτητέα...
εἶναι, ὁ πληθ. τῶν εἰς -τέον ῥήμ. ἐπιθ. ἀντὶ τοῦ ἐνκ. συνήθους παρὰ
Θουκυδ. = δεῖν σφᾶς παριέναι = ὅτι ἔπρεπε αὐτοὶ νὰ προσέλθωσι
πρὸ τῶν Λακ. — τῶν μὲν ἐγκλ. πέρι, ἀναστροφῆ = περὶ μὲν τῶν
ἐγκλημάτων (= αἰτιάσεων). — μηδὲν ἀπολογησομένους (= ἵνα
μηδὲλως ἀπολογηθῶσιν), ἡ μετχ. κατ' αἰτιατκ. καὶ οὐχὶ κατὰ
δοτκ., ὡς ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγουμένην δοτκ. (αὐτοῖς), διότι
συνεφώνησε πρὸς τὴν αἰτιατκ. σφᾶς, τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. τοῦ
ἀναφαινομένου ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ῥήμτκ. ἐπιθ. (παριτητέα... εἶναι
= δεῖν σφᾶς παριέναι). — ὧν... ἐνεκάλουν, καθ' ἑλξιν ἀντί: ἄ...
ἐνεκάλουν (= κατηγοροῦν) περὶ τοῦ πράγματος πρὸλ. κεφ. 67, § 4.
— δηλώσαι, ἀντί τελκ. μετχ. (δηλώσοντας), ἧτις ἀνεμένετο μετὰ τὴν
προηγουμένην (ἀπολογησομένους), ἐτέθη τελικὸν ἀπρμφ. Τὰ κινή-
σεως σημαντικὰ ῥ. συντάσσονται πρὸς τὴν τελικὴν μετχ. καὶ μετὰ
τελικῶν ἀπρμφ. — περὶ τοῦ παντὸς = καθ' ὅλου. — οὐ ταχ. αὐτοῖς
βουλ. εἶναι = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται ταχέως.

—ἐν πλείονι, δηλ. χρόνῳ—ἐν μακροτέρῳ χρόνῳ.—σκεπτέον(=βου-
λευτέον), δηλ. αὐτοῖς εἶη.—τὴν σφ. πόλιν... σημεῖναι, ὅση εἶη,
πρόληψις: σημεῖναι, ὅση ἢ σφ. πόλις εἶη = γὰ δηλώσωσι πόση
ἦτο ἡ ἰδική των πόλις.—δύναμιν, αἰτ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὴν
δύναμιν.—ὑπόμνησιν ποιήσασθαι= ὑπομνησαι = γὰ ὑπενθυμίσω-
σιν. — τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τοῖς νεωτέροις, ἡ γραμματικὴ
συμμετρία ἀπῆτει τὸ ὑπόμνησιν γὰ ἦτο μετὰ τὸ πρεσβυτέροις
(=τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμνησιν). — ὧν(=τούτων, ἃ) ἦδυσαν=
ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐγνώριζον. Ἐγνώσει τὰ ἐν τοῖς Μηδικοῖς κατορθώ-
ματα τῶν Ἀθην. — ἐξήγησιν, δηλ. ποιήσασθαι (=ἐξηγήσασθαι)=
γὰ ἐξιστορήσωσι. — ὧν ἄπειροι ἦσαν = ὅσα δὲν ἐγνώριζον (ἐνεκα
τῆς νεανικῆς των ἡλικίας). — νομίζοντες, μετχ. αἰτιολγ. — ἂν
αὐτούς...τραπέσθαι=ἔτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) ἤθελον τραπή. — ἐκ τῶν
λόγων=ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λόγων των.—νομίζοντες...πολε-
μεῖν, ἡ ἔννοια: οἱ Ἀθ. πρέσβεις ἐνόμιζον ὅτι οἱ λόγοι των ἠδύναντο
γὰ συντελέσωσιν, ὥστε οἱ Λακ. γὰ μὴ ἀποφασίσωσι τὸν πόλεμον.—
τοῖς Λακεδ., ἐνταῦθα=τοῖς ἄρχουσι των Λακ., δηλ. τοῖς ἐφόροις.
— ἐς τὸ πλῆθος=πρὸ τῆς ἐκκλησίας. — εἴ τι μὴ ἀποκωλύει=ἂν
δὲν ὑπάρχη κώλυμά τι.—οἱ δέ, δηλ. οἱ ἔφοροι. — ἐπιέναι = γὰ
παρουσιασθῶσιν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ).—παρελθόντες = ἀναβάντες εἰς
τὸ βῆμα.—οἱ Ἀθ. ἔλεγον, οὔτοι ἦσαν ἄνδρες μεμυημένοι τὰς ἀρχὰς
τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ Περικλέους καὶ θεωρήσαντες
τότε καθήκόν των γὰ λαλήσωσιν εὐθαρσῶς καὶ σοβαρῶς.

Κεφ. 73.

§ 1. πρέσβευσις=ἀποστολή.—οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμ. ξαμ-
μάχοις=ἔχ: ἵνα ἀντιπῶμεν πρὸς τοὺς ἰδικούς σας συμμάχους. —
περὶ ὧν (=περὶ τούτων, περὶ ὧν) ἡ πόλις ἔπειμψε, περὶ τίνων ὑπο-
θέσεων ἀπέστειλαν αἱ Ἀθῆναι τοὺς πρέσβεις εἰς Λακ. δὲν εἶναι
γνωστόν πάντως ὅμως οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν ἐπραγμα-
τεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (πρβλ. κεφ. 72, § 1 «περὶ ἄλλων»).—
αἰσθόμενοι=ἐπειδὴ ἐμάθομεν.—καταβολὴν... οὔσαν ἡμῶν=ἔτι
πολλὴ κατακραυγὴ ὑπάρχει καθ' ἡμῶν.—παρήλθομεν=παρελη-
λύθαμεν. Περὶ τοῦ παριέναι πρβλ. κεφ. 72, § 2, «παρελθόντες». —
οὐ... ἀντεροῦντες... ἄλλ' ὅπως... καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ., ἐν τού-
τοις ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου αὕτη δηλοῦται ἀρνητικῶς (οὐ... ἀντε-

ροῦντες) καὶ θετικῶς : 1) ἀλλ' ὅπως... βουλευθήσθε καὶ 2) καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ. Τὸ 2) περιλαμβάνει: δύο τινά α') ὡς οὔτε... κεκτήμεθα καὶ β') ἢ τε πόλις... ἐστίν. Καὶ τὸ μὲν α') ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς κεφ. 75-77 καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. 78, τὸ δὲ β') ἐν τοῖς κεφ. 73, § 2-5 καὶ 74. — οὐ τοῖς ἐγκλ. τῶν πόλεων ἀντεροῦντες—ὄχι ἵνα ἀντίπωμεν εἰς τὰς (καθ' ἡμῶν) κατηγορίας τῶν πόλεων (δηλ. τῶν συμμαχικῶν [πρὸβλ. κεφ. 67]). — οὐ γὰρ... ἂν γίνοντο—διότι δὲν ἠθέλομεν ὁμιλήσει ἐνώπιον ὑμῶν ὡς δικαστῶν ἡμῶν καὶ τούτων (δηλ. τῶν πόλεων). Ἡ ἐννοια: δὲν ἀναγνωρίζομεν ὑμᾶς ὡς ἀρμοδίους νὰ κρίνητε τὰς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν συμμαχικῶν διαφοράς. Ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ ρήτωρ μετὰ τινος ἀλαζονικοῦ φρονήματος, ὅπερ κολάζεται πως διὰ τῆς δυνατικῆς ἐγκλίσεως. — ὅπως μή... βουλευθήσθε (=σκεφθῆτε), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· μετὰ τὴν τελικ. μετχ. (ἀντεροῦντες) ἔπεται τελικ. πρότασις (ὅπως μή...)' καὶ κατωτέρω πάλιν μετχ.: καὶ ἅμα βουλόμενοι. Τοιαύτας μεταβολὰς συντάξεων ἐπιδίδωκει ὁ Θουκυδ.— ὁαδίως, συναπτέον τῷ πειθόμενοι. — περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐννοεῖ τὸν πόλεμον, εἰς ὃν παρακινουσι τοὺς Λακ. οἱ Κορίνθιοι.— χειρῶν, ἐνταῦθα = κακῶς.— καὶ ἅμα βουλόμενοι = καὶ συγχρόνως διότι θέλομεν.— περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ... καθ.— ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καθολικὴν κρίσιν, ἣτις πρὸ πολλοῦ ἐπικρατεῖ καθ' ἡμῶν.— ὡς = ὅτι.— οὔτε ἀπειθῶς, λιτότης = πᾶνυ κατὰ τὸ εἶκός = δικαιοσύνη.— ἂ κεκτήμεθα, δηλ. ἡγεμονίαν.

§ 2-3. τὰ... πᾶνυ παλαιά, δηλ. ἔργα τῶν Ἀθηναίων. Νοοῦνται τὰ κατὰ Ἀμαζόνια καὶ Θρᾶκας καὶ Ἡρακλείδας, ἅτινα συνέβησαν ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις.— τί δὴ λέγειν—τίς ἢ ἀνάγκη νὰ λέγωμεν.— ὧν ἀκοαὶ... μάρτυρες. ., ἢ σύνταξις: ὧν μάρτυρες μᾶλλον ἀκοαὶ λόγων (δηλ. εἰσὶν) ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων—τῶν ὁποίων μάρτυρες εἶναι μᾶλλον ἀκουσθέντες λόγοι (=παραδόσεις, φῆμαι) ἢ αὐτοψία τῶν ἀκρατῶν. Ἡ ἐννοια: τὰ πολὺ παλαιά ἔργα εἶναι γνωστὰ ἐκ φήμης μόνον καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοψίας.— τὰ Μηδικὰ—τοὺς Περσικοὺς πολέμους.— καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε—καὶ (πάντα) ὅσα οἱ ἴδιοι ἐκ πείρας γνωρίζετε. Οἱ Ἀθ. καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔπραξαν γενναῖα ἔργα, τὰ ὅποια καὶ οἱ ἀκραταὶ ὡς σύγχρονοι γνωρίζουσιν.— εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἐστὶν (δηλ. ἡμῖν) ἀεὶ προβαλλομένοις—ἂν καὶ μᾶλλον ὀχληρὸν (παρὰ εὐχάριστον) θὰ εἶναι εἰς

ἡμᾶς προβάλλοντες πάντοτε ταῦτα (δηλ. τὰ Μηδικὰ καὶ τὰ ἄλλα κατορθώματα ἡμῶν) πρὸς ὑποστήριξιν. Ἡ ἐνόχλησις κείται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ περιαιτολογῶσιν οἱ Ἄθ.—ἀνάγκη, δηλ. ἐστί.—καὶ γὰρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνάγκη λέγειν.—ὅτε ἐδρωμέν=ὅτε ἡμεῖθα ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις=ὅτε ἐπολεμοῦμεν κατὰ τῶν Περσῶν.—ἐπ' ὠφελίᾳ=πρὸς ὠφέλειαν (δηλ. πάσης τῆς Ἑλλάδος).—ἐκινδυνεύετο (ἀπρόσ. παθητ.), δηλ. ὑφ' ἡμῶν = ἐκινδυνεύετο κίνδυνος ὑφ' ἡμῶν = διετρέχομεν κίνδυνον.—ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρους μετέσχετε=τῆς ὁποίας (δηλ. ὠφελείας) μέρος τῶν μὲν καρπῶν μετέσχετε.—(ἥς...) τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός... στερισκόμεθα=(τῆς ὁποίας) τὴν μνείαν ὅμως ἄς μὴ στερώμεθα ὅλως διόλου. Ἡ ἔννοια: ἐν ᾧ ὠφελήθητε ἐκ τῶν κινδύνων ἡμῶν ἐν τοῖς Μηδικοῖς, δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζητε ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν λόγον περὶ αὐτῶν. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ μὲν ἔργου—τοῦ δὲ λόγου, μέρος—παντός.—εἴ τι ὠφελεί=ἐάν κατὰ τι ὠφελῆ (δηλ. ὁ περὶ αὐτῶν λόγος).—ὀρθήσεται, δηλ. τὰ Μηδικὰ.—οὐ... μᾶλλον... ἢ =ὄχι τόσον... ὅσον.—παραιτήσεως ἕνεκα=ἵνα δικαιολογηθῶμεν (πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας τῶν συμμάχων). Παρατηρητέον τὸ φρόνημα καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια, μεθ' οἷς ὀμιλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῶν Ἄθην πρὸβλ. κεφ. 72, § 2—κεφ. 73, § 1).—μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, δηλ. ἕνεκα = ἵνα ἀποδείξωμεν καὶ δηλώσωμεν.—πρὸς οἷαν... πόλιν=οἷα (=ποία) ἐστὶν ἡ πόλις, πρὸς ἣν (πρὸβλ. κεφ. 70, § 1).—ὑμῖν... ὁ ἀγὼν καταστήσεται (=ἔσται)=ὕμεις θ' ἀγωνισθῆτε.—μὴ εὖ βουλευομένοις=ἐάν δὲν σκέπησθε καλῶς.

§ 4-δ. γὰρ, διασαφητικός.—Μαραθῶνί τε = καὶ ἐν Μαραθῶνι ἢ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω καὶ, ὅτε τὸ ὕστερον...—μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ=ὅτι μόνοι πρὸ τῶν ἄλλων ἀνελάθομεν τὸν κατὰ βαρβάρου (δηλ. τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν) κίνδυνον. Ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν Ἄθ. καὶ 1,000 Πλαταιεῖς: δὲν ἀναφέρονται ὅμως οὗτοι διὰ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ αὐτοτελές.—ὅτε τὸ ὕστερον, μετὰ 10 ἔτη.—ἦλθεν, ὁ βάρβαρος (=ὁ Ξέρξης).—ὄντες, μετχ. αἰτιολογκ.—κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι=ν' ἀποκρούωμεν αὐτὸν κατὰ ξηράν.—ἐσβάντες, μετ. χρονκ. μετὰ τούτου συναπτέον τὸ πανδημεί.—ξυμμαχῆσαι, δηλ. τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι τὸ ἀπρμψ. ἐκ τοῦ φαμέν = ὅτι ἐναυμαχῆσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.—ὑπερ ἔσχε (=ἐκώ-

λυσε) μὴ . . . πορθεῖν=καὶ τοῦτο ἀκριβῶς (δηλ. τὸ ἐν Σαλ. ναυμαχῆσαι) ἠμποδίσε νὰ λεηλατήσῃ.— αὐτόν, τὸν βάρβαρον. — ἀδυνάτων ἂν ὄντων (δηλ. τῶν Πελοποννησίων)=ὁπότε (ἂν δηλ. ὁ βάρβαρος ἐπέπλεεν) δὲν θὰ ἠδύναντο οἱ Πελ.— πρὸς ναῦς πολ-
λὰς=ἐναντίον πολλῶν πλοίων.— ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν = νὰ βοη-
θῶσιν ἀλλήλους.— τεκμήριον = ἀπόδειξιν (τούτου, ὅτι δηλ. ἡ ἐν
Σαλ. ναυμαχία ἠμποδίσεν αὐτὸν ἐπιπλέοντα εἰς τὰς Πελ. πόλεις
νὰ λεηλατήσῃ αὐτάς).—αὐτός, δηλ. ὁ βάρβαρος.— νικηθεὶς, μετχ.
χρονκ.— ταῖς ναυσὶ=ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.— ὡς οὐκέτι . . . τῆς δυνά-
μεως=ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ δύναμις του δὲν ἦτο πλέον ἀξιόμα-
χος.— κατὰ τάχος = ταχέως.— τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ=μὲ τὸ
περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του. Μετὰ τοῦ ὀλιγωτέρου μέρους
τοῦ στρατοῦ κατελείφθη ὁ Μαρδόνιος ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Κεφ. 74.

§ 1-2. τοιούτου (κτγρμ.)... ξυμβάντος τούτου (ὕποκμ.)=ἄφ' οὗ
τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ ναυμαχῆσωμεν ἐν Σαλ.) συνέβη τοιοῦτον· κατ'
ἔννοιαν : ἄφ' οὗ τοῦτο τοιαύτας συνεπειὰς ἔσχε.— μέντοι, ἐνταῦθα
=λοιπόν.— καὶ σαφῶς δηλωθέντος=καὶ ἄφ' οὗ σαφῶς ἐδηλώθη·
ὡς ὕποκμ ἢ ἐπομένῃ πρότασις : ὅτι κτλ.—ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλ.
τὰ πράγματα ἐγένετο = ἡ σωτηρία τῶν Ἑλ. ἐξηρτήθη ἐκ τῶν
πλοίων.— τοῖα τὰ ὄφελ. κτλ., πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρότασις :
μάθητε ὅτι.—ἐς αὐτό, δηλ. πρὸς ἐπίτευξιν τούτου τοῦ ἀποτελέσμα-
τος.—ἀριθμόν τε . . . ἀοκνοτάτην, ἐπεξήγησις τοῦ τοῖα.—ἄνδρα,
δηλ. τὸν Θεμιστοκλέα· πρβλ. κατωτέρω.— ἀοκνοτάτην = ἐνεργη-
τικωτάτην.—ναῦς μὲν . . . οὐ προετιμωρήσατε, — ἐπεξήγησις τοῦ
ἀριθμόν τε... ἀοκνοτάτην.—ναῦς, δηλ. παρεσχόμεθα· νοητέον τὸ
αὐτὸ ῥ. καὶ εἰς τό : Θεμ. ἄρχοντα.— μὲν γε, ὁ γε = ὡς γνωστόν.
— ἐς τὰς τετρακοσίας = ἐκ τῶν τετρακοσίων· αἱ νῆες ἀκριβῶς
ἦσαν 378, ἐξ ὧν οἱ Ἄθην. παρέσχον 200· δι' αὐτὸ καὶ ἡ δῆλωσις :
ὀλίγω ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν ἀκριβῆς· καθ' ὅσον αἱ δύο μοῖ-
ραι (=2/3) τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν πλοίων = 260 περίπου.—ἐν τῷ
στενῷ, δηλ. τῆς Σαλαμίδος.— ναυμαχῆσαι = τοῦ ναυμαχῆσαι· ἐκ
τοῦ αἰτιώτατος.— ὅπερ, δηλ. τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ.— τὰ
πράγματα, κατ' ἔννοιαν = ἡμᾶς.— καὶ αὐτοί, νοητέον ἐκ τοῦ
προηγούμενου ὅς τὸ ὄν = καὶ ὄν αὐτοὶ = καὶ τὸν ὅποιον ὕμεις

αὐτοί. — διή = ἀκριβῶς. — ἐτιμῆσατε, οἱ Λακ. μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἀπέδωκαν πολλὰς τιμὰς τῷ Θεμ. ἔδωκαν αὐτῷ στέφανον ἐλαίας, πολυτελεῖ ἄμαξαν καὶ τριακόσιοι ἵπποις τῆς Σπάρτης ἠκολούθησαν αὐτὸν ἐπισήμως μέχρι τῶν συνόρων τῆς χώρας. Τοιοῦτων τιμῶν οὐδέποτε εἶχε τύχει ξένος ἐν Σπάρτῃ. — ἄνδρα ξένον=καίπερ ἄνδρα ξένον ὄντα=ἄν καὶ ἦτο ξένος (οὐχὶ Σπαρτιάτης). — ὡς ὑμᾶς=πρὸς ὑμᾶς. — ἐλθόντων, δηλ. ξένων. — καὶ πολὺ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθτ. τολμηροτάτην. — οἱ γε = διότι ἡμεῖς ὡς γνωστόν. — τῶν ἄλλων ἤδη... δουλευόντων=ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι τότε πλεόν ἦσαν ὑπόδουλοι (τῷ βαρβάρῳ). — μέχρι ἡμῶν, κυρίως =μέχρι τῶν ὀρίων ἡμῶν· εἶτα=πάντες πλὴν ἡμῶν. — ἠξιώσαμεν = ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. προλιπεῖν, γενέσθαι, κινδυνεῦσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι. — τὰ οἰκεία = τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν. — διαφθείραντες = ἀφῆσαντες γὰρ καταστραφῶσιν (ὑπὸ τῶν βαρβάρων)=θυσιάσαντες. — μηδ' ὡς=μηδὲ οὕτως, δηλ. ὑπὸ τόσῳ δυσχερεῖς περιστάσεις. — τό... κοινὸν = τὴν κοινὴν σωτηρίαν. — τῶν περιλοίπων=τῶν λοιπῶν (τῶν μὴ δεδουλωμένων τῷ βαρβάρῳ). — προλιπεῖν=καταλιπεῖν. — μηδὲ σκεδασθέντες ἀχω. αὐτ. γενέσθαι=μηδὲ διασπαρέντες γὰρ γίνωμεν ἄχρηστοι εἰς αὐτοὺς (τοὺς συμμάχους). — μὴ ὀργισθῆναι = μὴ μνησικακῆσαι. — ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε=διότι· δὲν ἐδογθῆσατε προγγουμένους (πρὸ τοῦ δηλ. εἰσβάλλῃ ὁ βάρβαρος εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἡμᾶς.

§ 3-4. οὐχ ἦσσον=μᾶλλον. — αὐτοὶ ὠφελῆσαι=ἔτι ἡμεῖς αὐτοὶ ὠφελήσαμεν. — ἢ τυχεῖν=ἢ ἔτι· ἐτύχομεν. — τούτου, δηλ. τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν ὠφελείας. — ἀπὸ οἰκουμένων τῶν πόλεων = (ἐρμώμενοι) ἀπὸ πόλεων, αἵτινες κατοκοῦντο. — ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι (=οἰκείν), δηλ. τὰς πόλεις=ἐπὶ τῷ σκοπῷ γὰρ κατοικῆτε τὰς πόλεις καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. — ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν =μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν ἢ ἡμῶν. — ὅτε γοῦν (=τοῦλάχιστον) κτλ., ἢ παρενθετικὴ πρότασις χρησιμεύει ὡς αἰτιολογία τοῦ· οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν=(λέγομεν τοῦτο, διότι) ἔτε κτλ. — σῶσι, ὡς κατέχοντες ἔτι τὴν πόλιν ἡμῶν. — παρεγένεσθε=ἐδογθῆσατε. — ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης ἔτι δομώμενοι=ἐρμώμενοι· ἀπὸ πόλεως μὴ ὑπαρχούσης πλεόν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό· ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων. — καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βρ. ἐλ. οὔσης κινδυνεύοντες=καὶ κινδυνεύοντες ὑπὲρ πόλεως, ἣς ἢ ἀνάγκησις ἐστηρίζετο ἐπὶ μικρᾶς ἐλπίδος· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό :

ἐπὶ τῷ τὸ λ. νέμεσθαι. — ξυνεσώσαμεν ἡμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡ. αὐτοὺς = συνετελέσαμεν κατὰ τὰς δυνάμεις ἡμῶν εἰς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν. — εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν = ἂν δὲ ἠθέλομεν προσχωρήσει. — δεισαντες . . . περὶ τῆς χώρας = φοβηθέντες διὰ τὴν χώραν μας. — ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, δηλ. προσεχώρησαν. — ἢ μὴ ἐτολμ. = ἢ εἰ μὴ ἐτολμ. = ἢ ἂν δὲν ἠθέλομεν τολμήσει. — ὕστερον, δηλ. μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβολὴν τοῦ βαρβάρου. — ὡς διεφθαμένοι = θεωροῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς κατεστραμμένους. — οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει (= οὐδεμία πλέον ἀνάγκη θὰ ἦτο) . . . ναυμαχεῖν, εἰρωνικῶς, διότι κατὰ θάλασσαν ἢ Σπάρτη ἦτο ἀσθενής. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχῶς. — ἂν . . . προσχώρησε τὰ πο. = ἤθελον προσχωρήσει τὰ πράγματα. — αὐτῷ, δηλ. τῷ βαρβάρῳ. — ἢ ὡς = ὅπως.

Κεφ. 75.

ἄρ' = ἄρ' οὐ = ἄρα γε δέν. — τότε, δηλ. κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. — γνώμης ξυνέσεως, δηλ. ἔνεκα = ἔνεκα τῆς συνέσεως τῆς ἀποφάσεως = ἔνεκα τῆς συνετῆς ἀποφάσεως (δηλ. τοῦ νὰ καταλίπωμεν τὴν πόλιν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς ναῦς). — ἀρχῆς γε ἧς (= ἡν) ἔχομεν . . . τοῖς Ἑ. μὴ οὕτως ἄγαν ἐπ. διακεισθαι = νὰ μὴ φθονώμεθα τόσον πολὺ ὑπὸ τῶν Ἑλλ. διὰ τὴν ἡγεμονίαν τοῦλάχιστον, ἣν ἔχομεν. — αὐτὴν τήνδε, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν. — οὐ βιασάμενοι = οὐ βία. — ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελήσαντων = ἐπειδὴ ὑμεῖς μὲν δὲν ἠθελήσατε. — παραμειναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ β. = νὰ μείνητε μέχρι τέλους πρὸς καταπολέμησιν τῶν λειψάνων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. Ἐννοοῦνται αἱ φρουραὶ, αἵτινες εἶχον καταλειφθῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν Θράκῃ καὶ Ἑλλησπόντῳ. — ἡμῖν δέ, προτάσσεται ἐμφαντικῶς, ὡς καὶ ἡ γενκ. αὐτῶν. — προσελθόντων τῶν ξιμ. καὶ αὐτῶν δεηθέντων (δηλ. ἡμῶν) = ἐπειδὴ προσήλθον οἱ σύμμαχοι καὶ αὐτοὶ μόνοι τῶν παρεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἡγεμόνας, δηλ. αὐτῶν. — ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου = ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. — τὸ πρῶτον, ἢ ἀντίθεσις κατωτέρω: καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει κτλ. Ἡ ἔννοια: πρῶτον μὲν νὰ προαγάγωμεν τὴν ἡγεμονίαν, ἔπειτα δὲ νὰ μὴ καταλίπωμεν αὐτήν. — προαγαγεῖν αὐτήν = ν' ἀναπτύξωμεν αὐτήν (δηλ. τὴν ἡγεμονίαν). — ἐς τόδε = μέχρις αὐτοῦ τοῦ

σημείου (εἰς ὃ εἶναι νῦν).—μάλιστα=κατ' ἐξοχήν.— ὑπὸ δέους = ἔνεκα φόβου (δηλ. πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων). Ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων: οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι κτλ.— τιμῆς, νοητέα ἢ ὑπὸ = ἔνεκα τιμῆς (ἣς ἀπελευόμεν ὡς ἡγεμόνες).—ὠφελείας, καὶ ἐνταῦθα νοητέα: ἢ ὑπὸ = ἔνεκα ὠφελείας (ἣν εἵχομεν ὡς ἀναπτύσσοντες τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως).— ἔτι, συναπτέον τῷ οὐκ = οὐκέτι.—τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους=ἐπειδὴ εἴμεθα μισητοὶ εἰς τοὺς πολλοὺς (τῶν συμμάχων). — καὶ τινων καὶ ἤδη ἀπ. κατεστραμμένων= καὶ ἐπειδὴ τινες (σύμμαχοι) ἔνεκα τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν εἶχον ἤδη ὑποδουλωθῆναι.— ὑμῶν τε . . . φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων. . . ὄντων=καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς δὲν εἴσθε πλέον ὁμοίως (ὡς πρότερον) φίλοι ἡμῶν, ἀλλ' ὑποπτεύομεν ὑμᾶς καὶ εἴσθε ἐναντίοι.— ἀνέντας (δηλ. τὴν ἀοχίην) κινδυνεύειν, ἐκ τοῦ οὐκ ἀσφαλὲς . . . εἶναι (δηλ. ἡμᾶς)=δὲν ἐφαίνετο πλέον ἔτι ἦτο ἀσφαλὲς χαλαρώσαντες (= παραιτήσαντες) τὴν ἡγεμονίαν νὰ κινδυνεύωμεν.—καὶ γὰρ ἂν . . . , δηλ. εἰ ἀνεῖμεν ἐπομένως= διότι ἄλλως αἱ ἀπ' ἡμῶν ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς θὰ ἐγίνοντο.—πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον (δηλ. ἐστί)... εὐ τίθεσθαι, γνωμικόν=εἰς ὅλους δὲ εἶναι ἄμεμπτον νὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ συμφέροντά των προκειμένου περὶ τῶν μεγίστων κινδύνων. Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς πρέπει νὰ φθονῇ τινα, διότι διευθετεῖ καλῶς τὰ συμφέροντά του, ὅταν διατρέχῃ τὸν μέγιστον κίνδυνον. Μέγιστος δὲ κίνδυνος διὰ τοὺς Ἀθηγ. ἀναγκάζων αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα ἦτο αἱ ἀποστάσεις τῶν συμμάχων.

Κεφ. 76.

§ 1-2. ὑμεῖς γοῦν (= παραδείγματος χάριν), ταῦτα ἐπιφέρονται πρὸς διασάφησιν τοῦ λεχθέντος ἐν τέλει τοῦ κεφ. 75, § 4 «πᾶσι ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφ. εὐ... τίθεσθαι».—ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφελίμον καταστησάμενοι = πρὸς τὸ συμφέρον σας τακτοποιήσαντες (δι' ἰδρύσεως δηλ. ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλιγαρχιῶν). — ἐξηγεῖσθε = εἴσθε ἡγεμόνες.— τότε, δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά.— ὑπομείναντες διὰ παντός (δηλ. τοῦ χρόνου) = παραμείναντες μέχρι τέλους ἢ ἀντίθεσις ἐν κεφ. 75, § 2: «ὑμῶν οὐκ ἐθέλησάντων παραμείναι». — εἰ . . . ἀπήχθησθε = ἂν . . . ἠθέλετε γίνει μισητοί.—ἐν τῇ ἡγε-

μονία=κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡγεμονίας ὑμῶν.— ὥσπερ ἡμεῖς, δηλ. ἀπηχθήμεθα νῦν.— εὐ ἴσμεν μὴ (=οὐκ) ἂν... τοῖς ξυμ.= καλῶς γνωρίζομεν ὅτι σεῖς ὄχι ὀλιγώτερον (ἡμῶν) ἠθέλετε γίνεσθαι ὀχληροὶ εἰς τοὺς συμμάχους (διὰ τῶν βιαίων μέτρων, ἃ θὰ ἐλαμβάνετε κατ' αὐτῶν).—καὶ ἀναγκασθέντας ἂν=καὶ ὅτι ἠθέλετε ἀναγκασθῆ.— ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς = ἢ νὰ ἄρχητε ἰσχυρῶς (ὅπως συγκρατήσητε τοὺς συμμάχους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν).— ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν = ἢ σεῖς αὐτοὶ νὰ κινδυνεύητε (ἐκ μέρους τῶν συμμάχων).—οὕτως = κατὰ ταῦτα.— ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου = παρὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.—εἰ... ἐδεξάμεθα καὶ μὴ ἀνεῖμεν = διότι ἐδέχθημεν καὶ δὲν ἀφήσαμεν.— νικηθέντες, μτφρκ.=ἀναγκασθέντες· ἢ μετχ. αἰτιολογκ.— τιμῆς καὶ δέους ὄφελ., ἐπανάλγηψις τῶν αἰτίων τῶν δηλωθέντων ἐν κεφ. 75, § 3.— αὐ̄ = ἀφ' ἐτέρου.— τοῦ τοιοῦτου, δηλ. τοῦ ἄρχειν.— ὑπάρξαντες = ἐπειδὴ ἐκάμαμεν ἀρχήν.— ἀλλ'... καθεστῶτος, γενκ. ἀπόλυτος· ὑποκμ. ταύτης τό: τὸν ἦσσω... κατείργεσθαι=ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀνέκαθεν εἶναι καθιερωμένη συνήθεια ὁ κατώτερος νὰ καταπιέζηται ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου.— ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, διὰ τοῦ τε ἐπιφέρεται νέα αἰτία, δι' ἣν οἱ Ἰ. Ἀθ. ἀπεδέχθησαν καὶ διετήρησαν τὴν ἀρχήν=καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως ἐνομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι (τοῦ ἄρχειν).— καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, δηλ. ἄξιοι εἶναι.— μέχρι οὐ... νῦν =μέχρι τοῦ νῦν, ὅτε.— τὰ ξυμφ. λογιζόμενοι=λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ συμφέροντα ὑμῶν.— τῷ δικαίῳ λόγῳ... χοῖσθε = προβάλλετε τὸ δίκαιον (ὅτι δηλ. οἱ Ἰ. Ἐλλ. πρέπει νὰ μὴ ἡγεμονεύονται, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι).— ὄν=ἀλλὰ τοῦτον, δηλ. τὸν δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο τὸ δίκαιον.— πω = ἕως τώρα ἀκόμη.— παρατυχὸν (αἰτκ. ἀπόλυτος) ἰσχύι τι κτήσασθαι = ἂν ἔτυχε περίστασις ν' ἀποκτήσῃ τις δι' ἰσχύος.— προθεις (=προτιμῆσας), δηλ. τῆς ἰσχύος.— τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο, ὁ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν περιττεύει=ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ νὰ πλεονεκτῇ.

§ 3-4. ἔπαινεῖσθαι τε ἄξιοι, δηλ. εἰσὶ = καὶ διὰ τοῦτο (=τε) εἶναι ἀξιόπαινοι ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Ἰ. Ἀθην.).—χορησάμενοι τῇ ἀνθ. φύσει = ἀκολουθήσαντες τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.— ὥστε ἐτέρων ἄρχειν (=ἐτέρων ἄρχειν), ἐπεξήγησις=δηλ. νὰ ἄρχωσιν ἄλλων.— δικαιοτέροι... γεγέννηται=ἔχουσι δειχθῆ (πρὸς τοὺς ὑπερκόους) δικαιοτέροι.— ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν=παρ' ὅσον ἀπῆ-

ται ἢ ὑπάρχουσα (εἰς αὐτοὺς) δύναμις.— ἄλλους γ' ἂν οὖν (= γοῦν ἂν) . . . δεῖξαι ἂν= ἄλλοι τοῦλάχιστον νομιζόμεν... ὅτι ἤθελον δεῖξει. Ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ τοὺς Λακ. Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ δυνατηκοῦ ἂν πρβλ. κεφ. 36, § 3.— τὰ ἡμέτερα λαβόντες = ἔαν εἶχον τὴν ἡμετέραν ἀρχήν.— μάλιστα = κατ' ἐξοχήν.— εἴ τι μετριάζομεν (= ἂν κατὰ τι εἴμεθα ἐπιεικεῖς), λιτότης ἀντί: ὡς μετριάζομεν = πόσον εἴμεθα ἐπιεικεῖς.— καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς = καὶ διὰ τὴν ἐπιεικειαν ἡμῶν.— ἀδοξία = δυσφύμησις.— τὸ πλέον = μᾶλλον.— οὐκ εἰκότως= ἀδίκως.— περιέστη= ἐπηκολούθησεν.

Κεφ. 77.

§ 1-3. καὶ (=καίπερ) ἐλασσούμενοι= ἂν καὶ καταδικαζόμεθα (καθ' ὅσον οὐδὲλως ποιούμεθα χρῆσιν τῆς ἡμετέρας δυνάμεως πρβλ. κεφ. 76, § 3).— ἐν ταῖς ξυμβολαίαις . . . δίκαις = ἐν ταῖς δίκαις ταῖς προερχομέναις ἐξ ἰδιωτικῶν συμβολαίων (καὶ δικαζομέναις ἐν δικαστηρίοις τῶν συμμαχίδων πόλεων).— καὶ παρ' ἡμῶν αὐτοῖς . . . ποιήσαντες τὰς κρίσεις = καὶ ἂν καὶ διετάξαμεν νὰ γίνωνται αἱ δίκαι παρ' ἡμῶν αὐτοῖς (δηλ. εἰς τὰ παρ' ἡμῶν δικαστήρια).— ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις = κατὰ τοὺς ὁμοίους (ἡμῶν τε καὶ τοῖς συμμαχοῦς) νόμους, χωρὶς δηλ. ἡμεῖς ὡς ἡγεμόνες νὰ ἔχωμεν προνόμιόν τινα.— φιλοδικεῖν δοκοῦμεν = θεωρούμεθα (παρὰ τῶν συμμαχῶν) ὅτι εἴμεθα φιλόδικοι (= ὅτι ἀγαπῶμεν τὰς δίκας).— αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμαχῶν.— σκοπεῖ = ἐξετάζει ἐκ τούτου ἐξαρτ. ἢ πλαγίᾳ ἐρωτημητ. πρότασις: διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίεται = διατὶ τοῦτο τὸ ὄνειδος (δηλ. τὸ φιλοδικεῖν) δὲν ἀποδίδεται.— τοῖς καὶ ἄλλοιθί που ἀρχὴν ἔχουσι= εἰς τοὺς ἔχοντας ἀρχὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη.— καὶ ἦσον ἡμ. πρὸς τοὺς ὑπ. μετρ. οὔσι= καὶ εἰς τοὺς ὄντας πρὸς τοὺς ὑπερκόους των ἐπιεικεῖς ὀλιγώτερον ἡμῶν.— βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται = διότι εἰς ὅσους εἶναι δυνατόν νὰ μεταχειρίζονται βίαν, οὗτοι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσι νὰ δικάζωνται. Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν: εἰκότως τοῦτο οὐκ ὀνειδίεται αὐτοῖς διὰ τὸ ὁμοιοτέλεστον δὲ (βιάζεσθαι-δικάζεσθαι) λαμβάνει χαρακτηριστὰ παρομοιώδη.— οἱ δὲ= οὗτοι ὅμως (δηλ. οἱ σύμμαχοι ἡμῶν).— πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου

ὀμιλεῖν=ν' ἀναστρέφονται πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ (ὡς ἴσοι δηλ. πρὸς ἴσους, οὐχὶ ὡς ὑπῆκοοι πρὸς ἄρχοντας).—ἦν τι . . . καὶ ὀπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν = ἐὰν κατὰ τι . . . καὶ ἐλάχιστον ζημιωθῶσιν.—παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χοῖναι=παρὰ τὸ οἶεσθαι μὴ χοῖναι (δηλ. ἐλαττωθῆναι) = παρὰ τὴν δοξασίαν αὐτῶν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ζημιωθῶσιν.—ἢ γνώμη ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν=ἢ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ βιαίου μέτρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡμῶν· οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι ἀποδοτέοι τῷ ἐλασσωθῶσιν.—οὐ . . . χάριν ἔχουσι = δὲν χρεωστοῦσι χάριν. — τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι = διότι δὲν στεροῦνται τοῦ περισσοτέρου (δηλ. τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐξισώσεως).—τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπότερον φέρουσιν = ἀγανακτοῦσι περισσότερον διὰ τὸ ἐλλεῖπον (δηλ. τὴν μὴ τελείαν ἐξίσωσιν).—ἢ εἰ . . . φανερωῶς ἐπλεον. = παρὰ ἐὰν φανερωῶς ἐπλεονεκτοῦμεν.—ἀπὸ πρώτης (δηλ. ἀρχῆς) ἀποθέμενοι τὸν νόμον = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀφήσαντες κατὰ μέρος πᾶσαν νόμιμον διάταξιν.—ἐκείνως δ' (= γὰρ) = κατ' ἐκεῖνον δηλ. τὸν τρόπον (ἂν δηλ. φανερωῶς ἐπλεονεκτοῦμεν).—οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον=οὐδὲ αὐτοὶ θὰ ἀντέλεγον.—ὡς οὐ χρεῶν, δηλ. ἐστί=ὅτι δὲν πρέπει.—τὸν ἴσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν = ὁ ἀσθενέστερος νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν ἔχοντα δύναμιν.

§ 4-6. ἀδικούμενοί τε (=οὔν). μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι = κατὰ ταῦτα ὅταν ἀδικῶνται μᾶλλον παρὰ ὅταν ὑπέκωσιν εἰς τὴν βίαν.—ὡς εἴκειν = καθὼς φαίνεται. — τὸ μὲν = ἐκεῖνο μὲν, δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι—ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ (ἄρσενκ.) δοκεῖν πλεον.=φαίνεται πλεονεξία προερχομένη ἀπὸ τοῦ ὁμοίου.—τὸ δ' = τοῦτο δέ, δηλ. τὸ βιάζεσθαι.—ἀπὸ τοῦ κρείσσονος (ἄρσενκ.) καταναγκάζει = ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου. — γοῦν = παραδείγματος χάριν.—τούτων, ἄ δηλ. πάσχουσι σήμερον ὑπ' ἡμῶν.—πάσχοντες = εἰ καὶ ἔπασχον. — ἠνείχοντο = ὑπέμενον (ταῦτα). — χαλεπῆ=ἀφόρητος. — δοκεῖ, δηλ. αὐτοῖς. — εἰκότως=εὐλόγως· ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρήμ. χάριν ἐμφάσεως. — τὸ παρὸν γὰρ . . . τοῖς ὑπηκόοις (δηλ. ἐστί), γνωμικόν = διότι ἢ παρούσα ἐξουσία πάντοτε εἶναι βαρεῖα εἰς τοὺς ὑπηκόους. Ἐνταῦθα ἀφίνων ὁ ῥήτωρ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν Ἀθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν τῆς δυσαρσεκείας τῶν ὑπηκόων.—ὁμεῖς γ' ἂν οὔν (=γοῦν ἂν) . . . τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν μεταβάλοιτε=ὁμεῖς παρα-

δειγμ. χάριν ταχέως ἠθέλετε μεταβάλλει τὴν εὐνοίαν (εἰς δυσμένειαν).
 Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἄν. πρὸ βλ. κερ. 76, § 4. — εἰ... ἄρξαιτε
 = ἐὰν ἠθέλετε ἄρξει. — καθελόντες ἡμᾶς = καταβιβάσαντες ἡμᾶς
 (ἀπὸ τῆς ἀρχῆς). — ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος ἠλείφατε = τὴν
 ὁποίαν (εὐνοίαν) ἔχετε λάθει διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον (τῶν συμ-
 μάχων). — εἶπερ... ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε = ἐὰν βεβαίως καὶ
 τώρα θὰ ἔχγητε τὰ αὐτὰ φρονήματα. — οἷα καὶ τότε... ὑπεδεί-
 ξατε = τὰ ὁποῖα καὶ τότε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐδείξατε. — πρὸς τὸν
 Μ. δι' ὀλίγου (δηλ. χρόνου) ἠγησάμενοι = ὅτε ἐλάβετε πρὸς καιρὸν
 τὴν ἡγεμονίαν κατὰ τοῦ Μήδου (δηλ. ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν
 Περσῶν μέχρι τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Παυσανίου ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου).
 — ἄμεικτα γὰρ τὰ τε = ἄμεικτά τε γὰρ τὰ κτλ. τὸ δὲ ἄμεικτα =
 ἀσύμφωνα, ἐπομένως ἀκατάλληλα πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν
 ἄλλων. — τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα = τὰ ἔθιμα ὑμῶν αὐτῶν. —
 τοῖς ἄλλοις = τοῖς νομίμοις τῶν ἄλλων = πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν ἄλλων.
 — εἷς ἕκαστος, ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἰδίᾳ τὸν Παυσανίαν. — εἷς
 ἕκαστος, δηλ. ὑμῶν. — ἐξιόν, δηλ. πρὸς πόλεμον. — τούτοις, δηλ.
 τοῖς νομίμοις. — οὐθ' οἷς (= τούτοις, οἷς). . . νομίζει (= χοῖται) =
 οὔτε ὅσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς μεταχειρίζεται. — ὑμεῖς γ' ἂν οὖν . . .
 Ἑλλάς νομίζει, ἢ ἔννοια : ἐὰν ἀνελαμβάνετε σεις τὴν ἡγεμονίαν
 ἀντὶ ἡμῶν, θὰ ἦσθε ὡσαύτως ὀχληροὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους καὶ ἔτι
 μᾶλλον ἢ ἡμεῖς· διότι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ὑμῶν δὲν συμβιβάζονται
 πρὸς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Κερ. 78.

ὡς οὐ περὶ βραχέων = ὡς (βουλευόμενοι) περὶ οὐ βραχέων =
 διότι σκέπτεσθε περὶ σπουδαιστάτων πραγμάτων. — βραδέως . . .
 βραχέων, παρήχησις. — καὶ μὴ . . . προσθῆσθε = καὶ μὴ ἀνα-
 λάβητε. — ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι = εἰς ξένας γνώμας
 καὶ εἰς (ξένα) παράπονα (δηλ. τῶν Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων
 συμμάχων). — οἰκτεῖον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀλλοτρίαις. — πόνον
 = κακόν. — τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρόλη-
 ψις = ὅσος δ' ἐστὶν ὁ παράλογος (= ὁ παραλογισμὸς) τοῦ πολέ-
 μου = πόσον δὲ εἶναι τὸ ἀνυπολόγιστον τοῦ πολέμου. — πρὶν ἐν
 αὐτῷ (δηλ. τῷ πολέμῳ) γενέσθαι = προτοῦ νὰ ἔλθγητε εἰς αὐτόν. —

προδιάνωτε=σκεφθῆτε προηγουμένως.—ἐς τύχας...περίστασθαι
 =νά καταντᾶ εἰς περιπετείας.—φιλεῖ (=συνηθίζει), δηλ. ὁ πόλε-
 μας.—τὰ πολλά=ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.=ῶν (δηλ. τυχῶν) ἴσον τε
 ἀπέχομεν=ἐκ τῶν ὁποίων περιπετειῶν ἐξ ἴσου εἴμεθα μακρὰν
 (δηλ. ἡμεῖς οἱ Ἀθηγ. καὶ σεις οἱ Λακ.).—καὶ ὁποτέρως ἔσται
 (=γενήσεται), δηλ. ὁ πόλεμος=καὶ κατὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο τρό-
 πων (εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς) θ' ἀποδῆ' παρατηρητέα ἢ ἐξάρτησις
 καὶ τοῦ β' τούτου μέλους ἐκ τοῦ ῶν.—ἐν ἀδήλω κινδυνεύετα
 =ἐν ἀδήλω ἐστὶ καὶ κινδυνεύεται =ἀδηλον εἶναι καὶ ἀμφίβολον
 (τοῦτο, δηλ. τὸ: ὁποτέρως ἔσται).—ἰόντες . . . ἐς τοὺς πολέμους
 =ἔταν ἀναλαμβάνουσι πολέμους.—τῶν ἔργων . . . ἔχονται=ἀπὸ τὰ
 ἔργα πιάνονται = ἐπιχειροῦσι τὰς ἐχθροπραξίας.—κακοπαθοῦν-
 τες δὲ ἤδη = ἔταν δὲ πλέον περιπίπτωσιν εἰς τὴν δυστυχίαν. —
 τῶν λόγων ἀπτονται=(τότε) πιάνονται ἀπὸ τὴν σκέψιν = ἀρχί-
 ζουσι: νὰ σκέπτονται.—ἐν οὐδεμιᾷ πῶ . . . ὄντες=ἐπειδὴ εἰς οὐ-
 δὲν τοιοῦτον λάθος περιπέσαμεν μέχρι τοῦδε.—οὔτ' αὐτοὶ =
 οὔτε ἡμεῖς αὐτοί.—οὔθ' ὑμᾶς ὀρῶντες, δηλ. ἐν τοιαύτῃ ἀμαρ-
 τία ὄντες.—λέγομεν, ἐνταῦθα=κελεύομεν δι' αὐτὸ καὶ ἡ σύντα-
 ξις τοῦ ῥ. μετὰ τελεθ. ἀπρμφ.: μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν... λύε-
 σθαι—ἕως...δηλ. ἐστὶ=ἐν ὅσῳ εἶναι.—αὐθαίρετος = ἐλευθέρα,
 μὴ ἐπιβαλλομένη ἐκ τῶν περιστάσεων.—ἡ εὐθυβουλία = ἡ ὀρθο-
 φροσύνη.—σπονδίας, δηλ. τὰς τριακοντούτεϊς.—τὰ δὲ διάφορα
 δίκη λύεσθαι=τὰς δὲ πρὸς ἡμᾶς διαφοράς σας νὰ ἐξομαλύνγητε
 διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ.—κατὰ τὴν ξυνθήκην, τὴν τριακονταετῆ,
 ἐν ἣ ἐγγέγραπτο: «δίκας τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέ-
 χεσθαι» (πρβλ. κεφ. 140, § 2) καὶ «ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας
 θέλωσι διδόναι».—εἰ δὲ μὴ=ἄλλως.—τοὺς ὀρκίους, πρβλ. κεφ.
 71, § 5.—ἀμύνεσθαι, δηλ. ὑμᾶς, ἕπερ παρελείφθη ἐπίτηδες διὰ
 νὰ καταστῆ ἡ πρότασις ὅσον τὸ δυνατόν γενική.—πολέμου ἄρ-
 χοντας=κείμενοντς ἀρχὴν τοῦ πολέμου.—ταύτη, ἣ ἂν ὑφηγησθε=
 οὕτως, ὅπως ἂν ὑποδείξητε (εἰ ἡμᾶς).

**3. Δημηγορίες τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις
τῶν Λακεδαιμονίων.**

(Κεφ. 79-87).

Κεφ. 79.

ἐπειδὴ, χρον.—τῶν συμμαχῶν . . . τὰ ἐγκλήματα = τὰ παρά-
πονα τῶν συμμαχῶν.—τὰ ἐς τοὺς Ἀθ. = τὰ κατὰ τῶν Ἀθην.—
τῶν Ἀθ. ἃ ἔλεξαν=τὸν λόγον τῶν Ἀθ.—μεταστησάμενοι πάν-
τας = κελεύσαντες πάντας (δηλ. τοὺς συμμαχοὺς καὶ τοὺς Ἀθ.)
ν' ἀπέλθωσι (τῆς ἐκκλησίας).—κατὰ σφᾶς αὐτοὺς=καθ' ἑαυτοὺς,
μόνοι.—περὶ τῶν παρόντων, δηλ. πραγμάτων=περὶ τῆς παρού-
σης καταστάσεως.—ἐπὶ τὸ αὐτὸ . . . ἔφερον, κατὰ μεταφορὰν ἐκ
τῆς ὁδοῦ=εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα κατέληγον.—ἀδικεῖν τε . . .
καὶ πολεμητέα (=πολεμητέον) εἶναι, ἐπεξήγησις τοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
=ἔτι δηλ. οἱ Ἀθην. ἀδικοῦσι πλέον καὶ ἔτι πρέπει νὰ πολεμῶσι
κατ' αὐτῶν.—ἐν τάχει = ταχέως.—παρελθὼν = ἀναβάς εἰς τὸ
βῆμα.—Ἀρχίδαμος, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ἀπὸ τοῦ 469-427
π. Χ.—δοκῶν=ἔστις ἔθεωρεῖτο.

Κεφ. 80.

§ 1-2. καὶ αὐτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτός.—ἤδη = μέχρι τοῦδε.—
ἔμπειρος, ὁ Ἀρχιδ. ἦτο βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 469· ἐπομένως δὲν ἦτο
πλέον νέος.—τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ, δηλ. ἐν ἡπερ ἐγὼ εἶμι=
τοὺς συνηλικιώτας μου.—ὁρῶ, δηλ. ὁμοίως ἐμπείρους ὄντας=
βλέπω ὅτι ὁμοίως εἶναι ἐμπειροί.—μήτε ἀπειρία . . . μήτε . . . νομί-
σαντα, παρατηρητέα ἢ ἔκφρασις δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρό-
πον: τοῦ α' κατὰ δοτικ. (ἀπειρία), τοῦ β' διὰ μετχ. αἰτιολογικ.
(νομίσαντα)=μήτε ἔνεκα ἀπειρίας . . . μήτε διότι ἐνόμισε (πρβλ.
κεφ. 63, § 1: βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς)—τινα, δηλ. τῶν συνη-
λικιωτῶν μου.—τοῦ ἔργου = τοῦ πολέμου.—ὄπερ, δηλ. τὸ ἐπι-
θυμῆσαι τοῦ πολέμου.—ἄν . . . πάθοιεν=ἤθελον πάθει.—οἱ πολ-
λοί, ἐννοοῦνται οἱ νεώτεροι καὶ ἀπειρότεροι.—ἀγαθὸν καὶ ἀσφα-

λὲς (=ἀκίνδυνον), δηλ. εἶναι.—εὐροῖτε δ' ἂν κτλ., ἐν τούτῳ περιέχεται ἡ πρόθεσις· διὰ δὲ τοῦ πρὸς μὲν γὰρ κτλ. (§ 3) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν πίστιν.—τόνδε (δηλ. τὸν πόλεμον), μετάθασις ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ μερικόν· ἦτοι ἐκ παντὸς πολέμου εἰς τὸν προκείμενον πρὸς τοὺς Ἀθ. οὐκ ἂν ἔλ. γενόμενον=ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο ἐλάχιστος=ὅτι μέγιστος ἤθελε γίνεαι.—εἰ... τις (δηλ. ὑμῶν) ἐκλογίζοιτο=εἰ ἐκλογίζοισθε=ἐὰν ἤθέλετε ἐξετάζει.—σοφρόνως=ἀπαθῶς.

§ 3-4 πρὸς τοὺς Πελοπ. καὶ ἀστυγέιτονας=πρὸς τοὺς Πελ. καὶ μάλιστα (ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας Ἀθ.) ὡς γείτονας.—παρόμοιος, δηλ. ἐστὶ τὸ δὲ παρόμοιος=ἐν παραβολῇ ὅμοια.—ἡ ἀλκή=ἡ πολεμικὴ δύναμις.—διὰ ταχέων = ταχέως (πρὸς κτλ. κεφ. 63, § 2: διὰ τήχους).—οἴον τε (δηλ. ἐστὶ) ἐφ' ἕκαστα (=εἰς πάντα τὰ σημεῖα) ἐλθεῖν=εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθωμεν πανταχοῦ (διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἀπέχει πολὺ).—πρὸς δὲ ἄνδρας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ἐκὰς = μακρὰν.—τοῖς ἄλλοις ἅπασιν=καθ' ὅλα τὰ ἄλλα.—ἐξήρτυνται = ἔχουσι παρασκευασθῆ.—πλούτῳ τε ἰδίῳ... ὄχλῳ, ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Παρατηρητέον τὸ πολυσύνθετον σχῆμα.—ὄπλοις=κατὰ τὰ ὅπλα (παντὸς εἶδους).—ὄχλῳ=κατὰ τὸ πλῆθος.—οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλ.=ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τοῦλάχιστον Ἑλλ. χωρίῳ. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἦσαν ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου.—πῶς χοῖ πρὸς τούτους, ἔντονος ῥητορικῆ ἐπανάληψις τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου (πρὸς δὲ ἄνδρας) διακοπίσης ὑπὸ τῆς παρεμπεσοῦσης ἀναφρκ. προτάσεως: οἱ γῆν... ἔχουσι.—ὀραδίως, ἐνταῦθα = ἀπερισκέπτως.—πόλεμον ἄρασθαι = ν' ἀναλάβωμεν πόλεμον.—ἐνὶ πιστεύσαντας (δηλ. ἡμᾶς) ἅπαρ. ἐπειχθῆναι (δηλ. χοῖ)=εἰς τί πιστεύσαντες ἡμεῖς πρέπει νὰ σπεύσωμεν ἀπαρασκευοῖ.—πότερον...; ἀλλά... ἀλλά...; ἀλλά... ὑποφορά.—ταῖς ναυσί, δηλ. πιστεύσαντας χοῖ ἐπειχθῆναι.—ἡσσους = κατώτεροι (δηλ. ἐκείνων ὡς πρὸς τὰ πλοῖα).—εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρ.=ἐὰν δὲ ἀσκηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρασκευασθῶμεν.—χρόνος ἐνέσται=θὰ μεσολαδήσῃ χρόνος.—ἀλλὰ τοῖς χοῖμασι, δηλ. πιστεύσαντας χοῖ ἐπειχθῆναι.—πολλῷ ἔτι πλέον = ἔτι πολλῷ πλέον = ἀκόμη πολὺ περισσότερον.—τούτου = τούτων (δηλ. τῶν χρημάτων).—ἐλλείπομεν = ἔχομεν ἐλλείψιν.—ἐν κοινῷ

(=ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ)...ἐκ τῶν ἰδίων, ὡς ἐν § 3: πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ.—ἐχομεν, δηλ. χρήματα· τοῦτο νοητέον καὶ εἰς τὸ φέρομεν (=συνεισφέρομεν).—ἐτοίμως=προθύμως.

Κεφ. 81.

§ 1-3. τάχ' ἂν τις θαρσοίη=ἴσως τις ἐκ τούτου ἤθελεν ἀντλήσαι θάρρος· ὑποφορά.—τοῖς ὅπλοις(=τοῖς ὀπλίταις)...καὶ τῷ πλήθει, ἐν διὰ δυοῖν =κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀπλιτῶν.—αὐτῶν (δηλ. τῶν ἸΑθ.)...ὑπερφέρομεν=ὑπερέχομεν αὐτῶν.—ἐπιφοιτῶντες=διὰ συχῶν ἐπιδρομῶν (εἰς τὴν χώραν τῶν ἸΑθ.).—τοῖς δὲ=τούτοις δὲ (δηλ. τοῖς ἸΑθ.).—ἄλλη γῆ, δηλ. ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Θράκη.—ῶν = ταῦτα ῶν.—ἐπὶ θαλάσσης = διὰ θαλάσσης.—ἐπάξονται=θὰ εἰσάγωσιν ἔξωθεν.—εἰ δ' αὖ, διὰ τούτου εἰσάγεται νέον τι.—τοὺς ξυμμάχους, δηλ. τῶν ἸΑθ.—δειήσει = θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη.—τούτοις (δηλ. τοῖς ξυμμάχοις), ἀντιμ. τοῦ βοηθεῖν.—ναυσί, δοτκ. ὄργγκ.—τὸ πλέον οὔσι νησιώταις=διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι νησιῶται.

§ 4-6. τίς (=ποῖος) οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλις.; =λοιπὸν πῶς θὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς;—εἰ μὴ γὰρ...κρατήσομεν ἢ...ἀφαιρήσομεν (δηλ. αὐτούς)=διότι ἂν δὲν νικήσωμεν αὐτούς ἢ ἐὰν δὲν ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτούς.—ναυσί, δοτκ. ὄργγκ.—τὰς προσόδους, τὰς προερχομένας ἀπὸ τῶν συμμάχων τῶν φόρου ὑποτελῶν.—ἀφ' ὧν = διὰ τῶν ὁποίων.—τρέφουσι = συντηροῦσι.—βλαψόμεθα τὰ πλείω (=πλείονας βλάβας [ἢ οἱ ἸΑθηναῖοι]) θὰ ὑποστώμεν περισσοτέρας βλάβας ἢ οἱ ἸΑθην.—κὰν (=καὶ ἐν) τούτῳ=καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει, καὶ ἂν δηλ. περισσότερον βλαδῶμεν.—οὐδὲ καταλύεσθαι=οὐδὲ νὰ διαλαττώμεθα.—ἔτι κалόν, δηλ. ἐστι=εἶναι πλέον ἐντιμον.—ἄλλωστε καὶ=καὶ μάλιστα.—εἰ δόξομεν=ἐὰν φανῶμεν.—ἄρξαι...τῆς διαφορᾶς=ἔτι ἐγεγόμεθα πρωταίτιοι τῶν ἐχθροπραξιῶν.—μᾶλλον, δηλ. τῶν ἸΑθηναίων.—μὴ...δὴ...ἐπαιρῶμεθα=ἄς μὴ παρακινώμεθα βεβαίως.—ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι=ὅπ' ἐκείνης τουλάχιστον τῆς ἐλπίδος.—ὡς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: ἐκείνη τῇ ἐλπίδι.—ἦν...τέμωμεν=ἂν λεηλατῶμεν.—δέδοικα δὲ=τοῦναντίον φοβοῦμαι.—μὴ...ὑπολίπῳμεν = μὴπως ἀφήσωμεν κληρονομίαν.—αὐτόν, δηλ. τὸν

πόλεμον.—οὕτως εἰκὸς = τόσον πιθανὸν εἶναι.—φρονημάτων=διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν.— μήτε τῇ γῆ δουλεῦσαι=μήτε νὰ γίνωσι δουλοὶ (νὰ ἐξαχρηθῶσιν ἐκ) τῆς πατρῖου τῶν χωρᾶς· κατ' ἔννοιαν : μήτε νὰ ὑπακύψωσιν εἰς ἡμᾶς, ἵνα σώσωσι τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ τῆς δεινότητος ἡμῶν.—μήτε ὡσπερ ἀπ. κατ. τῷ πολέμῳ=μήτε ὡς ἄπειροι νὰ καταπλαγῶσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου.

Κεφ. 82.

§ 1-3. οὐ μὴν οὐδὲ=ἀλλ' ἕμῳσ οὐδέ· συναπτόεν τῷ κελύω.— ἀναισιθῆτως = ἀπαθῶς· ἀποδοτέον τῷ εἶναι καὶ μὴ καταφωρᾶν.— αὐτοὺς κελεύω...βλάπτειν, ἢ σύνταξις : κελεύω (ἡμᾶς) εἶναι αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἰσθμίου) βλάπτειν τοὺς ξυμ. ἡμῶν = συμβουλεύω νὰ ἀφήνωμεν ἡμεῖς αὐτοὺς νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν.— καὶ ἐπιβουλεύοντας (δηλ. ἡμῖν) μὴ καταφωρᾶν= καὶ νὰ μὴ ἐξελέγχωμεν (αὐτοὺς) ὅτι ἐπιβουλεύουσιν ἡμᾶς (=ὅτι ἔχουσιν ἐχθρικοὺς σκοποὺς κατ' ἡμῶν).—ἀλλά, δηλ. κελεύω ἡμᾶς.—ὄπλα μὲν μίτω κινεῖν = πόλεμον μὲν νὰ μὴ κινῶμεν ἀκόμη.—πέμπειν, δηλ. πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἰσθμίου.— καὶ αἰτιᾶσθαι μήτε πολ. ἄγαν δηλοῦντας = καὶ νὰ παραπονώμεθα (κατὰ τῶν Ἰσθμίου) μήτε φανερώως κηρύττοντες πόλεμον.— μήθ' ὡς ἐπιτρέψομεν=μήτε δηλοῦντας ὡς ἐπιτρέψομεν (δηλ. τοῖς Ἰσθμίου) βλάπτειν τοὺς ξυμμάχους ἡμῶν) = μήτε δηλοῦντες ὅτι θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἰσθμίου) νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν.—κἂν (=καὶ ἐν) τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ)=καὶ ἐν τῷ μεταξὺ (κατ' ὅσον δηλ. χρόνον κάμνομεν τὰς διαπραγματεύσεις).— καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτῆσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ κελεύω = συμβουλεύω καὶ τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις νὰ παρασκευάζωμεν.—προσαγωγῇ = διὰ τῆς προσελκύσεως.— εἰ . . . προσληψόμεθα = εἰ . . . δυνήσομεθα προσλαβεῖν.— ἀνεπίφθονον (=ἄμεμπτον) δὲ κτλ., διὰ τούτου ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀισχρὰν πράξιν τῆς προσφυγῆς τῶν Λακ. εἰς τοὺς βαρβάρους.— ὅσοι, δηλ. ἐπιβουλεύονται.— προσλαβόντας διασωθῆναι, δηλ. πάντας αὐτοὺς=πάντες αὐτοὶ (ὅσοι κτλ.) νὰ διασωθῶσιν ἀφ' οὗ προσλάβωσι.—καὶ τὰ αὐτῶν (δηλ. τῶν ξυμμάχων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ : τὰ ἡμέτερα αὐτῶν) ἅμα ἐκποριζώμεθα= καὶ τὰς δυνάμεις τῶν συμμάχων ἅς προσπαθῶμεν νὰ ἐτοιμάζωμεν ἐνταῦθα

ἀνεμένετο ἀντί ὑποτακτικ. (ἐκπορίζομεθα) ἀπαρμφ. ἐκπορίζεσθαι ἐξαρτώμ. ἐκ τοῦ κελεύω (τὰ ἡμέτερα ἐξαορτύεσθαι . . . καὶ τὰ αὐτῶν ἐκπορίζεσθαι) ἀλλὰ ἢ σύνταξις μετεβλήθη ἔνεκα τῆς μακρᾶς ἐν τῇ μεταξὺ παρενθέσεως. — ἔσακούωσί τι πρῆσβ. ἡμῶν=δίδωσιν ἀκρόασίν τινα εἰς ἡμᾶς πέμποντας πρέσβεις, δηλ. παραδέχονται τὰ διὰ τῶν πρῆσβειῶν προτεινόμενα εἰς αὐτούς. — ταῦτα ἄριστα, δηλ. ἔστι = τοῦτο εἶναι ἄριστον = ἔχει καλῶς. — ἦν δὲ μή, δηλ. ἔσακούωσί τι, διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν=μετὰ πάροδον ἐτῶν καὶ μάλιστα δύο ἢ τριῶν. — ἄμεινον ἤδη (=καλύτερον τότε πλέον), συναπτόν τῇ πεφραγμένοι, ὅπως κυρίως=ὠχυρωμένοι· εἶτα μεταφρκ.= παρεσκευασμένοι. — ἦν δοκῆ, δηλ. ἡμῖν ἵεναι ἐπ'αὐτούς. — ἴμεν = θὰ ἐπέλθωμεν. — καὶ ἴσως, συναπτόν τῇ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν = καὶ ἴσως εὐκολώτερον (ἢ νῦν) ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἡμῶν, προσδιορίζει τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους· προετάχθη δι' ἔμφασιν. — ἤδη τὴν παρασκευὴν=τὴν παρασκευήν, τὴν ἤδη γεγενημένην. — καὶ τοὺς λόγους, δηλ. ἀκούοντες, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ὀρῶντες. — αὐτῇ ὁμοίᾳ ὑποσημαίνοντας = ὅτι ὑποδεικνύουσι σύμφωνα μὲ αὐτὴν (δηλ. τὴν παρασκευήν). Ἡ ἔννοια : ἐὰν οἱ Ἄθ. βλέπωσι τὰς πολεμικὰς ἡμῶν παρασκευὰς καὶ ἀκούωσιν ἡμᾶς ἀπειλοῦντας πόλεμον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγουμένην διαγωγὴν ἡμῶν : μῆτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας), ἴσως ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἔχοντες καὶ . . . βουλευόμενοι, αἱ μετχ. προσδιορίζουσι τὸ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν αἰτιολογικῶς. — ἄτμητον = ἀλεηλάτητον. — περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθασιμῶν, ἢ αὐτῇ ἔννοια καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς : ἀντιθετικὸς παραλληλισμὸς πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας.

§ 4-6. ἄλλο τι . . . ἢ ὄμηρον, κτγρμ. τοῦ τὴν γῆν = ὡς ἄλλο τι παρὰ ὡς ἐνέχυρον (παρεχόμενον ὑπὲρ εἰρήνης). — καὶ οὐχ ἦσσαν, ὄσφ=καὶ μάλιστα τοσοῦτη μᾶλλον, ὄσφ.— ἄμεινον ἐξεργασται = καλύτερον εἶναι καλλιεργημένη. — ἦς=διὰ τοῦτο αὐτῆς. — ὡς ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον. — καὶ μὴ ἐξάπονοιαν κατ.αὐτούς ἀλ. ἔχειν=καὶ γὰρ μὴ ἔχωσιν αὐτούς ἀπροσβλητοτέρους, ἀφ' οὗ καταστήσωμεν εἰς ἀπόγνωσιν. Ἡ ἔννοια : Δὲν πρέπει δηρῶντες τὴν χώραν τῶν Ἄθ. γὰρ φέρωμεν αὐτούς εἰς ἀπόγνωσιν, διότι τότε θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μᾶλλον ἐπικινδύνους. — τοῖς τῶν ξ. ἐγκλήμασι=ὑπὸ τῶν παραπόνων τῶν συμμάχων. — ἐπειχθέντες= παρακινηθέντες.

—δοῦτε=προσέχετε.—ὅπως μὴ . . . πράξομεν=πῶς νὰ μὴ φέρωμεν τὴν Πελοπ. εἰς θέσιν αἰσχροτέραν καὶ ἀπορωτέραν (τῆς νῦν). Ἐπορευομένη θὰ εἶναι ἡ θέσις τῆς Πελοπ., διότι οἱ Ἄθ. διὰ τοῦ στόλου τῶν ἠθελον κωλύσει τὰ ἀναγκαῖα τῆς Πελοπ., αἰσχροὶ δέ, διότι οἱ Πελοπ. ἠθελον αἰτήσῃ εἰρήνην.—οἷόν τε, δηλ. ἔστι.—καταλῦσαι=διαλῦσαι.—πόλεμον δὲ ξύμ. ἀραμένους=πόλεμον ὅμως ἔταν ὅλοι ὁμοῦ ἀναλάβωμεν.—τῶν ἰδίων, δηλ. τῶν συμφερόντων (τῶν Κορινθ. καὶ Μεγαρέων [κεφ. 97, § 4]).—ὄν οὐκ ὑπάρχει (=ἔξεστι).. καθ' ὅτι χωρήσει. πρόληψις=ὅς καθ' ὅτι χωρήσει οὐκ ὑπάρχει εἰδέναι=ὅστις πῶς θὰ ἀποβῇ (=τὴν ἔκβασιν τοῦ ἐπορεύου) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζωμεν.—εὐπρεπῶς θέσθαι=ἀξιοπρεπῶς νὰ καταπαύσωμεν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ : ἐγκλήματα καταλῦσαι.

Κεφ. 83.

καὶ ἀνανδρία κτλ., διὰ τούτου ὁ Ἄρχ. ἀνασκευάζει τὴν κατηγορίαν τῆς ἀνανδρίας, ἣν ἠδύνατό τις νὰ ἐπιρρίψῃ αὐτῷ τὰνωτέρω συμβουλευόντι. Ἡ σύνταξις τῆς προτ : καὶ μηδενὶ δοκεῖτω ἀνανδρία εἶναι πολλοὺς μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν μᾶ πόλει=καὶ κανεὶς ἄς μὴ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἀνανδρία τὸ νὰ μὴ ἐπέλθῃσι ταχέως πολλοὶ (δηλ. ἡμεῖς) ἐναντίον μιᾶς πόλεως (δηλ. τῶν Ἀθηναίων).—καὶ ἐκεῖνοις, δηλ. τοῖς Ἀθην. — οὐκ ἐλάσσους, δηλ. ἡμῶν.—χρήματα φέροντες=καὶ μάλιστα εἰσφέροντες χρήματα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Λακ., οἵτινες δὲν εἶχον συμμάχους φόρου ὑποτελεῖς.—ὅπλων τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, αἰ γενν. κατηγορηματικ. κτητικαὶ τοῦ ἔστιν=ὁ πόλεμος εἶναι ἔργον ὅχι τόσον τῶν ὅπλων, ὅσον δαπάνης=ὁ πόλεμος ἐξαρτάται ὅχι τόσον ἀπὸ ὅπλα (=ἐπιπέλας), ὅσον ἀπὸ δαπάνης (=χρηματικὸς πόρος). — δι' ἣν = δι' ἣς.—τὰ ὅπλα ὠφελεῖ=τὰ ὅπλα καθίστανται ὠφέλιμα.—ἄλλως τε καί, δηλ. ὄν ὁ πόλεμος=καὶ μάλιστα ἐὰν ὁ πόλεμος εἶναι.—πρὸς θαλασσίους, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—πορισώμεθα=ἄς προμηθευθῶμεν.—αὐτήν, δηλ. τὴν δαπάνην (=τοὺς χρηματικὸς πόρους). Ἡ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως χάριν ἐμφάσεως.—καὶ μή... ἐπαιριώμεθα=καὶ ἄς μὴ παρακινώμεθα.—πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν πορισώμεθα δαπάνην.—οἵπερ δέ... οὗτοι καὶ... προϊδόμεν, ἡ σύνταξις : ἀλλὰ ἡμεῖς, οἵπερ καὶ τὸ πλεόν τῆς αἰτίας τῶν ἀπο-

βαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρω ἔξομεν, οὗτοι (= ἡμεῖς· τὸ ἔλον= ὥσπερ ἡμεῖς — οὕτως ἡμεῖς) καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀποβαινόντων) προϊδόμεν= ἀλλὰ καθὼς ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν τὴν μεγαλύτεραν εὐθύνην διὰ τὴν ἔκβασιν, τὴν εὐτυχή ἢ τὴν δυστυχή, οὕτως ἡμεῖς ἄς σκεφθῶμεν ἡσύχως τι περὶ αὐτῆς τῆς ἐκβάσεως.

Κεφ. 84.

§ 1. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, τὰ οὐδ. τῶν μετχ. καὶ ἐπιθέτων συνήθως παρὰ Θουκυδ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ. = τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν (πρβλ. κεφ. 36, § 1—κεφ. 42, § 3). — μέφρονται μάλιστα=κατηγοροῦσι κατ' ἐξοχὴν (οἱ σύμμαχοι· πρβλ. περὶ τοῦ πράγματος κεφ. 69, § 4—κεφ. 70, § 2—κεφ. 71, § 4). — ἡμῶν, γενκ. κτηκ. τοῦ ὄ=τὸ ὅποσον (ἐλάττωμα) ἡμῶν. — σπεύδοντες τε γάρ .. καὶ ἄμα..., τὰ δύο αἴτια, δι' ἃ δὲν πρέπει οἱ Λακ. νὰ αἰσχύνωνται διὰ τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν. — σπεύδοντες=ἐὰν σπεύδῃτε. — σχολαίτερον ἂν παύσαισθε = βραδύτερον δύνασθε νὰ παύσητε. — διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν = διότι ἀπαράσκευοι ἐπιχειρεῖτε (τὸν πόλεμον). — καὶ ἄμα... νεμόμεθα, ἐλλιπίης ἢ φράσις=καὶ συγχρόνως δὲν πρέπει νὰ αἰσχύνησθε τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν, διότι (δ' αὐτὴν) κατοικοῦμεν πόλιν ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξοτάτην καθ' ἔλον τὸν χρόνον. "Αν δηλ. οἱ Λακ. δὲν ἦσαν βραδεῖς καὶ μελληταί, δὲν θὰ εἶχον οὗτοι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ τὴν δόξαν.

§ 2-3. δύναται... εἶναι, κυρίως = ἔχει τὴν δύναμιν νὰ εἶναι· εἶτα=οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ. — μάλιστα = ἀκριβῶς. — σωφροσύνη ἔμφρων = φρόνησις λελογισμένη (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄλογον, τὴν οὐχὶ μετὰ λόγου, φρόνησιν). — τοῦτο (δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον), ὑποκμ. τοῦ δύναται. — δι' αὐτό, δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον. — εὐπραγίας οὐκ ἔξυβρίζομεν=διὰ τὰς εὐτυχίας δὲν ὑπερηφανευόμεθα. — ξυμφοραῖς ἦσσαν ἐτέρων εἴκομεν=εἰς τὰς δυστυχίας ὀλιγώτερον ἀπὸ ἄλλους ὑποχωροῦμεν. — τῶν ξὺν ἐπαίνῳ ἔξοιτουνόντων ἡμῶς, γενκ. ὑποκειμκ. τοῦ ἠδονῆ = ἐνεκα τῆς ἠδονῆς (=τῶν ἠδονικῶν λόγων), ἦν παρέχουσιν οἱ μετ' ἐπαίνου προτρέποντες ἡμᾶς. — ἐπὶ τὰ δεινά, δηλ. τοῦ πολέμου. — παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν=παρὰ τὴν δοξασίαν ἡμῶν. — ἦν τις ἄρα ξὺν κατη-

γορία παροξύνη=ἄν τυχόν τις κατηγορῶν ἡμᾶς ἐρεθίζῃ· ὑπαινίσσεται τὰς κατηγορίας τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 67-71. — οὐδὲν μᾶλλον... ἀνεπείσθημεν (ἐμπειρικός ἀόριστος)=οὐδόλως περισσότερο μεταβάλλομεν γνώμην. — ἀχθεσθέντες=δυσαραστηθέντες (διὰ τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας). — πολεμικοί τε, ὁ τε=καὶ οὕτω. — διὰ τὸ εὐκοσμον=διὰ τὴν σωφροσύνην. — τὸ μὲν=πολεμικοί μὲν (δηλ. γιγνώμεθα) ἢ ἀπόδοσις: εὐβουλοὶ δέ.—ὅτι αἰδῶς... εὐψυχία=διότι ἢ αἰδῶς πλεῖστον μετέχει τῆς σωφροσύνης, ἢ δ' εὐτολμία τῆς αἰσχύνης (=αἰδοῦς). Ἡ ἔννοια: ἐκ τῆς σωφροσύνης προέρχεται ἢ αἰδῶς καὶ ἐξ αὐτῆς ἢ εὐτολμία. — εὐβουλοὶ δέ, δηλ. γιγνώμεθα. — ἀμαθέστερον... παιδευόμενοι=ὅτι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροψίας τῶν νόμων (=ἢ ὥστε ὑπερορᾶν τοὺς νόμους)=διότι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον ἢ ὥστε νὰ καταφρονῶμεν τοὺς νόμους. Ὁ ῥήτωρ εἰρωνεύεται ἐνταῦθα τὴν φράσιν τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 68, § 1 «ἀμαθία δὲ πλεονίη πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε». — καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, δηλ. παιδευόμενοι=καὶ διότι παιδευόμεθα μετ' αὐστηρότητος σωφρονέστερον.—ἢ ὥστε αὐτῶν (δηλ. τῶν νόμων) ἀνηκουστεῖν=ἢ ὥστε νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς αὐτούς. — καὶ μὴ κτλ., δηλ. παιδευόμενοι, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. ἐπεξιέναι καὶ νομίζεῖν· κατ' ἔννοιαν: καὶ ὅτι (=διότι) οὐχ οὕτως παιδευόμεθα, ὥστε κτλ.— τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες=ὡς ὄντες λίαν συνετοὶ εἰς τὰ ἀνωφελῆ πράγματα· διὰ τοῦ τὰ ἀχρεῖα ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ πρὸ πάντων τὴν ἐν τοῖς λόγοις εὐστροφίαν καὶ δεξιότητα. — λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι=μὲ κομψοὺς λόγους μεμφόμενοι. Ἐννοεῖ τοὺς Κορ., οἵτινες διὰ κομψῶν λόγων κατηγορήσαν τὰς παρασκευὰς τῶν Ἀθ. — ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, δηλ. τοῖς πολεμίοις=δι' ἔργου νὰ ἐπεξερχώμεθα κατὰ τῶν πολεμίων ἀνομοίως, δηλ. νὰ πράττωμεν ἔργα ἀνόμοια τοῖς λόγοις. — τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους (δηλ. ταῖς ἡμετέρας διανοίας) εἶναι=ὅτι τὰ διανοήματα τῶν ἄλλων εἶναι ὅμοια (πρὸς τὰ ἡμέτερα). — καὶ τὰς πρόσπ. τύχας οὐ λ. διαιρετάς, δηλ. εἶναι=καὶ ὅτι αἱ συμβαίνουσαι μεταβολαὶ τῆς τύχης δὲν δύνανται νὰ ὀρισθῶσι διὰ λόγου (ἄν δηλ. θὰ εἶναι κακαὶ ἢ καλαί).

§ 4. ὡς πρὸς εὐ βουλ. τοὺς ἐναντίους=πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡς πρὸς (ἀνθρώπους) εὐ βουλευομένους=κατὰ τῶν ἐναντίων ὡς

κατ' ἀνθρώπων ὀρθῶς σκεπτομένων. — παρασκευαζόμεθα=ἄς παρασκευαζόμεθα. — οὐκ ἐξ ἐκείνων (δηλ. τῶν ἐναντίων) . . . τὰς ἐλπίδας=δὲν πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὰ μέλλοντα σφάλματα ἐκείνων. — ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν . . . προνοουμένων=ἀλλ' ἐξ ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφ. προνοουμένων=ἀλλ' εἰς τὴν ἀσφαλῆ πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν. — πολὺ τε διαφέρειν κτλ., διὰ τοῦτου ἀποκρούει ὁ ῥήτωρ τὴν διαφορὰν τῶν Λακ. πρὸς τοὺς Ἀθην., ἣν ἐποίησαν οἱ Κορ. ἐν κεφ. 70. — κράτιστον δ' εἶναι=ἀλλὰ (πρέπει νὰ νομίζωμεν) ὅτι ἰσχυρότατος εἶναι ἐκεῖνος. — ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις=εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖα (δηλ. τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἀχρεῖα, εἰς ἃ ἐπαιδεύοντο οἱ Ἀθ.).

Κεφ. 85.

§ 1. ταύτας . . . ἄς . . . μελέτας=ταύτας τὰς μελέτας, ἄς μελέται δὲ = ἀξιώματα, ἀρχαὶ (στηριζόμενα: εἰς τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεσθαι). — διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου=διαικῶς. — ὠφελούμενοι=πρὸς ὄφελος ἡμῶν. — ἔχομεν=τηροῦμεν. — μὴ παρῶμεν=ἄς μὴ ἀφήσωμεν. — ἐπειχθέντες, τοῦ ῥ. ἐπείγομαι=βιάζομαι. — μοιῶ=χρόνῳ. — βουλευόμεν=βουλευσόμεθα=ἄς ἀποφασίσωμεν. — καθ' ἡσυχίαν=ἡσυχῶς. — ἔξεστι, δηλ. καθ' ἡσυχίαν βουλεύεσθαι. — μᾶλλον ἐτέρων=μᾶλλον ἢ ἐτέροις. — διὰ ἰσχύν, δηλ. ἣν ἔχομεν.

§ 2. πέμπετε μὲν (δηλ. πρέσβεις) . . . πέμπετε δέ, ἐπαναφορά. — περὶ ὧν=περὶ τούτων, ἅ. — ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.)=καὶ μάλιστα ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἔτοιμοι. — δίκας δοῦναι=νὰ υποβληθῶσιν εἰς δίκην. — ἐπὶ τὸν διδόντα (δηλ. δίκας)=ἐπὶ τὸν βουλόμενον δοῦναι δίκας. — οὐ, συναπτέον τῷ νόμιμον (δηλ. ἐστι). — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν αἱ δίκαι δικασθῶσιν. — ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα=καθὼς ἐναντίον ἀνθρώπου ἀδικούντος. — ἵεναι=νὰ ἐπέρχηται τις. — κράτιστα . . . καὶ . . . φοβερώτατα, κτγρμ. τοῦ ταῦτα=διότι οὕτω (=ἐὰν ταῦτα πράξητε) θὰ λάβητε οὐ μόνον τὰς ἀρίστους (δι' ἡμᾶς αὐτούς), ἀλλὰ καὶ τὰς φοβερωτάτας διὰ τοὺς ἐναντίους ἀποφάσεις.

§ 3. ὁ Ἀρχ. τοιαῦτα εἶπε, ὁ συνετὸς λόγος τοῦ Ἀρχ., τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν συντηρητικὴν ἀρχὴν τῶν βασιλέων, ἐνεποίησε

τὴν προσήκουσαν αἰσθησιν τοῖς ἀκραταῖς (πρβλ. κεφ. 87)· ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ὀρμῆς ἀναστὰς ὁ ἔφορος Σθηνελᾶδας, ὁ ἐκπροσωπῶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν Σπάρτῃ, διὰ βιαίου λόγου διαμαρτύρεται κατὰ πάσης ἀναβολῆς τοῦ πολέμου.—τελευταῖος, κατγρμ. τοῦ παρελθόντος.—τῶν ἐφόρων, οἱ ἔφοροι ἐν Σπάρτῃ ἦσαν πέντε ἔχοντες μεγίστην δύναμιν.—ἐν τοῖς Λακ, ἡ ἐν=πρό. — ὧδε=ὡς ἔξῃς.

Κεφ. 86.

§ 1. τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς = τὴν μὲν πολυλογίαν ἢ θέσις τοῦ ἐπιθ. (πολλοὺς) μετὰ τὸ οὐσιαστ. (λόγους) πρὸς ἔμφασιν.—οὐ γινώσκω = δὲν ἐννοῶ. Οἱ Λακ. ἐθήρευον πάντοτε τὴν βραχυλογίαν.—ἐπαινέσαντες πολλὰ (σύστοιχ. ἀντικμ. = μάλα) = ἐν ᾧ πολὺ ἐπήνεσαν.—οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι, τοῦτο ἀπέφυγον οἱ Ἄθ., διότι δὲν ἠθέλον ν' ἀναγνωρίσωσι τοὺς Λακ. ὡς δικαστὰς (πρβλ. κεφ. 73, § 1). —καίτοι = καὶ ὅμως.—ἐγένοντο ἀγαθοί, ὡς συντελέσαντες πολὺ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος (πρβλ. κεφ. 73, § 2-5). —πρὸς ἡμᾶς κακοὶ νῦν (δηλ. γίνονται), ὡς δουλοῦντες τοὺς Ἑλληνας.—διπλασίας ζημίας, ἂν οἱ Ἄθ. ἦσαν φύσει κακοί, ἦσαν ἄξιτοι μιᾶς τιμωρίας, νῦν ὅμως εἶναι διπλῆς, διότι ἐγένοντο τοιοῦτοι, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν φύσει.—ὅτι=διότι.

§ 2-4. καὶ τότε, δηλ. ἤμεν.—καὶ τοὺς ξυμ = καὶ διὰ τοῦτο τοὺς συμμάχους.—οὐ περιορισόμεθα ἀδικ.=δὲν θὰ παραβλέψωμεν ν' ἀδικῶνται.—οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, δηλ. τοῖς ξυμμαχοῖς = οὐδὲ θὰ βραδύνωμεν νὰ βοηθῶμεν τοὺς συμμάχους. Ὑπαινίσσεται τοὺς λόγους τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 82 καὶ 85, § 1 («μηδ' ἐπειχθέντες.. βουλευόμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν»)—οἱ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν = ἐπειδὴ οὗτοι τοῦλάχιστον δὲν μέλλουσι πλεον νὰ βλάπτωνται. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει ν' ἀναλάβωμεν τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων, διότι καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν γίνονται, δὲν ἔχουσιν ἀναβολήν. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον ἐν ταῖς: μελλήσομεν — μέλλουσι.—ἄλλοις (δηλ. τοῖς Ἄθ.) μὲν γὰρ κτλ., ἀνασκευῆ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 80, § 3-4. — παραδοτέα, ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ = παραδοτέον ὡς καὶ κατωτέρω διακριτέα, τιμωρητέα (πρβλ. καὶ κεφ. 72, § 1).—οὐδὲ δίκαις.. διακριτέα, ἂνευ γραμματικῆς συνδέσεως μετὰ τοῦ οὗς = οὐδὲ πρέπει

ἡμεῖς γὰρ λύομεν τὰς πρὸς τοὺς Ἀθ. διαφορὰς διὰ δικῶν καὶ καὶ λόγων. Καὶ ἐνταῦθα ὑπαινιγμὸς κατὰ τῶν λόγων τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 85, § 2. — μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτ. = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν βλαπτόμεθα διὰ λόγου. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγιον: λόγοις... λόγῳ.—ἀλλὰ τιμωρητέα (ῥημ. ἐπίθ. τοῦ τιμωρεῖσθαι, οὐχὶ τοῦ τιμωρεῖν) = ἀλλὰ πρέπει γὰρ τιμωρῶμεν αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.). — παντὶ σθένει = πάσῃ δυνάμει. — καὶ ὡς ἡμᾶς κτλ., ἡ σύνταξις: καὶ μηδεὶς διδασκέτω ὡς κτλ. Ἀπευθύνεται κατὰ τῶν λεχθέντων ἐκ κεφ. 85, § 1-2.—ἀδικουμένους = ἐν ᾧ ἀδικούμεθα.

§ 5. ἀξίως τῆς Σπ. = καθὼς ἀξίζει εἰς τὴν Σπάρτην. — τὸν πόλεμον = τὸν προκείμενον πόλεμον. — μήτε ἔατε... μήτε καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ... ἐπίωμεν, παρατηρητέα ἢ ἐναλλαγὴ τῶν προσώπων. — μήτε... καταπροδιδῶμεν, ἢ κατὰ ἐν τῷ β. πρὸς ἐπίτασιν = καὶ ἄς μὴ προδίδωμεν ἐντελῶς = καὶ ἄς μὴ ἀφίνωμεν ἐντελῶς εἰς τὴν τύχην των. — ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδ. = ἄς ἐπερχώμεθα κατὰ τῶν ἀδικούντων.

Κεφ. 87.

§ 1-2. ἐπεψήφισεν = προέτεινε ψηφοφορίαν. — ἔφορος ὧν, ἡ μετὰ αἰτλήκ. τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιψηφίζεῖν ἐν Σπάρτῃ εἶχον οἱ ἔφοροι, ἐν Ἀθήναις εἶχον ἄνεις; — ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ., συναπτόσον τῷ ἐπιψηφίζεν. — ὁ δέ, ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. εἶναι τὸ αὐτό, ἐτέθη τὸ ὁ δέ, διότι ἐν τῷ ἐπιψηφίζεν... ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ. κεῖται ἡ ἔννοια τοῦ: καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία τῶν Λακ. ἐψηφίσασατο. — κρίνουσι γὰρ = ἐπειδὴ (οἱ Λακ.) ἐκφράζουσι τὴν γνώμην των. — βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ = διὰ βοῆς καὶ οὐχὶ διὰ ψήφου (οὐδὲ διὰ χειροτονίας, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι). — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν = ἔφη οὐ διαγιγνώσκειν = εἶπεν ὅτι δὲν διακρίνει. — τὴν βοῆν, ὁποτέρῳ μείζων (ἔστί), πρόληψις = ὁποτέρῳ βοῆ μείζων ἔστί = ποία ἐκ τῶν δύο φωνῶν εἶναι μεγαλυτέρα (ἢ τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἔχουσι λυθῆ αἰ σπονδαὶ ἢ ἢ τῶν ἀποκρουόντων τοῦτο). — βουλόμενος, μετὰ αἰτλήκ. — αὐτοὺς, ἀντικμ. τοῦ ὀρηῆσαι = γὰρ παρορμήσῃ αὐτοὺς. — φανερώς ἀποδεικνυμένους (μετὰ τροπ.) τὴν γνώμην = φανερώς ἐκφράζοντες τὴν γνώμην των. Ἡ ἔννοια: Οἱ φιλοπόλεμοι Λακ. βλέποντες, πόσον πολλοὶ εἶναι, θὰ ἐλάβανον θάρρος, ἐν ᾧ οἱ ἀποκρούοντες τὸν πόλεμον θὰ κατεπτοῦντο ἐκ τῆς πλειονότητος

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ. 119-128, 139-146)

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119-128)

Κεφ. 119.

αὔθις, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 67, § 1-3 καὶ κεφ. 87, § 4 λεχθέντα. — παρακαλέσαντες=προσκαλέσαντες. — ψῆφον... ἐπαγαγεῖν (=ἐπιψηφίσειν)=να προτείνωσι ψήφοφορίαν. — πολεμεῖν, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — ἐλθόντων... γενομένης, μετχ. χρον. = ὅτε ἐπανήλθον οἱ πρέσβεις... καὶ ἐγένετο συνέλευσις. — ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας=ἀπὸ τῶν συμμάχων. — οἱ τε ἄλλοι, ἢ ἀπόδοσις: καὶ οἱ Κορίνθιοι. — οἱ πλείους, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ ἄλλοι. — ἀξιούντες=κελεύοντες. — δεηθέντες μὲν... ἰδίᾳ = παρακαλέσαντες μὲν καὶ πρότερον ἰδιαιτέρως (διὰ πρέσβειων δηλ., οὓς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτούς) ἐκάστους χωριστὰ κατὰ πόλεις. — ὥστε ψηφ. τὸν πόλεμον, ἀντὶ ἀπλοῦ ἀπρμφ. = ψηφ. τὸν πόλεμον. — δεδιότες, προσδιορίζει αἰτιολογ. τὸ δεηθέντες. — περὶ τῇ Ποτειδ. = περὶ τῆς Ποτειδαίας. — μὴ προδιαφθορῆ=μήπως (αὕτη) καταστραφῆ πρότερον (πρὸ τοῦ δηλ. ἔλθῃ παρὰ τῶν Πελοπ. βοήθεια). — παρόντες (=ἵκοντες) δὲ καὶ τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δεηθέντες μὲν καὶ πρότερον=ἐλθόντες δὲ (δηλ. εἰς Λακεδαίμονα) καὶ τότε. Ἡ ἔννοια: οἱ Κορίνθιοι καὶ πρότερον ἤδη εἶχον παρακαλέσει διὰ πρέσβειων ἰδιαιτέρως ἕνα ἕκαστον τῶν συμμάχων νὰ

ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ τώρα οὗτοι ἦλθον εἰς τὴν Λακεδ., ἵνα πάντας ὁμοῦ τοὺς συμμάχους παρακαλέσωσι νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ πολέμου. — τελευταῖοι ἐπελθόντες (= παρελθόντες), πρβλ. κεφ. 67, § 5.

Κεφ. 120.

§ 1-2. οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα = δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ κατηγορήσωμεν (καθὼς δηλ. κατηγορήσαμεν αὐτοὺς ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ ἡμῶν ἐν κεφ. 68 καὶ ἐξ.).—ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ . . . εἰσὶ= ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν ἀποφασίσει τὸν πόλεμον. Οἱ Κορίνθ. ἐγνώριζον ὅτι οἱ Λακ. εἶχον ἤδη ἀποφανθῆ ὅτι αἱ σπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ παρὰ τῶν Ἀθην. (πρβλ. κεφ. 87, § 3).—καὶ ἡμᾶς . . . ξυνήγαγον, νοητέον καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προτάσει τὸ οὐ = καὶ (ὅτι) δὲν συνεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἐς τοῦτο = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. ἵνα ψηφίσωμεν τὸν πόλεμον).—χορὴ γὰρ . . . προσκοπεῖν, αἰτιολογεῖ 1) τό: καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσὶ διὰ τοῦ: τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, 2) τό: καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον διὰ τοῦ: τὰ κοινὰ προσκοπεῖν = διότι πρέπει οἱ ἡγεμόνες διαχειριζόμενοι ἀμερολήπτως τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα (ἐκάστου μέλους τῆς συμμαχίας) νὰ προνοῶσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων (τῆς ὅλης συμμαχίας).—ἐν ἄλλοις=ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν (ὡς ἐν ταῖς συνελεύσεσιν, ἐν ταῖς ἐορταῖς, ἐν τῇ διοικήσει τοῦ στρατοῦ κτλ.).—ἐκ πάντων = ὑπὲρ πάντα (τὰ ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας).—ἡμῶν, δηλ. τῶν ξυμμάχων ἢ γενκ. προεστάχθη τοῦ: ὅσοι κτλ. δι' ἔμφρασιν οὕτω καὶ κατωτέρω τό: τοῖς κάτω τοῦ: ἦν κτλ.—Ἀθην... ἐνηλίγησαν= ἔσχον ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων. — οὐχὶ δέονται = δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην. — ὥστε φυλ. αὐτοὺς = ὥστε νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπ' αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθ.).—τοὺς δέ... κατωκημένους (=κατοικοῦντας), ὑποκμ. τοῦ εἰδέναί, ὕπερ ἕξαρτ. ἐκ τοῦ χορῆ=οἱ δὲ κατοικοῦντες τὰ μεσόγεια μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἐν παραλίῳ τόποις (= ἐν πόρῳ) πρέπει νὰ γνωρίζωσιν. — τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι=ἐὰν δὲν βοηθῶσι τοὺς παραθαλασσίους. — χαλεπωτέραν . . . δίδωσι=χαλεπωτέρα ἔσται αὐτοῖς ἢ κατάκομιδὴ . . . καὶ (ἢ) πάλιν ἀντίληψις ὧν (=τούτων, ἃ) ἢ θιάλ . . . δίδωσι = δυσκολωτέρα εἶναι εἰς αὐτοὺς ἢ καταβίβασις ἐκ τῶν μεσογείων εἰς τὰ παράλια (δηλ. πρὸς ἐξαγωγήν) τῶν προϊόντων τῆς χώρας καὶ ἢ

ἀντὶ τῶν προϊόντων πάλιν παραλαβὴ τούτων, τὰ ὅποια τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπόριον δίδει εἰς (τοὺς κατοικοῦντας) τὰ μεσόγεια. Ἡ ἔννοια: θὰ εἶναι δυσκολωτέρα ἢ εἰσαγωγὴ καὶ ἢ ἐξαγωγὴ τῶν προϊόντων τῆς χώρας.—καὶ τῶν νῦν λεγ. μὴ κακ. κριτᾶς... εἶναι, τὸ ἀπρμφ. εἶναι, καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα προσδέχονται... βουλεύεσθαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χρῆ=καὶ πρέπει: νὰ μὴ εἶναι κακοὶ κριταὶ τῶν νῦν (ὑφ' ἡμῶν) λεγομένων.—ὡς μὴ προσηκόντων = νομίζοντες ὅτι (τὰ νῦν λεγόμενα) δὲν ἐνδιαφέρουσιν αὐτούς. — ποτε... κἂν μέχρι σφῶν τὸ δ. προελθεῖν, ἐκ τοῦ προσδέχεσθαι=νὰ προσδοκῶσιν ὅτι: ὁ κίνδυνος καὶ μέχρις αὐτῶν δύναται νὰ προχωρήσῃ ποτέ. — εἰ τὰ κάτω προοῖντο = ἐὰν ἤθελον ἀδιαφορήσει διὰ τὰ παράλια.—οὐχ ἦσσαν, δηλ. ἢ περὶ τῶν κάτω.

§ 3-5. διόπερ=διὰ τούτα δὲ ἀκριβῶς.—μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς =πρέπει: νὰ μὴ διστάζωσιν αὐτοί.—τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρ. μεταλαμβάνειν=ν' ἀνταλλάττωσι: τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—ἀνδρῶν γάρ... ὅ τε γάρ... , πολλὰ γάρ... , ἐνθυμεῖται γάρ... ἢ μακρὰ σειρὰ αὕτη τῶν ἐνθυμημάτων εἰς τὸ στόμα τῶν Κορινθίων, οἷτινες προτίθενται: νὰ παροξύνωσι: τοὺς συμμάχους εἰς πόλεμον καὶ οὐχὶ γὰρ διεγείρωσι σκέψεις περὶ αὐτοῦ προξενεῖ ἐκπληξιν: θὰ ἦρκει μόνον ἢ ὑπ' αὐτῶν ὑπόδειξις τῶν ὄρων, ὑφ' οὓς συνετοὶ καὶ γενναῖοι ἄνδρες ἀνταλλάττουσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.—ἀνδρῶν σοφρόνων... ἔστι = ἴδιον ἀνδρῶν φρονίμων εἶναι.—εἰ μὴ ἀδικοῖντο = ἐὰν μὴ ἀδικῶνται.—ἀγαθῶν = ἀνδρείων.—ἀδικουμένους = ἐὰν ἀδικῶνται.—ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν = γὰρ μεταπίπτωσιν ἐκ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν πόλεμον: κατ' ἔννοιαν: ν' ἀνταλλάττωσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον. — εὐ δὲ παρασχόν, αἰτιατικ. ἀπόλυτος = ὅταν δὲ παρουσιασθῇ κατάλληλος περίστασις. — ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι=ἐκ τοῦ πολέμου νὰ μεταπίπτωσι πάλιν εἰς συμβιβασμόν: κατ' ἔννοιαν = ν' ἀνταλλάττωσι πάλιν τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—μήτε... ἐπαίρεσθαι = μήτε νὰ ὑπεργραυεύονται.—τῇ κατὰ πόλ. εὐτυχίᾳ = διὰ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ εὐτυχίαν. — μήτε... ἀδικεῖσθαι = μήτε ν' ἀνέχηταί τις ν' ἀδικῆται. — τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον = εὐχαριστούμενος διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰρήνης. Παρατηρητέα ἢ μετάδασις ἐκ τοῦ πληθ. ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους κτλ. εἰς τὸν ἐνικόν ἠδόμενόν (τινα). — ὅ τε... ὀκνῶν... ὅ τε... πλεονάζων, αἰτιολογία τοῦ ἐπαίρεσθαι —

ἀδικεῖσθαι, ἐν χιαστῷ σχήματι. — ὁ δυνῶν=ὁ διατάζων (δηλ. ἐξ εἰρήνης πολεμεῖν). — τάχιστ' ἄν... τὸ τεροννόν=τάχιστα δύναται ν' ἀφαιρεθῆ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἀταράχου βίου. — δι' ὅπερ ὀκνεῖ=διὰ τὴν ὁποίαν εὐχαρίστησιν ἴσια ἴσια διατάζει. — εἰ ἡσυχάζει=ἐὰν διατελεῖ ἡσυχάζων. — ὁ . . . πλεονάζων=ὁ ἐπαιρούμενος. — ἐν πολέμῳ εὐτυχία=διὰ τὴν ἐν πολέμῳ εὐτυχίαν. — οὐκ ἐντεθύμηται=δὲν ἔχει λογαριάσει. — θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρούμενος=ὅτι ὑπερηφανεύεται δι' ἀναξιοπίστον πεποιθήσιν (εἰς ἀθέβαιόν τι, οἷον εἶναι ἢ ἐν πολέμῳ εὐτυχία). — πολλά... κατορθώθη (γνωμκ. ἀόριστος) = πολλά... κατορθοῦται (= ἐπιτυχάνουσι εὐδοκούνται). — κακῶς γνωσθέντα=ἂν καὶ κακῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντων (=ὄντων) =ἐπειδὴ αἱ ἐναντίοι ἦσαν ἀπερὶσκεπτότεροι (δηλ. ἀπὸ τοῦς ἄλλοις τοῦς κακῶς ἀπεφασίσαντας). — ἔτι πλείω, δηλ. ἔστιν. — καλῶς δοκ. βουλευθῆναι=ἂν καὶ ἐφάνησαν ὅτι καλῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἐς τοῦναντίον αἰσχροῦς περιέστη (γνωμκ. ἀόριστ.)=καταντῶσι τοῦναντίον εἰς αἰσχρὸν τέλος (=λαμβάνουσι κακὴν ἔκδοσιν). — ἐνθυμεῖται (=σχεδιάζει) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ μόνον τὴν τελευταίαν πρότασιν: καὶ ἔτι πλείω . . . περιέστη. — ὁμοίᾳ τῇ πίστει (=μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως), συναπτέον καὶ τῷ: ἐνθυμεῖται καὶ τῷ: ἔργῳ ἐπεξέροχεται (=ἐμπράκτως ἐκτελεῖ). Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς ἄνθρωπος συλλαμβάνει τὰ σχέδιά του καὶ τὰ ἐκτελεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως: διότι ἢ πεποιθήσιν του κατὰ τὴν σύλληψιν τῶν σχεδίων εἶναι μεγαλύτερα ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. — μετ' ἀσφαλείας =μετὰ σταθερᾶς πεποιθήσεως (εἰς τὴν βεβαίαν ἐπιτυχίαν). — δοξάζομεν=ἐνθυμούμεθα=σχεδιάζομεν. — μετὰ δέους δὲ=ἐνεκα δὲ φόβου. — ἐν τῷ ἔργῳ=ἐν τῇ ἐκτελέσει (τῶν σχεδίων). — ἐλλείπομεν=φαίνόμεθα ἐλλείπεις=ἀποτυγχάνομεν.

Κεφ. 121.

§ 1. ἡμεῖς δὲ κτλ., διὰ τοῦ δὲ (=οὖν) ὁ ῥήτωρ τὰς ἐν κεφ. 120, § 3 κ. ἐξ. ἐκφρασθείας γενικᾶς ἀρχὰς ἐφαρμόζει νῦν εἰς τοὺς Πελοπον. (πρὸβλ. κεφ. 32, § 2). Ἐν τῇ § ταύτῃ περιέχεται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καὶ ἀδικούμενοι, ὁ καὶ ἀνήκει τῷ ἐγείρομεν: ἢ ἀπόδοσις δὲ τούτου κατωτέρω: καὶ...καταθησόμεθα. — καὶ ἱκανά, ὁ καὶ συνδέει τὴν μετχ. ἔχοντες μετὰ τῆς μετχ. ἀδικούμενοι.

ἀμφοτέρα· αἰ μετχ. αἰτλγκ. = ἐπειδὴ ἀδικούμεθα καὶ (ἐπειδὴ) ἔχομεν. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὅταν ἀμυνόμεθα (ἀόριστ.) ἸΑθ. = ὅταν ἀποκρούσωμεν τοὺς ἸΑθ. — καταθησόμεθα = θὰ καταπαύσωμεν. — ἐν καιρῷ = ἐν καταλλήλῳ περιστάσει (= εὖ παρ᾽ ἄσχόν [κεφ. 120, § 3]).

§ 2-4. κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν, 2) ἔπειτα, 3) τε (ὡς καὶ ἐν κεφ. 33, § 1). — ἡμᾶς εἰκὸς (δηλ. ἔστι) ἐπικρατῆσαι = εἶναι πιθανὸν ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν. — πλήθει προύχοντας καὶ ἔμ. πολέμ. = διότι ὑπερέχομεν κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν (δηλ. τὴν πεζικὴν). — ὁμοίως πάντας ἔς τὰ παρ. ἴοντας = διότι πάντες ἀνεξαίρετως ἐκτελοῦμεν τὰς διαταγὰς (τῶν ἀνωτέρων). Διὰ τούτων ἐξάιρεται ἡ Σπαρτιατικὴ πειθαρχία. — ναυτικόν τε... ἐξαορτυσόμεθα (= θὰ ἐξοπλίσωμεν), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (προύχοντας... ἴοντας... ἐξαορτυσόμεθα). — ᾧ ἰσχύουσι = κατὰ τὸ ὅποιον ὑπερισχύουσι (οἱ ἸΑθην.). — ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε... οὐσίας, ἄλλην γνώμην ἔχει ὁ Ἀρχίδαμος ἐν κεφ. 80, § 4 καὶ ὁ Περικλῆς ἐν κεφ. 141, § 3. — δάνεισμα... ποιησάμενοι = ἄφ' οὗ δανεισθῶμεν (δηλ. τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίῃ χρήματα). — ὑπολαβεῖν = νὰ προσελκύσωμεν εἰς τὸ μέρος μας. — οἰοί τ' ἐσμὲν = δυνάμεθα. — τοὺς ξένους αὐτῶν (δηλ. τῶν ἸΑθην.) ναυβάτας = τοὺς ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντας ναύτας αὐτῶν. Νοοῦνται οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων καὶ νήσων ναῦται. — ὦνητή = ἡγροασμένη· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: οἰκεία (= ἰδική των). Ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν ἸΑθην. στηρίζεται ἐπὶ τῶν χρημάτων· ὡς ἐκ τούτου διὰ τῶν χρημάτων δύναται αὕτη νὰ ἐκνικηθῇ. — τοῦτο, δηλ. τὸ ὦνητή εἶναι. — τοῖς σώμασι τὸ πλεόν (= μάλλον)... χρήμασι, ἢ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν Λακ. στηρίζεται ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τῶν διατιθεμένων πρὸς πρόσκτησιν αὐτῶν· κατὰ ταῦτα τὸ: τοῖς σώμασιν ἰσχύουσα ἀντιστοιχεῖ τῷ: οἰκεία, τὸ δέ: τοῖς χρήμασιν ἰσχύουσα τῷ: ὦνητή. — μᾶ τε νίκη ναυμαχίας = καὶ οὕτω (= τε) διὰ μίαν (μόνην) κατὰ θάλασσαν νίκης (ἡμῶν)· κατ' ἔννοιαν = ἐὰν ἅπαξ ἐν ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν (οἱ ἸΑθην.). — κατὰ τὸ εἰκὸς = κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. — ἀλίσκονται = ἀπολοῦνται = θὰ καταστραφῶσι. — εἰ δ' ἀντίσχοιεν... (= ἂν ἕμως ἤθελον δεῖξει ἀντοχήν), ἄφ' οὗ ἢ ἀπόδοσις (μελετήσομεν) εἶναι· κατὰ μέλλ. χρόνον

τὸ ἡγρούμενον ἀνεμένετο καθ' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ εἶν (εἶν δ' ἀντί-
 σχωμεν) ἐτέθη ἕμως κατ' εὐκτικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ προβλημα-
 τώδους.—μελετήσωμεν...τὰ ναυτικά=θ' ἀσκηθῶμεν εἰς τὰ ναυτικά.
 —ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν=ἔταν ἐξισώσωμεν
 τὴν ἐπιστήμην (δηλ. τὴν τῶν ναυτικῶν ἐμπειρίαν) πρὸς τὴν ἐκεί-
 νων (δηλ. τῶν Ἀθην.). Κατ' ἔννοιαν: ἔταν ἐξισωθῶμεν πρὸς τοὺς
 Ἀθ. κατὰ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν. —τῇ γε εὐθυχίᾳ=διὰ τῆς γεν-
 ναϊότητος τοῦλάχιστον. —δήπου=βεβαίως. —περιεσόμεθα=θὰ
 ὑπερτερήσωμεν (αὐτούς).—ὄ γὰρ κτλ., δηλ. ἡ εὐθυχία. —ὄ δ' ἐκεῖ-
 νοι... προύχουσι (δηλ. ἡμῶν, τοῦτο)=τοῦτο δέ, εἰς τὸ ὅποιον
 ἐκεῖνοι ὑπερέχουσιν ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστήμης των. —καθαιρετέον
 ἡμῖν ἐστὶ μελέτη=πρέπει ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§ 5. ἐς αὐτὰ=πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. διὰ τὴν μακρὰν
 ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου). Ἡ ἔννοια: πρὸς κά-
 λυψιν τῶν δαπανῶν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν μακρὰν ἐξακολού-
 θησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου θὰ συνεισφέρωμεν ἡμεῖς χρή-
 ματα, ἐν ᾗ ἡ προσέλευσις πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν τῶν ναυτῶν τῶν
 Ἀθ. θὰ γείνη διὰ τοῦ θανείσματος τῶν ἱερῶν χρημάτων (§ 3). —ἢ
 =εἰ δὲ μὴ (πρὸς κεφ. 140, § 1). —οἴσωμεν=θὰ συνεισφέρωμεν.—
 ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν=ἵνα αὐτοὶ εἶναι δοῦλοι τῶν Ἀθ. (διότι
 οἱ φόροι αὐτῶν ἐχρησίμευσον πρὸς αὔξησιν τῶν δυνάμεων τῶν
 Ἀθην., δι' ὧν αὐτοὶ ἐδουλοῦντο). —φέροντες οὐκ (ἀντὶ μὴ μετὰ τὸ
 εἶ) =δὲν θ' ἀποκάμωσι νὰ συνεισφέρωσι (χρήματα). —ἐπὶ τῷ
 τιμωρ... σφίξεσθαι=ἵνα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συγχρόνως σφζώμεθα
 τιμωροῦντες τοὺς ἐχθρούς.—οὐκ (καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ μὴ) ἄρα (εἰρω-
 νικῶς) δαπανήσωμεν=ἴσως δὲν θὰ δαπανήσωμεν. —ἐπὶ τῷ...
 μὴ κακῶς πάσχειν=ἵνα μὴ κακοποιώμεθα. —αὐτὰ (δηλ. τὰ χρή-
 ματα) ἀφαιρεθέντες=στερηθέντες αὐτῶν. —αὐτοῖς τούτοις=
 δι' αὐτῶν τούτων (τῶν χρημάτων). Ἡ ἔννοια: εἰν ἡμεῖς τὰ ἰδικά
 μας χρήματα δὲν χρησιμοποιήσωμεν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν αὐτῶν,
 οἱ Ἀθην. θ' ἀφαιρέσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὰ χρήματα ταῦτα καὶ θὰ μετα-
 χειρισθῶσιν ὡς μέσα πρὸς κακοποίησιν ἡμῶν.

Κεφ. 122.

§ 1. ὁδοὶ πολέμου=τρόποι πολέμου (=πρὸς ἐπιτυχὴ διεξα-
 γωγὴν τοῦ πολέμου). —ξυμμάχων τε ἀπόστασις, ἐπεξήγησις τοῦ

δοδοί=δηλαδή και παρακίνησις τῶν συμμάχων πρὸς ἀποστασίαν (ἀπὸ τῶν Ἀθην.).—μάλιστα παραίσεις . . . τῶν προσόδων=ἦτις (ἀποστασία) κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἀφαίσεις (=μέσον ἀφαιρέσεως) τῶν εἰσοδημάτων. — αἰς=δι' ὧν. — ἰσχύουσι, δηλ. οἱ Ἀθην.—ἐπιτειχισμός τῇ χώρᾳ=ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων πρὸς βλάβην τῆς χώρας (αὐτῶν). — οὐκ ἂν τις νῦν προΐδοι=δὲν δύναται τις τώρα νὰ προΐδῃ. — πόλεμος . . . χωρεῖ (=προβαίνει), προσωποποιία, ἣτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους τῆς περιόδου.—ἐπὶ ὄητοις=κατὰ ὀρισμένους κανόνας. — τὰ πολλά, ἐπιρρηματικῶς=ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — τεχνᾶται=ἐπινοεῖ σχέδια. — πρὸς τὸ παρατυγχάνον=κατὰ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην περίστασιν. — ἐν ᾧ=ἐν τούτῳ δὲ (δηλ. τῷ πολέμῳ). — ὁ μὲν εὐδογῆτως αὐτῷ προσομιλήσας=ὁ μὲν μετριοπαθῶς (=οὐχὶ ἐμπαθῶς) συναναστραφεῖς μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου). — βεβαιότερος (=ἀσφαλέστερος), δηλ. ἔστι.—ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν=ὁ δὲ μετὰ πάθους προσενεχθεὶς πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν πόλεμον). — οὐκ ἐλάσσω (=πλείω [πταίσματα]) πταίται=περιπίπτει εἰς περισσότερα σφάλματα ὡς β' ὄρος τῆς συγκρίσεως νοητέος: ἢ ὁ εὐδογῆτως τῷ πολέμῳ προσομιλήσας.

§ 2-4. ἐνθυμώμεθα=ἄς σκεπτόμεθα. — ἀντιπάλους=ἰσοπάλους, ἰσοδυνάμους. — περὶ γῆς ὄρων=περὶ συνόρων γῆς. — οἰστὸν ἂν ἦν=(τοῦτο) θὰ ἦτο ὑποφερτόν. — νῦν δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: εἰ μὲν ἦσαν κτλ. — ξύμπαντας=ἄλους ὄμοῦ. — ἱκανοί, δηλ. εἰσὶ.—καὶ κατὰ πόλιν=καὶ πρὸς ἐκάστην χωριστὰ πόλιν. — ἔτι δυνατώτεροι, δηλ. ἢ πρὸς ξύμπαντας.—εἰ μὴ . . . ἀμνυόμεθα=ἐὰν δὲν θὰ ἀποκρούσωμεν. — καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστν, ἐπεξήγησις τοῦ ἀθροοῦ=ἄλοι ὄμοῦ, δηλ. καὶ ἐκάστη φυλὴ χωριστὰ καὶ ἐκάστη πόλις.—μᾶ γνώμη=ὄμοφώνως.—δίχα γε ὄντας (δηλ. τῇ γνώμῃ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: μᾶ γνώμη=διχονοοῦντας βεδαίως. — ἀπόνως=ἄνευ κόπου. — χειρώσονται = θὰ καταβάλλωσι. — τὴν ἦσαν . . . ἴστω (τις) οὐκ ἄλλο τι φ.=ἄς γνωρίζῃ (τις) ὅτι ἢ ἦττα δὲν φέρει ἄλλο τι.—εἰ καὶ δεινόν (ἔστι) τῷ ἀκοῦσαι=ἂν καὶ δεινὸν εἶναι εἰς τινὰ ν' ἀκούσῃ (τοῦτο). — ἀντικρὺς δουλείαν, τὸ ἐπίρρ. μὲ σημησ. ἐπιθέτου=πραγματικὴν δουλείαν. Ἡ ἔννοια τῆς § 2: ἐὰν ἐπολεμοῦμεν πρὸς ἀντιπάλους ἴσους περὶ συνόρων γῆς, ὁ πόλεμος θὰ ἦτο ὑποφερτός: διότι οἱ ἀντίπαλοι

ἡμῶν θὰ ἦσαν ἴσοι· καί, ἐάν ἐνικώμεθα, θὰ ἐχάνομεν ὀλίγον ἔδα-
 φος ἐκ τῶν ἔρων τῆς γῆς· ἀλλὰ τῶρα θὰ πολεμήσωμεν πρὸς τοὺς
 Ἕθην., οἵτινες εἶναι πολὺ ὑπέρτεροι ἡμῶν, καί, ἐάν νικηθῶμεν,
 δὲν θὰ ἀπολέσωμεν ὀλίγον ἔδαφος, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν.—
 ὁ = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν).— καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι =
 καὶ μὲ λέξεις (μόνον) νὰ θεωρηθῆ ὡς δυνατὸν (καὶ νὰ μὴ συμβῆ
 πράγματι).— αἰσχρὸν (δηλ. ἐστί) τῇ Πελ. = εἶναι ἐπονείδιστον
 διὰ τὴν Πελ.— καὶ πόλεις . . . κακοπαθεῖν, ὁ καὶ συνδέει τό : ὁ
 καὶ τό : πόλεις . . . κακοπαθεῖν· ἀμφοτέρω ὑποκμ. εἰς τὸ ἐνδοια-
 σθῆναι = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν) καὶ τὸ νὰ κακοπαθῶσι
 τόσαι πόλεις (αἱ ἐν Πελ.) ὑπὸ μᾶς (δηλ. τῶν Ἕθηνων).— ἐν ᾧ =
 καὶ ἐν τούτῳ = καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει· κατ' ἔννοιαν = καὶ
 ἐάν τοῦτο συμβῆ. — ἢ δικ. δοκοῖμεν ἄν πάσχειν = ἠθέλωμεν φανῆ
 ἢ ὅτι δικαίως πάσχομεν. — ἢ διὰ δειλίαν ἀνεχέσθαι = ἢ ὅτι διὰ
 δειλίαν ἀνεχόμεθα (δηλ. τὴν δούλωσιν καὶ τὴν κακοπάθειαν). — καὶ
 . . . φαίνεσθαι (=δείκνυσθαι), ἐκ τοῦ δοκοῖμεν ἄν = καὶ ὅτι δει-
 κνύμεθα κατώτεροι τῶν πατέρων. — ἠλευθέρωσαν, δηλ. ἀπὸ τῶν
 Περσῶν. — ἡμεῖς δὲ κτλ., ἐν ζωγραῖ ἀντιθέσει πρὸς τό : πατέρων . . .
 οἱ τὴν Ἑλ. ἠλευθέρωσαν. — οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιουμένον = οὐδὲ
 εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς (οὐχὶ πλέον. εἰς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν) ἐξασφαλίζο-
 μεν. — αὐτό, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν. — τύραννον δὲ ἔωμεν ἐγκαθε-
 σιάναι πόλιν = ἀλλ' ἀφίνομεν νὰ ἐγκατασταθῆ (ἐν τῇ Ἑλλάδι)
 πόλεις (δηλ. αἱ Ἕθηναι) τύραννος. — τοὺς δ' ἐν μᾶ (δηλ. πόλει)
 μονάρχους ἀξιοῖμεν καταλύειν, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπότα-
 ξιν : εἰ καὶ τοὺς ἐν . . . ἀξιοῖμεν κατ = ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν
 νὰ καταλύωμεν τοὺς ἐν μᾶ πόλει τυράννους. — οὐκ ἴσμεν, δηλ.
 ἡμεῖς (οἱ ἀγορεύοντες Κορίνθ.). — ὅπως τάδε . . . ἀπήλλακται =
 πῶς ἢ τοιαύτη διαγωγὴ ἡμῶν (τὸ ν' ἀφίνομεν δηλ. πόλιν τύραννον
 ἐν τῇ Ἑλλάδι) εἶναι ἀπήλλαχμένῃ. — τριῶν τῶν μ. ξυμφορῶν =
 ἐνὸς τῶν τριῶν μεγίστων ἐλαττωμάτων ἢ ἐπεξήγησις ἀκολουθεῖ :
 ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας (=δειλίας) ἢ ἀμελείας. — οὐ γὰρ δὴ πεφευ-
 γότες ταῦτα . . . κεχωρήκατε = διότι βεθαίως δὲν ἔχετε προβῆ,
 ἀφ' οὗ ἀπεφύγετε ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημένα ἐλαττώματα). — ἐπὶ
 τήν . . . καταφρόνησιν, δηλ. τῶν Ἕθην. — ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλιν
 = ἐπειδὴ ῥίπτει πολλοὺς εἰς σφάλματα. — τὸ ἐναντίον ὄνομα . . .
 μετωνόμασται = ἔχει μετονομασθῆ (δηλ. ὑπὸ τῶν ἄρθως κρινόντων)

μέ τὸ ἐναντίον ὄνομα. Ἡ ἔννοια τῆς § 4 : τὸ ν^ο ἀφίνωμεν πόλιν τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι: ἐλέγχει ἢ ἀσυνεσίαν ἢ δειλίαν ἢ ἀμέλειαν· διότι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχετε ἀποφύγει τὰ εἰρημμένα ἐλαττώματα καὶ ὅτι ἀφίνετε τὰς Ἀθήνας τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς Ἀθ.· διότι αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα—ἢ καταφρόνησις—εἶναι· χειρότερον τῶν τριῶν προειρημένων· καθ' ὅσον καταφρόνησις=ἀφροσύνη.

Κεφ. 123.

τὰ... προγεγ... τί δεῖ μακρότερον... αἰτιάσθαι; = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ κατηγορῶμεν διὰ περισσοτέρων (λόγων) τὰ προγενέστερα; καθ' ἔννοιαν= τίς ἢ ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίβωμεν περισσότερο περὶ τὰ προγενέστερα κατηγοροῦντες αὐτά; — ἢ ἐς ὅσον... ξυμφέροι = παρ' ὅσον συμφέροι. — τοῖς νῦν (= εἰς τὰ παρόντα), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ προγεγενημένα καὶ πρὸς τό: περὶ τῶν μελλόντων. Ἡ ἔννοια: κατηγοροῦν διὰ τὰ πρότερον γεγόμενα ἐπιτρέπονται μόνον, ἐφ' ὅσον αὐτὰ συντελοῦσι πρὸς βελτίωσιν τῶν παρόντων. — περὶ (= ὑπὲρ τῶν ἔπειτα μελλόντων, πλεονασμός· ἦρκε μόνον τό: περὶ τῶν ἔπειτα ἢ τό: περὶ τῶν μελλόντων· ἐτέθησαν ὅμως ἀμφότερα πρὸς ἰσχυροτέραν ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας.— τοῖς παρ' βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν= διαφυλλάτοντες τὰ παρόντα πρέπει πρὸς ταῖς ὑπαρχούσας ταλαιπωρίας νὰ ὑφιστάμεθα καὶ ἄλλας νέας. — πατριον (= πατροπαράδοτον), δηλ. ἐστὶ.— ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι = ν^ο ἀποκτᾶτε διὰ τῶν κόπων τοὺς ἐπαίνους. — τὸ ἔθος, δηλ. τοῦ ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι.— εἰ ἄρα... νῦν... ὀλίγον προφέρετε= ἐὰν τυχὸν τώρα ὀλίγον ὑπερέχετε (δηλ. τῶν πατέρων). — πλοῦτω καὶ ἔξουσίᾳ. ἐν διὰ δυοῖν= ἔξουσία πλούτου=κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐκ τοῦ πλούτου προερχομένην.— δίκαιον, δηλ. ἐστὶ — ἄ... ἐκτήθη... ἀπολέσθαι= ἔσα ἀπεκτήθησαν ἐν τῇ ἐνδείξ (= ὅτε ἦσθε ἐνδεεῖς) νὰ χυθῶσι (τώρα).— ἀλλὰ θαρσοῦντας... ἰέναι... ἐς τὸν π., τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεῖ= ἀλλὰ (πρέπει) μετὰ θάρρους νὰ πορευθῶμεθα εἰς τὸν πόλεμον.— κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας (ὡς καὶ ἐν κεφ. 121, § 2)· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: 1) τοῦ τε... χρήσαντος καὶ... ξυλλήψεσθαι, 2) καὶ τῆς... ξυναγωνιουμένης, 3) σπονδᾶς τε κτλ.— τοῦ θεοῦ... χρήσαντος= διότι ὁ θεὸς ἐχρημοδότησε. Οἱ Λακ. προτοῦ ἐπιχειρήσωσι τὸν παρόντα πόλεμον

εἶχον ἐρωτήσει διὰ πρέσβειων τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, ἂν ὁ πόλεμος ἤθελεν ἀποθῆ ὑπὲρ αὐτῶν· ὁ δὲ θεὸς εἶχεν ἀποκριθῆ αὐτοῖς ὅτι θὰ νικήσωσι· καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς καὶ προσκαλούμενος καὶ ἀπρόσκλητος.— καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι (=βοηθήσιν)—καὶ διότι ὑπεσχέθη ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ (αὐτούς).—καὶ τῆς ἄλλ. Ἑλ. πάσης ξυναγωνιουμένης (δηλ. ὑμῖν)—καὶ διότι πᾶσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς (καὶ ἡ δούλη τοῖς Ἀθην. καὶ ἡ ἐλευθέρα) θὰ συναγωνισθῆ μεθ' ὑμῶν.—τὰ μὲν φόβῳ=ἐν μέρει μὲν ἕνεκα φόβου (μὴ δηλ. ὑποδουλωθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθην.). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα.—τὸ δὲ ὠφελίᾳ (=ἐπ' ὠφελίᾳ)= ἐν μέρει δὲ ἕνεκα ὠφελείας (ἴνα δηλ. ἐλευθερωθῆ). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δούλην Ἑλλάδα.— ἄς γε καὶ ὁ θεὸς... νομίζει παραβεβῆσθαι=τὰς ὅποιας βεβαίως καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς νομίζει ὅτι ἔχουσι παραδαθῆ.— κελεύων, μετχ. τροπκ.— ἠδικημέναις (δηλ. ταῖς σπονδαῖς)... βοηθήσετε= θὰ διαφυλάξῃτε τὰς σπονδὰς, αἵτινες ἀδίκως ἔχουσι παραδαθῆ.— μᾶλλον, ὁ β' ὄρος: ἢ λύσετε. — λύουσι (δηλ. σπονδὰς) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρότεροι.

Κεφ. 124.

πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον (αἰτικτ. ἀπόλυτος) ὑμῖν=ἐπειδὴ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν παρέχεται εἰς ὑμᾶς εὐκαιρία εὐνοϊκῆ.— καὶ ἡμῶν τάδε (=ταῦτα).. παραινούντων=καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς συμβουλεύομεν τοῦτο (δηλ. τὸ πολεμεῖν).— κοινῇ = πρὸς τὸ συμφέρον πάντων τῶν συμμάχων.— εἴπερ βεβαιότατον (δηλ. ἐστὶ) κτλ.= ἐὰν βεβαίως ἢ ταυτότης τῶν συμφερόντων εἶναι ἀσφαλέστατος δεσμὸς καὶ διὰ τὰς πόλεις καὶ διὰ τοὺς ἰδιώτας.— μὴ μέλλετε = μὴ βραδύνετε.— Ποτ. ποιεῖσθαι τιμορίαν (=βοηθεῖν)= νὰ βοηθήτε τοὺς Ποτειδαίτας.— οὐκ Δωριεῦσι, οἱ Ποτειδ. ἦσαν ἀπαικοὶ τῶν Κορινθίων καὶ ἐπομένως ἄμοφλοι τοῖς πλείστοις τῶν Πελοπ.— οὐ (δηλ. τοῦ Δωριέως ὑπὸ Ἴωνων πολιορκεῖσθαι) πρότερον ἢν τοῦναντίον, ἢ ἔννοια: πρότερον μόνον Ἴωνες ἐπολιορκούντο ὑπὸ Δωριέων. Ῥητορικὴ ὑπερβολή.— τῶν ἄλλων, μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται του: τὴν ἐλευθερίαν.— μετελθεῖν=νὰ ἐπιδιώξῃτε.— ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται=διότι δὲν εἶναι πλέον δίκαιον.— περικείμεντας (δηλ. ἡμᾶς) τοὺς μὲν... βλιάπτεσθαι, τοὺς δὲ... μὴ

πολύ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν = ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀναθάλλομεν (καὶ δὲν κηρύττομεν τὸν πόλεμον), ἄλλοι μὲν ἐξ ἡμῶν (δηλ. οἱ Ποσειδαιῆται) νὰ βλάπτωνται ἤδη, ἄλλοι δὲ μετ' ὀλίγον νὰ πάσχωσι τὸ αὐτὸ (δηλ. νὰ βλάπτωνται). — εἰ γνωσθησόμεθα = εἰάν γνωσθῶμεν (δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων). — ξυνηλθόντες μὲν, αἴμ. δὲ οὐ τολμῶντες = ὅτι συνήλθομεν μὲν (εἰς σύνοδον ἐν Σπάρτῃ), δὲν τολμῶμεν δὲ νὰ ὑπερασπισθῶμεν (τοὺς βλαπτομένους). — ἀλλὰ κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ μέλλετε κτλ. — ἀφιχθαι, δηλ. ὑμεῖς = ὅτι ἔχετε φθάσει. — τάδε ἄριστα λέγεσθαι = τάδε (= ταῦτα), ἃ λέγεται (δηλ. ὑφ' ἡμῶν), ἄριστα (= συμφερώτατα) εἶναι. — τὸ αὐτίκα δ. = τὸν στιγμιαῖον κίνδυνον. — τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθ. = ἀλλ' ἐπιθυμήσαντες τὴν ἐξ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ μακρότερον χρόνον προερχομένην εἰρήνην. — ἐκ πολέμου = διὰ τοῦ πολέμου. — μᾶλλον βεβαιούται = ἀσφαλεστέρα γίνεται. — ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι = τὸ δὲ νὰ μὴ ἀναλάβητε τὸν πόλεμον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἡσυχίαν (τῆς εἰρήνης· πρβλ. κεφ. 120, § 3). — οὐχ' ὁμοίως, ὡς τὸ ἐκ πολέμου τὴν εἰρήνην βεβαιουῦσθαι. — καὶ τὴν καθ...καθεστάναι = καὶ νομίσαντες ὅτι ἡ πόλις (δηλ. αἱ Ἀθῆναι), ἣτις ἔχει κατασταθῆ ἐν τῇ Ἑλλάδι τύραννος, ἔχει κατασταθῆ τοιαύτη ἐναντίον πάντων ὁμοίως. — τῶν μὲν . . . τῶν δὲ = ἄλλων μὲν . . . ἄλλων δέ. — διανοεῖσθαι, δηλ. ἄρχειν. — παραστησόμεθα = ἄς ὑποτάξωμεν. — καὶ αὐτοὶ τε = καὶ οὕτω (=καί) καὶ ἡμεῖς αὐτοί. — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς.

Κεφ. 125.

ἐπειδή, χρονικ. — ἀφ' ἀπάντων, συναπτέον τῷ : γνώμην = τὴν ἀφ' ἀπάντων (= ἐκ μέρους ἕλων [= ὑπὲρ ἕλων] ἐκφρασθεῖσαν) γνώμην· ἀντὶ ἀπλής γενκ. = τὴν γνώμην ἀπάντων. — ψήφον ἐπήγαγον = ἐπειρήφισαν (πρβλ. κεφ. 87, § 4). — ἐξῆς = κατὰ σειράν. — καὶ μεῖζονι . . . πόλει, ἐπεξῆγγησις τοῦ : ἅπασιν ἐξῆς. — τὸ πλῆθος = ἡ πλειοψηφία. — ἐψηφίσαντο, κατὰ πλῆθυντ., διότι τὸ ὑποκμ. (τὸ πλῆθος) περιλήπτικόν (= οἱ πολλοί). Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. — δεδογμένον αὐτοῖς, αἰτιατικ. ἀπόλυτος = ἂν καὶ αὐτοὶ εἶχον ἀποφασίσει (δηλ. τὸν πόλεμον). — ἀδύνατα = ἀδύνατον. — ἐπιχειρεῖν, δηλ. τῷ πολέμῳ. — ἀπαρασκευάσις οὖσιν = διότι ἴσαν ἀπροετοιμα-

στοι.—ἐκπορίζεσθαι... ἐκάστους=γὰ παρασκευάζωσιν ἕκαστοι.—
 ἔδοκει, δηλ. ἅπασιν=ἐφαίνετο καλὸν εἰς ἔλους.—πρόσφορα, δηλ.
 τῷ πολέμῳ=χρήσιμα διὰ τὸν πόλεμον.—καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν—
 καὶ γὰ μὴ βραδύνωσιν.—ὅμως δὲ=ἀλλ' ὅμως (παρὰ τὴν ἀπόφασιν
 δηλ. γὰ μὴ βραδύνωσι).—καθισταμένοις, ὧν ἔδει=παρασκευαζομέ-
 νοις τὰ δέοντα=ἐν ᾧ αὐτοὶ παρεσκευάζον τὰ ἀναγκαῖα.—ἐνιαυ-
 τὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ=ὀλόκληρον μὲν ἔτος δὲν κατη-
 ναλώθη, ἀλλ' ὀλιγώτερον (τοῦ ἔτους, ἦτοι 7-8 μῆνες). — πρὶν
 ἐσβαλεῖν (δηλ. αὐτοὺς) ἐς τὴν Ἄττ. καὶ τὸν πόλ. ἄρασθαι φανε-
 ρῶς = πρὸ τῆς (πρώτης) εἰσβολῆς (αὐτῶν) εἰς τὴν Ἄττικὴν καὶ
 τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Κεφ. 126.

§ 1-2. ἐν τούτῳ... τῷ χρόνῳ = κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον
 (καθ' ὃν δηλ. ἐγίνοντο αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί). — ἐπροσβέουοντο
 (= ἐπεμπον πρέσβεις), δηλ. οἱ Λακ. καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. —
 ἐγκλ. ποιούμενοι = παραπονούμενοι (κατὰ τῶν Ἄθην.). — ὅπως
 σφίσις ὅτι μ. πρόφ. εἴη τοῦ π. = ἵνα ἔχωσιν ἕσον τὸ δυνατὸν
 (=ὅτι) μεγίστην πρόφασιν τοῦ πολέμου. — ἦν μὴ τι ἐσακούοισι =
 ἔάν (οἱ Ἄθ.) δὲν δίδωσιν ἀκρόασιν τινα (εἰς τὰ παράπονά των). —
 πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν κεφ. 139, § 1.—ἐκέλευον
 τοὺς Ἄθ.—ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἄθ.—τὸ ἄγος... τῆς θεοῦ, βραχυ-
 λογία ἀντί: τοὺς ἐκγόνους τῶν δρασαντῶν τὸ ἄγος τῆς θεοῦ (δηλ.
 τῆς Ἀθηνᾶς)=τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οἵτινες ἔπραξαν τὸ μίasma
 πρὸς τὴν θεάν. — ἐλαύνειν (=ἐξελαύνειν) = γὰ ἐκδιώκωσιν.—τὸ
 ἄγος=τὸ μίasma, ἢ μιὰρὰ πράξις.—τοιόνδε=τοιούτων τι.

§ 3-6 Ὀλυμπιονίκης, νικήσας τῷ 640 π. X. — τῶν πάλαι,
 συναπτεόν τῷ ἀνήθ.—ἐγεγαμῆκει = εἶχε νυμφευθῆ.—κατ' ἐκεῖ-
 νον τὸν χρόνον, δηλ. περὶ τὸ 620 π. X. — ἐτυράνει=ἦτο τύραν-
 νος.—χρωμένῳ τῷ Κύλωνι=εἰς τὸν Κύλωνα, ὅτε ἠρώτα τὸ μαν-
 τεῖον.—ἀνεῖλεν=ἐχρησιμοδότησεν.—ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῆ μ. ἑορτῇ=
 κατὰ τὴν μεγίστην ἑορτὴν τοῦ Διός.—δύναμιν, δηλ. στρατιωτικῆν.
 —ἀναπεύσας=πέισας δι' ἐπανειληγμένων παρακλήσεων.—ἐπειδή,
 χρονκ.—ἐπῆλθον = ἦλθον κατόπιν (μετὰ τὸν χρησιμὸν δηλ.).
 Παρατηρητέον ὅτι ἐνταῦθα τὸ β. ἐτέθη κατὰ πληθυντ. ἀριθμὸν,
 ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. (Ὀλύμπια) εἶναι οὐδέτερον πληθ. ἀριθμοῦ. Πῶς

ἐπρεπε νὰ τεθῆ τὸ ῥ.: = τὰ ἐν Πελοπον. (δῆλ. τελούμενα), ὁ προσδιορισμὸς αὐτός προσετέθη, ἐπειδὴ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀθῆναις ἐτελοῦντο Ὀλύμπια. — κατέλαβε τὴν ἀκρ., ἐν ἔτει 612 π. Χ. — ὡς ἐπὶ τυραννίδι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ γίνῃ τύραννος. — νομίσας, μετχ. τροπκ. — ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, ὡς ὑποκμ. νοητέον τό: τὰ Ὀλύμπια = ὅτι τὰ Ὀλύμπια ἦτο καὶ μεγίστη ἑορτὴ τοῦ Διός. — καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλ. νενικηκότι = καὶ (ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν Ὀλυμπίων) εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτόν, διότι εἶχε νικήσει εἰς τὰ Ὀλύμπια. — εἰ δὲ... εἴρητο = εἰ δὲ ἡ μεγίστη (αὕτη) ἑορτὴ εἴρητο (δῆλ. ὑπὸ τοῦ Θεοῦ) ἐν τῇ Ἀττ. ἢ ἀλλοθί που = ἐὰν δὲ ἡ μεγίστη αὕτη ἑορτὴ ὑπεννοεῖτο ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἀλλαχοῦ κάπου. — ἔτι = περαιτέρω. — τε... οὐκ = οὔτε. — Διάσια, μεγάλη ἑορτὴ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθῆναις, πρὸς τιμὴν τοῦ Μειλιχίου Διός, τελούμενη κατὰ τὸν Ἀνθεστηριῶνα μῆνα παρὰ τὸν Ἰλισσὸν δι' ἀναμμάκτων θυσίων. — ἄ... μεγίστη = ἄ (Διάσια) καλεῖται μεγίστη ἑορτὴ Διὸς Μειλιχίου. — ἔξω τῆς πόλεως (δῆλ. τελούμενα), συναπτέον τῷ: ἔστι... Ἀθηναίοις. — ἐν ἡ, δῆλ. ἑορτῇ. — πανδημεῖ = ἀπαξάπαντες (οἱ Ἀθ.). — θύουσι = προσφέρουσι θύσας. — ἱερεῖα = σφάγια. — θύματα = πλακούντια ἢ ζυμαρικά (ἀπεικονίζοντα ζῆα). — ἐπιχώρια = συνήθη εἰς τὸν τόπον. — δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν = νομίζων δὲ ὅτι ὀρθῶς κατενῶει (τὸν χρησμόν). — ἐπιχείρησε τῷ ἔργῳ, κατ' ἔννοιαν = κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν.

§ 7-8. αἰσθόμενοι = ἀφ' οὗ ἔμαθον (τοῦτο, ὅτι δῆλ. ὁ Κύλων κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν). — ἐβοήθησαν... ἐπ' αὐτοὺς = ἔτρεξαν ἐναντίον αὐτῶν (δῆλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ). — προσκαθεζόμενοι, μετὰ σημασίας ἀορίστου = ἀφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως. — χρόνου ἐπιγιννομένου = ἐπειδὴ παρήρχετο χρόνος (ἐν τῇ πολιορκίᾳ). — τρουχόμενοι τῇ προσ. = ταλαιπωρούμενοι ἐκ τῆς πολιορκίας. — οἱ πολλοί, παράθεσις εἰς τό: οἱ Ἀθηναῖοι ἀντί: τῶν Ἀθηναίων... οἱ πολλοί. — τοῖς ἑννέα ἄρχουσι, ὧν πρῶστατο ὁ Μεγακλῆς. — τὴν φυλακίην, δῆλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. — καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορα διαθεῖναι = καὶ μετ' ἀπεριόριστου ἐξουσίας (χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ) νὰ κανονίσωσι τὰ πάντα. — ἡ ἂν ἄριστα διαγινν. = ἔπως ἤθελον κρίνει ταῦτα ἄριστα. — τότε δὲ κτ., ἐν

ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ἡ ἐξουσία τῶν ἐννέα ἀρχόντων περιορίσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. — τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν . . . ἔπρασον = τὰς πλείστας τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων διενήργουν.

§ 9-12. φλαύρωσ (= κκῶς) εἶχον = εὐρίσκοντο ἐν κακῇ καταστάσει. — σίτου τε καὶ ὕδ. ἀπορία = δι' ἔλλειψιν τροφῆς καὶ ὕδατος. — ἐκδιδράσκουσι = δραπετεύουσιν. — ὧς = ἐπειδὴ. — καθίζουσι = κάθηνται. — ἐπὶ τὸν βομόν, δηλ. τῆς Ἀθηγᾶς. — ἀναστήσαντες αὐτοὺς = παρακινήσαντες αὐτοὺς νὰ καταλίπωσι τὸν βομόν (ἵνα μὴ οὕτως μολυνθῇ ἐκ τοῦ θανάτου αὐτῶν). — οἱ τῶν Ἀθην. ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν = ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Ἀθην., εἰς οὓς εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ φύλαξις (τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει). — ὧς = ὅτε. — ἀποθνήσκοντας = ὅτε ἔμελλον ν' ἀποθάνωσιν. — ἐφ' ᾧ μηδὲν κ. ποιήσουσι, συναπτόν τῷ: ἀναστήσαντες αὐτοὺς = ἐπὶ τῷ ὄρω ὅτι δὲν θὰ κακοποιήσωσιν αὐτοὺς (= ὅτι δὲν θὰ φρονέωσιν αὐτούς). — καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σ. θεῶν ἐν τῇ π. διεχρήσαντο = ἀλλὰ καὶ (ἄλλους) τινὰς, οἵτινες ἐκάθισαν ἑκείτοι, ἐν ᾧ παρήρχοντο (= ἐν τῇ παρόδῳ), ἐπὶ τῶν βομῶν τῶν σεμνῶν θεῶν, ἐφόνευσαν. Σεμναὶ θεαὶ ἐννοοῦνται αἱ Εὐμενίδες, ὧν τὸ ἱερόν ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. — ἀπὸ τούτου = ἕνεκα τούτου. — ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ = μικροὶ καὶ ἀσεβεῖς πρὸς τὴν θεάν. — τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων = οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, ἰδίᾳ οἱ Ἀλκμαϊωνίδαι, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Μεγακλῆς. — ἤλασαν μὲν . . . ἤλασε δέ, ἀναφορά: τὸ ἐλαύνειν = ἐξελαύνειν. — Κλεομένης . . . ὕστερον (ἐν ἔτει 508), ἀφ' οὗ τῷ 510 οἱ φυγάδες Ἀλκμαϊωνίδαι βογηθόμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους ἐξεδιώξαν τοὺς Πεισιστρατίδας καὶ οὕτως ἐπανήλθον εἰς Ἀθήνας, ἐξεδιώχθησαν ἐκ νέου οὗτοι (τῷ 508) ὑπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ Ἰσαγόρου, τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Κλεισθέους, τῇ βογηθείᾳ πάλιν τοῦ Λακεδ. Κλεομένους. — μετὰ Ἀθην. στασιαζόντων = τῇ συμπράξει τῶν στασιαζόντων (μόνον) Ἀθηναίων (δηλ. τῆς πολιτικῆς πατρίδας τοῦ Ἰσαγόρου). — ἀνελόντες = ἀγορεύσαντες. — ἐξέβαλον = ἐξώρισαν. — κατήλθον = ἐπανήλθον εἰς τὴν πατρίδα. — ὕστερον, δηλ. κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (508), ὅτε ἀνεκλήθη καὶ ὁ Κλεισθένης. — ἔτι = ἔτι καὶ νῦν (δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου).

Κεφ. 127.

δὴ=λοιπόν.—ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—δῆθεν, συναπτόεν τῷ : τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες=κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ παντὸς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἰκανοποιήσωσι τοὺς θεοὺς (ὧν τὰ ἱερά ἐμίανθησαν· πρβλ. κεφ. 126, § 11).—εἰδότες δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δῆθεν = πράγματι ὅμως ἐπειδὴ ἐγνωρίζον. — Περικλ. τὸν Ξ. προσεχόμενον αὐτῷ (δηλ. τῷ ἄγει) = ὅτι ὁ Περικλ., ὁ υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, ἦτο ἔνοχος εἰς αὐτὸ (τὸ ἄγος). — κατὰ τὴν μητέρα = πρὸς μητρός· ἡ μήτηρ τοῦ Περικλέους Ἀγαρίστη ἦτο ἔγγονος τοῦ Κλεισθένους, ἐγγόνου τοῦ Μεγακλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀκλμέωνος. — νομίζοντες, μετχ. αἰτλγ. — ἐκπεσόντος αὐτοῦ = ἐὰν αὐτὸς (ὁ Περικλ.) ἐξορισθῆ. — ὄσον ἂν σφ. προχωρεῖν = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον προχωρεῖ εἰς αὐτούς = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον ἐπιτύχει αὐτοί. — τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων = ὅσα ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθηναίων. — παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο = ὅτι αὐτὸς ἤθελε πάθει τοῦτο (δηλ. τὸ ἐκπεσεῖν=τὴν ἐξορίαν). — ὅσον, δηλ. ἤλπιζον. — διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τό : τοῦτο τὸ πρῶγμα, δηλ. ἡ ἀξίωσις τῶν Λακ. — ἐλαύνειν τὸ ἄγος = ὅτι τοῦτο θὰ διαβάλλῃ αὐτὸν πρὸς τοὺς πολίτας. — ὡς=διότι. — διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν==ἐνεκα τῆς ἀτυχίας ἐκείνου (τοῦ Περικλ.). Οἱ Λακ. τὴν μετὰ τῶν Ἀλκμαϊωνιδῶν συγγένειαν τοῦ Περικλ. θεωροῦσι δυστυχίαν τοῦ Περικλ. — τὸ μέρος=ἐν μέρει. — ἔσται=θὰ συμβῆ. — τῶν καθ' ἑαυτὸν=τῶν συγχρόνων του. — ἄγων=διεுθύνων. — πάντα=κατὰ πάντα. — οὐκ εἶα, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ὑπέικειν=νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ὄραμα=παράφραση.

Κεφ. 128.

ἀντεκέλευον . . . τοὺς Λακ.=ἀνταπήτουν παρὰ τῶν Λακεδ. — τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος=τὸ ἐν Ταινάρῳ — ἀκρωτηρίῳ τῆς Λακωνικῆς — διαπραχθὲν μίσσμα. — ἀναστήσαντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Π. ἀπὸ Ταιν. τῶν Εἰλωτῶν ἱκέτας=παραινῆσαντες τοὺς Εἰλωτας ἱκέτας νὰ καταλίπωσι τὸ ἐν Ταινάρῳ ἱερόν τοῦ Ποσειδῶνος (ἐπὶ τῷ ὄρῳ δηλ. ὅτι δὲν θὰ φονεύσωσιν αὐτούς). — διέφθειραν=ἐφόνευσαν. — δι' ὃ δὴ=καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς (διότι δηλ. ἐφόνευσαν τοὺς Εἰλωτας ἱκέτας). — τὸ ν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι = ὅτι συνέβη ὁ γνωστὸς μέγας σει-

σμός (ἐν ἔτει 466). Τοῦτον ἀπέδιδον εἰς τὸν Ποσειδῶνα ὀργισθέντα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀσέβειαν τῶν Λακεδ.—τὸ τῆς Χαλκιοῦκου ἄγος = τὸ πρὸς τὴν Χαλκιοῦκου (Ἀθηγᾶν) μίσημα (τὸ συνδεόμενον δηλ. πρὸς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Πausανίου). Ἡ Ἀθηγᾶ ἐκαλεῖτο οὕτω (Χαλκιοῦκος), διότι ὁ ἐν Σπάρτῃ γὰρ αὐτῆς ἦτο χαλκοῦς (εἶχε δηλ. χαλκοῦς κίονας καὶ πύλας).—ἐλαύνειν αὐτούς = νὰ ἐκδιώκωσιν αὐτοὶ (δηλ. οἱ Λακεδ.).

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

Κεφ. (139-146)

Κεφ. 139.

§ 1-2. ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβ.—κατὰ μὲν τὴν πρώτην πρεσβείαν (τὴν μνημονευθεῖσαν ἐν κεφ. 126, § 2).—τοιαῦτα ἐπέταξαν καὶ ἀντεκελεύσθησαν = τοιαῦτα διέταξαν καὶ διετάχθησαν καὶ αὐτοὶ (παρὰ τῶν Ἀθηγᾶν)· πρβλ. κεφ. 126, § 2 καὶ κεφ. 128, 1.—περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως = περὶ τῆς ἐλάσεως (= ἐκδιώξεως τῶν ἐναγῶν.—ὑστερον, ἐν ἔτει 432 π. X.—φοιτῶντες = συχνὰ ἐρχόμενοι.—Ποτειδαίας ἀπανίστασθαι = νὰ ἀπέρχωνται ἀπὸ τῆς Ποτειδ. (ἦν ἐπολιόρκου οἱ Ἀθηγᾶν κατὰ τὰ ἐν κεφ. 64, § 3 ἐξιστορηθέντα).—Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφίναί = νὰ ἀφίνωσι τὴν Αἴγιναν αὐτόνομον (πρβλ. κεφ. 67, § 2).—ἐνδηλότατα = σαφέστατα.—προὔλεγον, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις = δημοσίᾳ (=προ) ἔλεγον εἰς τοὺς Ἀθηγᾶν.—τὸ περὶ Μεγαρο. ψήφισμα, περὶ τούτου βλ. ἐν κεφ. 67, § 4.—καθελοῦσι (δηλ. τοῖς Ἀθηγᾶν) μὴ (=οὐκ) ἂν γενέσθαι πόλεμον = ὅτι ἐὰν ἤθελον καταργῆσαι τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα δὲν ἤθελε γίνεαι πόλεμος.—ἐν ᾧ, δηλ. ψηφίσματι.—εἰρητὸ αὐτοῖς μὴ χοῖσθαι . . . ἀγορᾶ = ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ κάμωσιν αὐτοὶ (οἱ Μεγαρεῖς) χρῆσιν τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηγᾶν καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς.—τᾶλλα ὑπήκουον = εἰς τὰ ἄλλα (δηλ. εἰς τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ποτειδαίας

καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτονομίας εἰς τοὺς Αἰγινήτας) ὑπήκουον (πρβλ. κεφ. 29, § 1).— τὸ ψήφισμα, δηλ. τὸ περὶ Μεγαρέων.— καθήρουν = κατήργουν.— ἐπικαλοῦντες ἐπεροασίαν Μεγαρο.= κατηγοροῦντες τοὺς Μεγαρεῖς διὰ καλλιέργειαν.— τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου=τῆς γῆς τῆς ἀφιερωμένης εἰς τὰς Ἐλευσινίας θεᾶς Δήμητραν καὶ Περσεφόνην καὶ τῆς μὴ ἐχούσης ἕρια (ὡς ἀμφισβητουμένης εἰσέτι μεταξὺ Ἀθην. καὶ Μεγαρέων).— καὶ ἀνδρ. ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων (=ἀποδιδρασκόντων)=καὶ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν δραπετευόντων δούλων = καὶ ὅτι ὑπεδέχοντο (οἱ Μεγαρεῖς) τοὺς δραπετευόντας δούλους (τῶν Ἀθηναίων).

§ 3 4. ἀφικομένων τῶν τελ. πρ... Ῥαμφίου τε καὶ Μ. καὶ Ἀγ. = ὅτε ἐφθασαν οἱ τελευταῖοι πρέσβεις, ὁ Ῥαμφίας καὶ ὁ Μελήσιππος καὶ ὁ Ἀγῆσανδρος. — καὶ λεγόντων = καὶ ὅτε ἔλεγον. — οὐδὲν ὄν (=τούτων ᾧ) πρ. εἰώθεσαν (δηλ. λέγειν)=οὐδὲν ἐκ τούτων, τὰ ὅποια πρότερον συνήθιζον νὰ λέγωσι.— αὐτὰ δὲ τάδε=ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπόμενα. — ὅτι, τοῦτο ἐνταῦθα ἐλέχθη πλεοναστικῶς πρὸ τοῦ αὐτολεξεῖ ἀναφερομένου λόγου.— εἶη δ' ἄν, δηλ. ἢ εἰρήνη=ἤθελε δὲ διαμένει ἢ εἰρήνηγ.— εἰ... ἀφεῖτε = ἐὰν ἠθέλετε ἀφήσει. — ποιήσαντες ἐκ. οἱ Ἀθ., τὸ ποιεῖν ἐκκλησίαν ὡς καὶ τὸ προτιθέναι γνώμας ἦτο καθήκον κυρίως τῶν ἐν τέλει ἢ τῶν πρυτάνεων. — γνώμας σφίσις αὐτοῖς πρυτίθεσαν ἐπέτρεπον εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐκφράσωσι τὴν γνώμην των.— ἐδόκει, δηλ. αὐτοῖς = ἐφάνετο καλὸν εἰς αὐτούς.— ἅπαξ = ἅπαξ διὰ παντός.— περὶ ἁπάντων βουλ = ἀφ' οὗ σκεφθῶσι περὶ ὅλων.— παριόντες = ἀναδαινόντες εἰς τὸ βῆμα (πρβλ. κεφ. 67, § 4).— ἐπ' ἀμφοτέρω γινόμενοι ταῖς γνώμας = διχαζόμενοι κατὰ τὰς γνώμας· ἐπεξηγγεῖται διὰ τοῦ : καὶ ὡς χοῦ π. κτλ.— καὶ ὡς μ. κτλ., ἢ σύνταξις : καὶ ὡς χοῦ τὸ ψήφισμα μὴ εἶναι ἐμπόδιον εἰρήνης, ἀλλὰ ὡς χοῦ καθελεῖν αὐτό. — καὶ παρελθόν, ὁ καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν τε τὸν ἐν τῷ : ἄλλοι τε πολλοί.— λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, ἐπεξηγγασίς τοῦ : πρῶτος Ἀθην. = δηλ. ἰκανώτατος καὶ εἰς τὸ λέγειν καὶ εἰς τὸ πράττειν.— τοιαῦδε=τοιαῦτα περίπου (πρβλ. κεφ. 31, § 3).

Κεφ. 140.

§ 1. τῆς μὲν γνώμης... αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι = εἰς τὴν αὐτὴν μὲν γνώμην πάντοτε ἐμμένω· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κεῖται ἐν τῷ ὁρῶ

δέ.—μὴ εἶκειν Πελοπ., ἐπεξήγγισις τοῦ: τῆς γνώμης τῆς αὐτῆς= δηλ. νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν εἰς τοὺς Πελοπ. ἐν τούτῳ κεῖται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. —καίπερ εἰδὼς=ἂν καὶ γνωρίζω. —τοὺς ἀνθ. οὐ τῇ αὐτῇ δογῇ ἀναπειθ. . . . πράσσοντας=ἔτι οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ πείθονται νὰ πολεμῶσι· καὶ ἐν τῇ πράξει (δηλ. ἐν τῷ πολεμεῖν) ἐνεργοῦσιν. Ἡ ἔννοια: ὁ ζήλος, ὃν δεικνύουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποφασίζωσι τὸν πόλεμον, εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου, ὃν δεικνύουσι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου (πρβλ. τὸ αὐτὸ νόημα καὶ ἐν κεφ. 120, § 5 «ἐνθυμεῖται γὰρ . . .»).—πρὸς δὲ τὰς ξυμφ. καὶ τὰς γνώμας τροπομένους=ἄλλ' ἔτι συμφώνως πρὸς τὰς ἐκβάσεις μεταβάλλονται καὶ κατὰ τὰς γνώμας.—καὶ νῦν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφ. αἰε.—ὁμοῖα καὶ παραπλήσια, τὰ συνώνυμα ἐτέθησαν πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τῆς ἐννοίας =ἐντελῶς παρόμοια.—ξυμβουλευτέα μοι ὄντα=ὅτι δεῖ με ξυμβουλεύειν=ἔτι πρέπει νὰ συμβουλεύω. —καὶ τοὺς ἀναπειθ ὑμῶν (δηλ. πολεμεῖν) δικαῖω τοῖς κοινῇ δόξασιν (δηλ. ἡμῖν) . . . βοηθεῖν=καὶ κρίνω δίκαιον ὅσα ἐξ ὑμῶν πείθονται (δηλ. νὰ πολεμῶσι) νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα (=τὰς κοινὰς ἡμῶν ἀποφάσεις).—ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα=ἐὰν τυχὸν κατὰ τι καὶ ἀποτυχάνωμεν. —ἢ=εἰ δὲ μή.—μηδὲ κατορθοῦντας(=κατορθοῦντων ἡμῶν) τῆς ξυν. μεταποιεῖσθαι=μηδὲ, ἐὰν ἡμεῖς ἐπιτυχάνωμεν, νὰ οἰκαιοποιῶνται τὴν σύνεσιν(ἤτις δηλ. ἐπέφερε τὴν εὐτυχῆ ἐκβασιν). —ἐνδέχεται γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ: ἢν σφαλλώμεθα.—ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς...τοῦ ἀνθρώπου=διότι εἶναι δυνατὸν αἰ ἐκβάσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ν' ἀποδῶσιν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπροσδοκῆτως(=ἄμαθῶς) παρ' ὅσον (=ἐπίσης ἀπροσδοκῆτως, καθὼς) αἰ σκέψεις (=τὰ σχέδια) τοῦ ἀνθρώπου.—διόπερ=καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς.—ὅσα(=ἐν πᾶσι, ὅσα) ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ=εἰς ὅλα, ὅσα ἂν συμβῶσιν ἀπροσδοκῆτως. —εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι=συνειθίζομεν νὰ κατηγορῶμεν.

§ 2-3. Λακ. δέ, μετάβασις εἰς τὴν πίστιν διὰ τοῦ συμπερασματικοῦ δέ (=οὖν πρβλ. κεφ. 32, § 2), διὰ τοῦ ὁποίου εἰσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικήν. —πρότερον, ἔτε δηλ. ἐκώλυον τὴν τείχισιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων. —ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν=ἔτι εἶχον ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν.—οὐχ ἦκιστα, λιτότης=μάλιστα=πρὸ πάντων. —εἰρημένον, αἰτιατκ. ἀπόλυτος =εἰ καὶ εἰρηται, δηλ. ἐν ταῖς τριακοντούτισι σπονδαῖς=ἂν

καὶ εἶναι γεγραμμένον ἐν ταῖς τριακοντ. σπονδαῖς (ταῖς γενομέναις τῷ 445). Περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 78, § 4.—δίκας μὲν τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδ. καὶ δέχεσθαι (δηλ. παρ' ἀλλήλων)=γὰ ὑποβάλλωμεν τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς εἰς δικαστικὴν κρίσιν (πρβλ. κεφ. 28, § 2).—ἔχειν δὲ κτλ., ἐκ τοῦ εἰρημένον=γὰ ἔχωμεν δ' ἑκάτεροι. — πο=ἀκόμη μέχρι τοῦδε.—ἡμῶν διδόντων=ἐν ᾧ ἡμεῖς προτείνωμεν (δηλ. δίκας)= ἐν ᾧ ἡμεῖς προσφερόμεθα γὰ δικασθῶμεν (ὡς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν κεφ. 78, § 4).—πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγους τὰ ἐγκλ. διαλύεσθαι =διὰ πολέμου μᾶλλον ἢ διὰ λόγων τὰ (πρὸς ἡμᾶς) παράπονά των γὰ διαλύσει. — καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη, ὡς ἄρχοντες.— οὐκέτι αἰτιώμενοι, ὡς ἴσοι καὶ ἴμοιοι.— ἀρείσει=παρευρίσκονται. — Ποτειδαίας τε κτλ., περὶ τῶν ἀξιώσεων τούτων τῶν Λακ. πρβλ. κεφ. 139, § 1. — τὸ Μεγαρ. ψήφισμα=τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα.—οἱ δὲ τελευταῖοι (κτγρμ.) οἶδε ἦκοντες=οὗτοι δὲ οἱ τελευταῖοι ἐλθόντες.—καὶ τοὺς Ἑλλ. προαγορεύουσι (=φανερὰ λέγουσι) κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 139, § 3.

§ 4-5. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση . . . μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κτλ., ὑποφορά.—περὶ βραχέος ἂν πολεμῆν=ἔτι ἠθέλομεν πολεμῆν δι' ἀσήμαντον αἰτίαν.—εἰ . . . μὴ καθέλομεν=ἐὰν δὲν ἠθέλομεν καταργῆσαι.—ὄπερ μάλιστα . . . εἰ καθαιρεθῆναι, τὸ ὄπερ κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς ἀντχμ. τοῦ προύχοντα, ἐν ᾧ κυρίως τοῦτο εἶναι ὑποκμ. τοῦ καθαιρεθῆναι=ὄπερ (ψήφισμα) εἰ καθαιρεθῆναι, μάλιστα προύχονται=τὸ ἑποῖον ἀκριβῶς ἐὰν καταργηθῆ, κατ' ἐξοχὴν προφασίζονται. — μὴ (=οὐκ) ἂν γίν. τὸν πόλεμον=ἔτι δὲν ἤθελε γίνεαι ὁ πόλεμος.—μηδ' . . . ὑπολίπησθε ὡς κτλ.=μηδὲ ἀφήσητε εἰς τὴν συνειδησίν σας κατηγορίαν, ἔτι δι' ἀσήμαντον αἰτίαν ἀνελάθετε τὸν πόλεμον. Ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐννοίας (διὰ μακρὸν=περὶ βραχέος)· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν συνειδησίν τῶν ἀκροατῶν, ὡς πρότερον (μηδεὶς νομίση κτλ.) εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῶν.—τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο=διότι τοῦτο τὸ ὡς ἀσήμαντόν τι θεωρούμενον.—πᾶσαν ὑμῶν . . . τὴν γνώμην, πρωθύστερον=ἔχει τὴν πεῖραν καὶ πᾶσαν τὴν βεβαίωσιν τῆς γνώμης ὑμῶν=ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξέλεγχιν καὶ τὴν πλήρη ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης (=τῶν φρονημάτων) ὑμῶν. Ἡ ἐννοια: δι' αὐτοῦ τοῦ ἀσημάντου δύναται τις γὰρ δοκιμάσῃ τὰ φρονήματα

ὑμῶν (πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δηλ. φοβῆσθε αὐτοὺς ἢ ὄχι) καὶ βεβαιωθῆ περι αὐτῶν (τῶν φρονημάτων).—οἷς (=αὐτοῖς [τοῖς Λακεδ.] γὰρ) εἰ ξυγχωρήσετε = διότι, ἐὰν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Λακ.) ὑποχωρήσητε. — μεῖζον, δηλ. τῆς καθαιρέσεως τοῦ περι Μεγ. ψηφίσματος.—ἐπιταχθήσεσθε, δηλ. ὑπὸ τῶν Λακεδ. = θὰ διαταχθῆτε ὑπὸ τῶν Λακ.—ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες=ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἐκ φόβου (πρὸς τοὺς Λακ.) καὶ εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν καθαιρέσιν τοῦ περι Μεγ. ψηφίσματος) ὑπεχωρήσατε. — ἀπισχυρισάμενοι δὲ=ἐὰν δὲ ἐντόνως ἀποκρούσητε (τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν). —σαφὲς ἂν καταστήσατε αὐτοῖς=ἠθέλετε καταστήσει εἰς αὐτοὺς κατάδηλον. — ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι = νὰ προσφέρωνται πρὸς ὑμᾶς ἴσοι πρὸς ἴσους μᾶλλον (ἢ ὡς ἄρχοντες).

Κεφ. 141.

§ 1. αὐτόθεν δὴ (=λοιπὸν εὐθὺς) κτλ., εἶναι τὸ συμπέρασμα τῶν § 2-5 τοῦ προηγούμενου κεφ.—διανοιήθητε=ἀποφασίσατε.—ἢ ὑπακούειν=ἢ νὰ ὑποχωρήτε.—πρὶν τι βλ.=προτοῦ πάθητε βλάβην τινά.—καὶ (=μήτε) ἐπὶ μεγάλη καὶ (=μήτε) ἐπὶ βραχ. (πρβλ. κεφ. 140, § 4) προφάσει = μήτε διὰ μεγάλην μήτε διὰ μικράν πρόφασιν.—μὴ εἴξοντες(δηλ. τοῖς Πελοπον. πρβλ. κεφ. 140, § 1) μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες (πρβλ. κεφ. 140, § 5), αἰ μετχ. ἐκ τοῦ διανοιήθητε ἐτέθησαν ἀντὶ ἀπρμφ.—μὴ εἴκειν... μηδὲ ἔχειν =νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν μηδὲ νὰ ἔχωμεν μετὰ φόβου. — ἢ κεκτῆμεθα = τὰς κτήσεις ἡμῶν. — δύναται = σημαίνει. — δούλωσιν = δουλείαν. — ἢ τε μεγ. καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις = πᾶσα ἀπαίτησις εἴτε μεγίστη εἴτε ἐλαχίστη. — ἀπὸ τῶν ὁμοίων (ἄρσενκ.)... τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη = ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἄλλους (δηλ. εἰς τοὺς ὁμοίους). — πρὸ δίκης = προτοῦ νὰ γίνῃ δίκη ἐπομένως = ἄνευ δίκης. Ἡ ἔννοια τῆς τελευταίας περιόδου: ὅταν ὁ ἴσος ἐπιβάλλῃ ἐπιτακτικῶς τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὸν ἴσον καὶ δὲν θέλῃ νὰ διαλύῃ τὰς πρὸς αὐτὸν διαφορὰς διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ, τότε ὁ δεχόμενος τὰς ἀξιώσεις ἐκείνου — εἴτε μικρὰς εἴτε μεγάλας — θεωρεῖται ὡς δούλος καὶ οὐχὶ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.

§ 2-5. τὰ δὲ τοῦ πολέμου... ἀκούοντες, ἢ πρόθεσις τοῦ δευτέρου κυρίου μέρους τῆς πίστεως.—τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκα-

τέροις ὑπαρχόντων, ἢ γενκ. : τῶν ὑπαρχόντων κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν γενκ. τοῦ πολέμου· ἀντί: τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἑκατέρους ὑπάρχοντα· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ καθ' ἑαστον ἀκούοντες=τὰ δὲ μέσα πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ τοὺς πόρους τοὺς ὑπάρχοντας εἰς ἑκατέρους ἀκούοντες καθ' ἓν χωριστά.—ὡς οὐκ . . . ἀντικμ. τοῦ γνῶτε=γνῶτε ὡς ταῦτα, ἃ ἡμεῖς ἔχομεν, οὐκ ἀσθενέστερα ἔσται=μάθετε ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἔχομεν, δὲν θὰ εἶναι ἀσθενέστερα (ἀπὸ τὰ τῶν Πελοπ.).—αὐτουργοὶ = καλλιεργῶντες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τοὺς ἀγρούς, γεωργοὶ (πρβλ. κερ. 142, § 7)· οἱ μὲν Σπαρτιαῖται ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγρούς των διὰ τῶν δούλων, ἀλλ' οἱ περίοικοι καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπ. διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν.—τε . . . καὶ (=οὔτε) . . . ἔπειτα κτλ., τριμελῆς προκατασκευὴ μετὰ τὴν πρόθεσιν.—ἰδίᾳ=ἰδαιτέρως.—ἐν κοινῷ (=ἐν δημοσίῳ ταμίῳ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδίᾳ (πρβλ. κερ. 80, § 4).—χρονίων (=μακροχρονίων), ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βραχέως (=ἐπ' ὀλίγον χρόνον), ὡς τὸ διαποντίων (=ὑπερθαλασσίων) πρὸς τὸ ἐπ' ἀλλήλους.—διὰ τὸ . . . ἐπιφέρειν, δηλ. πολέμους = διότι ἐπιφέρουσι πολέμους.—ὑπὸ πενίας, ἢ ὑπὸ=ἔνεκα.—καὶ οἱ τοιοῦτοι κτλ., ἢ ἀνάπτυξις τῆς προκατασκευῆς ἔπεται χιαστικῶς, διότι: 1) καὶ οἱ τοιοῦτοι . . . εἰργόμενοι ἀναφέρεται εἰς τὸ : ἄπειροι . . . ἐπιφέρειν, 2) αἱ δὲ περιουσίαι . . . ἀνέχουσιν εἰς τό: καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε . . . αὐτοῖς καὶ 3) σώμασι τε κτλ. εἰς τό: αὐτουργοί.—ἀπὸ τῶν ἰδίων . . . ἀπόντες . . . δαπανῶντες . . . εἰργόμενοι, αἱ μετχ. αἰτιολογ. =διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δηλ. στρατεύσῃσι κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν) καὶ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν των συγχρόνως ἀπουσιάζουσι (=καὶ τοὺς ἀγρούς των δὲν δύνανται νὰ καλλιεργῶσι) καὶ ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων δαπανῶσι (ὡς μὴ λαμβάνοντες μισθὸν ἐν τῇ στρατείᾳ) καὶ προσέτι καὶ τῆς θαλάσσης ἀποκλείονται (ἀπὸ τῶν θαλασσοκρατόρων Ἀθηναίων).—αἱ δὲ περιουσίαι, δηλ. τῶν χρημάτων=τὰ δὲ ἄφθονα χρηματικά μέσα· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: αἱ βίαιοι εἰσφοραὶ=οἱ ἔκτακτοι φόροι (πρβλ. κερ. 121, § 5).—ἀνέχουσι = βαστάζουσι.—σώμασι . . . χρήμασι, δοτκ. ὀργανικά.—ἐτοιμότεροι (δηλ. εἰσι) = εἶναι προθυμότεροι.—οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων = οἱ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι.—τὸ μὲν (=τὰ μὲν σώματα) πιστὸν ἔχοντες . . . κἂν (=καὶ ἂν) περιγενέσθαι (=σωθῆναι) = ὡς πρὸς μὲν τὰ σώ-

ματα, διότι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται καὶ γὰρ σωθῶσιν (αὐτὰ) ἐκ τῶν κινδύνων.—τὸ δὲ (= τὰ δὲ χρήματα) οὐ βέβαιον (ἔχοντες=οὐ πιστὸν ἔχοντες) μὴ οὐδ' προαναλώσειν=ὡς πρὸς δὲ τὰ χρήματα (διότι) δὲν πιστεύουσιν ὅτι δὲν θὰ δαπανήσωσιν αὐτὰ πρότερον (πρὸ τοῦ τέλους δηλ. τοῦ πολέμου)· ἢ ἄρνησις μὴ οὐ ἐν τῷ ἀπρμφ' (ἀντί: μὴ) διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν οὐ (βέβαιον).— ἄλλως τε κἂν (=καὶ ἐὰν)... μηκύνηται=καὶ μάλιστα ἐὰν... παρατείνηται.—παρὰ δόξαν = παρὰ τὴν προσδοκίαν των.—εἰκόσ, δηλ. ἐστι.

§ 6-7. μάχη . . . μᾶ = ἐὰν μᾶ μάχη.—πρὸς ἅπαντας Ἑλλ.= ἐναντίον ὅλων ὁμοῦ τῶν Ἑλλήνων.—δυνατοί, δηλ. εἰσι.—ἀντισχεῖν = γὰρ ἐναντιωθῶσι.—μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπ. = πρὸς ἀνομοίαν ἀντιπαρασκευῆν (οἷα ἦτο ἢ τῶν Ἀθην.).—ὅταν, ἐνταῦθα (ὡς καὶ ἐν κεφ. 142, § 1) αἰτιολογ.=καθ' ὅσον.—μήτε, ἀνέχει καὶ εἰς τό: χροόμενοι καὶ εἰς τό: ἐπιτελῶσι=ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν ἐν βουλευτήριον (ὡς οἱ Ἀθην.) οὔτε εὐθὺς ἐκτελοῦσιν τι ταχέως. Ἡ ἔννοια: Ἡ συμμαχία τῶν Λακεδ. δὲν διηγυθύνετο ὑπὸ μᾶς πολιτείας.—τῆς Σπάρτης — ὡς ἢ τῶν Ἀθην. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατόν οἱ Λακεδ. ταχέως γὰρ ἐκτελέσωσιν τι, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ πρῶτον γὰρ καλέσωσι πάντα τὰ μέλη τῆς συμμαχίας πρὸς σύσκεψιν.—πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι = καὶ ἐπειδὴ πάντες ἔχουσιν ἴσον δικαίωμα ψήφου (ὅπερ δὲν συνέβαιναν ἐν Ἀθήναις) καὶ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς (ὡς οἱ Θηβαῖοι, οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες δὲν ἦσαν Δωριεῖς).—τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδη = ἕκαστος ἐπιδιώκη (μόνον) τὸ ἰδικόν του συμφέρον — ἐξ ὧν=περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας.—φιλεῖ, ἀπρόσωπον ὡς ὑποκμ. τό: μηδὲν ἐπιτελεῖς γίνεσθαι=συνήθως οὐδὲν ἐκτελεῖται.—καὶ γὰρ=γὰρ.—οἱ μὲν... οἱ δὲ=ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ.—ὡς μάλιστα, συναπτόν τῷ τιμωρησασθαι τινα = γὰρ ἐκδικηθῶσιν τινα ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον (ὡς οἱ Κορίνθιοι τοὺς Κερκ. καὶ Ἀθην.).—ὡς ἥμιστα, συναπτόν τῷ φθειῖσθαι, ὅπερ ἐκ τοῦ βούλονται = θέλουσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἐλάχιστα γὰρ καταστρέψωσι τὰ ὑπάρχοντά των. Τὰ ὑπάρχοντα τῶν συμμάχων θὰ κατεστρέφοντο, ἐὰν οὗτοι ἀπεμακρύνοντο τῆς πατρίδος των ἕνεκα πολέμου.—χρόνιοι = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου.—ξυνιόντες = συνερχόμενοι εἰς συνέδριον.—ἐν βραχεῖ μορίῳ, δηλ. τοῦ χρόνου=ὀλίγον χρόνον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: (ἐν) τῷ πλέονι (χρόνῳ)= τὸν περισσότερον

χρόνον.—σκοποῦσι τι τῶν κοινῶν = σκέπτονται τι περὶ τῶν κοινῶν (συμφερόντων)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: τὰ οἰκεία.— τὰ οἰκεία πρῶς. = φροντίζουσι περὶ τῶν οἰκείων (συμφερόντων).— οὐ . . . οἶεται βλάβειν = δὲν νομίζει ὅτι θὰ προξενήσῃ βλάβην.— παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμελείαν = ἕνεκα τῆς ἀμελείας του.— μέλειν δέ τινα καὶ ἄλλῳ = ἀλλ' ὅτι καὶ ἄλλος τις φροντίζει.— ὑπὲρ ἑαυτοῦ = ἀντὶ ἑαυτοῦ.— ὥστε . . . λαμβάνειν τὸ κοινὸν ἀθροῖον φθ. = ὥστε ἀνεπαίσθητως τὸ κοινὸν συμφέρον ἐντελῶς (= ἀθροῖον) καταστρέφεται.— τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματος = διὰ τὴν αὐτὴν γνώμην, ἣν πάντες ἔχουσι, ἀλλ' ἕκαστος ἰδίᾳ (ὅτι δηλ. δὲν θὰ προξενήσῃ βλάβην ἢ ἀδιαφορία του, ἀλλ' ὅτι τὰς ἐλλείψεις του θὰ ἀναπληρώσῃ ἄλλος τις, ὅστις ὅμως ὁμοίως σκέπτεται ὡς καὶ αὐτός).

Κεφ. 142.

§ 1. μέγιστον δέ, προεξαγγελτικὴ παράθεσις = ὅπερ δὲ μέγιστον (= σημαντικώτατον) ἐστὶ διὰ τοῦτου δὲν εἰσάγεται νέον τι, διότι ἀνωτέρω (ἐν κεφ. 141, § 3) ἐγένετο λόγος ὅτι οἱ Πελοπονησῶντες ἀπορροῦνται χρημάτων, ἀλλ' ἐμπατικῶς ἐξαίρεται ἔτι ἅπαξ τὸ σπουδαιότατον—ἡ ἔλλειψις χρημάτων—ἐξ ὅλων τῶν μνημονευθέντων ἐν κεφ. 142, § 2-7 μειονεκτημάτων τῶν Πελοπον.— τῇ . . . σπάνει = διὰ τὴν ἔλλειψιν.— τῶν χρημάτων = τῶν ἀπαιτούμενων χρημάτων.— κωλύσονται, ἐν παθητ. σημασίᾳ = κωλυθήσονται = θὰ ἐμποδισθῶσιν (δηλ. εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των).— ὅταν . . . διαμέλλωσι = καθ' ὅσον ἐπιβραδύνουσι (δηλ. εἰς τὸ ἐκτελεῖν τὰ θέοντα). Τὸ ὅταν ἐν αἰτλγκ. σημασίᾳ ὡς καὶ ἐν κεφ. 141, § 6.— σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι = ὡς ποριζόμενοι αὐτὰ (τὰ χρήματα) δυσκόλως.— οἱ καιροὶ = αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις.— οὐ μιν εἰσι = δὲν περιμένουσιν (ἕως ὅτου δηλ. ἐτοίμασθῇ τις γὰ ἐπιφελήθῃ τὰς εὐνοϊκὰς αὐτὰς περιστάσεις).

§ 2-5. καὶ μὴν (= πρὸς τούτοις) οὐδὲ κτλ., ἐντεθεὶν ἄρχεται ὁ Περικλ. ἀνασκευάζων τὰ ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐν κεφ. 121, § 2— κεφ. 122, § 1 λεχθέντα, ὅτι δηλ. οὗτοι θὰ καταβάλωσι τοὺς Ἄθ. δι' ἐπιτείχισεων ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὰ ναυτικά.— οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις (δηλ. ἀξία ἐστὶ φοβηθῆναι) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν ἄξιον (δηλ. ἐστὶ φ.)— οὐδὲ ἡ ἐπιτείχισις (= ἡ ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν εἶναι ἄξια ὥστε γὰ φοβηθῶμεν αὐτὰ

(=εἶναι ἀξιόφρονητα).— τὴν μὲν (δηλ. ἐπιτειχίσιν), ἀντικμ. τοῦ παρασκευάσασθαι — ὕπερ ἔξαρχτ. ἐκ τοῦ χαλεπὸν (ἔστι)—, τὸ δὲ πόλιν ἀντίπαλον κτγρμ.—διότι ταύτην μὲν (τὴν ἐπιτειχίσιν) εἶναι δύσκολον νὰ παρασκευάσωσιν (οἱ Πελοπ.) καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς μίαν πόλιν ἰσόπαλον (= ὥστε νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν — τὴν ἐπιτειχίσιν—πόλιν ἰσόπαλον, δηλ. πρὸς τὴν ἡμετέραν). Ἡ ἀπόδοσις τοῦ: τὴν μὲν κατωτέρω: τὸ δὲ τῆς θαλάσσης κτλ. (§ 6).— ἦπου δὴ = πολλῷ μᾶλλον βέβαια (δηλ. χαλεπὸν ἔστι παρασκευάσασθαι).— ἐν πολεμῖα (δηλ. γῆ) τε, εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ ἡ γενκ. ἀπόλυτος: καὶ οὐχ ἦσσαν . . . ἡμῶν ἀντεπιτειχισμένων=καὶ ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς ἐπίσης (= οὐχ ἦσσαν) ἔχομεν ἀνεγείρει ὀχυρώματα κατ' ἐκείνων (ὡς τὴν Οἰνόγη—φρούριον ἐν τοῖς μεθορίοις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας—καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἤδη ὑπάρχουσι, ὡς ἀντεπιτειχίσις κατὰ πόλεως ἀντιπάλου τῶν Πελοπ.).—φρούριον, β' εἶδος ἐπιτειχίσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πόλιν ἀντίπαλον (§ 3), ὕπερ τὸ α' εἶδος ἐπιτειχίσεως.—εἰ ποιήσονται, τοιοῦτον φρούριον πράγματι ἐποίησαν οἱ Πελ. καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν Δεκελείᾳ τῷ 413.— τῆς μὲν γῆς, ἔξαρχτ. ἐκ τοῦ τι μέρος — βλάβπτειεν ἄν=δύνανται νὰ βλάβπτωσι.— καταδρομαῖς = δι' ἐπιδρομῶν.— αὐτομολίαις, δηλ. τῶν δούλων τῶν Ἀθην., οἵτινες θὰ ἐπωφελοῦντο ταύτην τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα τύχωσι τῆς ἐλευθερίας των.— ἱκανόν γε ἔσται, δηλ. τὸ φρούριον.—ἐπιτειχίζειν τε... ἐκείνων=κωλύειν ἡμᾶς πλεῖσαντας (=ἀφ' οὗ πλεύσωμεν) εἰς τὴν ἐκείνων ἐπιτειχίζειν τε. Ἡ ἐννοια: ἡ ἀνεγέρσις ἐχθρικοῦ φρουρίου ἐν Ἀττικῇ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἀθην. νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνεγείρωσι καὶ αὐτοὶ φρούρια.—καὶ . . . ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι=καὶ διὰ τῶν νεῶν νὰ λαμβάνωμεν ἐκδίχησιν.—ἦπερ (=αἴσπερ [ναυσί]) ἰσχύομεν=ἐν αἷς κυρίως ἔγκειται ἡ ἰσχύς ἡμῶν.—πλέον γάρ . . . ἐμπειρίας=ἡμεῖς γὰρ ἔχομεν πλέον ἐμπειρίας τοῦ κατὰ γῆν (δηλ. πολέμου) ἐκ τοῦ ναυτικοῦ=διότι ἡμεῖς ἔχομεν περισσοτέραν ἐμπειρίαν τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου ὡς ἐκ τῆς περὶ τὰ ναυτικὰ ἐμπειρίας ἡμῶν (καὶ διὰ τοῦτο θὰ δυνάμεθα ἀποδιβαζόμενοι εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν νὰ ἀνεγείρωμεν ἐν αὐτῇ ὀχυρώματα καὶ νὰ βλάβπτωμεν αὐτήν).—ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπείρου (δηλ. πολέμου) εἰς τὰ ναυτικὰ=παρ' ὅσῃν (ἐμπειρίαν ἔχουσιν) ἐκείνοι εἰς τὰ ναυτικὰ ὡς ἐκ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον.

§ 6-9. τὸ δὲ τῆς θαλ. . . γενέσθαι, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 3 «τὴν μὲν»—τὸ δὲ γὰρ γίνωσιν ἔμπειροι τῆς θαλάσσης. — οὐ ὁραδίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν κεφ. 121, § 4 δισχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων. — αὐτοῖς προσγενήσεται=θὰ προστεθῆ εἰς αὐτοὺς=θ' ἀποκτήσωσιν αὐτοί. — οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς . . . ἐξείρωσθέ πω=διότι οὐδὲ ὑμεῖς ἀκόμη ἔχετε τελειοποιηθῆ (εἰς τὸ ναυτικόν). — μελετῶντες αὐτὸ (δηλ. τὸ ναυτικόν)=ἂν καὶ ἀσκήσθε εἰς αὐτό. — εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδ.=εὐθύς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Μηδικῶν. Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶν μάχην οἱ Ἀθῆν. τῆ συμβουλῆ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐγένοντο ναυτικοί.—θαλάσσιοι=ναυτικοί.—οὐδὲ μελετῆσαι ἑασόμενοι (μετὰ παθκ. σημάσις)=οὔτινες οὐδὲ θ' ἀφεθῶσι γὰρ ἐξασκηθῶσιν (εἰς τὸ ναυτικόν). — διὰ τὸ... ἀεὶ ἐφορμεῖσθαι=διότι διαρκῶς πολιορκοῦνται. — ἄξιον, δηλ. λόγου. — ἂν τι δοῦν=δύνανται γὰρ πράττωσιν τι. — πρὸς μὲν ὀλίγας ἐφορομούσας=ἐναντίον μὲν ὀλίγων πλοίων (Ἀθηναϊκῶν) ἀποκλιόντων τοὺς λιμένας αὐτῶν.—καὶν (=καὶ ἂν) διακινδυνεύσειαν=δύνανται καὶ γὰρ διακινδυνεύσωσι (κρίσιμον μάχην).—πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες=διὰ τοῦ πλήθους ἐνθαρρύνοντες τὴν (εἰς τὰ ναυτικά) ἀπειρίαν των κατ' ἔννοιαν=λαμβάνοντες θάρρος εἰς τὴν ἀγνοίαν των περὶ τὰ ναυτικά ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν.—πολλαῖς δὲ εἰρωγόμενοι=ὅταν ὅμως ἀποκλήνεται ὑπὸ πολλῶν πλοίων. — ἡσυχάσουσι=θὰ μένωσιν ἡσυχῶν.—ἐν τῷ μὴ μελετῶντι, τὸ οὐδέτ. τῆς μετχ. ἀντὶ ἀφῆργιμένου οὐσιαστ. (πρβλ. κεφ. 36, § 1 «τὸ δεδιὸς»)=ἐν τῇ μὴ ἀσκήσει =διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀσκήσεως. — ἄξυνετώτεροι=ἀπειρότεροι. — δι' αὐτὸ = ἀκριδῶς δι' αὐτό. — ὀκνηρότεροι = ἀτολμότεροι. — τέχνης ἐστὶ=εἶναι ἔργον τέχνης (=ἐμπειρίας) = ἀπαιτεῖ ἐμπειρίαν.—ὥσπερ καὶ ἄλλο τι (δηλ. τέχνης ἐστίν), κατ' ἔννοιαν=εἴπερ τι καὶ ἄλλο=ὐπὲρ πᾶν ἄλλο. — οὐκ ἐνδέχεται=δὲν εἶναι δυνατόν. — ὅταν τύχη (δηλ. μελετώμενον)=ὅταν δοθῆ εὐκαιρία. — ἐκ παρόργου μελετᾶσθαι=γὰρ μελετᾶται ὡς πάρεργον(οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον). — ἀλλὰ μᾶλλον, κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐνδέχεται νοητέον τὸ δεῖ, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τό: μηδέν... γίνεσθαι=ἀλλὰ τοῦναντίον πρέπει κανὲν ἄλλο ἔργον γὰρ μὴ γίνεσθαι πάρεργον πλησίον ἐκείνου (τοῦ ναυτικοῦ). Ἡ ἔννοια: ὁ θέλων γ' ἀποκτήσῃ τὴν εἰς τὰ ναυτικά ἐμπειρίαν δὲν πρέπει γ' ἀσκήσθαι εἰς ἄλλο τι ἔργον παρὰ μόνον εἰς τὰ ναυτικά

Κεφ. 143.

§ 1 2. εἴτε καὶ κτλ., ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 121, § 3 ὑπὸ τῶν Κορινθίων λεχθέντα. — εἴ τε... πειροῦντο = προσέτι (=τε) ἐὰν ἤθελον προσπαθήσει. — κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς (=ἐν Δελφοῖς) χρημάτων=μετακινήσαντες μέρος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἢ ἐν Δελφοῖς χρημάτων.—μισθῶ μείζονι, δηλ. τοῦ ὑφ' ἡμῶν διδομένου. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ σιτηρέσιον τοῦ πληρώματος δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά· ὑπολογίζεται ὅτι ὁ μέσος ὄρος τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ καὶ σιτηρέσιου ἦτο ἀπὸ τριῶν ὄβολων μέχρι μιᾶς δραχμῆς κατ' ἄνδρα.—ἡμῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῶ : τῶν ναυτῶν. — ὑπολαβεῖν=να προσελκύσωσιν εἰς τὸ μέρος των.—τοὺς ξένους, περὶ τούτων βλ. ἐν κεφ. 121, § 3.—μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἐσβάντων... μετοίκων=εἰ ἐσβάντες (δηλ. ἐς τὰς ναῦς) ἡμεῖς αὐτοὶ τε καὶ οἱ μέτοικοι μὴ ἦμεν ἀντίπαλοι=ἐὰν εἰσδάντες εἰς τὰ πλοῖα μόνοι ἡμεῖς μετὰ τῶν μετοίκων (ἄνευ δηλ. τῶν ξένων) δὲν ἦμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελ. (=ἴκανοι νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν Πελοπ.). Μέτοικοι δ' ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 δραχμ. κατ' ἔτος), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· οὗτοι ὄφειλον νὰ συστρατεύωνται μετὰ τῶν πολιτῶν, οἱ μὲν εὐποροὶ τῶν μετοίκων ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται· ἐν τῶ ναυτικῷ.—δεινὸν ἂν ἦν=θα ἦτο δεινόν.—νῦν δὲ = τῶρα ὅμως. — τόδε (= τοῦτο) ὑπάρχει, δηλ. εἴμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελοπ. ἡμεῖς μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων. — τε... καὶ... ἔχομεν=οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ ἔχομεν.—ὅπερ κράτιστον, δηλ. ἐστίν. — κυβερνήτας, κτγρμ. εἰς τό : πολίτας = πολίτας ὡς κυβερνήτας. — τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου = τοὺς ἄλλους ὑπηρετάς· ὑπηρετῆται δ' ἐναυῦθα = οἱ τῆς ναυτικῆς τέχνης ἔμπειροι, ἦτοι οἱ κυβερνήται, οἱ κελυσταί, οἱ πεντηκόνταρχοι, οἱ προφράται καὶ οἱ ναυπηγοί· οὗτοι ἀπετέλουν τὴν τρίτην τῶν τάξεων, εἰς ἃς διηγεῖτο τὸ πλήρωμα ἐκάστης ναῦς. Τὴν πρώτην ἀπετέλουν οἱ ἐπιβάται, οἵτινες ἦσαν 10 ὀπλίται περίπου ἐν ἐκάστη τριήρει, τεταγμένοι πρὸς τὸν πόλεμον, πρὸς τε τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὴν ἄμυναν· τὴν δὲ δευτέραν τάξιν οἱ ἐρέται, ναῦται ἢ ναυδάται καλούμενοι, οἵτινες ἐκωπηλάτου ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις σειραῖς καθήμενοι. — πλείους καὶ ἀμείνους, κτγρμ. εἰς τό : τὴν ἄλλην

ὕπηρεσίαν.—καὶ ἐπί... , ὁ καὶ συναπτός τῷ : οὐδεὶς... τῶν ξένων κατ' ἔννοιαν=ὄχι μόνον ἡμεῖς οἱ πολῖται μόνον μετὰ τῶν μετοίκων εἴμεθα ἱκανοὶ ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ξένων ναυτῶν ἤθελε δεχθῆναι κτλ. — ἐπὶ τῷ κινδύνῳ = πρὸ τοῦ κινδύνου (δγλ. νὰ ἐξορισθῆναι ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ συναγωνισθῆναι μετὰ τῶν Πελοπ. ἔχων ὀλιγωτέρας ἐλπίδας νίκης). — ἂν δέξαίτο, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. φεύγειν καὶ ξυναγωνίζεσθαι. — τὴν αὐτοῦ (δγλ. πατρίδα) φεύγειν = νὰ εἶναι ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος του. Οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ὑπηρετοῦντες ἐπὶ μισθῶν ναῦται ἦσαν ἐκ τῶν συμμαχίδων τοῖς Ἀθηγ. πόλεων· λοιπὸν ἐάν οὗτοι ἠτύμομόλουσαν πρὸς τοὺς Πελοπ., θὰ ἐξωρίζοντο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν των, οἵτινες θὰ ἠναγκάζοντο πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν συμμαχῶν αὐτῶν Ἀθηναίων.—μετὰ τῆς ἡσσοнос ἐλπίδος (δγλ. τῆς νίκης)= ἔχων τὴν ὀλιγωτέραν ἐλπίδα τῆς νίκης. — ὀλίγων... δόσεως, ἢ φυσικῆ σειρὰ τῶν λέξεων: ἔνεκα δόσεως μεγάλου μισθοῦ ὀλίγων ἡμερῶν (= δι' ὀλίγας ἡμέρας). — ἐκείνοις ξυναγ. = νὰ συναγωνίζονται μετ' ἐκείνων (τῶν Πελοπ.).

§ 3-4. καὶ τὰ μὲν Πελ. κτλ., διὰ τούτων συγκεφαλαιοὶ ὁ ῥήτωρ τὰ περὶ τῶν μειονεκτημάτων τῶν Πελ. λεχθέντα ἐν κεφ. 141, § 3 — κεφ. 143, § 2· διὰ δὲ τῶν : τὰ δὲ ἡμέτερα κτλ. μεταδραίνει εἰς τὴν δῆλωσιν τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθηγ. — τούτων... ἀπηλλάχθαι = ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένα (= ἐλεύθερα) τούτων (δγλ. τῶν ἐλλείψεων). — ὄνπερ (γενκ. τῆς αἰτίας) ἐκ. ἐμεμψάμην = διὰ τὰς ὑποίας (ἐλλείψεις) κατηγορήσασθαι ἐκείνους. — καὶ ἄλλα... ἔχειν = καὶ ὅτι ἔχουσιν ἄλλα. — οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἐπιτείνει τὸ μέγαλα=πολλῶ μείζονα = πολὺ μεγαλύτερα (δγλ. πλεονεκτήματα). — ἢν γ' ἐπὶ κτλ., ὁ γε ἐναυθθα = γὰρ = δηλαδῆ.—ἴωσι, δγλ. οἱ Πελοπ. — οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται = δὲν θὰ εἶναι πλέον τὸ αὐτό. — Πελ. ῥ. τμηθῆναι... ἅπασαν = τὸ νὰ λεηλατηθῆναι μέρος τι τῆς Πελοπ. καὶ ὅλη ἀναξαιρέτως ἢ Ἀττικῆ. Ἡ ἔννοια: Ἡ δῆλωσις καὶ μέρος μόνον τῆς Πελοπ. θὰ ἔχη διὰ τοὺς Πελοπ. συνεπείας φοβερωτέρας ἢ ἡ δῆλωσις ὀλοκλήρου τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους. — οἱ μὲν, δγλ. οἱ Πελοπ. — ἔξουσιν, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ.=δύνασθαι.—ἄλλην ἀντιλαβεῖν=ἄλλην (χώραν) εἰς ἀντικατάστασιν (δγλ. τῆς λεηλατηθείσης χώρας αὐτῶν) νὰ λάβωσιν.—ἀμαχεῖ = ἀνευ μάχης. — κατ' ἤπειρον = ἐν (τισι) παρα-

λίαις τῆς ξηρᾶς νοοῦνται ἰδίᾳ τὰ Θρακικὰ παράλια.—μέγα, δηλ. ἐστί.—τὸ τῆς θ. κράτος=ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης.

§ 5. σκέφασθε δέ, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν προκειμένου νὰ δηλώσῃ οὗτος τὰ πολεμικὰ μέτρα, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάθωσιν οἱ Ἕλληνες.—οἱ μὲν γάρ, ὁ γὰρ διασαφητικός.—ἄν . . . ἦσαν = θὰ ἦσαν.—ἀληπιότεροι=μᾶλλον ἀπρόσβλητοι (ἡμῶν).—ὅτι ἐγγύτατα τούτου (δηλ. τοῦ νησιώτου εἶναι)=ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστατα τούτου, δηλ. ὡς νησιῶται.—διανοηθέντας (δηλ. ἡμᾶς)=ἄφ' οὗ σκεφθῶμεν.—τὴν γῆν=τοὺς ἀγρούς. οἰκίας, νοητέον τὸ ἄρθρον: τὰς ἐκ τοῦ: τὴν (γῆν) οἰκίας ἐννοεῖ ἐνταῦθα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ πόλεως . . . ἔχειν, τὰς ἀγροτικὰς οὐχὶ τὰς ἐν ἄστει.—πόλεως, τῆς ἄνω καὶ κάτω, δηλ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς.—φυλακὴν ἔχειν = φυλάττειν.—καὶ Πελ. . . μὴ διαμάχεσθαι = καὶ μὴ διαμάχεσθαι Πελ. πολλῶν πλείοσι (οἷσι) ὀργισθέντας ὑπὲρ αὐτῶν = καὶ νὰ μὴ πολεμῶμεν πρὸς τοὺς Πελ. ὄντας πολὺ περισσοτέρους ὀργισθέντες δι' αὐτὰ δηλ. διὰ τὴν κατάλειψιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν οἰκιῶν).—κρατήσαντες = ἐὰν νικῶμεν.—οὐκ ἐλάσσοσι μαχοίμεθα = θὰ πολεμῶμεν πρὸς αὐτοὺς (ὄντας) ἔχι: ὀλιγωτέρους (ἡμῶν).—ἴην σφαλῶμεν = ἐὰν ἠττηθῶμεν.—τὰ τῶν ξυμμαχῶν = οἱ ξύμμαχοι.—ὄθεν = οἷς = δι' ὧν.—προσαπόλλυται = πρὸς τῇ ἡττῇ ἡμῶν (προσ-) χάνονται ὁ ἐνεστικῶς ἐνταῦθα ἐτέθη ἀντὶ τοῦ μέλλοντος, ἵνα δηλώσῃ τὴν μέλλουσαν πράξιν ὡς μᾶλλον βεβαίαν.—οὐ γὰρ ἠσυχάσουσι (δηλ. οἱ ξύμμαχοι), κατ' ἐννοιαν = ἀποστήσονται γὰρ ἄφ' ἡμῶν.—μὴ ἐκ. ἡμῶν ὄντων = ἐὰν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοί.—τὴν τε κτλ., διὰ τοῦ τε εἰσάγεται τὸ γ' μέλος μετὰ τὰ: τὴν μὲν γῆν . . . τῆς δὲ πόλεως . . . —τὴν ὀλοφύρουσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι (=μὴ . . . ὀλοφύρεσθαι), τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ χρῆ = καὶ νὰ μὴ ὀλοφυρώμεθα διὰ τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς.—ἀλλὰ τῶν σωματίων (=τῶν ἀνδρῶν) = ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνδρας.—τάδε . . . ταῦτα, δηλ. αἱ οἰκίαι καὶ ἡ γῆ.—κτιῶνται, ἀρμόζει μόνον εἰς τὴν β' πρότασιν (ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα): εἰς τὴν α' (οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἀνδρας) νοητέον κατὰ ζευγμα τὸ ρ. τίκει. —αὐτοὺς . . . ἐξελεθόντας . . . δηῶσαι = ἄφ' οὗ ἐξέλεθτε σεῖς οἱ ἴδιοι (=αὐθορμήτως) νὰ καταστρέφγητε.—ἄν . . . ἐκέλευον = θὰ προέτρεπον (ὑμᾶς).—αὐτά, δηλ. τὰς οἰκίας καὶ τὴν

γῆν.—τούτων ἕνεκα, δηλ. τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς.—οὐχ ὑπακούσεσθε=δὲν θὰ ὑποχωρήσητε (πρὸλ. τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ ῥ. καὶ ἐν κεφ. 140, § 5 καὶ κεφ. 141, § 1).

Κεφ. 144.

§ 1. πολλά δὲ καὶ ἄλλα κτλ., ἐξακολούθησις τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην., ὧν ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἐκ κεφ. 143, § 4 διὰ τοῦ «ἦν γ'...» καὶ ἤτις διεκόπη ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τῆς ὑποδείξεως (ἐν § 5) τῶν πολεμικῶν μέτρων, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάθωσιν οἱ Ἀθην.—ἔχω, δηλ. εἰπεῖν.—ἐς ἐλπίδα = πρὸς διεγερσιν ἐλπίδος = ἵνα ἐμβάλω εἰς ὑμᾶς ἐλπίδα.—τοῦ περιέσεσθαι = τοῦ εἶθι θὰ νικῆσωμεν (τοὺς Πελοπ.).—ἦν ἐθέλητε=ἄρκει νὰ θέλητε.—ἀρχὴν μὴ ἐπικταῖσθαι = νὰ μὴ ἐπεκτείνητε τὸ κράτος ὑμῶν. Ὑπαινίττεται ἐνταῦθα τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων.—ἅμα πολεμοῦντες ἐν ᾧ συγχρόνως εὐρίσκεσθε ἐν πολέμῳ.—καὶ κινδ. αὐθαιρέτους μὴ προστ.=καὶ νὰ μὴ ἀναλαμβάνητε κινδύνους ἐκουσίους.—πεφόβημαι = φοβοῦμαι.—τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας=τὰ ἴδια ἡμῶν σφάλματα.—τὰς . . . διανοίας=τὰ σχέδια.—ἐκεῖνα, δηλ. τὰ πολλά καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα, ἅτινα διεγείρουσιν ἐλπίδας νίκης.—ἅμα τοῖς ἔργοις=ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου.

§ 2. νῦν δέ, μετάθασις εἰς τὸν ἐπίλογον.—τούτοις, δηλ. τοῖς τῶν Λακεδ. πρέσβεσιν (πρὸλ. κεφ. 139, § 3).—ἀποκρινάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς μετχ., ἣτις περιέχει τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς προτάσεως, ἐξαρτ. αἱ ἐπόμεναι εἰδικαὶ προτάσεις: Μεγαρ. οἱ εἴασομεν . . . , τὰς τε πόλεις οἱ . . . ἀφήσομεν . . . , δίκας δὲ οἱ ἐθέλομεν..—ἀποπέμψομεν, δηλ. τούτους, ὑπερ νοητέον ἐκ τοῦ προηγούμενου τούτοις.—Μεγαρέας μὲν, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως οὔτω καὶ κατωτέρω προτάσσονται τοῦ ὅτι αἱ αἰτιατικ. τὰς τε πόλεις... δίκας δέ.—ἦν καὶ Λακ. ξενηλ. μὴ ποιῶσι=ἐὰν καὶ οἱ Λακ. δὲν διατάττωσι διὰ νόμου ξενηλασίαν (ἐκ τῆς Σπάρτης). Ἡ ξενηλασία (=ἡ ἐκδιώξις τῶν ξένων) ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς ἐφόρους οὔτοι ἤλαυνον τοὺς ξένους ἐκ τῆς Σπάρτης φοβούμενοι τὴν ἐπιβλαβὴ ῥοπὴν πρὸς τὰ ἦθη τῶν Σπαρτιατῶν ξενικῶν ἐπιτηδεύματων καὶ τρόπων.—ἐκεῖνο, δηλ. ἡ ξενηλασία.—κωλύει, σχεδὸν=κωλύεται.—ἐν ταῖς σπονδαῖς, δηλ. ταῖς τριακοντούτῃσι.—τόδε, δηλ. τὸ κατὰ τῶν Μεγαρ. ψήφισμα.—τὰς τε πόλεις, μετὰ τὸν μὲν (Μεγαρ

μὲν) ἀνεμένετο ὁ δὲ (τὰς δὲ πόλεις)· ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐτέθη ὁ τε.—
εἰ καὶ αὐτ. ἔχοντες ἐσπεισάμεθα=ἐὰν καὶ ἐκάμαμεν τὰς (τριακον-
τούτιδας) σπονδὰς ἔχοντες αὐτὰς (τὰς πόλεις) αὐτονόμους. Ἡ
ἐννοια: ἐὰν αἱ πόλεις ἦσαν αὐτόνομοι καὶ τότε, ὅτε ἐκάμαμεν
τὰς σπονδὰς.—καὶ ὅταν... ὡς βούλονται, ἢ σύνταξις: καὶ ὅταν
κἀκεῖνοι ἀποδῶσι ταῖς αὐτῶν πόλεσι αὐτονομεῖσθαι, ὡς βούλον-
ται, μὴ ἐπιτηδείως σφίσι, τοῖς Λακεδ., ἀλλὰ (ἐπιτηδείως) αὐτοῖς
ἐκάστοις (κατὰ σύνεσιν πρὸς τό: πόλεσι) = καὶ ὅταν καὶ ἐκεῖνοι
(δηλ. οἱ Λακ.) ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις νὰ αὐτονο-
μῶνται, ὅπως θέλωσι, δηλ. οὐχὶ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτούς, τοὺς
Λακεδ., ἀλλὰ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτούς ἐκάστους (δηλ. τοὺς κα-
τοίκους τῶν πόλεων). — δίκας δοῦναι, πρβλ. κεφ. 140, § 2.—
πολέμου δ' οὐκ ἄρξομεν=πολέμου δὲ ἀρχὴν δὲν θὰ κάμωμεν. —
ἀρχομένους δὲ=ἐὰν ὅμως (οὗτοι) κάμωσιν ἀρχήν. — ἀμννούμεθα
=θ' ἀποκρούσωμεν (αὐτούς).—ταῦτα... ἀποκρίνασθαι = ταῦτα ν'
ἀποκριθῆ. — δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα (δηλ. ἐστι) = δίκαιον καὶ
πρέπον ἅμα.—τῆδε τῆ πόλει (= τῆ ἡμετέρῃ πόλει), συναπτέα ἢ
δοτκ. τῷ πρέποντα ἅμα.

§ 3-4. εἰδέναι, δηλ. ὑμᾶς.—ἀνάγκη, δηλ. ἐστι. — πολεμεῖν, ὡς
ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. ἡμᾶς.—ἐκούσιοι=ἐκουσίως. — μᾶλλον,
δηλ. ἢ ἠναγκασμένοι.—δεχόμεθα, δηλ. πολεμεῖν. — ἦσσαν ἐγκεισο-
μένους (δηλ. ἡμῖν) ... ἔξομεν=θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐναντίους ὀλιγώτερον
ἐπιθετικούς καθ' ἡμῶν. Ἡ ἐννοια: οἱ ἐχθροὶ μετ' ὀλιγώτερας προ-
θυμίας καὶ θάρρους θὰ προσβάλωσιν ἡμᾶς. — ἔκ τε τῶν μεγ. κιν-
δύνων, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως: ἐξαρτάται δ' ἢ πρότασις
αὕτη ἐκ τοῦ εἰδέναι χρή.—περιγίγνονται=προκύπτουσιν.—οἱ γοῦν
(= τοῦλάχιστον) κτλ., ἐφαρμογὴ τῆς γενικῆς παρατηρήσεως διὰ
παραδείγματος. — ὑποστάντες Μήδ.= οἵτινες ὑπέμειναν τοὺς Μήδους
(=τὴν προσβολὴν τῶν Μήδων).—καὶ (=καίπερ) οὐκ ἀπὸ τοσῶν δε
(ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἀπανταχοῦ ὁρατὰ σημεῖα τῆς ἀκμῆς καὶ ἰσχύος
τῶν Ἀθηναίων)... ὀρμώμενοι = ἂν καὶ δὲν εἶχον τόσα μέσα (ὅσα
ἡμεῖς νῦν).—τὰ ὑπάρχοντα, δηλ. ἑαυτοῖς· κατ' ἐννοιαν=ταῦτα, ἃ
εἶχον (δηλ. τὴν ἑαυτῶν πόλιν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ). — ἐκλιπόντες, ἐνδοτκ.
μετχ., ὡς καὶ ἢ: ὀρμώμενοι, μεθ' ἧς συνδέεται.—γνώμη τε πλείονι
ἢ τύχη = διὰ συνέσεως μᾶλλον ἢ διὰ τύχης. — τόλμη μείζονι ἢ
δυνάμει = διὰ τόλμης μᾶλλον ἢ διὰ (πολεμικῆς) δυνάμεως.—ἀπεώ-

σαντο=ἀπέκρουσαν.—ἐς τάδε προήγαγον αὐτὰ=εἰς τὴν παροῦσαν ἀκμὴν ἀνύψωσαν τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως (=αὐτὰ)· πρβλ. κεφ. 75, § 3.—ὄν=τούτων δὲ (δηλ. τῶν πατέρων).—οὐ χροὴ λείπεσθαι (δηλ. ἡμᾶς)=δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα κατώτεροι.—ἀλλά, δηλ. χροὴ.—ἀμύνεσθαι = ν' ἀποκρούωμεν.—καὶ τοῖς... παραδοῦναι =καὶ πειροᾶσθαι παραδοῦναι τοῖς ἐπιγιγνομένοις αὐτὰ μὴ ἐλάσσω = καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους (ἡμῶν) ταύτην τὴν ἀρχὴν (=αὐτὰ) ὄχι μικρότεραν.

Κεφ. 145.

νομίσαντες=πεισθέντες.—ἄριστα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ παραινεῖν=ἔτι ἀρίστην συμβουλὴν ἔδιδεν.—ἐκέλευε, δηλ. ψηφίσασθαι.—τῇ ἐκείνου γνώμῃ=κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνου.—καθ' ἕκαστα=ὡς πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα=ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας.—ὡς ἔφρασε (=καθὼς εἶπεν [ὁ Περικλῆς]), ἀνήκει μόνον εἰς τὸ καθ' ἕκαστα.= καὶ τὸ ξύμπαν, ἀντιτίθεται πρὸς τὸ καθ' ἕκαστα=καὶ ἐν γένει τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ : οὐδὲν κ... ποιήσειν κτλ. = ἔτι δηλ. οὐδὲν θὰ κάμωσι διαταττόμενοι (ὑπὸ τῶν Λακεδ.) κτλ. Ἡ ἔννοια : ἡ ἀπόκρισις τῶν Ἀθην., γενομένη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Περικλ., ὡς πρὸς μὲν τὰς λεπτομερείας ἦτο σύμφωνος πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Περικλ. ἐν τῇ δημηγορίᾳ αὐτοῦ, γενικῶς δὲ περιελάμβανε τοῦτο, ἔτι δηλ. οὐδὲν θὰ πράξωσιν οὗτοι διαταττόμενοι ὑπὸ τῶν Λακ., ἀλλὰ κτλ.—δικη=διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ.—κατὰ τὰς ξυνθ.=συνφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας (τίνας ;).—ἐτοιμοὶ εἶναι = ἔτι εἶναι πρόθυμοι.—διαλύεσθαι, ἐνταῦθα τὸ ῥ. συνετάχθη ἐμπροθέτως (περὶ τῶν ἐγκλημάτων)· συνήθως συντάσσεται μετ' αἰτιατκ. (πρβλ. κεφ. 140, § 2) = νὰ διαλύωσι τὰ παράπονά των.—ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (δηλ. μοίρᾳ) = με ἴσα καὶ ὅμοια δικαιώματα (πρβλ. κεφ. 27, § 1).—οἱ μὲν, δηλ. πρέσβεις τῶν Λακεδ.—ἐπ' οἴκου=οἴκαδε.=οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο, δηλ. οἱ Λακεδ.

Κεφ. 146.

αἰτία... καὶ διαφοραί, κατηγρμ. τοῦ αὔται (=ταῦτα, δηλ. τὰ ἐκτεθέντα), ἕπερ ὑποκμ. τοῦ : ἐγένοντο.—ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς Πελοπ. καὶ Ἀθην.—ἀρξάμεναι=αἴτινες ἤρχισαν.—ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμν. καὶ (ἐν) Κεοκ., δηλ. συμβάντων.—ἐπεμίγνυντο=εἶχον ἐπικοινωνίας (=σχέσεις).—ἐν αὐταῖς = κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν (δηλ. τῶν διαφορῶν).—ἀκηρύκτως = ἄνευ κήρυκος (ἔστις θὰ ἦτο ἀναγκαῖος ἐν ταῖς ἐπικοινωνίαις, ἐὰν ὁ πόλεμος ἐπισήμως εἶχε κηρυχθῆ).—ἀνυπόπτως δὲ οὐ = ὄχι ὅμως ἄνευ ὑπονοητῶν.—ξυγγυσις=παράδασις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς τοὺς ἐκδότας

κ. κ. Ἰωάννην Δ. Κολλάρον καὶ Σίαν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 8 τοῦ νόμου 3438 περὶ διδακτικῶν βιβλίων καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 τῆς 28 Μαΐου 1928 πρᾶξιν τῆς οἰκείας ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς ἐγκρίνομεν διὰ τὸ ἀπὸ σήμερον μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1930 — 1931 χρονικὸν διάστημα τὸ ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθὲν καὶ ὑπὸ Κυριάκου Κοσμᾶ συγγραφέν διδακτικὸν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Θουκυδίδου τὸ πρῶτον βιβλίον κατ' ἐκλογὴν ἐκδοθὲν» διὰ τὴν Β' καὶ Γ' τάξιν τῶν Γυμνασίων.

Ὁ Ὑπουργὸς
Κ. Γόντικας

Ὁ Τμηματάρχης
Κ. Καμπέρης

Συνεπείδω τῆς ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1926 πράξεως τοῦ ὕπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀδixάνεται ἡ τελικὴ τιμὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαίδευσως κατὰ 20% ἐφ' ὅσον ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως ἐν ἡ ἐξεδόθησαν, εἰς ἄλλας πόλεις.